

ISSN 2350-9317

วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

2023

Vol.10 No.2

JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY

HUSO
URU

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY

เจ้าของ

ISSN 2350-9317

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000
โทรศัพท์ 05541 6601-20 ต่อ 1428

กำหนดการพิมพ์ : วารสารราย 6 เดือน (2 ฉบับ/ปี)

ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน)

ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม)

สาขาและขอบเขต วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำวารสารสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิชาการ บทความวิชาการ และบทความวิจัย
2. เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการทำผลงานวิชาการ
3. เพื่อใช้เป็นแหล่งตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการเผยแพร่สู่สาธารณชน
4. เพื่อใช้เป็นแหล่งรวบรวม แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการ และสร้างเครือข่ายวิชาการร่วมกัน

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี สัตยาภรณ์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุริยา คำกุนะ

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผู้ช่วยคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์
2. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ
3. ศาสตราจารย์ ดร.จิรวัฒน์ พิระสันต์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชาติ นภาศรี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ เวชกามา
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสยเพ็ญ เฉิดเจิม
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ นนทะโชติ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกฤทัย ฉัตรชัยเดช

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยพะเยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรีภัย	มหาวิทยาลัยพะเยา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ รักษมณี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
5. รองศาสตราจารย์กวี ครองแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
6. รองศาสตราจารย์สธน โรจนตระกูล	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรมศักดิ์ เสนามิตร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันธวัช นูนารถ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฏิพันธ์ อุทยานกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณวิช ทัพภิวิมล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สายจันดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภราดร พิมพ์พันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์ ตีบวงษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุพิน เกื้อนครี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวริน แสงอาวุธ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชัญ ยุติธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ บุญอนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
19. อาจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ น้อยนาถุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
20. อาจารย์ ดร.นิชภา โมราถบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
21. อาจารย์ ดร.วัชรระ แต่งเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
22. อาจารย์ ดร.สุดารัตน์ รอดบุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ออกแบบและจัดพิมพ์

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000

รูปปกวารสาร ที่มา : สัญลักษณ์คณะ, บทความวิชาการ, กิจกรรมคณะ

หมายเหตุ

1. บทความทุกเรื่องที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้วก่อนจะประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน
2. เนื้อหา ข้อความ ข้อคิดเห็นต่างๆ ในบทความวารสารฉบับนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความเองทั้งนี้ไม่ถือเป็นภาระและมีความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

Owner

Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University
27 Injaime Rd. Tha-it Subdistrict, Muang District, Uttaradit Province, 53000
Telephone 05541 6601-20 Ext. 1428

Publishing Schedule: Six monthly (2 issues/year)

- 1st Issues January – June
2nd Issues July – December

Scope : Journal of Humanities and Social Sciences

humanities and social sciences.

Objectives

1. To prepare the journal for promotions in publication of academic performance, articles and research reports.
2. To develop the potentials of individuals of person for more academic performance.
3. To be the center and source of journal publication and dissemination to public.
4. To be the source of collecting and sharing knowledge and build co-operative networks.

Advisors

Assoc. Prof. Dr.Supavinee Sattayaporn President of Uttaradit Rajabhat University

Editor

Dr.Suriya khamguna Dean of the Faculty of Humanities and Social Sciences

Assistant editor

Deputy Dean of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University
Assistant Dean of Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University

Editorial Staff

1. Prof. Emeritus Dr.Anurak Panyanuwat	Chiang Mai University
2. Prof. Emeritus Dr.Sombat Karnjanakit	Chulalongkorn University
3. Prof. Dr.Jirawat Phirasant	Naresuan University
4. Assoc. Prof. Dr.Premvit Vivattanaseth	University of Phayao
5. Assoc. Prof. Dr.Suchat Saengthong	Nakhon Sawan Rajabhat University
6. Assist. Prof. Dr.Wunchart Napsri	Maejo University
7. Assist. Prof. Dr.Sombat Watchkama	Uttaradit Rajabhat University
8. Assist. Prof. Dr.Saipen Cherdjerm	Uttaradit Rajabhat University
9. Assist. Prof. Dr.Perawat Nonthachot	Uttaradit Rajabhat University
10. Assist. Prof. Eakruthai Chutchaidej	Uttaradit Rajabhat University

Peer Reviewers

1. Assoc. Prof. Dr.Premvit Vivattanaseth	University of Phayao
2. Assoc. Prof. Dr.Warawat Sriabhaya	University of Phayao
3. Assoc. Prof. Dr.Somkiat Rakmanee	Kasetsart University
4. Assoc. Prof. Dr.Suchat Saengthong	Nakhon Sawan Rajabhat University
5. Assoc. Prof. Kawee Krongkaew	Kamphaeng Phet Rajabhat University
6. Assoc. Prof. Satana Rojanatrakul	Bangkokthonburi University
7. Assist. Prof. Dr.Thammasak Senamitr	Khon Kaen University
8. Assist. Prof. Dr. Nuntawat Nunart	Nakhon Sawan Rajabhat University
9. Assist. Prof. Dr.Patipan Uttayanukul	Chiang Rai Rajabhat University
10. Assist. Prof. Dr.Punnawit Tupprawimol	Sukhothai Thammathirat Open University
11. Assist. Prof. Dr.Parichat Saichandee	Kamphaeng Phet Rajabhat University
12. Assist. Prof. Dr.Paradon Pimpan	Nakhon Sawan Rajabhat University
13. Assist. Prof. Dr.Pinyapat tibwongsa	Phranakhon Rajabhat University
14. Assist. Prof. Dr.Yuphin Thuansri	Uttaradit Rajabhat University
15. Assist. Prof. Dr.Siwarin sangawoot	Phranakhon Rajabhat University
16. Assist. Prof. Dr.Anchan Yuttitham	Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
17. Assist. Prof. Dr.Amnat Boonanont	Uttaradit Rajabhat University
18. Assist. Prof. Chatchai Puakdee	Kamphaeng Phet Rajabhat University
19. Dr.Thitaporn Noynalum	Nakhon Sawan Rajabhat University
20. Dr.Nichapa Morathop	Uttaradit Rajabhat University
21. Dr.Watchara Tangted	Uttaradit Rajabhat University
20. Dr. Sudarat Rodboonsong	Uttaradit Rajabhat University

Designer and Print

URU. Publisher 27 Injaime Rd. Tha-it Subdistrict, Muang District, Uttaradit Province, 53000

Cover photo sources: the faculty logo, academic articles, and activities

Note

1. All articles apparent in the journal are under publication consideration of double blind eminent peers.
2. The contents, passages, and viewpoints in the articles are under the responsibility of the writers. It is not the responsibility of the editors.

บทนำ

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นวารสารวิชาการที่มีการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สู่สาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งฉบับนี้เป็นปีที่ 10 ฉบับที่ 2 นับเป็นแหล่งเรียนรู้อีกช่องทางหนึ่งให้กับท่านที่สนใจได้สืบค้นและนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกองบรรณาธิการได้จัดทำวารสารทางวิชาการฉบับนี้โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาถ้อยแถลงและคัดเลือกบทความเพื่อนำมาตีพิมพ์เผยแพร่ จึงมีบทความวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณภาพน่าสนใจหลายเรื่องที่มีองค์ความรู้และคุณค่าทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทางด้านการศึกษาและท้องถิ่นควรค่าแก่การศึกษาและเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ คณะกรรมการกองบรรณาธิการ และเจ้าของบทความวิชาการทุกท่าน ตลอดจนท่านที่สนใจ ติดตามวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มาโดยตลอด ในนามบรรณาธิการวารสารขอขอบคุณทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้ หากมีข้อเสนอแนะใดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของวารสารให้ดียิ่งขึ้นคณะกรรมการขอน้อมรับนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

อาจารย์ ดร.สุรียา คำกุนะ
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

การสังเคราะห์กฎหมายสิทธิมนุษยชนของประชาชนในท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายใน ตำบลคอรั้ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ชัยภูมิ ชนะภัย, วราภรณ์ อุทัย, วรณี ทองระย้า, มณูชดา สุพรจักร.....	1
แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทย ปานณนาถ ศักดิ์ศิริคุณ, วัชรภรณ์ จุลทา.....	14
การพัฒนากฎหมายความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก เปรมจิต กันทะวงศ์.....	39
แนวทางการพัฒนาบริการอาหารริมทางเพื่อการท่องเที่ยว ย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัด เชียงใหม่ มณวิภา ยาเจริญ.....	51
ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มนตรี คำวัน, เยาวพา กองเกตุ, พงศ์พัฒน์ เหล่าคนค้ำ.....	68
วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น :เรื่องเล่าชาวไท – ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก รัชตา มาอากาศ, ณัฐวัฒน์ ด้วงขุน.....	88
การประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์และการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ชนิดข้ามภาษาเกี่ยวกับ หน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาไทย-อังกฤษต่างศักย รัฐพล ทองแดง, เภาลี รัชสีสุทธาภรณ์, ทิพย์วรรณ จันทร์ศรีงาม, หนึ่งฤทัย ดวงตัน.....	103

สารบัญ

หน้า

การศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืซูตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ วียะดา มีศรี.....	121
บันไดเสียงเมเจอร์ สมบัติ เวชกามา.....	137
การช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวน กรณีศึกษาในเขตอุทยานแห่งชาติ หุ่่งแสงหลวง จังหวัด เพชรบูรณ์ สันติพงษ์ กุมารสิงห์, เมธาพร จันไทย, มัตธิมา กรงเด็น.....	152
หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 สำเนียง วรรณทอง, ดวงพร บั้หัตถกิจกุล, วิทยา สุขสา.....	168
ความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐใน จังหวัดนครศรีธรรมราช เสกสรรค์ วีระสุข, วันวิสาข์ เพชรบุรี, สมภารณ์ นวลสุทธิ, วราพร กาญจนตลอด , สุจินดา พรหมขำ, วิภาดา คชาทอง.....	184
คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	198

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

การสังเคราะห์กฎหมายสิทธิมนุษยชนของประชาชนในท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของภาคี
เครือข่ายใน ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

Synthesis of human rights laws of local people With the participation of
network partners in Corum Subdistrict, Phichai District, Uttaradit Province.

ชัยภูมิ ชนะภัย*, วราภรณ์ อุทัย** , วรณี ทองระย้า***, มณชุดา สุพรจักร****

Chaiyaphum Chanapai*, Waraporn U-sub**, Wannee Thongraya***, Monchuda Supornjak****

(Received : November 6, 2023 / Revised : November 29, 2023 / Accepted : December 4, 2023)

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการหาคำตอบเพื่อการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ การวิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นเครื่องมือวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบ

ในการวิจัยครั้งนี้การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดการจัดการศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แผนและนโยบายของรัฐ การสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ เป็นวิธีดำเนินการวิจัยที่กำหนดให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 30 คนโดยได้คำตอบ เนื้อหาของการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น มีเนื้อหาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน และเนื้อหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น ได้กรอร่างการดำเนินการที่สามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

ข้อเสนอของงานวิจัยนี้ แนะนำให้ภาครัฐส่งเสริมสิทธิมนุษยชนโดยประชาชนมีส่วนร่วม และให้ภาครัฐเร่งให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ : กฎหมายสิทธิมนุษยชน, การมีส่วนร่วม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Abstract

The objective of this research is to seek for answers for creating a local human rights curriculum, find solutions to solve problems, and promote human rights in the local area of Khorum Sub-district, Phichai District, Uttaradit Province The research applied a qualitative research method.

In this research, the problems and situations were analyzed together with concepts, theories, and principles related to human rights, principles of public participation, the notion of decentralization, local government educational management, other concepts related to laws government plans and policies. In-depth interviews based on the specified topics with focus upon the participation in designing and co-designing were conducted with a population of 30 stakeholders for obtaining the answers. It was found that contents of creating a local human rights curriculum should contain general content related to human rights and specific content related to the human rights of the elderly, authority and duties of the agencies and related laws, solutions to solve problems and promote human rights in local areas, and a framework outlines for actions that could be taken to solve the related local problems.

It was recommended that the government sector promote human rights with public participation, and for the government sector to expedite knowledge and understanding for the people on human rights.

Keywords: Human rights, law Participation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1. ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันทั่วโลกต่างให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน โดยองค์การสหประชาชาติได้ประกาศปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2491 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลอย่างจริงจังตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ และเพื่อใช้เป็นมาตรฐานกลางสำหรับประเทศสมาชิกที่จะไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในประเทศของตนต่อไป มีสาระสำคัญ คือ สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญของประชาชนที่สามารถแสดงออกได้เป็นเสรี เช่น สิทธิปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน สิทธิในการแสดงถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ต่าง ๆ ของประชาชน เช่น สิทธิในการใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนในระดับต่างๆ หรือ การชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สิทธิทางด้านเศรษฐกิจ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของประชาชนตามหลักสิทธิมนุษยชน ประชาชนมีสิทธิในการประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการและไม่ผิดหลักกฎหมายหรือการเลือกผลิตและบริโภคสินค้าได้อย่างอิสระ รวมถึงการได้รับการคุ้มครองจากการบริโภคสินค้าโดยรัฐบาล สิทธิด้านสังคมวัฒนธรรม เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตโดยทั่วไปของประชาชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อ จารีตประเพณีต่าง ๆ ของประชาชนตามหลักสิทธิมนุษยชน ประชาชนสามารถที่จะเลือกศาสนาหรือความเชื่อใดได้อย่างอิสระและสามารถประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อนั้นได้รวมถึงสิทธิที่จะได้รับการศึกษาจากภาครัฐ

สิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับรองหรือคุ้มครองตามกฎหมาย สิทธิมนุษยชนมีความสำคัญต่อประชาชนทุกคนในชาติทั้งในฐานะของโลกที่เจริญแล้ว (World Civilization) หรือโลกที่มีอารยธรรม โดยเกิดจากมนุษย์ที่พยายามวางระบบความคิดเพื่อให้คนทั่วโลกเกิดความตระหนักรู้ค่านึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม ตั้งแต่การยอมรับความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีชาติกำเนิดที่ไม่ต่างกัน และความมีสิทธิในพื้นฐานที่มาจากความชอบธรรมและตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีสิทธินั้นตั้งแต่มีชีวิต โดยไม่ใช้เรื่องของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องที่ทุกประเทศต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้มีชีวิตที่ดีในสังคมและได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัย เพื่อให้ทุกชีวิตมีความเท่าเทียมกันมากที่สุด หรือมีสิทธิในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองตามแนวทางที่ถูกต้อง หากไม่มีการกำหนดในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เป็นข้อตกลงร่วมกันแล้ว จะเป็นการเปิดโอกาสให้คนบางกลุ่ม บางประเภท ฉกฉวยโอกาสเพื่อสร้างความได้เปรียบให้กับตนเองจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่น

สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยได้มีการรับรองและคุ้มครองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 4 กล่าวคือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรายละเอียดการคุ้มครองอยู่ในหมวดที่ 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตั้งแต่มาตรา 25 ถึงมาตรา 49 และรัฐธรรมนูญได้จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเพื่อมีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รัฐบาลได้เน้นการสร้างและขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมและลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่จำเป็นต้องมีการใช้ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มข้น โดยได้มีการกระจายการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งเคยเป็นพื้นที่กลิกรรมและเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ โดยส่วนใหญ่โครงการของรัฐต่างๆ ดังกล่าว ดำเนินการโดยไม่ได้คำนึงถึงสิทธิของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ สิทธิในการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐก่อนการพิจารณาอนุญาตดำเนินโครงการ จนก่อให้เกิดผลกระทบและสร้างปัญหาต่อประชาชนและชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งปัญหาด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และการ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

แย้งชิงทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น หากจะกล่าวถึงความไม่เป็นธรรมหรือความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้น ซึ่งกระทบต่อสิทธิมนุษยชนตามสาระสำคัญของปริญญาศากล่าวว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คือ ความเหลื่อมล้ำในเรื่องของการเมือง สิทธิทางการเมือง และขาดมิติของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่ ความไม่เป็นธรรมด้านสังคม โดยเฉพาะความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับคนที่ด้อยโอกาส

จากความสำคัญและปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนชาวไทยจะต้องได้รับการคุ้มครอง ซึ่งในการใช้อำนาจทางปกครองทั้งจากราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น เมื่อประชาชนถูกระทบสิทธิมนุษยชนแล้วไม่ทราบว่าจะต้องมีการดำเนินการแก้ไขอย่างไร หรือตนเองมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างไร ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงต้องมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิมนุษยชน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

ดังนั้นประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ทราบถึงขอบเขตของการคุ้มครองตามกฎหมายในเรื่องสิทธิมนุษยชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกฎหมายที่มีผลกระทบกับชุมชน ในการศึกษาเรื่องปัญหาสิทธิมนุษยชนกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการศึกษาถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนในตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ให้ทราบถึงปัญหาของประชาชน และชุมชน ในเรื่องสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ ศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เพื่อหาแนวทางในการกำหนดเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

2. ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพปัญหาการการรับรู้ถึงสิทธิมนุษยชน ที่ประชาชนในท้องถิ่นไม่ทราบถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะได้รับ และประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ทราบถึงขอบเขตของการคุ้มครองตามกฎหมายในเรื่องสิทธิมนุษยชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกฎหมายที่มีผลกระทบกับชุมชน ในการศึกษาเรื่องปัญหาสิทธิมนุษยชนกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นการศึกษาเรื่องดังกล่าว จึงเป็นการศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นของประชาชนในตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อหาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนพลเมือง และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น โดยมีเนื้อหาเพื่อที่จะแสวงหาคำตอบดังนี้

1. หลักการ แนวคิด ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาแนวคิดเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาสิทธิมนุษยชน หลักสูตรการสอน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น โดยมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ

(1) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญแก่ประชาชนในการ ให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภาครัฐ ความสำคัญของหลักการดังกล่าว คือ ประชาชนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนในการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน หรือได้รับการจากภาครัฐ การศึกษาหลักการดังกล่าวมีส่วนสำคัญในรูปแบบให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมภาครัฐในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

(2) หลักสิทธิมนุษยชน คือบทพื้นฐานในการคุ้มครองความเป็นมนุษย์ของทุกคนโดยไม่ว่าจะเป็นเพศ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ภูมิภาค หรือสภาพเศรษฐกิจ ความสำคัญของแนวคิดดังกล่าว เป็นพื้นฐานที่สร้างความเท่าเทียมและความยุติธรรมในสังคม การรับรู้และเคารพสิทธิมนุษยชนทำให้เราสามารถให้ความเคารพและคุ้มครองความเป็นมนุษย์ของทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกหรือเลือกแยกตามคุณสมบัติหรือตำแหน่งใดๆ เช่น เพศ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา หรือความเป็นมนุษย์ในสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป การศึกษาแนวคิดดังกล่าวมีส่วนสำคัญในสร้างความเท่าเทียม และการแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน

(3) แนวคิดการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ภาครัฐได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการภายในท้องถิ่นตนเอง โดยมีกฎหมายในการจัดตั้งให้อำนาจ ความสำคัญของหลักการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชน และมีปัญหาในการใช้อำนาจที่อาจกระทบประเทือนต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชน การศึกษาหลักการดังกล่าวมีส่วนสำคัญ ในเรื่องใช้การอำนาจของรัฐตลอดจนการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

(4) แนวคิดการจัดการศึกษา คือ แนวคิดในการเพื่อให้ประชาชนในทุกช่วงวัย มีโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามความพร้อมและความสามารถแต่ละบุคคล ความสำคัญของแนวความคิด กล่าวคือ จะทำให้ทราบถึงแนวความคิดสำคัญและความจำเป็นของการศึกษา การศึกษาแนวความคิดดังกล่าวมีความสำคัญในการใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

2. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ในตำบลคอรุม อำเภอพิชัยจังหวัดอุดรดิตถ์

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น มีกฎหมายบังคับใช้และเกี่ยวข้องหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการท้องถิ่น ในการใช้อำนาจดังกล่าวย่อมมีการใช้อำนาจที่อาจกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น จึงเป็นประเด็นสำคัญที่การวิจัยนี้จะได้วิเคราะห์ในบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่ละฉบับเพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์ ในการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

3. รูปแบบของหลักสูตรสิทธิมนุษยชน สำหรับประชาชน

สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องได้รับการคุ้มครอง ในการที่จะทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนอันควรได้รับจากภาครัฐนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนก่อน การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น จะต้องคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของประชาชนในท้องถิ่น และองค์ความรู้ทางกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของรัฐที่มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน การจัดรูปแบบของหลักสูตรโดยการทวนสอบปัญหาที่พบในท้องถิ่น เพื่อนำปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำหลักสูตร

4. แนวทางในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชน การใช้อำนาจของรัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการใช้อำนาจในรูปแบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ให้อำนาจท้องถิ่นมีอำนาจบริหารจัดการภายในท้องถิ่นเอง

ดังนั้นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่ราชการส่วนกลางกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นย่อมต้องมีการใช้อำนาจในการกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชนในท้องถิ่น การวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อการศึกษาเพื่อหารูปแบบของหลักสูตรที่ควรมีเนื้อหาในการเรียนการสอนอย่างไร และแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในชุมชน

โจทย์วิจัย

การส่งเสริมเรื่องสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นของประชาชน ในตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีรูปแบบใด

คำถามวิจัย

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนมีอย่างไรบ้าง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2. ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นของประชาชนในตำบลชุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีอะไรบ้าง
3. หลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น มีเนื้อหาอย่างไรบ้าง
4. แนวทางในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นต้องทำอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน
2. เพื่อศึกษาหาปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นของประชาชนในตำบลชุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย

การศึกษาดังกล่าวมีผลทำให้ทราบถึงปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น ตำบลชุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และทราบถึงแนวทางการใช้กฎหมายในเรื่องสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมตลอดจนแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เกิดการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และเมื่อประชาชนมีความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว จะทำให้ปัญหาการกระทบต่อสิทธิมนุษยชนลดน้อยลง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลชุม อำเภอฟิชัยจังหวัดอุดรดิตถ์
2. ผู้นำชุมชน
3. นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในเรื่อง เป็นการศึกษาจาก เอกสาร ตำรา งานวิจัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน การปกครองส่วนท้องถิ่น และการศึกษาจาก เอกสาร ตำรา งานวิจัยการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้

ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ตำบลชุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ระยะเวลาในการจัดทำ 1 ปี

วารสารวิชาการ

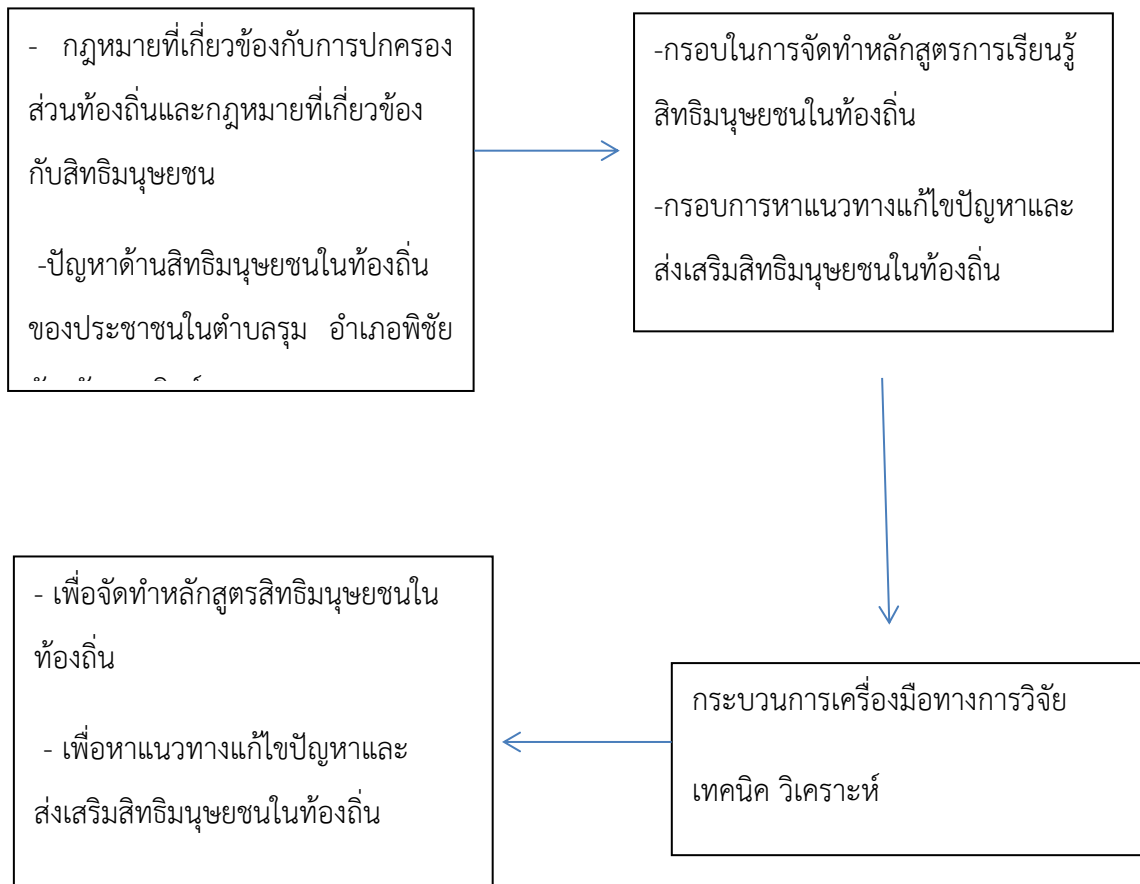
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

กรอบแนวคิดและสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐาน

การมีหลักสูตรการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนมีความรู้และสามารถนำไปปรับใช้ในการชีวิตประจำวันได้ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น จะทำให้ปัญหาการกระทบต่อสิทธิมนุษยชนลดน้อยลง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดการจัดการศึกษา กฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

แผนยุทธศาสตร์ 20ปีพ.ศ.2561-2580 แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566- 2570) การสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ เป็นวิธีดำเนินการวิจัย แล้วได้นำคำตอบจากการวิจัยทั้งหมดสู่การรับฟังความคิดเห็นประชากรที่เกี่ยวข้องเพื่อวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะจากวิจัยนำไปจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น โดยได้คำตอบดังนี้

หลักสูตรสิทธิมนุษยชน

1. เนื้อหาทั่วไป ควรมีเนื้อหาในเรื่องหลักการทั่วไปของสิทธิมนุษยชน ความหมายความสำคัญ และผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชน
2. เนื้อหาที่เฉพาะ ควรมีเนื้อหาทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงวัย ในเนื้อหาส่วนนี้จะต้องเป็นการให้ความรู้เบื้องต้นของผู้สูงวัย เช่น ความหมาย ความสำคัญ สิทธิของผู้สูงวัย เนื้อหาในส่วนนี้จะต้องเป็นการให้ความรู้ถึงสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายได้รับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้สูงวัย เช่น สิทธิตามรัฐธรรมนูญ หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ปัญหาสิทธิมนุษยชนที่มีผลต่อผู้สูงวัย เนื้อหาในส่วนนี้จะต้องเป็นการให้ความรู้ในส่วนที่เป็นปัญหาที่พบกับผู้สูงวัยในท้องถิ่น เช่น การสาธารณสุข อาชีพ เป็นต้น หน้าที่ของรัฐต่อผู้สูงวัย เนื้อหาในส่วนนี้จะต้องเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐที่มีต่อผู้สูงวัยว่ามีย่างไรบ้าง หน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาในส่วนนี้จะต้องเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงกับผู้สูงวัย และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงวัย
3. ควรสอดแทรกเนื้อหาส่วนอื่น เช่น สิทธิ หน้าที่ ความเป็นพลเมือง และควรให้ความรู้สอดแทรกสิทธิมนุษยชนกับทุกคน แต่เน้นเนื้อหาที่ผู้สูงวัย
4. แนวทางในการแก้ไขปัญหา ควรจัดทำเป็นหนังสือหรือกับต้นสังกัด หรือนำเสนอปัญหาแก่รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
5. การออกกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนควรเข้าชื่อเสนอเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการให้
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำเสนอ ชี้แจง เกี่ยวกับการจัดการบริหารต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสทราบ และถ้าหากเกิดปัญหาจะได้ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหา

แนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น

1. การที่หน่วยงานของรัฐส่วนกลาง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกัน ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ โดยหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐทั้งหมดจะเกิดขึ้นได้ตามที่กฎหมายกำหนด หรืออาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานของรัฐเกิดขึ้นตามกฎหมายจัดตั้งที่แต่ละหน่วยงานจะมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไป ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นตามกฎหมายพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้อำนาจหน้าที่บางประการอาจทำให้การทับซ้อนกันได้ และถ้าไม่ได้มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจทำให้เกิดปัญหาในการทำหน้าที่

2. การออกกฎหมายที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น พบว่ายังไม่มีการออกกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการออกกฎหมายซึ่งเรียกว่าข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจจากกฎหมายจัดตั้ง ดังนั้นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ด้วย การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เป็นอำนาจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการออกได้เลย หรือประชาชนสามารถร่วมกันลงชื่อเพื่อเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกกฎหมายได้

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีน้อยมาก ทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่ทราบถึงการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายระดับ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากการใช้อำนาจของรัฐย่อมเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชน การที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้ทราบถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และสามารถหาทางออกร่วมกันได้

สรุปและอภิปรายผล

ในการสรุปและอภิปรายผลนั้นการวิจัยจะนำเอาคำตอบจากผลของการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ มาอภิปรายผลร่วมกันในเชิงการบูรณาการผลของคำตอบจากการวิจัย มีคำตอบดังนี้

จากปัญหาสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีข้อค้นพบคือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงสิทธิมนุษยชน คืออะไร มีความหมายอย่างไร และมีผลกระทบอย่างไรกับประชาชนในท้องถิ่นบ้าง ประชาชนที่อาศัยในตำบลคอรุม ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาที่พบในพื้นที่ตำบลคอรุม ที่เป็นปัญหาที่สำคัญได้แก่ สิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุที่ไม่ทราบถึงการคุ้มครอง และการใช้กฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่สามารถคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่

จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสิทธิมนุษยชน พบว่า พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ได้มีการกระจาย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อำนาจจากส่วนกลางตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการใช้อำนาจในทางบริหารจัดการท้องถิ่นตลอดจนมีอำนาจในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ท้องถิ่นนั้น ๆ การใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกกฎหมายที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นได้ และการใช้อำนาจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีการใช้อำนาจที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิมนุษยชน

จากแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566- 2570) เป็นกรอบการใช้อำนาจของรัฐที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐทั้งหมดต้องปฏิบัติตามกรอบดังกล่าว จากแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี พ.ศ.2561 – 2580 แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566- 2570) มีความสำคัญได้มีการวางกรอบที่สำคัญในเรื่องการใช้อำนาจรัฐ และวางกรอบในเรื่องส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยได้สอดแทรกในหมวดหมาย หรือยุทธศาสตร์ตามแผนดังกล่าวทุกเรื่อง จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเป็นอย่างมาก อีกทั้งจากแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566- 2570) จะต้องใช้อำนาจของรัฐให้การปฏิบัติการสำเร็จลุล่วง อาจทำให้การใช้อำนาจรัฐดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชนได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่การให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน ผู้วิจัยได้นำสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด หลักการ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง นำวิเคราะห์เพื่อจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และแนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นกรอบโครงสร้างหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และหาแนวทางแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นเพื่อที่จะนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอน และการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
2. ภาครัฐควรสนับสนุนส่งเสริมให้คนในชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนส่งเสริมประชาชน ในการเสนอกฎหมายท้องถิ่นที่เป็นการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย

1. ควรให้จัดโรงเรียนพลเมืองให้มีสถานะเป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่มีการให้วุฒิการศึกษา โดยมีกฎหมายจัดตั้งและให้อำนาจในการบริการ
2. ควรให้ภาครัฐโดยผู้บริหารระดับสูง ดำเนินการสำรวจการทับซ้อนของอำนาจของหน่วยงานส่วนกลาง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และออกกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเรื่องวิจัยต่อ

เนื่องจากการวิจัยนี้มีมุ่งเน้นให้จัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และแนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น ซึ่งในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบในงานวิจัยนี้ จากคำตอบที่ได้รับนั้น การที่จะส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น ให้ได้รับการดูแลจากหน่วยงานของรัฐ จะต้องศึกษาและทำวิจัยในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น
2. ศึกษาการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น โดยอาจศึกษาในประเด็นน่าสนใจ เช่น สิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข สิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชนด้านผู้สูงอายุ
3. ศึกษาปัญหาการใช้อำนาจที่ทับซ้อนของหน่วยงานส่วนกลาง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

- กุลพล พลวัน. (2547). สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2545). สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความเป้นจริงทางสังคม. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. (2541). หลักนิติธรรม (Rule Of Law). ใน รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 90 ปีธรรมศาสตร์อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2552). หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2546). กฎหมายมหาชนเล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ. (2543). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- โสพล จริงจิตร. (2557). สิทธิมนุษยชนสากลนิยมและชนชั้น (บทวาดวยปรัชญาและพัฒนาการสิทธิมนุษยชน). กรุงเทพฯ: ชิดชม.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทย

Marketing approach for Tourism Management of Southern Economic Corridor: SEC in Thailand

ปานณนาถ ศักดิ์ศิริคุณ*, วัชรารพณ์ จุลทา**

Pannanat Saksirikhun*, Watcharaporn Julatha**

(Received : March 1, 2023 / Revised : April 25, 2023 / Accepted : August 11, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้เขตประเทศไทย และวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) คือ สุ่มจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และกาญจนบุรี โดยเลือกพื้นที่จากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว จำนวน 3 แห่งในแต่ละจังหวัด ต่อจากนั้นเลือกเก็บตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) เก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และข้อมูลทุติยภูมิ ได้ดำเนินการค้นคว้า เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 24 – 37 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.30 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.50 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.25 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางร่วมกับครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.75 เดินทางโดยรถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.50 และพบพฤติกรรมการใช้จ่ายค่าอาหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.25 สำหรับผลการศึกษาด้านความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง พบความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านคุณค่ามากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านการเข้าถึงลูกค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และด้านความจงรักภักดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 พบว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ด้านผลการวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้วิเคราะห์แนวทางการจัดการด้านประสบการณ์ คือ รูปแบบเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของ 8 พื้นที่ ได้แก่ เส้นทาง

*,**ภาควิชาบริหารธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม คณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

*,** Department of Business Administration in Tourism and Hospitality, Faculty of Business Administration and Service Industry, King Mongkut's University of Technology North Bangkok Prachinburi Campus

Corresponding Author; Email: watcharaporn.s@bas.kmutnb.ac.th

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ท่องเที่ยว Deeper Friendships, Diet Healthier และ Detox Retreats สำหรับด้านคุณค่า ควรมีแนวทางจัดการการท่องเที่ยวสีเขียว การสร้างภาพลักษณ์การให้บริการ ในด้านการเข้าถึงลูกค้า ควรมีแนวทางที่อำนวยความสะดวกผ่านระบบออนไลน์ ทั้งก่อน – ระหว่าง – หลัง การเดินทางท่องเที่ยว และแนวทางด้านความจงรักภักดี ควรให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการมาเยือนในพื้นที่ซ้ำ

คำสำคัญ : นักท่องเที่ยว, การตลาด, การจัดการท่องเที่ยว, พื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้เขตประเทศไทย

Abstract

A research study to marketing approach for Tourism Management of Southern Economic Corridor: SEC in Thailand aimed to study the demand of Thai tourists visiting of Southern Economic Corridor: SEC in Thailand, and analyze the marketing approach for tourism management. The research conducted primary data collection with questionnaires by cluster sampling which was random from tourists visiting 8 provinces including Chachoengsao, Prachinburi, Sakaeo, Chonburi, Rayong, Chanthaburi, Trat, and Kanchanaburi and 3 locations of tourist attractions from each province were chosen according to their popularity among tourists which was performed with convenience sampling. The research collected questionnaires from a sample of 400 people. Then the research processed secondary data and relevant documents to analyze the marketing approach to tourism management in the area with content analysis.

It was found that the majority of respondents were females, accounting for 70.50 who aged between 24 and 37 years old (54.30%). They earned more than 20,000 baht, accounting for 30.50% . They had educational level at Bachelor's degree for 63.25%. The majority of travelers travelled with their families (31.75 %), and 55.50 percent travel by car. And the most spending habits on food accounted for 50.25 percent. Meet the most valuable tourist needs average was 4.20, followed by experiencing an average of 4.07, customer reach, an average of 4.02, and loyalty was 3.92, which found to be very high, respectively. The analysis of the marketing approach for tourism management in the area analyzed the experience management approach, which was the route model Connecting Tourist Attractions of 8 areas. These include Deeper Friendships, Diet Healthier, and Detox Retreats. For value, there should be a green tourism management approach. In terms of reaching

customers, there should be a convenient approach to online travel before, during, and after traveling. And the honesty approach should focus on building tourist relationships to repeat visits to the area.

Keywords: Tourist, Marketing, Tourism Management, Southern Economic Corridor: SEC in Thailand

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก ในปีพ.ศ. 2563 สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศมากถึง 332013.03 ล้านบาท (กองเศรษฐกิจท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลขยายเป็นวงกว้างในลักษณะห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยว รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว 1 ครั้ง ก่อให้เกิดรายได้ส่งทอดไปยังอีกหลายๆธุรกิจในประเทศ หรือที่เรียกว่าการทวีคูณรายได้จากการท่องเที่ยว (Multiplier Effect Tourism) (มิ่งสรรพ ขาวสอาด และคณะ, 2556) ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าในช่วง 60 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2503 - 2563) การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตในระยะยาวและยังเป็นกลไกสำคัญในการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับประเทศที่กำลังพัฒนาได้เป็นอย่างดี (Part Sungkaew, 2020) ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการพัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในทุกด้าน เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันกับนานาประเทศ โดยเฉพาะการสนับสนุนและส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นศูนย์กลางของจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว ด้วยการเพิ่มศักยภาพด้านการพัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยวในลักษณะเครือข่าย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงทั้งในบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและเชื่อมโยงกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักไปสู่เมืองรอง ชุมชน และท้องถิ่น (TAT Review, 2016)

สำหรับเส้นทางทางการท่องเที่ยวในลักษณะเครือข่ายเป็นแนวคิดที่มีรากฐานและได้รับประโยชน์จากแนวคิดการพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจของ 6 ประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion-GMS) ได้แก่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ที่ได้มุ่งพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในลักษณะเกื้อกูลกัน บนพื้นฐานของความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ ซึ่งมีความร่วมมือครอบคลุม 9 สาขา ได้แก่ 1) คมนาคมขนส่ง 2) โทรคมนาคม 3) พลังงาน 4) ท่องเที่ยว 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 6) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) การอำนวยความสะดวกการค้า 8) การลงทุน และ 9) เกษตร โดยพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจได้กำหนดไว้ 3 แนวพื้นที่ สำหรับประเทศไทยจังหวัดที่ตั้งอยู่บนแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจมี 26 จังหวัด (ดังแสดงสรุปในตารางที่ 1)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ตารางที่ 1: การพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Corridors Development)

แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ	ประเทศเชื่อมโยง	จังหวัดของไทยที่ตั้งอยู่ตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ
แนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC)	พม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม	ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร
แนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC)	เชื่อมโยง 2 เส้นทางหลัก ได้แก่ 1) เชื่อมโยงจีน-พม่า/ลาว-ไทย 2) จีน-เวียดนาม	เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง นครสวรรค์ อุรุธยา ลำพูน พะเยา แพร่ อุดรดิตถ์ กำแพงเพชร (ตาก พิษณุโลก) กรุงเทพฯ
แนวตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC)	ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม	ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด กาญจนบุรี

สรุปและเรียบเรียงจาก : สำนักงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554).

การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจจะเป็นการเพิ่มโอกาสและเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้กับกลุ่ม GMS โดยเฉพาะใน 26 จังหวัดของไทย ให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น เนื่องจากการสร้างความร่วมมือในฐานะจุดหมายปลายทางเดียวกันทั้งในระดับกลุ่ม GMS ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น โดยมีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย มีคุณภาพและให้ผลตอบแทนสูงจากทั่วทั้งอนุภูมิภาค ซึ่งจะเป็นการช่วยกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้ทั่วถึงมากขึ้นและลดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเมื่อผนวกกับการพัฒนาขีดความสามารถ การฝึกอบรมบุคลากร และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะมีส่วนช่วยในการลดความยากจน การสร้างงาน เกิดการกระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผ่านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (สำนักเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ธนาคารพัฒนาเอเชีย, 2015) ซึ่งการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเส้นทางเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจทั้ง 3 แนว คือ แนวตะวันออก-ตะวันตก แนวเหนือ-ใต้ และแนวตอนใต้ มีความโดดเด่นต่างกัน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเส้นทางเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจแนวตอนใต้ที่เชื่อมโยงประเทศไทย-กัมพูชา-เวียดนาม มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ 10 ปีของกลุ่ม GMS โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศระหว่างกลุ่มแนวตอนใต้ให้มีการเข้าถึงโดยสะดวกตามจุดสำคัญของแต่ละเขตพื้นที่ (นรุตม์ เจริญศรี, 2562)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

การพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่มีการเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มแนวตอนใต้ ทำให้เกิดกระบวนการการขนส่งนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคของนักท่องเที่ยวไปยังจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์ โดยฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2560) ได้อธิบายถึงระบบการท่องเที่ยว (Tourism System) จะสมบูรณ์ได้ต้องเกิดจากองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) ส่วนที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว (Traveler Generating Region: TGR) คือ นักท่องเที่ยว ที่มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยว (Demand Side) 2) ส่วนที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว (Tourist Destination Region: TDR) คือ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (Supply Side) และ 3) การขนส่งทางการท่องเที่ยว (Transit Route Region: TRR) ทำหน้าที่เชื่อมโยงนักท่องเที่ยวสู่แหล่งท่องเที่ยว และเดินทางกลับยังภูมิภาคหลังจากท่องเที่ยวพักผ่อน (ไป – กลับ) ซึ่งทั้ง 3 ส่วน ตามระบบการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่น่าสนใจนี้มุ่งศึกษาในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจแนวตอนใต้เป็นอันดับสำคัญ โดยเฉพาะแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยที่ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด กาญจนบุรี

การเติบโตทางการท่องเที่ยวในมิติของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ของกลุ่มจังหวัดที่ตั้งตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย มีเหตุผลประการสำคัญมาจากกลุ่มจังหวัดเหล่านี้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีชื่อเสียงของประเทศ อีกทั้งยังสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวยุคใหม่ จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการทำการตลาดการท่องเที่ยวของไทย ได้มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ อาทิ เกาะล้าน เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เกาะเสม็ด หมู่เกาะมัน หูโปรงทอง จังหวัดระยอง ชุมชนริมน้ำจันทบุรี หาดเจ้าหลาว อ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี เกาะช้าง เกาะกูด เกาะหมาก จังหวัดตราด วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดสมานรัตนาราม ตลาดคลองสวน 100 ปี จังหวัดฉะเชิงเทรา เจ้าพระยาอภัยภูเบศร วัดแก้วพิจิตร ล่องแก่งหินเพิง อ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดา จังหวัดปราจีนบุรี ปราสาทสัจก๊กอ้อม ตลาดโรงเกลือ โรงเรียนควาย กาสกร กลีวิทย อุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) ส่วนจังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ อาทิ น้ำตกเอราวัณ น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น น้ำตกไทรโยคน้อย น้ำตกไทรโยคใหญ่ สะพานมอญ สะพานข้ามแม่น้ำแคว (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดกาญจนบุรี, 2561)

จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการบริหารงานของจังหวัดกาญจนบุรี ชำตัน สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มจังหวัดที่ตั้งตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทยมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว เหมาะแก่การพัฒนาส่งเสริมยกระดับศักยภาพทางการท่องเที่ยว อันเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวได้เลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ของนักท่องเที่ยวมากที่สุด แต่เนื่องด้วยในปัจจุบันนักท่องเที่ยวยุคใหม่ต้องการได้รับการตอบสนองที่มากกว่ากาย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

สัมผัส การเดินทางท่องเที่ยวพักผ่อนในแต่ละครั้งของนักท่องเที่ยวต้องได้รับการตอบสนองทั้งทางร่างกาย จิตใจ และต้องมีความสุขทุกครั้งหลังเดินทางกลับจากการท่องเที่ยว (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2560) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักท่องเที่ยวนิยมออกเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีเสน่ห์ในตัวเอง และน่าหลงใหล เพื่อเรียนรู้รูปแบบการใช้ชีวิตในท้องถิ่นเพื่อหาแรงบันดาลใจและมุมมองใหม่ให้ชีวิต โดยมีความพึงพอใจในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว วิธีการเดินทางและรูปแบบการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวจากการศึกษาข้อมูลก่อนออกเดินทางท่องเที่ยวทุกครั้ง (tat review magazine, 2019) อีกทั้งนักท่องเที่ยวปัจจุบันยังสามารถค้นหาข้อมูลและวางแผนการท่องเที่ยวได้ด้วยตัวเอง จากความชอบและรสนิยมส่วนตัวโดยไม่ต้องถูกวางกรอบและจัดเวลาโดยบริษัทนำเที่ยวดังเช่นที่ผ่านมา (ธรรมธีร์ สุขโชติรัตน์, 2563) จึงทำให้นักท่องเที่ยวสามารถแสดงความต้องการของตนเองได้ชัดเจนขึ้นพร้อมๆ กับการเลือกและตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่สืบค้นได้ง่ายในโลกออนไลน์ จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเหล่านี้หากพิจารณาในมิติของการตลาดทางการท่องเที่ยว ปรากฏการณ์นี้แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภคทางการท่องเที่ยว (Tourism Demand Side) เมื่อนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ทำให้จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวในฐานะผู้ผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว (Tourism Supply Side) จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวตามไปด้วย เพราะในโลกของการแข่งขันทางการท่องเที่ยวจะหยุดนิ่งไม่ได้ ต้องพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้ทันตามกระแสตลอดเวลา เพื่อให้เข้ากับกลุ่มนักท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม เมื่อโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แนวคิดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ใช้ส่วนผสมทางการตลาดแบบตามแนวคิดของ Kotler Philip (2003) โดยการวิเคราะห์สินค้าและบริการของตนเอง 4P ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด ซึ่งอาจไม่เพียงพอ และเพื่อให้การพัฒนาทันต่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของหลักการตลาดในมุมมองโลกยุค 4.0 หรือส่วนประสมทางการตลาดยุคใหม่ 4E ประกอบด้วย 1) Experience (ประสบการณ์) การตลาดแบบประสบการณ์ 2) Everyplace (ทุกๆ ที่) การตลาดที่ผู้บริโภคเข้าถึงผู้ขายหรือผู้ให้บริการได้ทุกๆ ที่ ทุกเวลา 3) Exchange (การแลกเปลี่ยน) การมอบคุณค่าบางอย่างที่มากับตัวสินค้า และ 4) Evangelism (การสร้างสาวก หรือการสร้างผู้บริโภคในระยะยาว) การตลาดที่เน้นการสร้างลูกค้าประจำ หรือการสร้างสาวก เป็นความหลงใหลในแบรนด์ (กะรัตเพชร บุญชูวิทย์, 2561) และจากที่กล่าวมาข้างต้น จึงนำไปสู่ประเด็น การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทยตามหลักการตลาดยุคใหม่ที่ทันต่อสภาวะการแข่งขัน โดยนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย ก่อเกิดผลดีทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ มุ่งสู่การพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวเดียวกัน (Single Destination) ของพื้นที่ต่อไปในอนาคตได้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อการแข่งขันทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์การตลาด (Marketing Strategy) คือ แบบแผนพื้นฐานหรือแนวทางที่ถูกกำหนดขึ้นสำหรับสร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและตลาดเป้าหมาย โดยผู้ประกอบการจะต้องจัดสรรทรัพยากรขององค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผลผลิต แบ่งใช้สัดส่วนต่างๆ ทางการตลาดให้เหมาะสมสำหรับการดำเนินงาน รวมทั้งดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ โดยประกอบไปด้วย การตัดสินใจ การกำหนดระดับค่าใช้จ่ายการตลาด การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ การกำหนดกลยุทธ์ส่วนผสม และการกำหนดตลาดเป้าหมายทางการตลาดอย่างชัดเจน จนสามารถบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่ตั้งไว้ได้ (ธีรพงศ์ ประดิษฐ์กุล, 2563) ซึ่งส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นองค์ประกอบทางการตลาดมีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค จึงทำให้องค์การธุรกิจเป็นจำนวนที่ให้ความสำคัญในการนำส่วนผสมทางการตลาดนี้มาเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ (Kotler, 1997, p. 98) เนื่องจากส่วนประสมทางการตลาดเป็นกลุ่มเครื่องมือทางการตลาดที่นำมาใช้ร่วมกัน และใช้อย่างสอดคล้องเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้าผลิตภัณฑ์ หรือบริการ

ส่วนผสมทางการตลาดตามแนวคิดของ Kotler Philip (2003) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สิ่งที่เกิดจากการเสนอขายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ให้ได้มาซึ่งความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค โดยสิ่งที่เสนอขายสามารถเป็นสิ่งที่มีความโดดเด่นทางกายภาพ จับต้องได้ และสิ่งที่ไม่มีตัวตน โดยสิ่งที่เสนอขายนั้นจะมีวัฏจักรชีวิตของตนเอง 2) ราคา (Price) คือ จำนวนเงินที่ถูกกำหนดขึ้นแก่ผู้บริโภค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นๆ สามารถอยู่ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ค่าเช่า ราคา ค่าปรับ ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ เป็นต้น 3) ด้านการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ในการส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือบริการไปยังผู้บริโภค โดยการส่งมอบนั้นสามารถทำได้ด้วยตนเองหรือผ่านคนกลาง ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความสะดวกสบายของผู้บริโภค ทั้งในด้านสถานที่ เวลา ระยะเวลาการเดินทาง และวิธีการกระบวนการในการออกแบบช่องทางการจัดจำหน่ายจะเริ่มจากการค้นหาสิ่งที่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายต้องการจากช่องทางนั้น ผู้บริโภคอาจต้องการซื้อจากสถานที่ใกล้และสะดวกที่สุด หรือสถานที่ที่ผู้บริโภคเต็มใจที่จะเดินทางไกลขึ้นเพื่อไปยังสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของผลิตภัณฑ์และบริการ หรือทำการซื้อด้วยตนเองผ่านช่องทาง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ต่างๆ เช่น ทางออนไลน์ ทางอินเทอร์เน็ต สำหรับด้านการส่งมอบสินค้า ผู้บริโภคอาจจะต้องการให้มีบริการเพิ่มเติม เช่น บริการการส่ง การให้เครดิต การซ่อมแซม การติดตั้ง การรับประกัน เป็นต้น และ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูลระหว่างองค์กร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์และบริการกับผู้บริโภค มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ข้อมูลของตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือองค์กร โดยองค์กรจะต้องสร้างการรับรู้อย่างสม่ำเสมอ และสร้างความความพึงพอใจต่อตราสินค้าผ่านการจูงใจเพื่อให้เกิดความต้องการในผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม เมื่อโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมผู้บริโภคไม่เคยหยุดนิ่ง แนวคิดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ใช้ส่วนผสมทางการตลาดแบบเดิมอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากหลักการตลาด 4P ตามที่กล่าวมาข้างต้น อยู่บนแนวความคิดที่ให้เจ้าของสินค้าหรือบริการ วิเคราะห์สินค้าหรือบริการของตัวเอง ซึ่งถือว่าเป็นมุมมองที่แคบในโลกปัจจุบัน จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญทางการตลาด ศาสตราจารย์ Bob Lauterborn จากมหาวิทยาลัยนอร์ทแคโรไลนา ได้นำเสนอพื้นฐานทางการตลาดใหม่ในปี 1990 เป็น 4C's ที่มีการปรับเปลี่ยนมุมมองออกมานอกบริษัท ไปยังมุมมองและความต้องการลึกๆ ของลูกค้า โดยประกอบไปด้วย 1) Consumer (Consumer wants and needs) เป็นการปรับมุมมองจากการผลิตสินค้าหรือบริการในความต้องการของบริษัทเป็นที่ตั้ง เปลี่ยนมาเป็นการผลิตหรือให้บริการในสิ่งที่ลูกค้ามีความปรารถนาหรือมีความต้องการ และหากสินค้าหรือบริการนั้นๆ สามารถตอบโจทย์หรือแก้ปัญหาหลักๆ ในใจของลูกค้าเป้าหมายได้ จะทำให้สินค้าหรือบริการของคุณได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี 2) Cost มุมมองเรื่องการตั้งราคาที่เปลี่ยนไป ไม่ได้มองเพียงแค่ต้นทุนของสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น แต่จะต้องมองให้ลึกกว่า ต้นทุนรวมที่แท้จริงที่ลูกค้าต้องจ่ายนั้นเป็นเท่าใดและเปลี่ยนไปอย่างไร เช่น หากลูกค้าต้องการซื้อสินค้าชนิดหนึ่งจากออนไลน์ หรือจาก Social Media (เช่น Facebook หรือ Line) ในกรณีนี้ ธุรกิจก็สามารถตัดต้นทุนจากพ่อค้าคนกลางออกไปได้ ทำให้คุณสามารถขายสินค้าชิ้นนั้นๆ ได้ในราคาต่ำลง หรือได้กำไรที่มากขึ้น หรือกรณีลูกค้าต้องการซื้อของใช้เข้าบ้าน ลูกค้าไม่ได้มีค่าใช้จ่ายแค่ค่าสินค้าที่ซื้อ แต่ยังมีค่าใช้จ่ายแฝงอีกหลายอย่าง เช่น ค่าน้ำมันรถ ค่าที่จอดรถ ค่าเสียเวลาในการเดินทาง ดังนั้นบริษัทหรือห้างที่จำหน่ายสินค้า จะต้องหาทางจูงใจอย่างไรให้ลูกค้า ยอมเดินทางมาซื้อของให้ได้แม้ลูกค้าจะมีค่าใช้จ่ายรวมที่สูงกว่าเดิม มิฉะนั้นก็จะถูกการค้าออนไลน์แย่งลูกค้าไปหมด 3) Convenience การเปลี่ยนจากการมีหน้าร้านขายสินค้า หรือมีตัวแทนจำหน่ายขายสินค้าแบบเดิมๆ ไปเป็นการค้นหาว่าจะทำอย่างไรให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงสินค้าหรือบริการได้สะดวกและง่ายดายมากที่สุด (หรือสะดวก ง่ายดายน้อยกว่าเดิม) เช่น การเพิ่มช่องทางในการขายทางออนไลน์ บริการจัดส่งส่งแบบเดลิเวอรี่ หรือการจัดทำ App เฉพาะทางให้กับลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น ปัจจุบันเราจึงเห็นบริการใหม่ๆ ที่เพิ่มความสะดวกสบายให้กับลูกค้ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดส่งสินค้าถึงบ้านเมื่อได้รับสินค้าแล้วค่อยจ่ายเงิน บริการล้างรถถึงบ้าน บริการจัดส่งของขวัญออนไลน์และจัดส่งให้ถึงบ้าน และ 4) Communication ไม่ใช่แค่เพียงแค่การจัดทำรายการส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ การโฆษณาแบบเดิมๆ ซึ่งลูกค้าในปัจจุบันไม่ได้

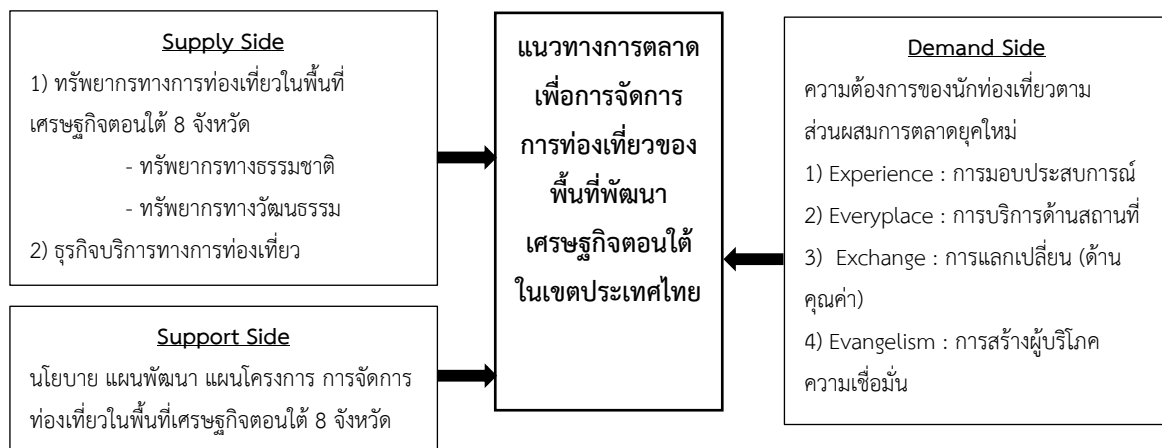
วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เชื่อถือในโฆษณาที่เห็นเหมือนในอดีต แต่ลูกค้าเชื่อในข้อมูลออนไลน์ การบอกต่อ หรือจากคนใกล้ชิดมากกว่า โดยในปัจจุบันนี้ก่อนลูกค้าจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการใด ลูกค้ามักจะค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือข้อมูลจากใน Social หรือ จากการสอบถามพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มก่อนตัดสินใจเสมอ (รุ่งโรจน์ สถาปนกุล, 2561)

โดยแนวคิด 4C นี้ได้ถูกพัฒนามาเป็นส่วนผสมทางการตลาดยุคใหม่ที่ทันต่อสภาวะการแข่งขันทางการตลาดในปัจจุบัน นั่นคือ หลักการตลาดในมุมมองโลกยุค 4.0 หรือส่วนประสมทางการตลาดยุคใหม่ ที่ประกอบด้วย 1) Experience (ประสบการณ์) การตลาดแบบประสบการณ์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มาแทนที่ Product (สินค้า) ของ 4P โดยเปลี่ยนรูปแบบจากการแนะนำสินค้าเป็นการแนะนำประสบการณ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับการจากใช้สินค้าแทน 2) Everyplace (ทุกๆที่) การตลาดที่ผู้บริโภคเข้าถึงผู้ขายหรือผู้ให้บริการได้ทุกๆที่ ทุกเวลา ซึ่งเป็นรูปแบบที่มาแทนที่ Place (สินค้า) คือการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคที่ผู้บริโภคจะสืบเสาะเข้าหาถึงวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง 3) Exchange (การแลกเปลี่ยน) จากปัจจัยด้านราคานำมาสู่การแลกเปลี่ยนรูปแบบที่มาแทนที่ Price (ราคา) เป็นการแลกเปลี่ยนตัวเงินเป็นสินค้าด้วยบางสิ่งที่ต่างออกไป การมอบคุณค่าบางอย่างที่มากับตัวสินค้า และ 4) Evangelism (การสร้างสาวก หรือการสร้างผู้บริโภคในระยะยาว) การตลาดที่เน้นการสร้างลูกค้าประจำ หรือการสร้างสาวกที่มาแทนที่ Promotion (ข้อเสนอพิเศษ) เป็นความหลงใหลในแบรนด์ การกลายเป็นสาวกและเริ่มชักชวนให้คนอื่นมาชื่นชอบในแบรนด์เช่นเดียวกับตน วิธีนี้แบรนด์ คือ ผู้นำพาความคิดของผู้บริโภคให้เกิดความรักความเชื่อมั่นในแบรนด์ (กะรัตเพชร บุญชูวิทย์, 2561)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วิธีการวิจัย

ประเภทข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย วารสาร บทความ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ในพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ 8 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และกาญจนบุรี โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ต่อจากนั้นเลือกเก็บตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งจากสถิตินักท่องเที่ยว ในปีพ.ศ. 2564 จำนวน 1,394,414 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) โดยกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ใน พื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ จำนวน 1,394,414 คน ถูกนำมาหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 399.88

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยคำถามพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามด้านสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และเติมข้อมูล ประกอบด้วย ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง ลักษณะการใช้บริการทางการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 ความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย ด้านประสบการณ์ (Experience) ด้านคุณค่า (Exchange) ด้านการเข้าถึงลูกค้า (Everyplace) ด้านความจงรักภักดี (Evangelism)

เกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับได้ดังนี้

ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุด	มีน้ำหนักของคะแนนเท่ากับ	5
ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมาก	มีน้ำหนักของคะแนนเท่ากับ	4
ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยปานกลาง	มีน้ำหนักของคะแนนเท่ากับ	3
ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยน้อย	มีน้ำหนักของคะแนนเท่ากับ	2

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด มีน้ำหนักของคะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยแนวทางการพัฒนาที่กำหนดเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความสำคัญน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-objective Congruence index-IOC) โดยให้เกณฑ์การตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

แล้วนำมาคำนวณสูตร ดังนี้

$$IOC = \sum R/N$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การทดสอบ คือ หากข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เกิน 0.50 ขึ้นไปมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ และข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต่ำกว่า 0.50 จะตัดออกหรือปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการรวบรวมข้อมูล 2 แบบ คือ

ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) คือ สุ่มจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และกาญจนบุรี โดยเลือกพื้นที่จากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว จำนวน 3 แห่งในแต่ละจังหวัด ต่อจากนั้นเลือกเก็บตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน หลังจากนั้นได้รวบรวม ตรวจสอบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

(Frequency) และสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการค้นคว้า รวบรวมรายงานการวิจัย บทความ วารสาร เว็บไซต์และรายงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อคัดสรร วิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่น มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชื่อมโยงของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

1) ความต้องการนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย

ในการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย ได้แสดงผลข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวและความต้องการนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทยแสดงผลการศึกษา ดังนี้

ด้านข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย

พบผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.50 และเพศชาย ร้อยละ 29.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 24 – 37 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.30 รองลงมา คือ อายุ 38 – 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.20 อายุ 55 – 72 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.50 และอายุมากกว่า 73 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.50 ด้านรายได้ พบว่าส่วนใหญ่ มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.50 รองลงมาคือ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.50 รายได้ 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.50 และรายได้ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.50 ตามลำดับ ด้านการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.25 รองลงมา คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.25 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.50 พบว่าส่วนใหญ่ มีอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 19.50 อาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 13.50 เช่นเดียวกันกับนิสิตและนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.50 อาชีพรับจ้างอิสระ คิดเป็นร้อยละ 11.00 พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 5.50 และว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 2.00

ด้านรูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผลจากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางร่วมกับครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.75 รองลงมาคือ คู่รัก คิดเป็นร้อยละ 28.50 เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 21.75 และเดินทางเพียงลำพัง คิดเป็นร้อยละ 18.00 ตามลำดับ พบลักษณะการเดินทางโดยรถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.50 รองลงมาคือ เดินทางโดยรถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 21.00 รถไฟ คิดเป็นร้อยละ 17.75 รถตู้ คิดเป็นร้อยละ 4.75 และรถบัส คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ พบพฤติกรรมการใช้จ่ายค่าอาหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.25 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,926.25 บาท รองลงมาคือ ค่าที่พัก คิดเป็นร้อยละ 26.25 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,914.61 บาท ค่าเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 16.00 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,914.61 บาท ค่าของฝากของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 6.50 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 921.75 บาท และค่ากิจกรรมทางการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 1.00 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 550.99 บาท ตามลำดับ ด้านการใช้บริการทางการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่วางแผนเดินทางมาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 99.25

ด้านความต้องการนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย

จากการสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย ในภาพรวมพบความต้องการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 พบค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านการเข้าถึงลูกค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และด้านด้านความจงรักภักดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 โดยพบว่าอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ด้านประสบการณ์ ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความต้องการด้านประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.36 รองลงมาคือ ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.29 ส่วนประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.17 รองลงมาคือ ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.08 ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อเลือกซื้อของ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.05 ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.96 ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.84 และประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงศาสนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.81 ตามลำดับ

ด้านคุณค่า ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กิจกรรมและบริการทางการท่องเที่ยวให้คุณค่าทางจิตใจ จากการได้เดินทางท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวกับบุคคลอันเป็นที่รัก ครอบครัว หรือเพื่อน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.29 รองลงมาคือ กิจกรรมและบริการทางการท่องเที่ยวให้คุณค่าทางสังคม จากการเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยรักษาสีงแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.22 ส่วนกิจกรรมและบริการทางการท่องเที่ยวให้คุณค่าทางประสบการณ์ที่ดี จากการ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ได้รับการบริการที่ดีมีคุณภาพ หรือได้ทำกิจกรรมที่ปลอดภัยมีมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.17 รองลงมาคือ กิจกรรมและบริการทางการท่องเที่ยวให้คุณค่าทางราคา ที่คุ้มค่า จากความเหมาะสมของ คุณภาพ ความสะดวกรวดเร็วในช่องทางการจ่าย การสะสมแต้ม เพื่อแลกเป็นส่วนลดการท่องเที่ยว หรือเข้าร่วมโครงการสนับสนุนจากภาครัฐทำให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยลงแต่ยังคงได้รับการบริการในปริมาณและคุณภาพ เดิม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.14 ตามลำดับ

ด้านการเข้าถึงลูกค้า ผลการศึกษาพบภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า มีบริการติดต่อสอบถามออนไลน์ที่สามารถขอคำแนะนำหรือติชมได้ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากเท่ากับ 4.07 รองลงมาคือ มีการบริการส่งมอบการบริการและสินค้าแบบเดลิเวอรี่ หรือสร้าง กิจกรรมท่องเที่ยวเสมือนจริงให้ทดลองเที่ยว เพื่อสร้างความต้องการให้อยากไปในสถานที่จริง มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากเท่ากับ 4.02 มีบริการการจอง/ชำระค่าบริการผ่านแอปพลิเคชันระบบออนไลน์ของผู้ให้บริการที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม ขนส่งท้องถิ่น กิจกรรมและการบริการทางการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.00 และมีแพลตฟอร์มออนไลน์ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ที่ตั้งของ สถานประกอบการ ได้หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ของตนเอง หรือของหน่วยงานทางการท่องเที่ยว บุคคลอ้างอิง Facebook Instagram LINE Twitter เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.99 ตามลำดับ

ด้านความจงรักภักดี ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวมีการสร้างการจดจำที่ง่ายและติดตา เช่น มีโลโก้ที่แปลกตา มี มาสคอตที่ดึงดูด เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.96 รองลงมาคือ ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวให้ ความรู้ลึกๆเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมและการบริการที่เกิดขึ้น จากการขอคำแนะนำ หรือให้มีส่วนร่วมในการ กำหนดลักษณะสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว เช่น ให้เสนอแนะลักษณะการจัดโปรโมชั่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากเท่ากับ 3.94 ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวมีการสร้างความน่าเชื่อถือ จากการใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือ หรือมีชื่อเสียงมาช่วยโปรโมตและการันตีคุณภาพสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.93 และ ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวมีการติดตาม อพเดทข่าวสารของกิจกรรมและการบริการให้ทราบภายหลังการใช้ บริการ ผ่านช่องทางออนไลน์อยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

2) วิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ใน เขตประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ใน เขตประเทศไทย ได้วิเคราะห์จากผลการศึกษาความต้องการของกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ เดินทางมาเยือนในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และ กาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสถานภาพทั่วไป รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ความต้องการ 4 ด้าน คือ ด้านประสบการณ์ ด้านคุณค่า ด้านการเข้าถึงลูกค้า และด้านความจงรักภักดี ตลอดจนดำเนินการค้นคว้า

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

รวบรวมรายงานการวิจัย บทความ วารสาร เว็บไซต์และรายงานที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แนวทางการตลาด การจัดการท่องเที่ยว เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชื่อมโยงของ พื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย มีประเด็นดังต่อไปนี้

2.1) แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการด้านประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาความต้องการทางด้านประสบการณ์ของกลุ่มนักท่องเที่ยวอย่าง พบว่าอยู่ในช่วงระดับมาก – มากที่สุด ได้แก่ (1) ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (2) ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม (3) ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหาร (4) ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงศาสนา (5) ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร (6) ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (7) ประสบการณ์ กิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อเลือกซื้อของ และ (8) ประสบการณ์กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งข้อมูลนี้สะท้อนให้ เห็นว่าการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวควรเป็นเส้นทางที่สามารถส่งมอบประสบการณ์ที่หลากหลายบนฐาน ทรัพยากรที่มีในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย โดยการจัดการพื้นที่เพื่อให้เกิดเส้นทาง ท่องเที่ยว โดยสามารถวิเคราะห์เส้นทางเชื่อมโยงใน 3 เส้นทาง โดยแต่ละเส้นทางสามารถเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย ทั้ง 8 จังหวัด คือ เส้นทางที่ 1: Deeper Friendships หมายถึง เส้นทางเที่ยวชมชุมชน ชิมช้วัฒนธรรมจากวิถีชีวิตท้องถิ่น เพื่อ เปิดประสบการณ์ใหม่ๆ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับ นักท่องเที่ยว และระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในพื้นที่

เส้นทางที่ 2: Diet Healthier หมายถึง เส้นทางกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยวผ่านประสาทสัมผัส ทั้ง 5 (การมองเห็น การลิ้มรส การดม การได้ยิน และการสัมผัส)

เส้นทางที่ 3: Detox Retreats หมายถึง เส้นทางพักผ่อนเพื่อใช้ธรรมชาติกำจัดสารพิษที่ตกค้างใน ร่างกาย และใช้พลังศรัทธาความเชื่อทางศาสนาชำระล้างมลพิษทางความคิดออกจากจิตใจ เพื่อให้ร่างกายและ จิตใจได้พักผ่อน พ้นฟูให้กลับมาใช้ชีวิตชีวอีกครั้งหรือมากขึ้นกว่าเดิม

นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการจัดการพื้นที่ให้มีมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว (Tourist Limitation Zone) เป็นการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถในการให้บริการทางการท่องเที่ยว หรือ สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางด้านขยะ การ สูญเสียอัตลักษณ์ของพื้นที่ หรือส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการธุรกิจท่องเที่ยว ในกรณีที่เกิดสภาวะการ ท่องเที่ยวล้น อาจจะส่งผลทำให้คุณภาพประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวควรได้รับคุณภาพลดน้อยลง

2.2) แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการด้านคุณค่าทางการท่องเที่ยว

การจัดการด้านคุณค่าผลการศึกษพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการให้บริการที่ สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ ทั้งตนเองและบุคคลที่ร่วมเดินทาง โดยกิจกรรมที่ก่อเกิดคุณค่า ทางจิตใจ อาทิเช่น กิจกรรมที่ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การได้รับบริการที่ดีมีคุณภาพ ความรู้สึกปลอดภัยใน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว และความคุ้มค่าในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งจากข้อค้นพบดังกล่าวจึงนำไปสู่แนวทางเพื่อการจัดการด้านคุณค่าทางการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) การวางแผนเตรียมพร้อมสู่การท่องเที่ยวสีเขียว Zero Waste Zero Carbon ที่สามารถสร้างประสบการณ์ สร้างมูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ ควรมุ่งสร้างประสบการณ์ของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ผ่านการให้คุณค่าทางสังคม จากการเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเหลือสังคม เนื่องจากภาวะวิกฤต COVID 19 ที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) จึงได้ประกาศแนวทางในการฟื้นฟูอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลกภายใต้แนวคิด “การฟื้นฟูก้าวมีความรับผิดชอบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว” (Responsible Recovery for the Tourism Sector) ซึ่งมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างคุณค่าให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อ เช่น การท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนคนยากจน คือการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มคนจน เกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม หรือการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – Based Tourism) ที่เป็นการท่องเที่ยวคำนึงถึงความยั่งยืนของสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม

(2) การเพิ่มทักษะของผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การให้บริการที่เลิศ โดยเตรียมความพร้อมการจัดอบรมทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ทักษะศิลปะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ทักษะการให้บริการอย่างมีศิลปะ ทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยี รวมถึงทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นต้น ซึ่งควรพัฒนาผ่านความร่วมมือระหว่างจังหวัด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และกาญจนบุรี จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้มีแผนพัฒนาสมรรถนะให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นมาตรฐานการให้บริการที่สอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากล

(3) การสร้างภาพลักษณ์ด้านความเชื่อมั่นความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ เป็นการจัดการและดูแลความปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนในพื้นที่ โดยการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยงในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยงสูง การเตือน การแจ้งข้อมูลนักท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง ต่อเนื่องเกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดขึ้น แจ้งวิธีการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน ของพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และกาญจนบุรี ร่วมมือในการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยเฉพาะพื้นที่ การจัดทำแผนให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต ตลอดจนพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวอย่างบูรณาการระหว่างจุดรับแจ้งเหตุ ช่องทางในการติดต่อ ประสานหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในระดับพื้นที่

(4) การสร้างความเข้มแข็งในการจับคู่ทางธุรกิจทางการท่องเที่ยว เกิดความร่วมมือในการทำตลาด สร้างความคุ้มค่าทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

พบว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการวางแผนเดินทางมาด้วยตนเองมากที่สุดถึง ร้อยละ 99.25 และมีลักษณะการเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ ยังได้เล็งเห็นถึงการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชื่อมโยง คำนึงถึงการพัฒนาลำโพงความสะดวกข้ามผ่านแดนของพื้นที่จังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยพัฒนาพื้นที่บริเวณจุดผ่านแดน ให้มีความพร้อมด้านข้อมูล รายละเอียดความชัดเจนทางด้านพิธีการเข้า - ออกประเทศ คำนึงถึงการพัฒนาก่อสร้างพื้นฐานทางขนส่งที่หลากหลาย ทั้งทางบกและอากาศ เพื่อสร้างโอกาสการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมในกลุ่มพื้นที่จังหวัด ระหว่างกลุ่มพื้นที่ ระหว่างประเทศ โดยควรวางแผนมุ่งพัฒนาให้เป็นเส้นทางเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) เช่น ระบบคมนาคมขนส่ง จากประเทศไทย (ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด กาญจนบุรี) พัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมเชื่อมต่อไปยังประเทศกัมพูชา เชื่อมโยงไปถึงประเทศเวียดนาม เป็นต้น

2.4) แนวทางการตลาดเพื่อการจัดการด้านความจรรักษ์กักต

สำหรับแนวทางการตลาดเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความจรรักษ์กักตต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญที่นำมาสู่การเดินทางท่องเที่ยวซ้ำในพื้นที่ จากผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า เป็นการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย “ความจรรักษ์กักต” ที่มีต่อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยคำนึงถึงการให้บริการที่รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างทันท่วงที นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ลูกค้าสนใจ การมอบสิทธิพิเศษ การมอบส่วนลด การสะสมแต้ม รวมไปถึงการสร้างเรื่องราวของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เกิดความน่าสนใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกใหม่ ส่งผลทำให้ผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกคุ้มค่าในการเดินทางมาท่องเที่ยวได้ รวมถึง การจัดเก็บฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวเพื่อให้เห็นลักษณะพฤติกรรมการเดินทาง รูปแบบความต้องการของนักท่องเที่ยว ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนในพื้นที่ (Feedback) เพื่อนำข้อมูลมาสู่การวางแผนด้านการตลาดของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รวมถึง การรักษาลูกค้าเดิมและเพิ่มกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวใหม่ที่มีคุณภาพ โดยการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเดิมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะธุรกิจบริการทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องรักษาการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เช่น การส่งข้อมูลเพื่อเสนอสิทธิพิเศษ นำเสนอข้อมูลบริการใหม่ คำอวยพรในวันพิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้ ผลการศึกษารูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวพบกลุ่มนักท่องเที่ยวตัวอย่าง มีการเดินทางมาในลักษณะกลุ่มครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา คือ คู่รัก คิดเป็นร้อยละ 28.50 กลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 21.75

อภิปรายผล

การยกระดับกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทยให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัย จากผลการวิจัยในประเด็น ความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทย ด้านคุณค่าในเส้นทางกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ จะพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการกิจกรรมและบริการทางการท่องเที่ยวให้คุณค่าทางประสบการณ์ที่ดี จากการได้รับการบริการที่ดีมีคุณภาพ หรือได้ทำกิจกรรมที่ปลอดภัยมีมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับบริสุทธิ แสนคำ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด 19 พบว่า หลังจากสถานการณ์โควิดคลี่คลาย นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้สูง ยังคงสนใจเดินทางท่องเที่ยวทันทีเมื่อรู้สึกปลอดภัย นักท่องเที่ยวคำนึงถึงการป้องกัน ดูแลความปลอดภัยด้านสุขอนามัย

ดังนั้นกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทย จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และกาญจนบุรี ควรแสดงให้เห็น หรือสร้างการรับรู้ถึงการมีมาตรฐานด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยที่นักท่องเที่ยวจะได้รับเมื่อมาเยือนหรือใช้บริการ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยวไทย ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทยให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัย หากพิจารณาตามแนวทางของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564) ที่ได้วางแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ และหลักเกณฑ์เพื่อสร้างความปลอดภัย สำหรับพื้นที่ท่องเที่ยว (Safety Zone) ซึ่ง Safety Zone หรือพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัย นี้ หมายถึง พื้นที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว และมีการบริหารจัดการที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่เพียงแต่ถูกสุขอนามัย ยังมีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงความเป็นธรรม และการให้บริการที่ดี ซึ่งที่ผ่านมา กรมการท่องเที่ยวได้มีการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว ร่วมกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัยต้นแบบ 5 ประเภท 5 พื้นที่ ได้แก่ 1.พื้นที่ท่องเที่ยวเขตเมือง (ย่านเมืองเก่า จังหวัดน่าน) 2.พื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน (บ้านไร่ทองขิง จังหวัดเชียงใหม่) 3.พื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (หาดบางแสน จังหวัดชลบุรี) 4.พื้นที่ท่องเที่ยวย่านการค้า (เยาวราช กรุงเทพฯ) 5.พื้นที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (เอเชียติค กรุงเทพฯ) โดยกรมการท่องเที่ยวมีการวางแผนและการกำหนดหลักเกณฑ์ในพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัย ได้แก่ ด้านความปลอดภัยเฉพาะพื้นที่ ด้านกิจกรรมนันทนาการ ด้านการบริการเชิงสุขภาพ ด้านการบริการที่พัก ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

หลักเกณฑ์ในพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัย	แนวทางการปฏิบัติเพื่อยกระดับเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัย
ด้านความปลอดภัยเฉพาะพื้นที่	- มีระบบการจ้องล่วงหน้า - มีการสำรวจ ตรวจตราพื้นที่ให้บริการ หรือพื้นที่จัดกิจกรรมก่อนให้บริการนักท่องเที่ยว - มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว
ด้านกิจกรรมนันทนาการ	- ใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมนันทนาการที่ได้มาตรฐาน - มีการตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมนันทนาการก่อนให้บริการ - มีการกำหนดเส้นทาง ป้ายบอกทาง ป้ายเตือนที่ชัดเจน - มีการตรวจสอบความพร้อมของผู้เล่นนันทนาการก่อนเล่น - มีอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย ครบถ้วน สภาพพร้อมใช้งาน - มีผู้นำ ผู้ให้ความช่วยเหลือขณะเล่นกิจกรรมนันทนาการ - หากเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มีระยะทางไกล ควรมีจุดพักที่เหมาะสม ปลอดภัย - มีมาตรการแก้ไข หากเกิดอุบัติเหตุ - มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล พร้อมให้ความช่วยเหลือ
ด้านการบริการเชิงสุขภาพ	- มีการตรวจเช็คสุขภาพของผู้รับบริการก่อนให้บริการ - มีการถ่ายเทอากาศและควบคุมอุณหภูมิของสถานที่ให้บริการที่เหมาะสม - มีการรักษาความสะอาดของสถานที่และอุปกรณ์การให้บริการ - มีการแสดงประกาศนียบัตร วุฒิบัตรของผู้ให้บริการตามลักษณะเฉพาะที่กฎหมายกำหนด - มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานประกอบการทุกปี
การให้บริการที่พัก	- มีการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบล็อคประตู หน้าต่าง ให้อยู่ในสภาพดี - มีการทำความสะอาดเครื่องนอนและหรือผ้าเช็ดตัว ก่อนและหลังการให้บริการ - มีการตรวจสอบเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ก่อนให้บริการ และมีคำแนะนำการใช้งานอุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยว - มีระบบไฟส่องสว่างโดยรอบที่พัก
การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม	- มีการล้างภาชนะด้วยน้ำยา และน้ำสะอาด 2 ครั้ง ที่ล้างต้องสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. มีการแยกภาชนะ และอุปกรณ์รับประทานอาหารและเครื่องดื่มส่วนบุคคล และจัดให้มีช้อนกลางสำหรับตักอาหาร - มีห้องครัว สถานที่เตรียมปรุงอาหาร ประกอบอาหาร และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบ จัดเป็นสัดส่วน - มีภาชนะที่สัมผัสอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาด เชียงและมีดต้องแยกใช้ระหว่าง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

หลักเกณฑ์ในพื้นที่ท่องเที่ยว ปลอดภัย	แนวทางการปฏิบัติเพื่อยกระดับเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัย
	เนื้อสัตว์ และผักผลไม้ ซ้อน ส้ม ตะเกียบ วางเอาด้ามขึ้นในภาชนะโปร่งสะอาด เก็บสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. - ไม่เตรียมปรุงอาหารบนพื้น หน้าห้องน้ำ หรือห้องส้วม เตรียมปรุงอาหารบนโต๊ะที่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. อาหารปรุงสุกแล้วต้องปิดภาชนะ วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. และใช้อุปกรณ์หยิบจับทุกครั้ง ก่อนเสิร์ฟ - สารที่ปรุงอาหารมีความปลอดภัยมีเครื่องหมายรับรองจากทางราชการ อาหารสดต้องล้างให้สะอาดก่อนนำมาปรุง การเก็บต้องแยกเป็นสัดส่วน เนื้อสัตว์ต้องเก็บในอุณหภูมิต่ำกว่า 5 องศา - น้ำแข็งที่ใช้บริโภคต้องสะอาด เก็บในภาชนะมีฝาปิด ใช้อุปกรณ์คืบ วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. - ผู้สัมผัสอาหารต้องล้างมือให้สะอาดก่อนเตรียมปรุง ประกอบ จำหน่ายอาหารทุกครั้ง ใช้อุปกรณ์หยิบจับ หากผู้สัมผัสที่เจ็บป่วยให้หยุดปฏิบัติงานจนกว่าจะหายขาด - ผู้ประกอบอาหารต้องสวมหมวก ถุงมือ ผ้ากันเปื้อน สวมเสื้อมีแขน และหน้ากากอนามัยเพื่อสุขอนามัยที่ดี หากมีบาดแผลที่มือต้องปิดแผลให้มิดชิด - ผู้ประกอบการผ่านการอบรมในหลักสูตรผู้สัมผัสอาหารของกระทรวงสาธารณสุข

ซึ่งจากแนวทางที่กล่าวมานี้กลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทย สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ โดยมีการสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ในหลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะช่องทางทางออนไลน์ เพราะจากผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทย ด้านการเข้าถึงลูกค้า จะพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการบริการที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์เป็นอย่างมาก อาทิ ต้องการให้มีบริการการจอง/ชำระค่าบริการผ่านแอปพลิเคชันระบบออนไลน์ของผู้ให้บริการที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม ขนส่งท้องถิ่น กิจกรรมและการบริการทางการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.00$) ต้องการให้ มีแพลตฟอร์มออนไลน์ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ที่ตั้งของสถานประกอบการ ได้หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ของตนเอง หรือของหน่วยงานทางการท่องเที่ยว บุคคลอ้างอิง Facebook Instagram LINE Twitter เป็นต้น ($\bar{x} = 3.99$) ต้องการให้มีการบริการส่งมอบบริการและสินค้าแบบเดลิเวอรี่ หรือสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวเสมือนจริงให้ทดลองเที่ยว เพื่อสร้างความต้องการให้อยากไปในสถานที่จริง ($\bar{x} = 4.02$) และต้องการให้มีบริการติดต่อสอบถามออนไลน์ที่สามารถขอคำแนะนำหรือ ดิชมได้ตลอดเวลา ($\bar{x} = 4.07$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปราโมทย์ ยอดแก้ว (2564, หน้า 11-22) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การตลาดดิจิทัลกับการเปลี่ยนแปลงวิถีใหม่ในสังคมไทย ที่มีผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป มีการใช้สื่อทาง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เทคโนโลยีเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงผู้บริโภคต้องเลือกช่องทางที่เหมาะสม เพื่อผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการและหน่วยผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวทั้งระบบ ในอุปทานการท่องเที่ยว

การสร้างการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวด้วยกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ จากผลการวิจัยด้านความจงรักภักดี พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการให้ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวให้ความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมและการบริการที่เกิดขึ้น จากการขอคำแนะนำ หรือให้มีส่วนร่วมในการกำหนดลักษณะสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว เช่น ให้เสนอแนะลักษณะการจัดโปรโมชั่น ต้องการให้ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวมีการติดตาม อัปเดตข่าวสารของกิจกรรมและการบริการให้ทราบภายหลังการใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์อยู่เสมอ ต้องการให้ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวมีการสร้างการจดจำที่ง่ายและติดตาม เช่น มีโลโก้ที่แปลกตา มีมาสคอตที่ดึงดูด เป็นต้น รวมถึงต้องการให้ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวมีการสร้างความน่าเชื่อถือ จากการใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือ หรือมีชื่อเสียงมาช่วยโปรโมตและการันตีคุณภาพสินค้าและบริการ ซึ่งความต้องการนี้ หากผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวสามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวได้อย่างทัน่วงที และมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ย่อมส่งผลให้เกิดความประทับใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในระยะยาวที่นักท่องเที่ยวจะกลับมาเยือนซ้ำ

การมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวจะเป็นประโยชน์แก่แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากการมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้แก่พื้นที่ท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อนักท่องเที่ยวมั่นใจในคุณภาพในสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวย่อมมีโอกาสซื้อหรือใช้บริการมากขึ้น ใช้ระยะเวลานานขึ้น นักท่องเที่ยวจะเป็นช่องทางสื่อสารถึงนักท่องเที่ยวคนอื่นๆที่จะกลายมาเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ที่จะเข้ามาเยือนยังแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะการบอกต่อถึงความประทับใจ (Word-of-mouth) ดังนั้นกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ ในเขตประเทศไทย จึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (Experiential Marketing) ที่เน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวผ่านประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส (Sense) ประสบการณ์ทางความรู้สึก (Feel) ประสบการณ์ทางความคิด (Think) ประสบการณ์ทางการกระทำ (Act) ประสบการณ์ทางการเชื่อมโยง (Relate) มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแข่งขันทางตลาดการท่องเที่ยวและสร้างการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว เนื่องจากพิริยะ ผลพิรุฬห์ (2562) มองว่ากลยุทธ์การตลาดแบบเดิมๆ แบบ 4P (Product Price Place Promotion) ถึงแม้จะยังคงเป็นแกนสำคัญ แต่ก็เริ่มที่จะใช้ไม่ได้ผลนักกับช่วงเวลาของการแข่งขันที่มีการแข่งขันกันสูง ซึ่งกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ เป็นหนึ่งในการตลาดสมัยใหม่ ที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ของการใช้สินค้า/บริการนั้นๆ เพื่อให้คนได้รับรู้และสัมผัสถึงคุณภาพของสินค้าได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับจักรวาล อินทะปัญญา และพนมสิทธิ์ สอนประจักษ์ (2563 ,หน้า 83-98) ที่ใช้ส่วนผสมทางการตลาด (4Es) ประกอบด้วย ด้านประสบการณ์ (Experience) เป็นการนำเสนอประสบการณ์ที่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มุ่งเน้นประสบการณ์ของลูกค้า โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการซื้อ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ด้านคุณค่า (Exchange) เป็นการสร้างการรับรู้คุณค่าที่ต้องการเสนอให้ลูกค้า เพื่อแลกกับการซื้อบริการ ด้านการตอบสนองในทุกที่ (Everywhere) เป็นการเข้าถึงลูกค้าได้ในทุกที่ และด้านการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อโน้มน้าว (Evangelism) อันเป็นการพยายามให้ลูกค้ามีความพึงพอใจในตราบอกต่อเพื่อชักจูงใจให้คนอื่น ๆ เข้าร่วมซื้อสินค้า และกลายเป็นลูกค้าของตราสินค้านั้นได้ มาเป็นแนวคิดหลักเพื่อการความพึงพอใจในการใช้บริการของผู้บริโภคกลุ่มอายุ 50 - 70 ปีต่อการใช้บริการโมบายแบงก์กิงแอปพลิเคชัน

ข้อเสนอแนะ

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด ควรเน้นกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เน้นการสร้างประสบการณ์การบริโภคสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่น่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยว สร้างความคุ้มค่าให้นักท่องเที่ยวลูกค้ายอมจ่าย เปิดช่องทางให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่ายผ่านออนไลน์ และการสร้างเรื่องราวและความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการยกระดับทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ในเขตประเทศไทย ที่มีความโดดเด่นแต่ยังไม่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เพื่อเพิ่มสิ่งดึงดูดใจให้ท่องเที่ยวมาเยือนได้หลากหลายเพิ่มมากขึ้น
2. ควรศึกษาการเชื่อมโยงพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ที่เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ กัมพูชา และเวียดนาม เพื่อขยายฐานนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียนให้เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มากขึ้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

- กองเศรษฐกิจท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). จำนวนและรายได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ รายเดือน ปี 2558-2563P (ปรับปรุงจำนวนและรายได้ 2562). กรุงเทพฯ: กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.
- กะรัตเพชร บุญชูวิทย์. (2561). การศึกษาการสื่อสารแบรนด์ของคูเมม่งผ่านสื่อออนไลน์. *วารสารการสื่อสารและการจัดการนิต้า*, 4(1), 43 -61.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). *สำรวจ ภาคตะวันออก*. สืบค้น 9 เมษายน 2564, จาก The official website of Tourism Authority of Thailand (tourismthailand.org)
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดกาญจนบุรี. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี 4 ปี (พ.ศ.2561-2564)*. การประชุมคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดกาญจนบุรี (กบจ.) และประชาคมพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด 4 ปี รอบใหม่ (พ.ศ.2561-2564) และแผนปฏิบัติการประจำปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. วันจันทร์ที่ 26 กันยายน 2559 เวลา 13.30 – 17.00 น. ณ ห้องประชุม แควใหญ่ ชั้น 5 ศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี.
- จักรวาล อินทะปัญญา และพนมสิทธิ์ สอนประจักษ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการโมบายแบงก์กิงแอปพลิเคชันของกลุ่มผู้ใช้งานที่มีอายุตั้งแต่ 50-70 ปี ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิจิตร. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 12(1), 83-98
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2560). การวิจัยการท่องเที่ยว: หลักการสู่การปฏิบัติในมุมสะท้อนสังคม. *วารสารบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*. 12(1), 1-5.
- ธีรพงศ์ ประดิษฐ์กุล. (2563). วิธีเขียนแผนธุรกิจให้มีประสิทธิภาพอย่างมืออาชีพ. *วารสารการพิมพ์ไทย*. 22, (139). 64-67
- นรุตม์ เจริญศรี. (2562). 10 ปีความสัมพันธ์ลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น: จาก “ความสัมพันธ์ทวิภูมิภาค” สู่ “การเชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียน”. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 10(1), 149-194.
- บริสุทธิ์ แสนคำ. (2564). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด 19. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*. 4(1), 160-167.
- ปราโมทย์ ยอดแก้ว. (2564). การตลาดดิจิทัลกับการเปลี่ยนแปลงวิถีใหม่ในสังคมไทย. *วารสารสังคมและวิจัยพัฒนา*. 1(3), 11-22.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, อัครพงศ์ อันทอง, พรทิพย์ เอียรธีรวิทย์, กุลดา เพ็ชรวรรณ และนกุล เครือฟู. (2556). *เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โครงการเมธีวิจัยอาวุโส.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).
- รุ่งโรจน์ สถาปนกุล. (2561). หลักการตลาดไม่ใช่แค่ 4Pอีกต่อไป. *วารสาร TRIS Academy Club*. 11, 17-19.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

- สำนักงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *การพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Corridors Development)*. สืบค้น 3 เมษายน 2564, จาก www.nesdc.go.th > ewt_dl_link
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นรายจังหวัด พ.ศ. 2554 - 2563*. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2565, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/17.aspx>
- สำนักเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ธนาคารพัฒนาเอเชีย. (2015). *แผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง*. สืบค้น 3 เมษายน 2564, จาก Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program: Overview (Thai Translation) (adb.org)
- Kotler, P. (1997). *Marketing management: Analysis, planning, implementation and control*. (9th ed). New Jersey: A Simon & Schuster.
- _____. (2003). *Marketing Management*. (11th ed). New Jersey: Prentice-Hall, Upper Saddle River.
- Part Sungkaew. (2020). Tourism and Long-Run Economic Growth in Thailand: From 1960 to 2018. *Asia-Pacific Social Science Review*, 20(2), pp.158–165.
- TAT Review. (2016). *แผนฯ 12 ว่าด้วยภาคและเมืองเรื่องการท่องเที่ยว*. สืบค้น 3 เมษายน 2564, จาก TAT Review - แผนฯ 12 ว่าด้วยภาคและเมืองเรื่องการท่องเที่ยว (etatjournal.com)
- TaT Review magazine. (2019). *7 กลุ่มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่เดินทางข้ามจังหวัด*. สืบค้น 10 เมษายน, จาก <https://www.tatreviewmagazine.com/infographic/7behaviors/>

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

การพัฒนากฎหมายความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก

The development of laws on domestic violence against children in Families

เปรมจิต กันทะวงศ์*

Pramjit Kantawong*

(Received : October 10, 2023 / Revised : November 29, 2023 / Accepted : December 4, 2023)

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก วิธีการลงโทษต่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว การบังคับใช้อำนาจของศาลในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ รวมถึงเสนอแนะแนวทางและมาตรการในการคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรง ในครอบครัว โดยมีวิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร การลงพื้นที่ เพื่อสอบข้อเท็จจริงร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำไปพัฒนากฎหมายความรุนแรง ในครอบครัวต่อเด็ก

ข้อค้นพบของการวิจัย คือ 1) ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เคร่งครัดมากเท่าที่ควร 2) ปัญหาหลักกฎหมายและข้อจำกัดของกฎหมาย 3) ระยะเวลาในการบังคับใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำความรุนแรง

การวิจัยมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงร่างแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ยกเลิกมาตรา 4 ทั้งมาตรา เพิ่มอำนาจให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการร้องทุกข์ ในกรณีผู้ถูกกระทำความรุนแรงเป็นเด็ก และความชัดเจนของการออกคำสั่งกำหนดมาตรการและการบรรเทาทุกข์แก่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงและผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากปัญหาของความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนเกี่ยวพันกันใกล้ชิด การใช้มาตรการทางอาญามายับยั้งกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวนั้นจึงไม่เหมาะสม เพราะวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำ และให้เด็ก รวมถึงบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

คำสำคัญ : การบังคับใช้กฎหมาย, ความรุนแรงในครอบครัว, เด็ก

*นิติกร สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิต

Legal Officer, Office of Social Development and Human Security, Uttaradit Province

Corresponding Author; Email: powerpatmario@gmail.com

Abstract

The aim of this research article was to present the guideline for development of laws on domestic violence on children, punishment for the perpetrators of domestic violence, and enforcement of jurisdiction in determining and have the court determine the measures of the penalties for the perpetrators and to propose guideline and measures for child protection from domestic violence. This article also recommends the methods of having a child protection policy for domestic acts of violence in the family by conducting a qualitative research methodology which consists of written documents, going into the fields to document the evidence with a team of professionals, and hearing the opinions to improve the laws of domestic acts of violence against children.

The findings of this research: 1) the enforcement of the law was not enforced enough as it should be. 2) The main legal problems and limitations of the law. 3) The time periods for the competent authority to determine the measures or the methods to provide support and help the victim of the violence.

This research article recommends making amends to the “Victims of Domestic Violence Victim Protection Act, B.E.2550” by canceling all 4 Sections and making an addition to the law that gives power to the authorities to 1) file a complaint when it is the case the victim is a child 2) provide clarity for issuing orders to determine measures. 3) to provide relief and support to the victim and the committer in the family. Because the problems in the family are delicate and complex matters, enforcing criminal measures for domestic violence will not be suitable. The purpose of this is to conserve the relationship in the family and to give the chance to the committer to amend themselves and refrain from repeating the offense. The child and the family will have the right to protection from the state from acts of violence and unfair treatment.

Keywords: Enforcing the law, Domestic violence in the family, Children

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นคู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลานานและนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากคนส่วนใหญ่จะมองว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาส่วนตัว ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว และขาดการป้องกันและแก้ไขปัญหารวมไปถึงเป็นปัญหาระดับฝังรากลึกลงไปในครอบครัว ส่งผลโดยตรงต่อเด็ก เยาวชน สมาชิกในครอบครัว เมื่อเด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง ก็จะซึมซับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงมาใช้กับบุคคลทั่วไป

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาตรา 3 ได้ให้ คำนิยามของคำว่า “ ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) ” หมายถึง การกระทำใด ๆ โดยมุ่งหมายให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

สำหรับประเทศไทย นักกฎหมายได้ให้คำจำกัดความว่า “ ความรุนแรงต่อเด็ก (Child Abuse) ” ว่าเด็กที่ถูกบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้รับดูแลเด็ก กระทำจนได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจหรือได้รับอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย และสุขภาพจิต

ความรุนแรงต่อเด็ก อายุของผู้ถูกกระทำเป็นสิ่งจำเป็นในการพิจารณา โดยอายุของเด็กอาจไม่จำเป็น ต้องระบุ เมื่อผู้ถูกกระทำเป็นเด็ก แต่ในกรณีที่อายุประมาณวัยรุ่นตอนปลาย อายุของเด็กก็จะเป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดว่าเด็กกลายเป็นผู้ใหญ่แล้วหรือไม่ โดยกฎหมายให้คำจำกัดว่า ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

สภาพสังคมไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน มีระบบเครือญาติ มีลักษณะแบบครอบครัวขยาย ปู่ ย่า ตา ยาย เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนไป ก็จะมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น อาจจะมีพ่อ แม่ ลูก หรืออาจจะเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว ที่เกิดจากการหย่าร้าง รวมไปถึงสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง การย้ายแรงงานเข้าสู่ระบบแรงงานมากขึ้น ทำให้สมาชิกจะต้องละทิ้งสมาชิกครอบครัวเข้ามาเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาดูแลปล่อยลูกทิ้งไว้ลำพัง ขาดความเข้าใจระหว่างพ่อ แม่ ลูก

1. สาเหตุของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก อาจมีได้ 3 สาเหตุ ดังนี้

1.1. สาเหตุจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก

จากการวิเคราะห์ พบว่า ในบางกรณี พ่อ แม่ เคยเป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรงมาก่อน เกิดภาวะกดดัน และความขัดแย้งกันเองในครอบครัว นอกจากนี้อาจจะเป็นการที่พ่อแม่ไม่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษา กลายเป็นคนไม่มีความสุข ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ทำให้มีปัญหาด้านบุคลิกภาพ (Personality Problem) เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย โมโหรุนแรง อีกทั้ง มีพฤติกรรมใช้สารเสพติด หรือมาจาก

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ครอบครัวที่แตกแยก หรือขาดความรู้เรื่องพฤติกรรมของเด็กในแต่ละช่วงวัย ไม่มีทักษะในการอบรมสั่งสอนเด็ก จึงมักจะใช้การลงโทษเด็กที่เกินขอบเขต

1.2. สาเหตุมาจากตัวเด็กเอง

เด็กบางคนมีพฤติกรรมที่เป็นเด็กเลี้ยงยาก หรือเจ้าอารมณ์ ส่งเสียงดัง ร้องไห้ไม่ยอมหยุด ซึ่งหากเป็นพ่อแม่ ที่อายุน้อย มักจะไม่มีอารมณ์อดทนในการเลี้ยง หรืออาจจะเป็นเพราะเด็กมีความพิการตั้งแต่กำเนิด พ่อแม่บางรายผิดหวัง อับอาย มีความรู้สึกว่าการเลี้ยงดูไม่ต้องการเด็ก

1.3 สาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ

Goode เคยกล่าวว่า คนที่ไม่มีอำนาจหรืออิทธิพลในสังคม มักจะแสดงอำนาจโดยการใช้กำลัง เพื่อเสริมอำนาจและอิทธิพลของตน ดังนั้น พ่อ แม่ ที่ไม่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจ ก็จะก่อให้เกิดปัญหา เช่น ความขัดแย้งภายในครอบครัว, บุคลิกภาพผิดเจตนา ชอบใช้อำนาจเข้มงวดกับบุตร ขาดความรอบคอบ การควบคุมอารมณ์ต่ำ ตั้งเป้าหมายอนาคตไว้มากเกินไป ชอบใช้กำลังบังคับ

หากเด็กได้รับการกระทำความรุนแรงบ่อยครั้ง เด็กจะกลายเป็นคนที่มีบุคลิกภาพก้าวร้าว มีโอกาสในการกระทำความผิดสูง หรืออาจจะเป็นอีกบุคลิกหนึ่งคือ มีความวิตกกังวล สิ้นหวัง ขาดความมั่นใจ ท้อแท้ หรือในบางรายอาจจะมีพฤติกรรมทำร้ายตนเอง หรือฆ่าตัวตาย เป็นต้น

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงในครอบครัว

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลพื้นฐานจากการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ส่วนใหญ่มาจากทัศนคติ ความคิด และอารมณ์ในตัวบุคคล

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัวอาจเกิดจากการขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ที่เหมาะสมจากครอบครัว ขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน หรืออยู่ในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงอยู่แล้ว

2.3 ปัจจัยด้านพฤติกรรม ครอบครัวที่มีสมาชิกที่ชอบบังคับ ขู่เข็ญ มีนิสัยก้าวร้าว อารมณ์ร้อนดื่มสุรา หรือมีสมาชิกมีพฤติกรรมในการใช้สารเสพติด มีโอกาสเกิดความรุนแรงในครอบครัว

เมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัวขึ้น มีกฎหมายหรือบทบัญญัติที่เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยทั้ง 4 ฉบับ เป็นกฎหมายหลัก แต่ยังมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่ระบุอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน ใช้การตีความ ใช้ดุลยพินิจมากเกินไป กระบวนการทำงานซ้ำซ้อน รวมไปถึงทัศนคติที่มีต่อคดีความรุนแรง ในครอบครัวต่อเด็กกว่า ไม่ใช่หน้าที่ และพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น พนักงานสอบสวน ไม่มีความรู้เพียงพอ รวมถึงวิธีปฏิบัติที่จะคุ้มครอง หรือพิทักษ์สิทธิ์ แก่ไข สำหรับผู้ถูกกระทำ หรือมาตรการและวิธีการบรรเทาทุกข์ของศาลที่ศาลต้องกำหนดให้ผู้กระทำ ความรุนแรง กระทำเพื่อเป็นการรับโทษในสิ่งที่ตนได้กระทำไป ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ หรือแม้กระทั่งคำพิพากษาของศาลยังคงใช้ดุลยพินิจ กระบวนการการลงโทษ ไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้กระทำความรุนแรงนั้นสำนึกผิด รวม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ไปถึงบทลงโทษ คือ เสียค่าปรับ ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความรุนแรงนั้น ไม่ได้เกรงกลัวต่อกฎหมาย อาจจะรู้สึกได้ว่า ถ้ากระทำอีก แค่เสียค่าปรับแบบเดิม เป็นเหตุจูงใจให้สามารถกระทำความผิดซ้ำได้อีก

ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กนั้น ยังต้องแก้ไข เพิ่มเติม โดยต้องนำตัวบทบทลงโทษ มาตราการต่าง ๆ นั้น และมีบทลงโทษที่ได้สัดส่วนกับความผิดที่กระทำ ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำสำหรับตัวผู้กระทำความผิด ในส่วนของผู้ถูกระทำนั้น ต้องให้การคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กให้ชัดเจน เคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม ความเสมอภาค เพื่อให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีความทันสมัย ครอบคลุมอำนาจหน้าที่ คุ้มครองสิทธิ และบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มครองปกป้องเด็ก ผู้ซึ่งเป็นผู้ถูกระทำให้ปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของหลักกฎหมาย และข้อจำกัดของกฎหมาย
3. เพื่อศึกษาระยะเวลาในการบังคับใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำความรุนแรง
4. เพื่อการพัฒนาแนวทางการใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาการพัฒนากฎหมายความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก ให้ได้รับความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้กระทำความรุนแรงได้รับโทษ รวมไปถึงการฟื้นฟู หรือมาตรการบรรเทาทุกข์ต่าง ๆ ที่ศาลต้องออกคำสั่งหรือมาตรการบังคับให้ผู้กระทำความผิด เกิดความเข็ดหลาบ ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ประเด็นกฎหมายให้มีความชัดเจน อีกทั้งกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานในทุกๆ มิติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพได้อย่างเต็มที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากทั้งเอกสาร กฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งเอกสารทางวิชาการ หนังสือ รายงาน วิจัย บทความทางกฎหมาย ตัวบทกฎหมาย วิทยานิพนธ์ คำพิพากษากฎีกา เว็บไซต์ต่างๆ ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการวิเคราะห์การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กซึ่งเป็นผู้ถูกระทำ อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน รวมถึงคำพิพากษาที่จะมี

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

มาตรการหรือการบรรเทาทุกข์กับผู้ถูกระทำ รวมถึงการลงพื้นที่สอบข้อเท็จจริงครอบครัวเด็กที่ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษา วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค แนวทางและข้อเสนอแนะในปัญหาดังกล่าว

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

พ.ศ. 2550

ตามที่กฎหมายได้บัญญัติขึ้นเพื่อใช้บังคับ พบว่ากฎหมายยังไม่ครอบคลุมในทุกประเด็นของปัญหา อีกทั้งยังขาดความชัดเจนในหลาย ๆ ประเด็น เมื่อมีการนำเอากฎหมายมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น พบว่ายังคงต้องอาศัยกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และอาศัยการตีความกฎหมายร่วมด้วย จนทำให้เกิดปัญหา การกำหนดโทษ กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายทางเลือก ซึ่งถ้าผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวเลือกที่จะฟ้องเป็นคดีอาญาก็สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อลงโทษหรือเอาผิดกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้อยู่แล้ว และอัตราโทษตามกฎหมายส่วนมากก็จะสูงกว่าอัตราโทษตามกฎหมายนี้ แต่สำหรับกฎหมายฉบับนี้นั้น มีการกำหนดฐานความผิดและโทษที่เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเอาไว้เพียงจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นอัตราโทษที่ต่ำและเป็นบทลงโทษสถานเบา เมื่อนำไปวินิจฉัย จึงเห็นว่า บทลงโทษไม่ได้สัดส่วนกับกระทำความผิด จึงถือได้ว่าเป็นบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักคิดที่แท้จริงของกฎหมาย เนื่องจากว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวนี้มุ่งเน้นที่จะประสานรอยร้าว สร้างสมดุลให้เกิดขึ้นกับครอบครัว โดยต้องการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไข ฟื้นฟู บำบัดรักษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือควบคุมความประพฤติ พระราชบัญญัตินี้จึงได้ สร้างมาตรการพิเศษขึ้นมารองรับการปฏิบัติแทนมาตรการในเรื่องของการลงโทษในทางอาญา ในส่วนของฐานความผิดสำหรับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กนั้น มีแนวคิดหลักที่ว่า จะไม่นำเอากฎหมายมาเป็นโทษกับครอบครัว และรักษาความเป็นครอบครัวให้ดีขึ้น ดังนั้น จึงไม่ควรมีการกำหนดฐานความผิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวขึ้น เพราะการกำหนดฐานความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ถือได้ว่าเป็นการนำกฎหมายมาเป็นโทษต่อครอบครัว เนื่องจากว่าเมื่อกฎหมายได้กำหนดฐานความผิดเอาไว้ กฎหมายก็ต้องกำหนดโทษสำหรับฐานความผิดนั้นขึ้น เนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่มีรายละเอียด มีลักษณะเฉพาะ และยังขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนหรือสังคมต่างๆด้วย อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลและสิทธิในครอบครัวตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งสิทธิเหล่านี้ เกิดขึ้นและมีอยู่คู่กับความเป็นบุคคลตามแนวคิดสิทธิธรรมชาติ ซึ่งสิทธิของบุคคลตามธรรมชาตินั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม นั้นหมายถึงเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป สิทธิของบุคคลก็ปรับเปลี่ยนตามไปด้วย แต่กฎหมายได้มีการกำหนดค่านิยมของกฎหมายขึ้น ทำให้ค่านิยมที่กำหนดขึ้นขาดความชัดเจน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายนั้น เกิดปัญหาตามมา เนื่องจากในการบังคับใช้กฎหมายนั้น จะต้องอาศัยการตีความ โดยเฉพาะการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กว่าขอบเขตของการกระทำ มีลักษณะอย่างไร แค่นั้นเพียงใด จึงจะเป็นเรื่องของความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายนี้ได้ทั้งในเรื่องของการดำเนินคดีในฐานความผิดนี้ และกระบวนการในการให้ความคุ้มครองตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

2. ปัญหาหลักกฎหมายและข้อจำกัดของกฎหมาย

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีการนำมาตรการคุ้มครองทางสังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา และทางการแพทย์มาใช้เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งดำเนินการควบคู่ไปกับการใช้มาตรการทางอาญา ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องร่วมกันหลายหน่วยงาน โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นกลไกสำคัญ ในการดำเนินงานและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการขับเคลื่อนมาตรการในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่การได้รับแจ้งหรือทราบการกระทำ จนกระทั่งถึงขั้นตอน การดำเนินคดีจนคดีถึงที่สุด ซึ่งจากการที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามขั้นตอน และหลักการตามกฎหมายแล้วนั้น พบว่า ปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก เยาวชน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 7 กำหนดให้สิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวได้ ในกรณีที่คดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ขาดอายุความ เพราะเหตุผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมิได้แจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามมาตรา 6 ภายใน 3 เดือน นับแต่ผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัย และมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้

ในกรณีของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เด็กซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรง เมื่อมีการกระทำความรุนแรงเกิดขึ้น ผู้ถูกกระทำความรุนแรงไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ดำเนินคดี เพื่อลงโทษกับผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว เพราะผู้กระทำความรุนแรงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็น บิดา มารดา หรือบุคคลในครอบครัว หากร้องทุกข์แล้วมีการดำเนินคดีตามกฎหมาย บุคคลดังกล่าวอาจจะถูกลงโทษ ส่งผลให้ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงนั้น ขาดโอกาสในการศึกษา ขาดการอุปการะ และโอกาสอื่นๆ เนื่องจากตนไม่สามารถออกไปหารายได้เอง ดังนั้นเด็กซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรงนั้น จึงยอมทนต่อการถูกกระทำดังกล่าว โดยไม่ดำเนินการใดๆ ตามกฎหมาย รวมไปถึงเด็กยังมีปัญหาในการให้ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการให้ปากคำต่อพนักงานสอบสวน มีความกังวลเกรงกลัวต่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครองอยู่ จึงทำให้เห็นว่ายังมีบุคคลอีกมากมายที่ไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายอย่างแท้จริง ซึ่งมีแนวทางการแก้ไข ช่วยเหลือในปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ในคดีความรุนแรงในครอบครัวเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งคุ้มครองความเป็นครอบครัว เพื่อให้ได้อยู่ร่วมกัน ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดวิธีการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรง และ คุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ผู้กระทำความรุนแรง และผู้ถูกระทำความรุนแรงนั้น ไม่ได้รับการปฏิบัติตามกฎหมาย ถ้าไม่มีการร้องทุกข์ หรือแจ้งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ จึงจะดำเนินการ ได้ ถือว่าเป็นปัญหาทำให้การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นไปได้ยาก ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย อีกทั้งยังขัดกับหลักสิทธิมนุษยชน ขึ้นพื้นฐานของบุคคลในเรื่องของสิทธิที่จะได้รับความ คุ้มครองช่วยเหลือจากรัฐด้วย

3. เพื่อศึกษาระยะเวลาในการบังคับใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำความรุนแรง

มาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ แก่ผู้ถูกระทำความรุนแรงได้ถูกกำหนดเอาไว้ใน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 10 ได้กล่าวว่า “ เมื่อได้ ดำเนินการแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือดำเนินการร้องทุกข์ภายในอายุความที่กำหนด ตามมาตรา 7 และพนักงาน สอบสวนดำเนินการสอบสวน ทำสำนวนส่งฟ้องไปยังอัยการเพื่อดำเนินการฟ้อง ตามมาตรา 8 เรียบร้อยแล้ว

มาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 10 วรรค 1 มีดังนี้

- ให้ผู้กระทำเข้ารับการตรวจจากแพทย์
- ให้ผู้กระทำชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์
- ห้ามผู้กระทำเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้บุคคลในครอบครัว
- กำหนดวิธีการดูแลบุตร

เมื่อกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเรียบร้อยแล้ว ให้เสนอมาตรการดังกล่าว ต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากศาลเห็นชอบคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อ บรรเทาทุกข์ดังกล่าว นั้น ก็จะดำเนินการมีคำสั่งให้มาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป หากฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติตาม จำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว เพื่อเป็นการคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยาผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ ในทางปฏิบัตินั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ยังปฏิบัติได้อย่างไม่เป็นขั้นตอน เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ ความ เข้าใจอย่างแท้จริง รวมถึงมีหน้าที่ทับซ้อนกันหลายหน่วยงาน จนทำให้บางครั้งเกิดการประสานงานล่าช้า แต่อย่างไร ก็ตามวิธีการบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายโดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไข ของกฎหมายที่ว่าผู้เสียหายหรือผู้ที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ต้องร้องทุกข์หรือแจ้งเรื่องต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ก่อน หากไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลก็ไม่สามารถ ออกมาตรการใน การบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายได้ ในกรณีนี้จึงถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายขัดกับเจตนารมณ์อัน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

แท้จริงของกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวและแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

มาตรา 11 ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 10 หรือออกคำสั่งใด ๆ ได้ตามความเห็นสมควร

ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่และศาลในการออกคำสั่ง กำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยให้มีอำนาจออกคำสั่งใดๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควร ซึ่งรวมถึงการออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว แต่การออกคำสั่งๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควร ไม่มีขอบเขตว่าจะใช้มาตรการใดบ้าง หรือมีหลักเกณฑ์ในการออกมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างไร หรือมีระยะเวลาหรือข้อจำกัดเพียงใด อาจทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย และกระทบกระเทือนสิทธิของผู้กระทำความรุนแรงเกินสมควร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาของของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กสรุปผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีหลายประการ ได้แก่ กฎหมายยังไม่ครอบคลุมในทุกประเด็นของปัญหาขาดความชัดเจน จำเป็นต้องใช้การตีความ และยังคงอาศัยกฎหมายฉบับอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดปัญหาในการกำหนดโทษ

ผลการศึกษาปัญหาหลักกฎหมายและข้อจำกัดของกฎหมาย ได้แก่ ปัญหาการได้รับคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพ จะต้องมีการร้องทุกข์ เนื่องจากเป็นคดีอันยอมความได้ ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นกับเด็ก แต่การร้องทุกข์ของเด็กนั้นจะต้องเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ก็คือ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ก็เป็นคนเดียวกับผู้ร้องทุกข์ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น ไม่ควรมีการร้องทุกข์ หรืออาจจะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจในการร้องทุกข์แทน ซึ่งการร้องทุกข์อาจจะเป็นการขัดขวางให้เด็กได้รับการคุ้มครองสิทธิ

ผลการศึกษาปัญหาระยะเวลาในการบังคับใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำความรุนแรง ได้แก่ ไม่ระบุอำนาจการออกคำสั่งใด ๆ นั้นให้ชัดเจนว่าจำเป็นและสมควรอย่างไร ขอบเขตและมาตรการใดที่จะสามารถนำไปใช้ได้ หรือหลักเกณฑ์ในการออกมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ข้อเสนอแนะการการวิจัย

1. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

จากความไม่ชัดเจนในเรื่องขอบเขตของกฎหมายที่จะนำไปบังคับใช้ ต้องอาศัยการตีความของกฎหมาย เมื่อเกิดการตีความจึงทำให้กฎหมายกลายเป็นปัญหาขึ้น และยกเลิกมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ทั้งมาตรา ที่กำหนดฐานความผิด โดยระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ รวมไปถึงการกำหนดให้การกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยให้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 เป็นความผิดอันยอมความกันได้ และควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเกิดกับเด็ก สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ ออกแบบรูปแบบวิธีปฏิบัติ ขอบเขตความรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่เฉพาะด้าน ให้ดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนเสร็จสิ้นกระบวนการ และหากจำเป็นที่จะต้องมีการร้องทุกข์กล่าวโทษ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจในการพาผู้ถูกระทำความรุนแรงมาร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นกระบวนการยุติธรรม ตำรวจ ศาล อัยการ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ต้องปรับวิธีคิด วิธีการทำงาน เพื่อดำเนินการเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะและบทบัญญัติของกฎหมายก็จำเป็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เนื้อหาสาระของกฎหมายสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างแท้จริง

2. อำนาจหน้าที่ในการร้องทุกข์

ความรุนแรงในครอบครัวนั้น ตามมาตรา 4 วรรคสอง ได้ระบุว่า ความรุนแรงในครอบครัวนั้น เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ให้ความผิดดังกล่าวนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ หรือเรียกอีกอย่างว่า ความผิดต่อส่วนตัว ซึ่งอำนาจในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 121 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวว่า “ หากเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัวต้องมีคำร้องทุกข์ก่อน ” พนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจในการสอบสวนได้ซึ่งเมื่อความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้น การร้องทุกข์นั้น ไม่ควรเป็นของเด็ก และไม่ควรเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็ก เนื่องจากว่า ความรุนแรงในครอบครัว ก็เกิดจากคนในครอบครัวที่เป็นผู้กระทำต่อเด็ก เด็กซึ่งอยู่ในภาวะพึ่งพิง ก็มีความกลัวว่า เมื่อตนร้องทุกข์ไปแล้ว จะไม่มีโอกาสในการเรียนต่อ ไม่มีคนอุปการะหากผู้กระทำนั้น ได้รับโทษไป เห็นควรว่าอำนาจในการร้องทุกข์นั้น ควรจะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในแต่ละจังหวัด รวมไปถึงทีมสหวิชาชีพหรือองค์กรคุ้มครองเด็กต่าง ๆ ซึ่งเป็นทีมที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก และมีความพร้อมรวมถึงมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก

3. หลักการในการพิจารณาการออกมาตรการและขอบเขตของวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลสามารถออกคำสั่งได้ รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ในการออกมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ระยะเวลา และข้อจำกัด ซึ่งเป็นรายละเอียดไว้ในระเบียบกระทรวงการ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 หากมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความรุนแรงเกิดขึ้นและมีแนวโน้มว่าผู้กระทำความรุนแรงจะกระทำซ้ำ ให้มีอำนาจในการออกคำสั่งได้ เช่น

- ห้ามเข้าใกล้เคสสถานที่ผู้ถูกระทำความรุนแรงอยู่อาศัย หรือสถานที่ที่กำหนดตามระยะห่างและภายในระยะเวลาที่กำหนด

- ห้ามเข้าใกล้ผู้ถูกระทำรุนแรงตามระยะห่างและภายในระยะเวลาที่กำหนด

- ห้ามรบกวน ก่อวุ่น รังความผู้ถูกระทำรุนแรงในครอบครัว

ส่วนการพิจารณาคดีในชั้นศาลควรกำหนดวิธีการ วิธีดำเนินการกระบวนการพิจารณาให้ชัดเจน โดยกำหนดในมาตรา 11 วรรคหนึ่งและวรรคสองว่า “ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี เมื่อศาลได้สวนพยานทั้งสองฝ่ายแล้วให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตาม มาตรา 10 หรือออกคำสั่งใดๆ ได้ตามที่เห็นสมควร ” โดยควรระบุเวลาว่าใช้เวลาเท่าไร ในการออกคำสั่ง ออกมาตรการ และหากศาลได้รับคำร้องขอแล้วนั้น ให้ทำการไต่สวนโดยมิชักช้า คือ เร็วที่สุด หรือ หากศาลได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ทำการไต่สวนภายใน 7 วัน ภายหลังจากได้รับคำร้องขอ เพื่อประโยชน์ต่อผู้ถูกระทำความรุนแรง เนื่องจากจะได้ทราบระยะเวลาที่แน่นอน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เอกสารอ้างอิง

- พิพัฒน์ จักรางกูร. (2542). คำอธิบายเรียงตามมาตรา ประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ.
- สิริโฉม พรหมโฉม. (2559). การแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัวกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว, วารสารจุลนิติ, 13(6), 169-173.
- อเนก อะนันทวรรณ. (2562). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ.2550, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 11(1), 209-231.
- วัชรินทร์ ปัจเจวิญญูสกุล. (2545). กฎหมายคุ้มครองเด็กถูกระทำทารุณกรรมจากผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ :ศาล อุทธธรณ์ ภาค 1

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

แนวทางพัฒนาการบริการอาหารริมทางเพื่อการท่องเที่ยว ย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่

The Guidelines of Street Food Service Development for Tourism at Night Markets in the Old City Area, Chiang Mai Province

มณวิภา ยาเจริญ*

Monwipha Yacharoen*

(Received : February 5, 2023 / Revised : April 25, 2023 / Accepted : August 11, 2023)

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันอาหารริมทางได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอาหารริมทางของไทยนั้นมีชื่อเสียงในระดับโลก การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการบริโภคอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ และสร้างแนวทางในการพัฒนาตลาดอาหารริมทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการสำรวจทัศนคติพฤติกรรมการบริโภค และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริโภคอาหารริมทางในย่านตลาดโต้รุ่งข้างเผือก ตลาดโต้รุ่งสมเพชรและตลาดโต้รุ่งประตูเชียงใหม่ จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวน 400 คน พบว่า สิ่งที่ส่งผลต่อการเลือกบริโภคอาหารริมทาง คือ การบอกเล่าปากต่อปาก และการรีวิวบนสื่อโซเชียล นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมบริโภคอาหารประเภทเส้น ซึ่งด้านผลิตภัณฑ์หรือด้านอาหารเป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวคำนึงถึงมากที่สุดในการเลือกรับประทานอาหารริมทาง เช่น ความหลากหลายของอาหาร รสชาติ และรูปลักษณะที่น่ารับประทาน อาหารริมทางในตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า ควรจะรักษาเอกลักษณ์ของรสชาติอาหารไทยและวัตถุดิบท้องถิ่น นักท่องเที่ยวยังให้ความสำคัญกับการมีป้ายแสดงราคาและภาพเมนูอาหารที่ชัดเจน รวมทั้งการจัดสถานที่นั่งให้เป็นระเบียบและเพียงพอกับจำนวนลูกค้า เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรค โควิด-19 ผู้ประกอบการร้านอาหารริมทางต้องการใช้การโฆษณาโดย Social media และขายออนไลน์โดยการบริการส่งอาหารถึงบ้าน ภาครัฐจึงควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการร้านอาหารริมทางในด้านการตลาด และควรร่วมกันพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการบริการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

คำสำคัญ : อาหารริมทาง, ตลาดโต้รุ่ง, ทัศนคติ, ความพึงพอใจ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Humanities and Social Sciences Chiang Mai Rajabhat University

Corresponding Author; Email: myacharoen@gmail.com

Abstract

Currently, street food is considered a popular option among tourists, especially Thai street food is a well-known one. This the fast-paced lifestyle that requires something more convenient and fast with reasonable price. At present, street food becomes more popular among tourists, especially Thai street food which is now known worldwide. The aims of this research were to examine tourists attitudes and behaviors towards street food consumption at night markets in the old city area, Chiang Mai Province, and to establish street food development guidelines to promote Chiang Mai's tourism. A questionnaire was used as a tool to study tourists attitudes, behaviors and their satisfaction towards street food consumption at area of Chang Phuak night market, Som Phet night market, and Chiang Mai Gate night market. The data collected from the sample group of 400 Thai and foreign tourists showed that words of mouth and the reviews on social media are most influenced on their food consumption behaviors. Noodles were the favorite option of most tourists. In the product or food aspect (variety of food, taste and the appearance) was the factor that tourists considered the most when choosing street food stalls. Street food in the old Chiang Mai city should maintain its authenticity of the taste and should highlight the local ingredients. Moreover, what street food stalls and vendors should improve included the signs that showed clearly the menu and the price, as well as enough seating for the customers. Due to the Corona Virus (Covid-19) pandemic, street food stalls and vendors needed the advertising strategy by going more on social media, going online and doing food delivery, therefore a support from the public sector on marketing and service providing would be a great help. The local government agencies along with street food vendors could work together on improving the service standard of street food to promote the tourism in Chiang Mai.

Keywords: Street food, Night market, Attitudes, Satisfaction

ความสำคัญของปัญหา

การรับประทานอาหารตามบาทวิถีริมทาง หรือร้านอาหารรถเข็นริมทาง (Street Food) ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากมีราคาที่ไม่แพง สะดวก รสชาติดีและเปิดบริการตลอดคืน อีกทั้งยังได้สร้างประสบการณ์แปลกใหม่ในการรับประทานอาหารที่ได้สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่นที่ไปเยือน โดยเฉพาะอาหารริมทางในประเทศไทยถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นอาหารประจำพื้นที่ และถือเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของการรับประทานอาหารของคนท้องถิ่น (เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉะ, 2561) อาหารริมทางของไทยจึงมีเสน่ห์และขึ้นชื่อในเรื่องรสชาติและความหลากหลาย สำนักงานข่าว CNN International ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการสำรวจพื้นที่เพื่อจัดอันดับอาหารริมทางที่ดีที่สุดในโลก Best 23 cities for street food ประจำปี 2018 และผลของการสำรวจจาก 23 เมืองทั่วโลกที่มีอาหารริมทางดีที่สุดในโลก พบว่า กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย อยู่อันดับที่ 1 และอันดับที่ 2 กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ประเทศไทยจึงได้รับการยกย่องให้เป็นเมืองที่มีอาหารริมทางที่ดีที่สุดในโลกและได้รับความชื่นชมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนอาหารริมทางกันอย่างมากมายโดยเฉพาะในเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ รวมไปถึงอาหารพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์และร้านอาหารที่ขึ้นชื่อมากมาย รวมทั้งยังมีร้านอาหารริมทางให้บริการยามค่ำคืนในตลาดได้รุ่งหลายแห่งโดยเฉพาะย่านตัวเมือง ในเขตคูเมืองเก่า ประกอบด้วย ตลาดช้างเผือก ตลาดสมเพชร และตลาดประตูเชียงใหม่

การบริการขายอาหารริมทางในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น นอกจากจะต้องตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นแล้วยังจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งมาจากต่างวัฒนธรรมและคุ้นเคยกับอาหารตามแบบวัฒนธรรมของตนด้วย ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาพฤติกรรม ทักษะคติ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริโภคอาหารริมทาง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริการอาหารริมทาง ย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและจะช่วยให้ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาศักยภาพและยกระดับของตลาดอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 ศึกษาทักษะคติและพฤติกรรมในการบริโภคและความพึงพอใจต่อการบริโภคอาหารริมทาง ย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่าเชียงใหม่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

1.2 สร้างแนวทางพัฒนาอาหารริมทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า เชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยทัศนคติและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการบริโภคอาหารริมทาง ย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการใน 3 พื้นที่ ดังนี้ 1. ตลาดโต้รุ่งประตูช้างเผือก 2. ตลาดโต้รุ่งประตูเชียงใหม่ และ 3. ตลาดโต้รุ่งสมเพชร การวิจัยได้ทำการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ การวิจัยได้ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตร Taro Yamane จากสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนสิงหาคม 2562 จำนวน 6,044,884 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562: ออนไลน์) ดังนี้

$$\frac{6044884}{1+6044884 (0.05^2)} = 399.97 \text{ หรือกลุ่มตัวอย่างประมาณ } 400 \text{ คน}$$

จำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรวมทั้งสิ้น 400 คน โดยแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาบริโภคอาหารริมทาง ย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และแบบอิมเมล โดยแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ข้อคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) แบบปลายปิด (Close-ended Questions) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยว จากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7ด้าน ได้แก่ ด้านสินค้า/ผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพและด้านกระบวนการ

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริโภคอาหารริมทาง

ในตอนที่ 3 และ 4 คือ การสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นคำถามลักษณะปลายปิด ที่กำหนดค่าน้ำหนัก 5 ระดับตามวิธีของ Likert (1932) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานคือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยว

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลระดับทัศนคติที่ส่งผลต่อการบริโภคอาหารริมทาง และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริโภคอาหารริมทาง

จากวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า เชียงใหม่ การวิจัยจึงได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อร่วมกันหาข้อเสนอแนะและสร้างแนวทางในการพัฒนาตลาดโต้รุ่ง ผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (3 คน) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริการอาหารจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (3 คน) ตัวแทนผู้ประกอบการอาหารริมทาง (15 คน) และตัวแทนนักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภค (4 คน) รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 ราย ในการสนทนากลุ่มจะสรุปผลจากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว จากนั้นจะได้อภิปรายผล วิเคราะห์ปัญหาและแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการบริการของร้านอาหารริมทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ย่านตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า จ. เชียงใหม่

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล ผลการสำรวจแสดงลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวที่เลือกบริโภคอาหารริมทาง ย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวไทย และชาวต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 67.0) เป็นเพศหญิง และเป็นเพศชายร้อยละ 33.0 ร้อยละ 52.2 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี รองลงมาร้อยละ 17.8 อายุตั้งแต่ 41 ปีหรือมากกว่า ถัดมาร้อยละ 16.8 อายุระหว่าง 31-40 ปี ตามลำดับ ส่วนสถานภาพการสมรส พบว่านักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 70.8) ยังไม่ได้สมรส/โสดและร้อยละ 29.2 สมรสแล้ว/เคยผ่านการสมรสมาแล้ว ร้อยละ 56.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าและร้อยละ 44.0 จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 32.0 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานหน่วยงานภาคเอกชน รองลงมาร้อยละ 28.0 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ/เกษียณอายุ/แม่บ้าน และถัดมาร้อยละ 20.2 เป็นนักเรียน/นักศึกษา ตามลำดับ ด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวพบว่า ร้อยละ 47.7 มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 28.0 มีรายได้ระหว่าง 15,000 – 30,000 บาทต่อเดือน

ผลการศึกษาจากแบบสอบถามตอนที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เลือกบริโภคอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 100.0 เคยมีประสบการณ์ในการบริโภคอาหารริมทางมาก่อน ความถี่ในการเลือกบริโภคอาหารริมทาง พบว่านักท่องเที่ยวที่เลือกบริโภคอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 39.8 เลือกบริโภคอาหารริมทาง 5 ครั้งต่อเดือนหรือมากกว่า รองลงมา

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ร้อยละ 30.2 เลือกบริโภคอาหารริมทาง 1-2 ครั้งต่อเดือน และถัดมาร้อยละ 30.0 เลือกบริโภคอาหารริมทาง 3-4 ครั้งต่อเดือนนอกจากนี้ ด้านสื่อที่ส่งผลต่อการเลือกบริโภคอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ คือ การบอกเล่าปากต่อปาก (ร้อยละ 45.5) รองลงมา คือ การรวิวบนสื่อ Social media เช่น YouTube Facebook Instagram (ร้อยละ 38.8) ส่วนอาหารริมทางที่นักท่องเที่ยวนิยมบริโภค ร้อยละ 28.5 นิยมบริโภคอาหารประเภทเส้น (เช่น ก๋วยเตี๋ยว สเปกเก็ตตี้ ขนมจีน) รองลงมา ร้อยละ 22.5 นิยมบริโภคอาหารตามสั่ง (เช่น ข้าวผัดกะเพรา ราดหน้า) และถัดมาร้อยละ 18.8 นิยมบริโภคอาหารประเภทส้มตำและยำชนิดต่าง ๆ ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 50.2 มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารริมทางระหว่าง 101 – 300 บาทต่อครั้ง รองลงมา ร้อยละ 41.5 มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารริมทาง 100 บาทต่อครั้งหรือน้อยกว่า

ในการสำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยการเลือกบริโภคอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยพิจารณาว่า ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) นั้นส่งผลต่อทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางในระดับใด และวัดโดยใช้แบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าส่งผลต่อทัศนคติ/พึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยว่าส่งผลต่อทัศนคติ/พึงพอใจมาก คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าส่งผลต่อทัศนคติ/พึงพอใจปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ไม่เห็นด้วยว่าส่งผลต่อทัศนคติ/พึงพอใจน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าส่งผลต่อทัศนคติ/พึงพอใจน้อยที่สุด ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ เห็นด้วยอย่างมากว่า “ด้านผลิตภัณฑ์” หรืออาหารมีผลต่อทัศนคติในการเลือกบริโภคมากกว่าด้านอื่นๆ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาคือ “ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย” ด้วยค่าเฉลี่ย 3.95 ถัดมาคือ “ด้านกระบวนการ” ด้วยค่าเฉลี่ย 3.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางจากปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา

ด้านผลิตภัณฑ์	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
อาหารริมทางมีให้เลือกหลากหลายชนิด	2 (0.5%)	5 (1.2%)	46 (11.5%)	136 (34.0%)	211 (52.8%)	4.37
อาหารริมทางมีรสชาติดี	1 (0.2%)	34 (8.5%)	100 (25.0%)	108 (27.0%)	157 (39.2%)	3.96
อาหารริมทางมีรูปแบบที่น่ารับประทาน	3 (0.8%)	34 (8.5%)	98 (24.5%)	113 (28.2%)	152 (38.0%)	3.94
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						4.09

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ด้านราคา

อาหารริมทางมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับราคา	9	40	103	115	133	3.82
	(2.3%)	(10.0%)	(25.8%)	(28.8%)	(33.2%)	
อาหารริมทางมีคุณภาพที่เหมาะสมกับราคา	5	33	105	113	144	3.89
	(1.2%)	(8.2%)	(26.2%)	(28.2%)	(36.0%)	
อาหารริมทางมีราคาถูก	5	39	101	94	161	3.91
	(1.2%)	(9.8%)	(25.2%)	(23.5%)	(40.2%)	
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.87

จากตารางที่ 1 ระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางจากปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางมากกว่าประเด็นอื่นคือ “อาหารริมทางมีให้เลือกหลากหลายชนิด” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.37 รองลงมาคือ “อาหารริมทางมีรสชาติดี” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 สำหรับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านราคา พบว่า ประเด็นที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางมากกว่าประเด็นอื่นคือ “อาหารริมทางมีราคาถูก” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.91 รองลงมาคือ “อาหารริมทางมีคุณภาพที่เหมาะสมกับราคา” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.89 และถัดมาคือ “อาหารริมทางมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับราคา” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางจากปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
ร้านค้าอาหารริมทางตั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งที่ง่ายต่อการใช้บริการ	5	25	97	112	161	3.99
	(1.2%)	(6.2%)	(24.2%)	(28.0%)	(40.2%)	
ร้านค้าอาหารริมทางมีบริการรถขนส่งมวลชนที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	5	43	98	90	164	3.91
	(1.2%)	(10.8%)	(24.5%)	(22.5%)	(41.0%)	
ร้านค้าอาหารริมทางมีบริการในหลายพื้นที่ให้เลือกใช้บริการได้โดยง่าย	4	39	96	103	158	3.93
	(1.0%)	(9.8%)	(24.0%)	(25.8%)	(39.5%)	
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.95

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ชื่อเสียงของร้านอาหารริมทาง	3	35	109	104	149	3.90
	(0.8%)	(8.8%)	(27.2%)	(26.0%)	(37.2%)	

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อาหารริมทางมีตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐาน	13	47	117	89	134	3.71
คุณภาพอาหาร	(3.2%)	(11.8%)	(29.2%)	(22.2%)	(33.5%)	
อาหารริมทางมีการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการ	19	61	105	86	129	3.61
ขาย เช่น ลด แลก แจก แถม	(4.8%)	915.2%)	(26.2%)	(21.5%)	(32.2%)	
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.74

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยวจากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางมากกว่าประเด็นอื่นคือ “ร้านค้าอาหารริมทางตั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งที่ง่ายต่อการใช้บริการ” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.99 รองลงมาคือ “ร้านค้าอาหารริมทางมีบริการในหลายพื้นที่ให้เลือกใช้บริการได้โดยง่าย” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 และถัดมาคือ “ร้านค้าอาหารริมทางมีบริการรถขนส่งมวลชนที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ ในด้านส่งเสริมการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน พบว่า ประเด็นที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางมากกว่าประเด็นอื่นคือ “ชื่อเสียงของร้านอาหารริมทาง” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.90 รองลงมาคือ “อาหารริมทางมีตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานคุณภาพอาหาร” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 และถัดมาคือ “อาหารริมทางมีการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขาย เช่น ลด แลก แจก แถม” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.61

ตารางที่ 3 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและการแปลผลของระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางจากปัจจัยด้านบุคคล ด้านการนำเสนอทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

ด้านบุคคล	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
ผู้ขายมีอัธยาศัยดี	4 (1.0%)	35 (8.8%)	104 (26.0%)	96 (24.0%)	161 (40.2%)	3.93
ผู้ขายมีการแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย	2 (0.5%)	46 (11.5%)	112 (28.0%)	90 (22.5%)	150 (37.5%)	3.85
ผู้ขายมีความเอาใจใส่ลูกค้า	7 (1.8%)	33 (8.2%)	114 (28.5%)	100 (25.0%)	146 (36.5%)	3.86
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.88
ด้านการนำเสนอทางกายภาพ						
ร้านค้าอาหารริมทางมีความสะอาดและถูก	18 (4.6%)	60 (15.0%)	106 (26.4%)	86 (21.5%)	130 (32.4%)	3.62
สุขอนามัย						
ร้านค้าอาหารริมทางมีการตกแต่งที่	5 (1.2%)	46 (11.5%)	112 (28.0%)	101 (25.2%)	136 (34.0%)	3.79
สวยงามและน่าสนใจ						

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ร้านค้าอาหารริมทางมีการแสดงป้ายภาพ	3	37	107	111	142	3.88
อาหารและซื้อร้านที่เด่นชัด	(0.8%)	(9.2%)	(26.8%)	(27.8%)	(35.5%)	
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.76
ด้านกระบวนการ						
ร้านค้าอาหารริมทางให้บริการอย่างรวดเร็ว	8	29	114	99	150	3.88
	(2.0%)	(7.2%)	(28.5%)	(24.8%)	(37.5%)	
ร้านค้าอาหารริมทางมีการจัดลำดับในการให้บริการได้อย่างถูกต้อง	4	30	99	117	150	3.94
	(1.0%)	(7.5%)	(24.8%)	(29.2%)	(37.5%)	
ระยะเวลาในการเปิดให้บริการของร้านค้า	3	48	106	94	149	3.84
อาหารริมทางมีความเหมาะสม	(0.8%)	(12.0%)	(26.5%)	(23.5%)	(37.2%)	
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.89

ผลการศึกษาในตารางที่ 3 พบว่า ระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยวจากปัจจัยด้านบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.88 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางมากกว่าประเด็นอื่นคือ “ผู้ชายมีอัธยาศัยดี” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 รองลงมาคือ “ผู้ชายมีความเอาใจใส่ลูกค้า” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 และถัดมาคือ “ผู้ชายมีการแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 ตามลำดับ ระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยวจากปัจจัย ด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.89 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางมากกว่าประเด็นอื่นคือ “ร้านค้าอาหารริมทางมีการจัดลำดับในการให้บริการได้อย่างถูกต้อง” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 รองลงมาคือ “ร้านค้าอาหารริมทางให้บริการด้วยความรวดเร็ว” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.88 และถัดมาคือ “ระยะเวลาในการเปิดให้บริการของร้านค้าอาหารริมทางมีความเหมาะสม” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและการแปลผลของระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคอาหารริมทาง

ลักษณะและรูปแบบการบริการของร้านค้าอาหารริมทาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
ความหลากหลายของอาหาร	4.19	มาก
รสชาติของอาหาร	4.08	มาก
ราคาถูกและเหมาะสม	3.99	มาก
ความสะดวกในการซื้อและใช้บริการ	4.00	มาก
การบริการสะดวกรวดเร็ว	4.01	มาก

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ความเป็นมิตรของผู้ขาย	3.96	มาก
มีเมนูบอกราคาอาหาร	3.92	มาก
มีป้ายแสดงสินค้าหน้าร้าน	3.92	มาก
สถานที่นั่งรับประทานมีการจัดเตรียมไว้เพียงพอ	3.90	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	4.00	มาก

จากการสำรวจความพึงพอใจต่อการใช้บริการร้านค้าอาหารริมทางของนักท่องเที่ยวย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ในด้าน “ความหลากหลายของอาหาร” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.19 รองลงมาคือ “รสชาติของอาหาร” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 และถัดมาคือ “การบริการสะดวกรวดเร็ว” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.01 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ “สถานที่นั่งรับประทานมีการจัดเตรียมไว้เพียงพอ” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.90 รองลงมาคือ “มีเมนูบอกราคาอาหาร” และ “มีป้ายแสดงสินค้าหน้าร้าน” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 และ “ความเป็นมิตรของผู้ขาย” ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96

อภิปรายผล

เนื่องจากส่งผลต่อการเลือกจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว การบริโภคสินค้าและบริการ และการตัดสินใจกลับไปใช้บริการอีก (Kozak & Rimmington, 2000) จากการสำรวจและวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการบริโภคอาหารริมทาง ย่านตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า เชียงใหม่ สามารถสรุปได้ว่า หากนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการบริโภคอาหารริมทางก็จะถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองผ่านการบอกเล่าแบบปากต่อปาก ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ในการเลือกบริโภคอาหารริมทาง และการรีวิวบนสื่อโซเชียล เช่น YouTube Facebook Instagram ยังส่งผลให้มีผู้มาบริโภคอาหารริมทางมากขึ้น รจิต คงหาญ และอนุชิต แสงอ่อน (2561) พบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดมีความสัมพันธ์กับความถี่ต่อเดือนของผู้บริโภคที่มาใช้บริการร้านอาหารริมทางสมัยใหม่ในกรุงเทพมหานคร และปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กับความถี่ต่อเดือนของผู้บริโภคที่มาใช้บริการร้านอาหารริมทางสมัยใหม่ในของผู้บริโภคกรุงเทพมหานคร ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยทางการตลาด 7Ps ที่มีผลกับการเลือกบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยว ย่านตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า เชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกรับประทานอาหารของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านอาหาร เช่นเดียวกันกับ นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านความหลากหลายของอาหาร และรสชาติของอาหารที่อร่อย จึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิฑิตาภรณ์ รัตนนิธิพงศ์ (2554) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารจากร้านอาหารหาบเร่แผงลอยบนถนนสีลมของผู้บริโภค กลุ่มวัยทำงาน ที่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสูงสุด คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังด้านรสชาติอร่อย

ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารริมทาง ย่านตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า เชียงใหม่ ให้ความสำคัญเป็นลำดับที่สอง รองจากปัจจัยด้านอาหาร นพรัตน์ บุญเพียรผล (2560) กล่าวว่า การจัดการอาหารริมทางควรพิจารณาว่าเป็นจุดที่เข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาอาหารได้ง่ายและไม่ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรรัตน์ เจียรโรภาส (2557) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ คือ ท่าเลที่ตั้งอยู่ในย่านที่มีร้านค้าแผงลอยหลายๆร้าน มีที่นั่งเพียงพอ สถานที่มีความปลอดภัย เป็นต้น ปัจจัยต่อมาที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมีระดับคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมาก คือ “ด้านกระบวนการ” “ด้านบุคคล” และ “ด้านราคา” โดยในด้านกระบวนการ นักท่องเที่ยวพิจารณาให้ความสำคัญต่อการจัดลำดับในการให้บริการตามคิวได้อย่างถูกต้อง และการได้รับอาหารที่ถูกต้องและรวดเร็ว การคิดเงิน ทอนเงินถูกต้องและรวดเร็ว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ รสริน โอสธำนันต์กุล (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านอาหารบนถนนห้วยแก้ว อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านกระบวนการเฉลี่ยระดับปานกลางเท่านั้น โดยเห็นความสำคัญในเรื่องของการตอบสนองของผู้บริโภครวดเร็ว และมีเทคโนโลยีที่ใช้จัดการที่ทันสมัย

ด้านบุคคล สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ การบริการอาจเป็นตัวกำหนดว่าประสบการณ์การบริโภคอาหารริมทางนั้นดีหรือไม่ (Noradzhar, et al., 2021) จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในด้านบุคคล นักท่องเที่ยวมีทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางโดยพิจารณาจากผู้ขายที่มีอัธยาศัยดีมากกว่าประเด็นอื่นๆ และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากต่อความเป็นมิตรของผู้ประกอบการร้านอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า เชียงใหม่ Fontanillas et al (2013) และ Rossi et al. (2012) กล่าวว่า การบริการที่ได้รับมีความสำคัญต่อการรับรู้คุณภาพของอาหารของลูกค้า และสังเกตได้ว่าการรับรู้ในด้านสุขอนามัยส่งผลในทางบวกต่อการรับรู้ถึงคุณภาพของอาหารริมทาง การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการบริโภคอาหารแผงลอยริมทาง ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะเลือกซื้ออาหารริมทางที่มีราคาถูก เหมาะสมกับคุณภาพที่ได้รับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เครือมาส มีเกษม (2554) ที่ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารจานด่วนของบุคคลในวัยทำงาน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารจานด่วน คือ ความคุ้มค่าของราคาเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพ มีป้ายแสดงรายการอาหารชัดเจน และมีราคาอาหารหลายระดับราคา โชคดี คู่ทวีกุล (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยรถอาหารเคลื่อนที่ (Food Truck) กรณีศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยรถอาหารเคลื่อนที่ เรียงจากมากไปหาน้อย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ได้แก่ ด้านราคา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ตามด้วยด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

ด้านการนำเสนอทางกายภาพ นักท่องเที่ยวมีทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารริมทางโดยพิจารณาจากการแสดงป้ายภาพอาหารและชื่อร้านที่เด่นชัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรรัตน์ เจริญโรภาส (2557) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการบริโภคอาหารแผงลอยริมทาง ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยย่อย ได้แก่ ความสะอาดของแผงลอยและอุปกรณ์ต่างๆ มีสัญลักษณ์รับประกันความสะอาด และการนำเสนอเมนูอาหารมีความสวยงาม เข้าใจง่าย มีภาพประกอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gupta and Khanna (2018) พบว่าในบรรดาปัจจัยเสี่ยงที่รับรู้ทั้งหมด สุขอนามัยเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือความเสี่ยงด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคอาหารริมทางมีความกังวลเกี่ยวกับการกำจัดขยะอย่างไม่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์ที่ไม่สะอาดในการเตรียมและการเก็บรักษาอาหาร พื้นที่จัดเก็บไม่ดี การใช้วัตถุดิบคุณภาพต่ำ เป็นต้น ซึ่ง Morano et al. (2018) ได้แสดงความสัมพันธ์ของการรับรู้ของลูกค้าอาหารริมทาง โดยประเมินว่าการรับรู้เรื่องความสะอาดและการจัดระเบียบของสถานที่ ความสะอาด และการฝึกอบรมการบริการของผู้ที่ให้บริการ และสุขอนามัยของอาหารนั้นนำมาซึ่งการรับรู้ถึงคุณภาพสำหรับอาหารข้างทางด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้บริโภคอาจรับรู้เชิงลบว่าการบริโภคอาหารเหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพ เช่น อาหารเป็นพิษ ก่อให้เกิดโรคอ้วน หรือโรคเบาหวาน ขณะที่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดน้อยที่สุด โดยการบริโภคร้านอาหารริมทางที่มีชื่อเสียง และมีตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานคุณภาพอาหาร มีผลต่อการเลือกบริโภคอาหารริมทางของนักท่องเที่ยวมากกว่าการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขาย เช่น ลด แลก แจก แถม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิท ไกรศรีรินทร์ (2555) ที่กล่าวว่า การจัดโปรโมชั่นตามเทศกาล การทำบัตรลดนั้น มีผลต่อการเลือกบริโภคอาหารของลูกค้า

จากการสำรวจความพึงพอใจต่อลักษณะและรูปแบบการบริการในภาพรวมของร้านอาหารริมทางในย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จ.เชียงใหม่ของนักท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ “ความหลากหลายของอาหาร” สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตาภรณ์ รัตน์นิธิพงศ์ (2554) พบว่า ความหลากหลายของอาหารและประเภทอาหาร มีความสำคัญในระดับมาก นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารริมทางในย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จ.เชียงใหม่ ยังมีความพึงพอใจในด้านของ “รสชาติของอาหาร” เป็นลำดับที่สอง เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ อุไรรัตน์ เจริญโรภาส (2557) พบว่า ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ รสชาติของอาหาร นพรัตน์ บุญเพียรผล (2560) กล่าวว่า ผู้ประกอบการร้านอาหารริมทางต้องร่วมมือกันเพื่อให้ได้มาตรฐานด้านรสชาติ เช่น หลีกเลี่ยงการบิดเบือนของรสชาติแต่ยังคงต้องคำนึงถึงความสามารถในการสร้างสรรค์อาหารไทยเพื่อเป็น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากความหลากหลายของอาหารและรสชาติที่ดีแล้ว Noradzhar, et al. (2021) ได้เพิ่มเติมว่า ตามแนวคิด food neophobia ผู้คนมักชื่นชอบอาหารที่พวกเขาคุ้นเคย การพัฒนาด้านอาหารสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของอาหารที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตเป็นปัจจัยสำคัญของนักท่องเที่ยวในการเลือกบริโภคอาหารท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ Gupta and Khanna (2018) เสนอแนะว่า ผู้ขายอาหารริมทางและรัฐบาลท้องถิ่นควรพัฒนากลยุทธ์ที่สอดคล้องและครอบคลุมเพื่อลดการรับรู้ถึงความเสี่ยงของผู้บริโภค เช่น การมีอาสาสมัครดูแลด้านความปลอดภัยของอาหาร การจัดการฝึกอบรมและการพัฒนากฎระเบียบในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยเสี่ยงด้านความสะอาดและสุขอนามัยของอาหารริมทาง ส่วนด้านที่ควรปรับปรุงซึ่งได้รับความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารริมทางในย่านตลาดโต้รุ่งในเขตคูเมืองเก่า จ.เชียงใหม่มีน้อยกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ “สถานที่นั่งรับประทานมีการจัดเตรียมไว้เพียงพอ” “มีเมนูบอกราคาอาหาร” และ “มีป้ายแสดงสินค้าหน้าร้าน” นพรัตน์ บุญเพียรผล (2560) เสนอแนะว่าการควบคุมราคาอาหารยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องติดตามและดูแลอย่างรอบคอบเพื่อรักษาเสน่ห์ของอาหารริมทางเพื่อวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ร่วมกับ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริการอาหารจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่) ตัวแทนผู้ประกอบการอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่าเชียงใหม่ และตัวแทนนักท่องเที่ยว (ผู้บริโภค) ได้ขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการบริการอาหารริมทางย่านตลาดโต้รุ่ง เขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. ด้านอาหาร การบริการอาหารริมทางตลาดโต้รุ่ง ย่านคูเมืองเก่า เชียงใหม่ ควรมีเมนูอาหารที่หลากหลาย โดยอาหารแต่ละชนิดควรจะมีเอกลักษณ์ด้านรสชาติไทยและชูวัตถุดิบท้องถิ่น และมีทางเลือกให้นักท่องเที่ยวต่างชาติในแบบอาหารผสมผสาน (Fusion food) ตามวัฒนธรรมที่หลากหลาย ควรจะมีการนำเสนอรูปแบบอาหารที่โดดเด่นและน่าสนใจ เช่น การตกแต่งจานและอาหารให้สวยงาม การใช้รูปแบบภาชนะหรือวัสดุในการรับประทานอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น

2. ด้านสุขอนามัย ต้องมีการกำกับดูแลคุณภาพของอาหารและการบริการของร้านอาหารริมทางให้ได้มาตรฐานสาธารณสุข เช่น การรักษาความสะอาดของวัตถุดิบ อุปกรณ์ในการประกอบอาหารและ การให้บริการอาหารและใช้ภาชนะบรรจุที่ถูกต้องสุขอนามัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. ด้านสถานที่ ต้องมีการจัดเตรียมโต๊ะ เก้าอี้ จุดจอดรถให้เพียงพอกับจำนวนลูกค้า มีการออกแบบรถเข็น และสร้างบรรยากาศในตลาดให้เหมาะกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดภูมิทัศน์ให้เป็นระเบียบโดยการจัดแบ่งโซนตามประเภทอาหาร และจัดระเบียบการจราจรโดยรอบตลาด นอกจากนี้ ภาครัฐควรจัดให้มี

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บริการรถขนส่งมวลชนให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังตลาดได้รู้ได้โดยสะดวกและปลอดภัยในยามค่ำ

4. ด้านราคา ผู้ประกอบการควรกำหนดราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของอาหาร และจัดทำเมนูอาหารที่มีป้ายแสดงราคาและภาพประกอบให้ชัดเจนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น

5. ด้านการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ ร้านอาหารควรมีการตั้งชื่อร้านให้น่าสนใจ มีป้ายหรือมีสัญลักษณ์ประจำร้านที่โดดเด่นสะดุดตาและจดจำได้ง่าย นอกจากนี้ผู้ประกอบการควรใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook YouTube Line Instagram ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ได้กระทบต่อยอดขายและความเชื่อมั่นในการบริโภคอาหารริมทางจึงต้องเน้นเพิ่มยอดขายผ่านช่องทางระบบออนไลน์และแบบซื้อกลับบ้านแทนการนั่งรับประทานในร้าน

6. ด้านการบริการ ผู้ประกอบการอาหารริมทาง ควรได้รับการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาหาร และความรู้ในการบริการนักท่องเที่ยว เช่น ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ศิลปะการต้อนรับ และการบริการ เป็นต้น

ในช่วงการระบาดโควิด-19 ภาครัฐและผู้ประกอบการเห็นว่าควรจะมีการประชุมเพื่อกำหนดมาตรการเพื่อสุขอนามัยและความปลอดภัยในการรับประทานอาหารริมทาง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้นในอนาคต Benny-Olliviera และ Badrie (2007) เสนอว่า ผู้ขายอาหารริมทางควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับโภชนาการ ความปลอดภัยของอาหาร การวิเคราะห์ความเสี่ยง มาตรการควบคุมและป้องกันที่สำคัญ ทั้งสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม World Tourism Organization (2004) กล่าวว่า จำนวนนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และทัศนคติต่อสถานที่ท่องเที่ยวเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการวัดความยั่งยืนของ การท่องเที่ยว เพราะแสดงให้เห็นองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจในท้องถิ่น และศักยภาพในการจัดการ การท่องเที่ยว นอกจากนี้ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยังมีความสำคัญต่อความสำเร็จทางการตลาด ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการบริการอาหารริมทางเพื่อการท่องเที่ยว ย่านตลาดโต้รุ่ง ในเขตคูเมืองเก่า จังหวัด เชียงใหม่ สามารถจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อเพิ่มมาตรฐานคุณภาพของการบริการอาหารริมทางที่จะช่วยสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้กลับมาใช้บริการซ้ำ และเกิดการบอกต่อซึ่งจะช่วยเพิ่มปริมาณ ผู้บริโภคอาหารริมทาง อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะ

ธุรกิจอาหารริมทางเป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น แนวทางการพัฒนาการบริการอาหารริมทาง ณ ตลาดโต้รุ่ง ย่านคูเมืองเก่า จ.เชียงใหม่ มีเป้าหมายที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานธุรกิจอาหารในท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จึง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่ผู้ประกอบการร้านอาหารริมทางในการประกอบอาหารให้มีรสชาติดี มีความแปลกใหม่ หรือนำเสนอเมนูอาหารตามกระแสนิยมใหม่ๆ ได้ และควรมีการส่งเสริมการบริการอาหารริมทางในตลาดได้รู้ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การแต่งกายของพนักงานในแบบพื้นเมือง การพูดภาษาถิ่น การสร้างบรรยากาศและการประกอบอาหารที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น

เนื่องจากสื่อออนไลน์หรือโซเชียลเน็ตเวิร์ค มีผลต่อการตัดสินใจเลือกรับประทานอาหารริมทางของนักท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้ประกอบการร้านอาหารริมทางควรพัฒนาความรู้และความสามารถในการใช้สื่อออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียในการโฆษณามากขึ้นโดยร่วมกับการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเทศบาล จังหวัดควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตลาดได้รู้ด้วยวิธีการแบบบูรณาการที่ตอบสนองมิติทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารเพื่อสุขภาพ หรือเทศกาลอาหารเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมในตลาดได้รู้ริมทางที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ องค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรแสดงบทบาทมากขึ้นเพื่อส่งเสริมอาหารข้างทางที่ถูกสุขอนามัยและปลอดภัย เช่น การจัดตั้งหน่วยตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานแบบเคลื่อนที่ไปยังตลาดต่าง ๆ และการรณรงค์ในหมู่ผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงสุขอนามัยของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว

สำหรับการวิจัยในอนาคตควรนำแนวทางการพัฒนาการบริการอาหารริมทาง ย่านตลาดได้รู้ เขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ไปทดลองประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติและศึกษาผลสัมฤทธิ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาตลาดอาหารริมทางเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ รวมทั้งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนไป และปัจจัยที่จะกระทบต่อการบริการด้านอาหารแก่นักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทยให้พัฒนาอย่างยั่งยืน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท ไกรศรีรินทร์. (2555). ส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารในอำเภอเมืองราชบุรี (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เครือมาศ มีเกษม. (2554). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารจานด่วนของบุคคลวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ.
- โชคดี คู่ทวีกุล. (2561). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยรถอาหารเคลื่อนที่ (Food Truck) กรณีศึกษาอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ฐิตาภรณ์ รัตนนิธิพงศ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารจากร้านอาหารหาบเร่แผงลอยบนถนนสีลมของผู้บริโภคกลุ่มวัยทำงาน (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รจิต คงหาญ, และอนุชิต แสงอ่อน. (2561). การศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับธุรกิจร้านอาหารริมทางสมัยใหม่ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 10(1), 91-106.
- อุไรรัตน์ เจียรโรภาส. (2557). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการบริโภคอาหาร แผงลอยริมทางในอำเภอเมืองเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Benny-Olliviera, C. and Badrie, N. (2007). Hygienic practices by vendors of the street food ‘doubles’ and public perception of vending practices in Trinidad West Indies. *Journal of Food Safety*, 27(1), pp.66-81.
- Fontanillas, C.N., Cruz, E.P. & Ferreira, S.L. (2013), “A utilização dos fatores críticos de sucesso Para um restaurant”, XXXIII Encontro Nacional de Engenharia de Produção, Salvador.
- Gupta, V., Khanna, K. & Gupta, R.K. (2018). A study on the street food dimensions and its effects on consumer attitude and behavioural intentions. *Tourism Review*, 73(3), 374-388.
- Kozak, M., & Rimmington, M. (2000). Tourist satisfaction with Mallorca, Spain, as an off-season holiday destination. *Journal of Travel Research*, 38(3), 260-269.
- Likert, R.A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*. 25(140), 1-55.
- Morano R.S., Barrichello A., Jacomossi R.R., & D’ Acosta-Rivera J.R. (2018). Street food: Factors influencing perception of product quality. *RAUSP Management Journal*, 53(4). 535-554.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- Rossi, G.B., Silva, D., Debessa, F.N. & Garcia, M.N. (2012). “Percepção de valor dos consumidores de serviços de restaurantes: um estudo com modelagem de equações estruturais. *Revista Brasileira de Marketing*, 11(3), 27-53.
- World Tourism Organization (WTO). (2004). *Indicators of sustainable development for tourism destination: A guidebook*. WTO: Madrid.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง

บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย

The Strategy for Regeneration of the Intangible Cultural Heritage :

A Case Study of Tai Daeng Ethnic in Huai Phak Nao Village, Phu Ruea District,
Loei Province

มนตรี คำวัน*, เยาวพา กองเกต**, พงศ์พัฒน์ เหล่าคนคำ***

Montri Khamwan*, Yaowapa Kongket**, Pongpat Laokhonka***

(Received : October 24, 2023 /Revised : November 29, 2023 /Accepted : December 4, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง 2) สร้างนวัตกรรมสังคมในการจัดทำยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และ 3) เผยแพร่ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ประชาชน และกลุ่มเยาวชน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย มีจุดแข็ง (Strengths) สามารถแยกออกเป็น 3 ด้านคือ 1) จุดแข็งด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ 2) จุดแข็งด้านประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญา และ 3) จุดแข็งด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชน มีจุดอ่อน (Weaknesses) คือ ชุมชนขาดการรวมกลุ่มของประชาชนในการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีโอกาส (Opportunities) คือ เริ่มมีหน่วยงานภาครัฐมาให้ความรู้และส่งเสริมอยู่เป็นประจำ มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการทำบำรุงศิลปวัฒนธรรม และนโยบายส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองของหน่วยงานราชการ มีอุปสรรค (Threats) คือ งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ การส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่อง และปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนขาดรายได้ต้องไปทำงานต่างถิ่น สรุปเป็นประเด็นยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม

*อาจารย์. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

**อาจารย์. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

***อาจารย์. ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Corresponding Author; Email: teachermontri1990@gmail.com

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์หัตถกรรมผ้าทอมือพื้นถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมดินแดนประเพณีอันดีงาม และ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 สืบทอดตำนานชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์, มรดกทางวัฒนธรรม, ชาติพันธุ์ไทแดง

Abstract

The purposes of this study were to 1) to study the history of the Tai Daeng ethnic community, 2) to create social innovations in the preparation of strategies for the restoration of cultural wisdom heritage, and 3) to disseminate the cultural wisdom of the Tai Daeng ethnic community at Baan Huai Phak Nao, Lat Kang Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province. The sample group consisted of 20 people of village leaders, local philosophers, villagers, and youth groups selected through a specific sampling method. The research instrument was a focus group interview.

The results of the study revealed that the Tai Daeng ethnic community at Baan Huai Phak Nao, Lat Kang Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province had three strengths as follows: 1) natural resources 2) traditions, rituals and wisdom, and 3) food and community products. Community's weaknesses were the lack of the integration of the people in the revival of cultural traditions and lack of knowledge in managing tourist attractions and public relations for cultural tourism. Community's opportunities were: government agencies began to provide knowledge and promote public relations regularly; there is a policy to promote cultural tourism at the national and local levels and encourage government agencies to participate in the preservation of arts and culture including having a policy to promote local hand-woven handicrafts dressing by government agencies. Community's treats were: government budget support is insufficient, the promotion of relevant government agencies is not continuous, and the economic downturn caused people to lack income and finding jobs other places. In conclusion, the national strategy to restore the wisdom cultural heritage of Tai Daeng ethnic community at Baan Huai Phak Nao, Lat Kang Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province can be divided by 4 strategies as follows: 1) Restoration of cultural heritage 2) Conservation of local hand-woven handicrafts 3) Promoting good traditions and, 4) Inheriting the legend of the Tai Daeng ethnic community.

Keywords: Strategic, Cultural Heritage, Tai Daeng Ethnic

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าต่างๆที่สำคัญในจังหวัดเลยนั้นมีอยู่หลายชนเผ่า มีทั้งตั้งถิ่นฐานอยู่แต่เดิมและอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นซึ่งประกอบไปด้วย ชนเผ่าไทเลย เป็นชื่อเรียกคนเมืองเลย ในประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าคนเมืองเลยคือกลุ่มชนที่อพยพจากชายแดนตอนเหนืออาณาจักรสุโขทัย ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากไทหลวงพระบาง เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเซไล (บ้านทรายขาว อำเภอวังสะพุง ปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2396 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านแห่ (บ้านแอ่ปัจจุบัน) ได้ตั้งบ้านเรือนเรียกว่าเมืองเลย นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเมืองเลยก็รวมตัวกันเป็นเมืองใหญ่ โดยการรวมตัวของ อำเภอภูผามาศ อำเภอท่าลี่ ซึ่งขึ้นกับมณฑลอุดร อำเภอด่านซ้าย ซึ่งขึ้นกับมณฑลพิษณุโลก เมืองเชียงคาน ซึ่งขึ้นกับเมืองพิชัย อำเภอต่าง ๆ เหล่านี้จึงโอนขึ้นกับเมืองเลยทั้งหมดตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ชนเผ่าชาวไทยดำ อพยพมาจากแคว้นพวน ในประเทศลาว ซึ่งก่อนหน้านี้ตั้งอยู่ที่แคว้นสิบสองจุไทยซึ่งเป็นบ้านเกิดเดิมของชาวไทยดำ ในอดีตแคว้นสิบสองจุไทยเป็นเขตอาณาจักรสยาม ปัจจุบันอยู่ในประเทศเวียดนาม เมื่อปี พ.ศ. 2417 พวกฮ่อยกกำลังมาตีเมืองเชียงขวาง ซึ่งเป็นหัวเมืองสำคัญในแคว้นพวน จึงได้เริ่มอพยพลงมาตามเส้นทางเรื่อย ๆ จนได้มาพักที่บ้านน้ำก้อใหญ่ ตำบลน้ำก้อ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาชาวไทยดำกลุ่มหนึ่ง ได้เดินทางข้ามแม่น้ำโขง ไปยังบ้านน้ำกุ่ม แขวงเวียงจันทน์ แต่ในขณะนั้นเขตเวียงจันทน์มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศส ไทยดำจึงข้ามแม่น้ำโขงกลับมาตั้งหมู่บ้าน นาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน ซึ่งเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมและถาวรจนถึงปัจจุบัน ชนเผ่าไทพวนได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านบุษมและบ้านกลาง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จากถิ่นฐานเดิมที่เมืองเตาไห หลวงพระบาง ประเทศลาว เมื่อครั้งพวกจีนฮ่อ กลา เวียง รุกรานเมืองเตาไห และชนเผ่าไทได้อพยพมาจากภาคอีสานเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเลย ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดยโสธร เมื่อ พ.ศ. 2506 จะพบชาวไทยได้จำนวนมากที่อำเภอเอราวัณ และอำเภอนาดูน ภาษาพูดแตกต่างจากภาษาไทยเลย เพราะได้สืบทอดมาจากถิ่นเดิมของตน เช่น ภาษาไทยอีสาน ภาษาถิ่นอุบล ภาษาไทยโคราช (สำนักจังหวัดเลย : 2562)

นอกจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในเขตพื้นที่จังหวัดเลยยังมีอีกหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์เล็กๆ กลุ่มหนึ่งคือกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ บ้านห้วยผกเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ซึ่งมีประวัติศาสตร์การอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศเวียดนาม ประเทศลาว และสุดท้ายได้ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในจังหวัดเลย กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงมีเอกลักษณ์ทั้งภาษาพูด การแต่งกาย และประเพณีวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นเป็นของตนเอง แต่เนื่องด้วยไทแดงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดเล็กที่มาอาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทเลยซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ของจังหวัดจึงทำให้ยังไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ประกอบกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมส่วนใหญ่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงจึงมีการเปลี่ยนแปลงทั้งวิถีในการดำรงชีวิต การแต่งกาย ภาษาพูด และประเพณีวัฒนธรรมให้กลมกลืนกับพื้นที่ส่วนใหญ่ในจังหวัด ประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงนั้นยังคงได้รับการปฏิบัติและรักษาสืบทอดไว้จากประชาชนในชุมชนอยู่เป็นจำนวนหนึ่ง ถึงแม้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

จะมีการปรับเปลี่ยนและเริ่มเลือนหายจากไปแต่ด้วยสำนึกและความห่วงใยในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและถ่ายทอดจากอดีตมาสู่ปัจจุบันชาวไทยแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ยังคงรักษาและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาของตนเองเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย โดยจัดทำยุทธศาสตร์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้คงอยู่กับชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง ซึ่งจะเป็นนวัตกรรมสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติให้เป็นที่รู้จักของสังคมทั่วไป ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่าต่อประเทศชาติและสังคมให้คงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมสังคมในการจัดทำยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย
3. เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย
- 1.2 ศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดงในการจัดทำยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย
- 1.3 ศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของการวิจัยนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประชากรเป็นหลัก เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างที่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัยโดยสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชนชนและเยาวชนในหมู่บ้าน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนตุลาคม 2565 – เดือนกันยายน 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของการวิจัยนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) จากผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชนชนและเยาวชนจากบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ซึ่งเป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย จำนวน 20 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2. วิธีการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ เอกสารราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความวารสาร และเว็บไซต์ต่างๆ

2. ศึกษาทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาไว้ดังนี้

2.1 กำหนดแบบสัมภาษณ์ โดยได้มาจากการประมวลความรู้จากเอกสารราชการ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง บทความวารสาร และจากคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 การตั้งคำถามเป็นการตั้งคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม

2.3 การเก็บรวบรวมใช้การถอดความจากการจดบันทึก

3. การวิเคราะห์ SWOT analysis

4. การวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์

5. การกำหนดยุทธศาสตร์และประเด็นกลยุทธ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ และแบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านประวัติความเป็นมาของบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ด้านที่ 2 ด้านประวัติความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเน่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

ด้านที่ 3 ด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงในการจัดทำยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเน่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำข้อมูลมาอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเน่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ SWOT Matrix นำมาวิเคราะห์หาคู่จุดแข็งกับโอกาสเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสโดยอาศัยจุดแข็งในการเสนอแนะเป็นยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเน่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเน่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเน่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลยนับเป็นชนเผ่าที่เก่าแก่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนพื้นเมืองจังหวัดเลย โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ปะปนกันอยู่ในเขตอำเภอกุเรือ จังหวัดเลยมานานแล้ว แต่เพราะเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ท่ามกลางหุบเขาจึงไม่เป็นที่รู้จักมากนัก อีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่นิยมเปิดเผยให้แก่คนภายนอกได้รับรู้ เพราะคิดว่าตนเองเป็นเพียงชนเผ่ากลุ่มเล็กๆ ที่มาอาศัยอยู่ปะปนกับกลุ่มคนอื่น สำหรับความเป็นมาของชาวไทแดงจากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลพบว่า ท้าวทอง มูลทาสี (สิงคา) บุตรของท้าวอู มูลทาสี (สิงคา) ได้ให้เนื้อความไว้ว่าชาวไทแดงมีถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าสิบสองจุไทย หรือ สิบผู้ไททางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม และลาว ชาวไทแดงอพยพมาจากเมืองที่ชื่อว่าเมืองก๊อในดินแดนสิบสองจุไทยเข้ามายังเมืองสบแอดเชียงค้อในแคว้นหัวพันทั้งห้าทั้งหกของประเทศลาวในปัจจุบัน และอพยพมาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2417 เนื่องจากมีเหตุการณ์พวกฮ่อธงลายฮ่อธงแดง โดยมีนายทับฮ่อ ที่ชื่ออมยิบคุมไพร่ประมาณสองพันคนเศษ เข้าตีเมืองสบแอด เจ้าเมืองสบแอดสู้ฮ่อไม่ได้จึงพาราษฎรชาวไทแดงอพยพมาอยู่ในเมืองนากาว แขวงไชยบุรีสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอีกกลุ่มได้อพยพไปอยู่ที่เมืองเฟื่องแขวงเวียงจันทน์ที่บ้านนาโพธิ์ นากลาง จากนั้นจึงอพยพเข้ามาใน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ประเทศไทยทางฝั่งอำเภอท่าลี่ โดยการนำของเจ้าทิบหล้า ผู้นำชาวไทแดงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำเหืองอยู่ที่บ้านกี้ แต่ว่าชัยภูมิที่ตั้งไม่เหมาะแก่การอาศัยอยู่ท่ามาหากินจึงพากันอพยพเข้ามาตามภูเขาเรื่อยๆ และมาตั้งหมู่บ้านอยู่บนภูเขาขนาดใหญ่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก เจ้าทิบหล้า จึงพาชาวไทแดงตั้งบ้านเรือนอยู่บนภูเขา และตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านสันแปร เพราะหมู่บ้านตั้งอยู่บนสันเขาพอดี และอยู่มาได้ไม่นานก็เกิดความแห้งแล้งไม่มีน้ำในการบริโภคอุปโภค ชาวไทแดงจึงอพยพกลับไปยังประเทศลาวที่บ้านนากลางแขวงเวียงจันทน์แต่ในขณะที่บ้านเขตเวียงจันทน์มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศสชาวไทแดงจึงอพยพข้ามแม่น้ำโขงย้อนกลับมาฝั่งไทยโดยผ่านอำเภอเชียงคาน เพื่อไปยังอำเภอผาขาว และไปอาศัยอยู่กับชาวบ้านในอำเภอผาขาวอยู่ระยะหนึ่งจึงอพยพจากอำเภอผาขาวเพื่อไปตั้งถิ่นฐานที่บ้านห้วยทรายขาว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลยในปัจจุบัน แต่ภูมิประเทศไม่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิต จึงได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งที่บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพราะสภาพเป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึงมีป่าเขาล้อมไพรคล้ายถิ่นฐานดั้งเดิมที่อพยพมาจากมาและยังมีแม่น้ำขนาดใหญ่ที่เรียกกันในหมู่ไทแดงหรือหมู่คนพื้นถิ่นเดิมว่าน้ำสานไหลผ่านที่หล่อเลี้ยงชาวไทแดงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

1. จุดแข็ง (Strengths)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชนชน และเยาวชนของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่ามีจุดแข็ง (Strengths) ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ดังต่อไปนี้

1. จุดแข็งด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ

1. มีแม่น้ำสาน ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน
2. ภูมิทัศน์โดยรอบของหมู่บ้านล้อมรอบด้วยภูเขาสวยงาม
3. อากาศไม่ร้อนมากและในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศที่หนาวเย็นมีหมอกที่สวยงาม
4. มีทรัพยากรป่าไม้และพืชสมุนไพร

2. จุดแข็งด้านประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญา

1. ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนเผ่าไทแดง
2. ภาษาพูด ภาษาเขียน เป็นของตนเอง
3. ประเพณีเส็งกลองหาง
4. ประเพณีฟ้อนกายลาย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

5. ประเพณีเต๋วตันสาว
6. ประเพณีเอ็ดจำ
7. ประเพณีกินข้าวใหม่
8. ประเพณีการเลือกคู่ครอง
9. ประเพณีงานศพ
10. การแต่งกายเสื้อผ้าชุดไทแดงเสื้อผ้าที่ย้อมจากธรรมชาติ ลวดลายขีดเป็นรูปสัตว์

ในตำนาน และนิยมเกล้าผมมวยไว้เหนือศีรษะเรียกว่าจอกมวยต้องหางหมา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทแดง และนิยมโพกหัวด้วยผ้าซัด

11. นับถือพระพุทธศาสนาและนับถือผีบรรพบุรุษ
12. เรื่องเล่าตำนานพญาหมาป่า
13. การใช้สมุนไพรรักษาโรค
14. การประดิษฐ์หมอนจากนุ่น

3. จุดแข็งด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชน

1. มีผลผลิตทางการเกษตร เช่น การทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง มันเทศ ถั่วลิสง พริก แตงโม ถั่วลิ้นเต่า สวนคราม ปอป่าน ฝ้าย ปลุกหมอนเลี้ยงไหม การเลี้ยงครั่ง ข้าวไร่ การทำสวนผลไม้ เช่น การปลูกมะขาม ลำไย ลิ้นจี่ แก้วมังกร และสับปะรด

2. การหาอาหารหรือวัตถุดิบจากธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นในแต่ละฤดูกาลมาไว้เพื่อประกอบอาหาร เช่น สัตว์น้ำ ลูกอ๊อดของกบภูเขา กุ้งฝอย ปูหิน และปลาจากแม่น้ำสาน ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน เห็ด ไข่มดแดง หน่อไม้ และผักหวานป่า

3. มีสูตรอาหารพื้นบ้านประจำท้องถิ่น เช่น หน่อไม้ดอง แอ็บหน่อไม้ส้มหรือหมก หน่อไม้ดอง แอ็บปลา จู๊ปไก่หรืออ่อมไก่ น้ำปูหรือน้ำปู

2. จุดอ่อน (Weaknesses)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชนชน และเยาวชนของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่ามีจุดอ่อน (Weaknesses) ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ดังต่อไปนี้

1. ขาดการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน
2. ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน
3. เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ท่ามกลางหุบเขาจึงไม่เป็นที่รู้จักมากนัก
4. ปัญหาเสพติดของพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

5. หน่วยงานภาครัฐมาสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง
6. ขาดการรวมกลุ่มของประชาชนในการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม
7. ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
8. ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
9. ชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่นิยมเปิดเผยให้แก่คนภายนอกได้รับรู้ เพราะคิดว่าตนเองเป็นเพียงชนเผ่ากลุ่มเล็กๆ ที่มาอาศัยอยู่ปะปนกับกลุ่มอื่น

3. โอกาส (Opportunities)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชนชน และเยาวชนของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย พบว่ามีโอกาส (Opportunities) ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ดังต่อไปนี้

1. มีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเส้นทางเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน
2. มีเส้นทางเชื่อมกับอำเภอกู่เรือ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเลย
3. ในช่วงฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็นและมีหมอกสวยงาม
4. มีการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีพื้นบ้าน
5. มีแม่น้ำสายนไหลผ่านหมู่บ้านมีลักษณะเป็นแก่งหินสวยงาม
6. เริ่มมีหน่วยงานภาครัฐมาให้ความรู้และส่งเสริมอยู่เป็นประจำ
7. มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
8. มีการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
9. นโยบายการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองของหน่วยงานราชการ

4. อุปสรรค (Threats)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชนชน และเยาวชนของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย พบว่ามีอุปสรรค (Threats) ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ดังต่อไปนี้

1. งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ
2. ไม่มีรถโดยสารประจำทางที่มาถึงหมู่บ้าน
3. ในช่วงฤดูฝนอาจเกิดปัญหาน้ำหลากซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

4. ขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าไทแดง
5. ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาของชนเผ่าไทแดง
6. ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของหมู่บ้าน
7. การส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่อง
8. ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนขาดรายได้ต้องไปทำงานต่างถิ่น

3. ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ SWOT อันประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จากนั้นผู้วิจัยได้ระบุสถานการณ์จากการประเมินการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโดยการนำจุดแข็งและจุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาสและอุปสรรคภายนอก แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์ ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

1. จุดแข็ง-โอกาส SO (Strengths - Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่เกิดจากการนำจุดแข็งภายในเพื่อนำโอกาสจากภายนอกมาใช้สร้างให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อปกป้องจุดแข็งและนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมาใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

2. จุดแข็ง-อุปสรรค ST (Strengths - Threats) การนำประโยชน์จากจุดแข็งภายในเพื่อลดทอนหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอก เป็นกลยุทธ์ที่เอาจุดแข็งมาจับคู่กับอุปสรรคจากภายนอกเพื่อต่อสู้หรือลดอุปสรรค จุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

3. จุดอ่อน-โอกาส WO (Weaknesses - Opportunities) การลดจุดอ่อนจากภายในเพื่อนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมาใช้เป็นกลยุทธ์ พยายามที่จะลดจุดอ่อนเพื่อที่จะเอาโอกาสที่ดีจากภายนอกมารวมกับจุดอ่อนเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

4. จุดอ่อน-อุปสรรค WT (Weaknesses - Threats) การลดจุดอ่อนภายในเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอก เป็นกลยุทธ์ที่จับคู่กันระหว่างจุดอ่อนกับอุปสรรคจากภายนอกเพื่อลดทอนปัญหาทั้งสองที่เกิดขึ้นคือ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ลดทั้งจุดอ่อนและอุปสรรคที่มาจากภายนอกเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจับคู่สถานการณ์ของการประเมินและวิเคราะห์ที่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเพื่อนำมาวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์โดยจับคู่ความสัมพันธ์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย จากการวิเคราะห์ SWOT ที่ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ผู้วิจัยได้นำไปกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลยสรุปได้เป็นกลยุทธ์ได้ดังนี้

กลยุทธ์ SO (Strengths - Opportunities)

1. ส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนเส้นทางธรรมชาติ ชมวิถีชีวิตชนเผ่าไทแดงลุ่มน้ำสาบกลางหุบเขาและทะเลหมอก เชื่อมโยงพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอด่านซ้าย อำเภอกุเรือ อำเภอเชียงคาน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และพืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาการรักษาโรคด้วยสมุนไพร
3. ฟื้นฟูและอนุรักษ์การปลูกฝ้ายฤดูหนาวและการย้อมสีผ้าจากธรรมชาติ
4. ส่งเสริมให้หน่วยงานราชการเข้ามาให้ความรู้และร่วมกับชุมชนรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และการอพยพย้ายถิ่นฐานของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงเพื่อเป็นฐานข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม
5. อนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง เช่น ประเพณีเส็งกลองหาง ประเพณีฟ้อนกายลาย ประเพณีเต๋ตั้นสาว ประเพณีเอ็ดจำ ประเพณีกินข้าวใหม่ เป็นต้น เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน
6. ฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าลายขิด และลวดลายสัตว์ในตำนาน เช่น ตำนานพญาหมาป่า ย้อมสีผ้าจากธรรมชาติซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง
7. อนุรักษ์การทอผ้าพื้นเมืองของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ออกแบบและตัดเย็บเป็นชุดพื้นเมืองการประดิษฐ์หมอนลายขิด เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานราชการในจังหวัดและท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้สวมใส่ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง
8. สืบทอดภูมิปัญญาการถนอมอาหารที่ได้มาจากผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนเพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้เสริม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

9. สืบทอดภูมิปัญญาการประกอบอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงให้กับ
เยาวชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

กลยุทธ์ ST (Strengths - Threats)

1. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีที่สำคัญของชุมชน
และขอรับการสนับสนุนทั้งบุคลากรและงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับ
จังหวัดเพื่อร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง
2. สืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมโดยการประยุกต์ใช้สื่อโซเชียลมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์
สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม และอาหารประจำถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นในการ
เผยแพร่เอกลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

กลยุทธ์ WO (Weaknesses - Opportunities)

1. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ในการฟื้นฟูภูมิปัญญาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ
พันธุ์ไทแดงในการรวมกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี กลุ่มแปรรูป
ผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในท้องถิ่น
2. ส่งเสริมให้ ผู้นำชุมชน ประชาชน และกลุ่มเยาวชน ร่วมกันพัฒนาปรับปรุง
ภูมิทัศน์ตามสถานที่สำคัญของหมู่บ้านเพื่อรองรับการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และป้องกันปัญหาเสียดิน 3. ฟื้นฟู
มรดกทางวัฒนธรรมโดยจัดทำฐานข้อมูลประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนชาติ
พันธุ์ไทแดงในรูปแบบออนไลน์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว การจำหน่ายสินค้าและผลผลิตภายใน
ชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้

กลยุทธ์ WT (Weaknesses - Threats)

1. สืบทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงจาก
ปราชญ์ชาวบ้านสู่เยาวชนโดยบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาภายในชุมชนและ
สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในจังหวัด
2. ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาเข้ามาศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้
ด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้
เป็นองค์ความรู้ทางวิชาการ

จากการวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์ และได้มาซึ่งกลยุทธ์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของ
ชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ดังข้างต้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

“ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม
อนุรักษ์หัตถกรรมผ้าทอมือพื้นถิ่น
ส่งเสริมดินแดนประเพณีอันดีงาม
สืบทอดตำนานชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง”

พันธกิจ

“มุ่งสู่การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม อนุรักษ์หัตถกรรมผ้าทอมือ
ส่งเสริมจารีตประเพณี สืบทอดวิถีชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง”

เป้าประสงค์

1. ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาสู่การเป็นหมู่บ้านแห่งการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น
2. อนุรักษ์หัตถกรรมการทอผ้าด้วยลวดลายที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในรากเหง้าของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง
4. สืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ให้กับเยาวชนจากรุ่นสู่รุ่น

ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า

ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์หัตถกรรมผ้าทอมือพื้นถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมดินแดนประเพณีอันดีงาม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สืบทอดตำนานชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง

ตารางยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผัก

เฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

กลยุทธ์	
1.	ฟื้นฟูและอนุรักษ์การปลูกฝ้ายฤดูหนาวและการย้อมสีผ้าจากธรรมชาติ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญา วัฒนธรรม	2. ฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าลายขิด และลวดลายสัตว์ในตำนาน เช่น ตำนานพญาหมาป่า ย้อมสีผ้าจากธรรมชาติซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง
	3. ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมโดยจัดทำฐานข้อมูลประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงในรูปแบบออนไลน์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว การจำหน่ายสินค้าและผลผลิตภายในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้
	1. อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และพืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาการรักษาโรคด้วยสมุนไพร
ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์หัตถกรรมผ้า ทอมือพื้นถิ่น	2. อนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง เช่น ประเพณีเลี้ยงกลองหาง ประเพณีฟ้อนกายลาย ประเพณีเต๋ตั้นสาว ประเพณีเอ็ดจำ ประเพณีกินข้าวใหม่ เป็นต้น เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน
	3. อนุรักษ์การทอผ้าพื้นเมืองของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ออกแบบและตัดเย็บเป็นชุดพื้นเมือง การประดิษฐ์หมอนลายขิด เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานราชการในจังหวัดและท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้สวมใส่ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง

ตารางยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผัก

เน่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย (ต่อ)

	กลยุทธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมดินแดน ประเพณีอันดีงาม	1. ส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนเส้นทางธรรมชาติ ชมวิถีชีวิตชนเผ่าไทแดงลุ่มน้ำสานกลางหุบเขา และทะเลหมอก เชื่อมโยงพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอด่านซ้าย อำเภอกุเรื่อ อำเภอเชียงคาน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
	2. ส่งเสริมให้หน่วยงานราชการเข้ามาให้ความรู้และร่วมกับชุมชนรวบรวมข้อมูล ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และการอพยพย้ายถิ่นฐานของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงเพื่อเป็นฐานข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม
	3. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ในการฟื้นฟูภูมิปัญญาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในการรวมกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในท้องถิ่น
	4. ส่งเสริมให้ ผู้นำชุมชน ประชาชน และกลุ่มเยาวชน ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่สำคัญของหมู่บ้านเพื่อรองรับการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และป้องกันปัญหาเสพติด

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

5. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีที่สำคัญของชุมชน และขอรับการสนับสนุนทั้งบุคลากรและงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับจังหวัดเพื่อร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง
6. ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาเข้ามาศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้เป็นองค์ความรู้ทางวิชาการ

ตารางยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผัก เฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย (ต่อ)

	กลยุทธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 4 สืบทอดตำนาน ชุมชนชาติพันธุ์ไท แดง	1. สืบทอดภูมิปัญญาการถนอมอาหารที่ได้มาจากผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนเพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้เสริม
	2. สืบทอดภูมิปัญญาการประกอบอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงให้กับเยาวชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน
	3. สืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมโดยการประยุกต์ใช้สื่อโซเชียลมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม และอาหารประจำถิ่นในการเผยแพร่อัตลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น
	4. สืบทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงจากปราชญ์ชาวบ้านสู่เยาวชนโดยบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาภายในชุมชนและสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในจังหวัด

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชนชน และเยาวชนของหมู่บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย พบว่าประเด็นที่น่าสนใจซึ่งจะอภิปรายผลดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย มีจุดแข็ง (Strengths) ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1). จุดแข็งด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ 2).จุดแข็งด้านประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญา และ 3).จุดแข็งด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชน หมู่บ้านจึงต้องรักษาจุดแข็งเหล่านี้เอาไว้และพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้นเพื่อฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง มีจุดอ่อน(Weaknesses) คือ ชุมชนขาดการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ท่ามกลางหุบเขาจึงไม่เป็นที่รู้จักมากนัก มีปัญหาหาเสพติดของพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว มีหน่วยงานภาครัฐมาสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง ชุมชนขาดการรวมกลุ่มของประชาชนในการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมู่บ้านต้องลดหรือกำจัดจุดอ่อนเหล่านี้ออกไปให้หมดหรือลดจุดอ่อนเหล่านี้ลงไปในให้น้อยที่สุดในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงให้มีความน่าสนใจและมีความยั่งยืน มีโอกาส (Opportunities) คือ มีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสามารถเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน มีเส้นทางเชื่อมกับอำเภอกู่เรือ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเลย ในช่วงฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็นและมีหมอกสวยงาม มีแม่น้ำสายที่มีลักษณะเป็นแก่งหินสวยงามไหลผ่านหมู่บ้าน เริ่มมีหน่วยงานภาครัฐมาให้ความรู้และส่งเสริมอยู่เป็นประจำ มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และนโยบายส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองของหน่วยงานราชการ หากหมู่บ้านนำโอกาสเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาต่อยอดในการจัดกิจกรรมฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงจะทำให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ มีอุปสรรค (Threats) คือ งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ ไม่มีรถโดยสารประจำทางที่มาถึงหมู่บ้าน ในช่วงฤดูฝนอาจเกิดปัญหาน้ำหลากซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิต ขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าไทแดง ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาของชนเผ่าไทแดง ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของหมู่บ้าน การส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่อง และปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนขาดรายได้ต้องไปทำงานต่างถิ่น หากหมู่บ้านกำจัดหรือลดอุปสรรคเหล่านี้ออกไปให้หมดหรือให้น้อยลงมากที่สุดจะทำให้ประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ

สอดคล้องกับอนูรัตน์ อินทร (2551) ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน พบว่าสภาพแวดล้อมของเชียงรายในด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนมีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุดอยู่ระหว่างจุดอ่อนกับโอกาสหมายถึงหน่วยงานมีปัจจัยภายในไม่ดีแต่มีปัจจัยภายนอกดี หรือภายในด้อยแต่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ภายนอกเอื้อ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเรียกว่ายุทธศาสตร์พลิกฟื้น โดยมีวิสัยทัศน์คือ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เป้าประสงค์คือใช้ศักยภาพและเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยว เพิ่มมูลค่าโดยมุ่งให้มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวภายในประเทศ และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์คือใช้ศักยภาพและเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยว พัฒนาให้เป็น ศูนย์กลางเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน พัฒนามาตรฐานการบริการ และบุคลากรการท่องเที่ยวสู่สากล ส่งเสริมและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ และการตลาดท่องเที่ยว และพัฒนาความร่วมมือภาครัฐและเอกชน ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนกับจังหวัดเชียงราย สุพรรณ อำนาจเจริญ (2551) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี โดยศึกษาถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีและสำรวจวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกิดการเดินทางทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และทำให้มีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทยและส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับจังหวัด และในระดับประเทศ และผลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis จากแบบสอบถาม 170 ชุด ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพความพร้อมในทุกด้านเกี่ยวกับการด้านการท่องเที่ยว ฉะนั้น การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับเอกชนจะช่วยเกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต และน้ำทิพย์ เมืองอินทร์ (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย ได้แก่ ดัชนีราคา ผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว อัตราแลกเปลี่ยนทางการเสถียรภาพทางการเมืองและการไร้ความรุนแรง และหลักนิติธรรม ยกเว้นปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ที่ไม่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย หรือหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำประเด็นยุทธศาสตร์จากแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้านของงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม ตลอดจนรักษาวิถีชีวิตของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ให้เป็นที่รู้จักของผู้คนมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพภูมิปัญญาวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

1. พัฒนาและอนุรักษ์การปลูกฝ้ายฤดูหนาวและการย้อมสีผ้าจากธรรมชาติ
2. พัฒนาศักยภาพภูมิปัญญาการทอผ้าลายขิด และลวดลายสัตว์ในตำนาน เช่น ตำนานพญาหมาป่า ย้อมสีผ้าจากธรรมชาติซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง
3. พัฒนาศักยภาพทางวัฒนธรรมโดยจัดทำฐานข้อมูลประวัติความเป็นมาภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงในรูปแบบออนไลน์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว การจำหน่ายสินค้าและผลผลิตภายในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์หัตถกรรมผ้าทอมือพื้นถิ่น ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

1. อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และพืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาการรักษาโรคด้วยสมุนไพร
2. อนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง เช่น ประเพณีเส็งกลองหาง ประเพณีฟ้อนกายลาย ประเพณีเต๋วตีนสาว ประเพณีเอ็ดจำ ประเพณีกินข้าวใหม่ เป็นต้น เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน
3. อนุรักษ์การทอผ้าพื้นเมืองของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ออกแบบและตัดเย็บเป็นชุดพื้นเมือง การประดิษฐ์หมอนลายขิด เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานราชการในจังหวัดและท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้สวมใส่ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมดินแดนประเพณีอันดีงาม ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนเส้นทางธรรมชาติชมวิถีชีวิตชนเผ่าไทแดงลุ่มน้ำสานกลางหุบเขา และทะเลหมอก เชื่อมโยงพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอด่านซ้าย อำเภอกู่เรือ อำเภอเชียงคาน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. ส่งเสริมให้หน่วยงานราชการเข้ามาให้ความรู้และร่วมกับชุมชนรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และการอพยพย้ายถิ่นฐานของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงเพื่อเป็นฐานข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม
3. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ในการฟื้นฟูภูมิปัญญาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในการรวมกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ ผู้นำชุมชน ประชาชน และกลุ่มเยาวชน ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่สำคัญของหมู่บ้านเพื่อรองรับการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และป้องกันปัญหาอาชญากรรม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

5. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีที่สำคัญของชุมชนและขอรับการสนับสนุนทั้งบุคลากรและงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับจังหวัดเพื่อร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง

6. ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาเข้ามาศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้เป็นองค์ความรู้ทางวิชาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สืบทอดตำนานชุมชนชาติพันธุ์ไทแดง ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

1. สืบทอดภูมิปัญญาการถนอมอาหารที่ได้มาจากผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนเพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้เสริม

2. สืบทอดภูมิปัญญาการประกอบอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงให้กับเยาวชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

3. สืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมโดยการประยุกต์ใช้สื่อโซเชียลมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม และอาหารประจำถิ่นในการเผยแพร่เอกลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

4. สืบทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนชาติพันธุ์ไทแดงจากปราชญ์ชาวบ้านสู่เยาวชนโดยบูรณาการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาภายในชุมชนและสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในจังหวัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติที่ประสบความสำคัญในการอนุรักษ์วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าเพื่อสร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

2. ศึกษาการการฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติเปรียบเทียบทั้งภายในจังหวัดเลยและจังหวัดอื่นๆ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

- จตุพล ทองสกล. (2553). การดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยดำ บ้านหัวถนน ตำบลคอนพุทรา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทวรักษ์ สารมโน. (2562). ไทยแดงกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิต : กรณีศึกษาไทแดงอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นนทวรรณ แสนไพร. (2554). การเคลื่อนย้าย การตั้งถิ่นฐาน และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจของชาวดาระงั้งในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรียุญา สุรี. (2558). ชาวเวียงคานมอพยพ : นายทุนยุค “ไทยใหม่” และการกลายเป็นชนชั้นนำเมืองชายแดน. เชียงใหม่: ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อิสราภรณ์ พัฒนวรรณ. (2552). กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทย เขินในชุมชนนันทาราม ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิภาควิทยา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : เรื่องเล่าชาวไท – ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

Culture and Local Wisdom : Tales of Thai-Yuan people, Samo Khae
Sub-district, Mueang District, Phitsanulok Province

รัชตา มาอากาศ*, ณัฐวัฒน์ ดั่งงุ่น**

Ratchata Maakat*, Natthawat Duwngchun**

(Received : August 17, 2023 / Revised : September 25, 2023 / Accepted : September 25, 2023)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ขนบธรรมเนียมประเพณี มรดกทางวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไท – ยวน หรือ โยนก ตำบลสมอแข จังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาวิธีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยังดำรงอยู่วิถีประชา ของชุมชน พบว่า กลุ่มชุมชนชาติพันธุ์ไท – ยวน หรือโยนก ตำบลสมอแข จังหวัดพิษณุโลกมีการดำเนินงานร่วมกับประชาชนและนักท่องเที่ยวตลอดจนบุคคลที่สนใจ ไม่ว่าจะเป็นนิสิต นักศึกษา นักวิชาการในลักษณะสุนทรียศาสตร์เกี่ยวเนื่อง (Relational Aesthetic) เพื่อสร้างองค์ความรู้และช่วยฟื้นฟูองค์ความรู้เดิมให้เกิดการสืบทอดส่งต่อไปยังคนรุ่นปัจจุบัน โดยการสร้างสรรค์นี้ทำให้นักท่องเที่ยว ประชาชนตลอดจนบุคคลต่างๆ มีส่วนร่วมกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม จนเกิดการธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมชุมชนชาว ไท – ยวน ตำบลสมอแข จังหวัดพิษณุโลก อย่างยั่งยืนสืบต่อไป

คำสำคัญ : มรดกทางวัฒนธรรม, สุนทรียศาสตร์เกี่ยวเนื่อง

*อาจารย์คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก

Lecture of Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna Phitsanulok

**หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก

Head of Cultural Studies Center, Rajamangala University of Technology Lanna Phitsanulok

Corresponding Author; Email: jub.ratchata@gmail.com

Abstract

This article aims to study the background, cultural heritage, traditions, and way of life of the Thai-Yuan or Yonok ethnic group in Samo Khae Subdistrict, Phitsanulok Province. By examining the way of inheriting cultural heritage, customs and traditions that still exist along with the way of life of the community, it was found that the Thai-Yuan or Yonok ethnic community in Samo Khae Sub-district, Phitsanulok Province has operated together with citizens and tourists as well as those who are interested, whether students, academicians, in a manner of aesthetic relations (relational aesthetic) to create a body of knowledge and help restore the body of knowledge to be passed on to the present generation. With this creation, tourists and the public as well as individuals can engage with indigenous ethnic communities until the preservation of the culture of the Thai-Yuan community in Samo Khae Sub-district, Phitsanulok Province sustainably continue

Keywords: cultural heritage / Relational Aesthetic

ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น :เรื่องเล่าชาวไท - ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ปัจจุบันทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาได้รับความสนใจจากสังคมเป็นอย่างมากเนื่องจาก สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนและสังคม จนทำให้เกิดความรู้สึกกระตือรือร้นถึงความทรงจำที่ผ่านมาและอยากกลับไปสัมผัสกับเหตุการณ์หรือสิ่ง ๆ นั้นอีก ดังทฤษฎีทางความคิดในการโหยหาอดีต (Nostalgia Theory) ที่นำเรื่องราวต่าง ๆ มาสู่การสร้างและผลิตผลงานจากประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์สังคม ศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการหวนกลับไปหาเรื่องราวในอดีตที่มีคุณค่า โดยทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญานี้ ยังประกอบไปด้วยเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายและมีความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งจะพบได้ว่าแต่ละท้องถิ่นแต่ละ ชาติพันธุ์มีความแตกต่างกันออกไป โดยมีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ไปตามบริบท สถานการณ์ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จนบางครั้งเกิดการกลืนกลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยในช่วงเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีการกระจายเข้าสู่ทุกพื้นที่ของทุกภูมิภาคใน ประเทศไทย (Santasombat, 1999)

หนึ่งในชาติพันธุ์ที่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์และความเป็นชาติพันธุ์อย่างเด่นชัด นั่นก็คือกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ยวน หรือโยนก กล่าวคือ คนไท - ยวนหรือไตโยน มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองโยนกเชียงแสนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาเมื่อพ.ศ. 1839 พญามังรายได้สถาปนาเมือง“นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่”เป็นราชธานีกลุ่มคนไท - ยวน หรือคนไตได้กระจายอยู่ในภูมิภาคที่เรียกว่าอาณาจักรล้านนาไท - ยวน หรือ ไทยล้านนา หรือ โยนก เป็นกลุ่ม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ชนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนามาเป็นเวลานาน มักเรียกตนเองว่า คนเมือง ชาวไทย-ยวนอาศัยอยู่ในเขต จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่านและแพร่ รู้จักในนามไทยล้านนามีภาษาพูดใกล้เคียงกับ พวกไทลื้อและไทเขิน ปัจจุบันพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไท - ยวน หรือโยนก ยังมีการแยกออกไปตั้งบ้านเรือน เพิ่มเติมในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ อุดรดิตถ์ น่าน นครราชสีมาและราชบุรี ในแต่ละจังหวัดกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวยังคงรักษาเรื่องราวความเป็นมาในอดีตและคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์และความเป็นชาติพันธุ์ ไท - ยวน อย่างเด่นชัด

การอพยพย้ายถิ่นฐานของชาติพันธุ์ไทย - ยวน ส่งผลให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท - ยวนได้รับผลกระทบหลายด้าน กล่าวคือ ขาดความจริงแท้ของกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่มีการสืบทอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังพบว่า คนไทยเชื้อสายไท - ยวน ส่วนใหญ่มีการย้ายถิ่นฐานและย้ายสถานที่ทำงานกันอย่างต่อเนื่อง กอรปกับกลุ่มคนนอกวัฒนธรรมไท - ยวน ย้ายถิ่นฐานและภูมิลำเนาเข้ามาในพื้นที่ในชุมชนของชาวไท - ยวน ยังผลให้วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายและการทอผ้า ขนบ ธรรมเนียม ประเพณี ภาษาของชาติพันธุ์ไท - ยวนดั้งเดิมเกือบสูญหายและถูกกลืนกินจากวัฒนธรรมโดยรอบ การขาดองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับชุมชนทำให้เกิดปัญหาด้านการสร้างอัตลักษณ์ที่แท้จริงของชาติพันธุ์ไท - ยวน

ไท - ยวน หรือคนเมือง คือ กลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่บริเวณภาคเหนือของประเทศไทย มักตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำไหลผ่านระหว่างหุบเขา เช่น ลุ่มแม่น้ำปิงเป็นที่ตั้งของเมืองเชียงใหม่และลำพูน ลุ่มแม่น้ำวังเป็นที่ตั้งของเมืองลำปาง ลุ่มแม่น้ำยมเป็นที่ตั้งของเมืองแพร่ และลุ่มแม่น้ำน่านเป็นที่ตั้งของเมืองน่าน เป็นต้น ในอดีตชาวไทย - ยวนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ตามภูมิประเทศที่อาศัยตั้งถิ่นฐาน ทั้งนี้มีชาวไทย-ยวนที่ถูกกวาดต้อนลงไปอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง คือ ตำบลเสาไห้ จังหวัดสระบุรี และตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เป็นต้น

ชาวไทย - ยวน มีภาษา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่ออันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ในสังคมของชาวไทย - ยวน มีความคิดในเรื่องผีผสมพุทธศาสนา โดยเฉพาะผีปู่ย่า (ผีบรรพบุรุษ) จะมีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของลูกหลานชาวไทย-ยวนให้ประพฤติตนถูกต้องตาม

คำว่า “ยวน” พระยาประจักษ์จกรจักร (แช่ม บุนนาค) ได้อธิบายไว้ในพงศาวดารโยนกว่า เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า “ยูนซาง” หรือ “ฮวนซาน” ในภาษาจีนแปลว่า กลุ่มชนอื่นที่อาศัยอยู่ทางทิศใต้ ซึ่งหมายถึงชาน หรือสยาม

คำว่า “ไท - ยวน” จึงหมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่งที่พูดภาษาตระกูลไท - กะได หรือที่รู้จักในนามล้านนาไทย / ลาว / ไท - ยวน / โยนก เป็นกลุ่มชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนตอนใต้ของประเทศจีนมาแต่โบราณ หรือที่ปรากฏชื่อในเอกสารโบราณว่า อาณาจักรโยนกบ้าง อาณาจักรพุกามบ้าง อาณาจักรล้านนาบ้าง หรือที่คนบางกลุ่มเรียกชื่อว่า “ลาวพุงดำ” เพราะนิยมสีก้นดำตามร่างกาย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ตามตำนานสิงหนวัติ กล่าวว่า สิงหนวัติกุมาร โอรสของท้าวเทวกาล ซึ่งปกครองบ้านเมืองทางยูนนาน ได้นำผู้คนมาตั้งบ้านเรือนอยู่ลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ คือเชียงราย เชียงแสนในปัจจุบัน และตั้งชื่อเมืองว่า โยนกนคร หรือ โยนกนาคนคร คนทั่วไปเรียกเมืองนี้ว่าโยนก หรือยูน หรือยวน ไท - ยวน หรือคนยวน

ชาวไท - ยวนมีภาษาพูดภาษาเขียนเป็นเอกลักษณ์ของตน อักษรที่ใช้เขียน เรียก “อักษรธรรมล้านนา” เรื่องที่บันทึกในสมุดข่อยหรือสมุดไทยมักจะเป็นตำราหมอดู ตำราสมุนไพร เวทมนตร์คาถาต่าง ๆ สำหรับที่จารลงในใบลานจะเป็นพระธรรมเทศนาเป็นส่วนใหญ่ ด้วยชาวไทย-ยวนนิยมการถวายนคัมภีร์เทศน์ เพราะเชื่อว่าได้บุญมาก เช่น เรื่องเวสสันดรชาดก ยอดพระไตรปิฎก ชาวไท - ยวนมีภาษาพูดใกล้เคียงกับไทลื้อและไทเขิน มีการร้องเพลง เรียกว่า “จ้อย” เป็นการพูดที่เป็นทำนอง สื่อสารเพื่อความบันเทิงแก่ผู้ฟัง เป็นคำกลอนของภาคเหนือ ไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ไม่มีเวที สะดวกตรงไหนยืนร้องตรงนั้น เนื้อหาในการจ้อยเกี่ยวกับนิทานชาดกคำสอน ประวัติ หรือการเกี่ยวพาราสี อาจจะเป็นจ้อยคนเดียว หรือจ้อยโต้ตอบกันก็ได้ ปัจจุบันนิยมแสดงในที่ชุมนุมชน เช่น งานบวชนาค งานทอดกฐิน งานวัด งานบุญ หรือการลงแขกเกี่ยวข้าว ภาษาเขียนและภาษาพูดของชาวไท - ยวน มีรูปแบบเป็นของตนเอง ซึ่งในปัจจุบันก็ยังพบเป็นการใช้ภาษาเขียนในพระธรรมคัมภีร์พุทธศาสนา และปืสา ใบลาน ทั้งนี้ภาษาเขียนของ ไท - ยวน หรือเรียกว่า “อักษรล้านนา หรือ อักษรธรรม” ยังใช้ในกลุ่มชาวไทลื้อ เชียงรุ่ง และไทเขิน เชียงตุงด้วย เนื่องจากในอดีตชาวล้านนาได้นำพุทธศาสนาเข้าไปเผยแผ่ยังสองดินแดนนี้ ตระกูลภาษาไท - ยวน จัดเป็นตระกูลภาษาไท - กะได กลุ่มภาษาไทตะวันตกเฉียงใต้ : กลุ่มภาษาย่อยภาษาเชียงแสน - ภาษาไทยถิ่นเหนือ โดยเป็นภาษาที่มีระบบเสียงวรรณยุกต์ ในภาษาถิ่นพายัพ เรียกว่า “คำเมือง” (รูปปริวรรต : คำเมือง) อันแปลว่า “ภาษาของเมือง” หรืออีกชื่อหนึ่งว่า “ภาษาล้านนา” ส่วนชาวยวนในจังหวัดราชบุรี เรียกภาษาของตนว่า “ภาษาลาว” ส่วนภาษาไทยมาตรฐาน เรียกว่า “ภาษาถิ่นพายัพ” , “ภาษาไทยถิ่นเหนือ” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “ภาษาเหนือ” หรือ “ภาษายวน” ภาษาลาว เรียกว่า “ภาษายวน” หรือ “ภาษาโยน” ภาษาไทลื้อ เรียกว่า “ก่าโยน” ภาษาไทใหญ่ เรียกว่า “กัวมโยน” ภาษาอังกฤษ เรียกว่า “Northern Thai” ส่วนสำเนียงจะเป็นสำเนียงคำเมืองโดยแบ่งเป็นสำเนียงล้านนาตะวันตก (ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน) สำเนียงล้านนาตะวันออก (ในจังหวัดเชียงราย พะเยา ลำปาง อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน) ซึ่งความแตกต่าง คือ สำเนียงล้านนาตะวันออกส่วนใหญ่จะไม่พบสระเอื้อะ เอื้อ แต่จะใช้สระเอียะ เอียแทน ในส่วนของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ชาวไท - ยวน นิยมสร้างเป็นเรือนไม้ยกพื้นสูง มีทั้งหลังคาแบบจั่วเดียวและหลังคาจั่วแฝด ซึ่งรูปแบบเรือนที่นิยมทำกันมากคือเรือนจั่วแฝดแบบ “เรือนกาแล” ที่มียอดจั่วเป็นไม้ไขว้กัน ตกแต่งด้วยการฉลุสลักอย่างสวยงาม การแต่งกายของสตรีชาวไทย-ยวนในอดีตแต่เดิมนิยมเปลือยท่อนบน นุ่งซิ่นตัดต่อตีนต่อเอว เกล้ามวยผมไว้ท้ายทอย เมื่อมีโอกาสพิเศษจึงมัดดอกหรือห่มสรวายด้วยผ้าสีพื้นหรือผ้าลายดอก นุ่งซิ่นตีนจกหรือสอดดินเงินดินทองตามฐานะ ภายหลังนิยมสวมเสื้อแขนกระบอกและห่มสไบสรวายทับ พร้อมห้อยเครื่องประดับสวยงาม ส่วนบุรุษแต่เดิมนิยมเปลือยท่อนบน นุ่ง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เค็ดม้าม นุ่งผ้าด้อย สักตันขา ภายหลังนิยมแต่งชุดราชประแตน และชุดเตี๋ยสะดอตามสมัยนิยมที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาคกลางและชาวตะวันตก

มรดกทางวัฒนธรรม : ชมรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไท - ยวนในตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงมาลำดับเป็นองค์ความรู้และขยายองค์ความรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาการล่มสลายของภูมิปัญญาและต่อยอดการประกอบอาชีพของคนไท - ยวน โดยการใช้วิธีแทรกแซงงานศิลปะที่มีอยู่เดิมอันเป็นอัตลักษณ์ต้นแบบในงานศิลปกรรม สู่อการสร้างสรรคศิลปะใหม่หรือ Art Intervention (Triamanurak, 2012) กระบวนการดังกล่าวนี้ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ของชุมชนและนักท่องเที่ยว ที่ได้มีส่วนร่วมเรียนรู้และทำความเข้าใจในวิถีชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวไท - ยวน ดังนั้น แนวทางการสร้างสรรค์และพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของชาวไท - ยวนนั้น สามารถพัฒนาด้วยการรื้อฟื้นความรู้ดั้งเดิม นำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์และพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่ส่งผลต่อความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าทางอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ ไท - ยวนและสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนให้สืบต่อไปนั่นเอง

ความเป็นมาของชาวไท - ยวน ที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ถิ่นเดิมได้อพยพมาจากบ้านท่ามะเฟือง บ้านโค้งเขาหลวง บ้านใหญ่อ่างทอง จังหวัดราชบุรี การย้ายถิ่นไทย-ยวนจากราชบุรีสู่จังหวัดพิษณุโลกนั้น สำหรับชาวไทย-ยวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี บางพื้นที่ประสบกับภาวะฝนแล้งติดต่อกันหลายปี การประกอบอาชีพเป็นไปด้วยความยากลำบาก สถานที่ประกอบอาชีพมีน้อยไม่เพียงพอกับการเลี้ยงครอบครัว มีชาวไทย-ยวนบางกลุ่ม ได้ชักชวนญาติพี่น้องอพยพเพื่อไปแสวงหาแหล่งทำมาหากินที่อุดมสมบูรณ์แหล่งใหม่ บางกลุ่มได้ไปตั้งหลักฐานที่จังหวัดนครปฐม จังหวัดพิจิตร จนถึงจังหวัดพิษณุโลก บางกลุ่มเดินทางข้ามเขตมาจากอำเภอสว่างวีระ จังหวัดพิจิตร การเดินทางสมัยนั้นจะใช้ควายเทียมเกวียนบรรทุกสัมภาระ ผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ อาทิ บ้านดงหมี่ วัดตายม บ้านสะเดา บ้านกกไม้แดง บ้านดงดินทอง บ้านป่าหมาก และบ้านวังน้ำคู้ บางกลุ่มข้ามแม่น้ำวังทอง และบางกลุ่มก็ไปข้ามแม่น้ำน่านที่บริเวณ สะพานนเรศวร ไปตั้งถิ่นฐานที่บริเวณโคกมะตูม (ตลาดโคกมะตูม) บ้านนาโพธิ์ บ้านเขื่อนขันธุ์ แลวซอยแบ่งนวล และบางกลุ่มได้มาพักที่บริเวณโคกโพธิ์หรือร้องโพธิ์ (ปัจจุบันคือสี่แยกอินโดจีน)

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนวิถีชีวิตวัฒนธรรมความเป็นอยู่ อันเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกที่มีการกลืนกลายทางทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน บริบทของชุมชนไท - ยวน ตำบล สมอแข นั้น ประกอบไปด้วยคนไทยเชื้อสายยวนที่ย้ายถิ่นฐานจากเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ไปยังจังหวัดราชบุรี ก่อนที่จะย้ายมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดพิษณุโลกอย่างแท้จริง ด้วยความเป็นชาติพันธุ์ไท - ยวนอย่างแท้จริงนี้เอง ที่ส่งผลให้ชาวไทย-ยวนผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นคนรุ่นเก่านั้น มีความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ของชาติพันธุ์ของตนเอง มีการโยกย้ายที่ดีในสิ่งที่บรรพชนได้เคยมีมาแต่ตั้งแต่โบราณ ประกอบกับสภาพปัญหาของชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้คนรุ่นใหม่ของชุมชนย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพ หรือไปตั้งรกรากใหม่อยู่ในภูมิภาคอื่น จนส่งผลให้ภูมิปัญญาครั้งมีมาตั้งแต่โบราณกาล ขาดเยาวชนรุ่นหลังมาเป็นผู้สืบทอดต่อยอดและสร้างสรรค์ มีเพียงคนรุ่นเก่าแก่ภายในชุมชนเท่านั้นที่ยังคงให้ความสำคัญ และต้องการที่จะทำนุบำรุงรักษาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ดังนั้น จึงมีการจัดตั้งชมรมไท - ยวน จังหวัดพิษณุโลกขึ้น มีการอนุรักษ์ อนุรักษ์อัตลักษณ์ของตนเองไว้สืบทอดชนรุ่นหลังเป็นอย่างดี ตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนให้โดดเด่นผ่านศิลปะที่อยู่บนพื้นฐานของวิถีชีวิตในประจำวัน การดำเนินการดังกล่าวของชาวไท-ยวนและปราชญ์ชาวบ้านในตำบลสมอแข ดังกล่าวนั้น ส่งผลให้เยาวชนและคนรุ่นหลังที่เป็นลูกหลานของคนรุ่นเก่าแก่ในชุมชน ให้ความสำคัญตระหนักถึงคุณค่าและให้ความสำคัญต่อมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของบรรพชน

การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณีของชาวไทย-ยวน ในเขตจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ให้ชาวไท - ยวน จังหวัดพิษณุโลก ได้มีการตั้งชมรมไท - ยวนขึ้น ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ เลขที่ 134 หมู่ 3 บ้านดงประโดก ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการ “ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของชาวไท - ยวนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ในชุมชนปลูกจิตสำนึกเยาวชนและประชาชนเกิดความตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสานภูมิปัญญาและคุณค่าทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน และให้เด็กเยาวชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ความสำคัญเรียนรู้วิถีชีวิตของท้องถิ่นและเกิดความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตน” ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้งสี่ประการนี้ ได้รับการระบุไว้ในเอกสารประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจนและสะท้อนให้เห็นว่า “เยาวชน” เป็นใจกลางของการทำงาน นอกจากนี้ชมรมฯ ยังเป็นศูนย์การเผยแพร่ วัฒนธรรม ประเพณี และส่งเสริมการอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ของชาวไท - ยวน ให้เป็นที่รู้จักและเป็นศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไท-ยวนให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบสานให้คงอยู่ต่อไป

จากการสัมภาษณ์คุณศิริพันธ์ เอี่ยมสาย ผู้นำกลุ่มชมรมไท - ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้กล่าวว่า “เนื่องจากสมัยก่อนชาวไท - ยวนนั้นเป็นคนที่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย แต่มีพม่ามาที่ล้านนาเพื่อล่อลวงเมืองที่จะทำศึกสงครามที่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย รัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงได้ขับไล่พวกพม่ากลับประเทศเดิมของตน และให้เกณฑ์ชาวล้านน้าย้ายออกแต่บางกลุ่มก็ยังอยู่อาศัยอยู่ที่เดิม เช่น แพร่ น่าน อุดรดิษฐ์ พะเยา โดยในปัจจุบันบุคคลที่ยังอยู่ที่เดิมนั้นได้ถูกกลืนไปกับชนเผ่าอื่นๆแล้ว เช่น ไทลื้อ ไทยอง ม้ง แต่บางกลุ่มก็ย้ายไปอยู่ที่อื่นในพื้นที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศไทย เช่น ราชบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม นครราชสีมา แต่ถิ่นฐานเดิมนั้นอยู่ที่จังหวัดราชบุรี แต่ด้วยพื้นที่ที่เคยอาศัยอยู่นั้นเกิดความแห้งแล้ง จึงปรึกษากันว่าจะย้ายถิ่นฐานกลับบ้านเกิดเพื่อกลับไปหาญาติ พี่น้อง ของตนนั่นคือ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย ต่อจากนั้นก็เริ่มการอพยพพม่ามาถึงจังหวัด

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

นครสวรรค์ชาวบ้านเห็นว่าอุดมสมบูรณ์จึงปักรากฐานกันอยู่ที่นั่นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งได้ทำการอพยพต่อแต่พอถึงจังหวัดพิจิตรก็ได้มีบางครอบครัวปักรากฐานอยู่ที่นั่น และอีกส่วนหนึ่งได้ทำการเดินทางต่อจนมาถึง เขาสมอแข จังหวัดพิษณุโลก ก็คิดว่าจะพักกันสักพักหนึ่งจึงจะเดินทางต่อ แต่สถานที่ที่ที่พักกันนั้นกลับไม่มีใครอาศัยอยู่ก็เลยปักรากฐานอยู่ที่นั่นจนถึงปัจจุบัน ระยะเวลาจากที่เริ่มอาศัยจนถึงปัจจุบันนั้นร่วม 100 ปีได้แล้ว แต่ชาวไทย - ยวนอยู่กันแบบกระจาย ทั้งบริเวณแกวบางกระทุ่ม เขาสมอแข ค่ายเอกราชตรถ วัดเขื่อนขันธ์ ปิงพระ เป็นต้น ทางด้านของภาษามีการพูดจากลายภาษาทางภาคเหนือของประเทศไทย แต่ไม่มีคำลงท้ายประโยคว่า “จ้าว” แบบภาษาของภาคเหนือของไทย ซึ่งในปัจจุบันชาวไทย-ยวนไม่ได้พูดภาษาของเขากันทุกคน เป็นเพราะสภาพแวดล้อม สังคม และความเป็นอยู่ รวมไปถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่อาจจะสูญหายไปพร้อมกาลเวลา แต่ที่ เขาสมอแข จังหวัดพิษณุโลก ได้จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ไท - ยวน ปัจจุบันเป็นปีที่ 4 เพื่ออนุรักษ์ความเป็นชนเผ่าไท - ยวนให้รุ่นต่อ ๆ ไปได้รู้ถึงความเป็นมา และประเพณีต่างๆของตน

จุดเด่นของไทย - ยวนคือ ผ้าขาวม้าหัวแดง และย่าม ที่เป็นเอกลักษณ์ เมื่อเวลาไปไหนมาไหน หากพกหัวด้วยผ้าขาวม้าหัวแดง ก็จะชัดเจนว่าเป็นไท - ยวน โดยสีแดง หมายถึง ชาติ สีเขียว หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ เพราะทำไร่ทำนา ส่วนสีส้มตรงปลาย ก็คือ พุทธศาสนา ส่วนผ้าซิ่นที่ใส่นั้น เป็นผ้าซิ่น ที่สีแดง หมายถึง เลือดเนื้อ จิตวิญญาณ ของความเป็นชาติพันธุ์ สีดำ หมายถึง ความเป็นปึกแผ่น ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สีเขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ สีเหลือง หมายถึง การยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ส่วนเสื้อ ก็เป็นสีน้ำเงินขลิบแดง คนยวนทั่ว ๆ ไป ที่ว่าเป็น ไท - ยวน ไม่ว่าจะเป็นยวนที่นาน ยวนที่เชียงใหม่ ก็จะใส่เสื้อสีน้ำเงินขลิบแดงเหมือนกัน ต่างกันเพียงว่าขลิบแต่ละที่จะไม่เหมือนกัน แรงบันดาลใจในการแต่งชุดแบบนี้คือ เราใส่จนเป็นปกติ เดี่ยวคนอื่นที่เค้าเห็นเราใส่ แล้วก็ชอบเหมือนเรา เขาจะได้กล้าที่จะใส่ เขาจะได้กล้าที่จะแต่งตัวและกล้าที่จะใช้ของที่เป็นไท - ยวน

ประเพณีไท - ยวน ส่วนมากเขาจะจำแนกออกเป็นหาบรรพบุรุษและงานบวช งานศพก็เช่นห่อเสื้อห่อผ้า คนที่เขาตายไปแล้ว คนที่มีเกียรติมียศศักดิ์ จะแหงนหยาบเพื่อประดับ แล้วก็ประเพณีแห่ผ้าไหม โดยผ้าไหมจะใช้ในงานบวชงานอุปสมบท คนไท-ยวน จะผูกพันกับพุทธศาสนามาก ซึ่งจะเห็นได้จากพุทธประวัติ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะออกบวชก็ได้ขี่ม้ากัณฐกะออกบวช คนไท-ยวน เวลาจะบวช สมัยก่อน เขาจะไม่นั่งชุดขาวเหมือนนาคนปัจจุบัน เขาจะใช้ผ้าม่วงผ้าไหม โดยผ้าม่วงผ้าไหม เป็นตัวแทนของความมั่งคั่ง คนรวยเท่านั้นที่จะใส่ได้ เขาก็อุปโลกน์ว่านาคนที่จะบวชนี้เปรียบประดุจเป็นเจ้าชาย เปรียบประดุจเป็นคนมั่งมี สละแล้วทุกอย่าง เพื่อหนีออกบวช”

ชมรมไท - ยวน เป็นการรวมตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ยวน ตั้งอยู่ที่ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งขึ้นภายใต้แนวคิด สืบสาน จิตวิญญาณ ความอุดมสมบูรณ์ และศาสนา “ถ้าพูดถึงเรื่องไท-ยวน ของตำบลสมอแข มีเรื่องเล่ามากก็คือว่า อพยพมาอยู่ตรงนี้เป็นร้อยปีแล้ว แต่รากเหง้าของเราต่างๆเลย มาจากเชียงใหม่ เราอพยพมาตั้งแต่รัชกาลที่ 1 แล้วที่นี้ก็เกณฑ์เราให้ไปอยู่ที่ราชบุรี ด้วยความที่ว่า ฟัง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

จากบรรพบุรุษมานะคะ คำว่า คิดถึงพี่น้องที่ทางเหนือ ก็จะกลับขึ้นทางเหนือ เพราะว่ารากบุรีก็แห้งแล้ง มา
กันเรื่อย พอมาถึงตรงนี้ ก็พบว่ามีหนองน้ำ มีทางโค้ง ไม่มีใครจับจอง ก็จับจองกัน คำพูดของเราจะเหมือนทาง
เหนือ เพราะเรามาจากเชียงแสน แต่คำพูดของเราจะแข็ง ๆ คำพูดจะไม่มีคำว่า “เจ้า” แต่เมื่อได้พูดกับ
หลายๆ คนที่พูดกับเรา ต่างก็บอกว่า ภาษาเราเป็นภาษาที่แปลก แล้วก็ฟังดูสนุก ฟังดูเพราะ คำว่ายังงั้นนะ
เรามาอยู่ตรงนี้ เรายังเก็บรักษาความเป็นชาติพันธุ์ เก็บรักษาความเป็นประเพณี ขนบธรรมเนียมโบราณที่เรา
ได้รับถ่ายทอดมา สิ่งหนึ่งที่เราได้เห็นชัดเลยก็คือ ความเชื่อ พิธีกรรม ของไท-ยวน เรา ถึงเวลาเราก็จะต้องไป
เลี้ยงผีบรรพบุรุษ ถึงเวลาจะทำบุญ ก็จะเลี้ยงเต้าทั้ง 4 และเมื่อเวลาใครจะบวชพระ ก็จะมีประเพณีแห่ผ้าไม่
ตอนแรกเราก็มายาคัยอยู่กันโดยที่เวลาที่มีการมีงาน งานบอย งานบุญ เราก็จะนุ่งเสื้อผ้ากันแบบนี้ ที่นี้ก็
ความคิดของพี่ชาย ว่าทำไมเราพูดกันภาษาแบบนี้แล้วนุ่งเสื้อผ้าเป็นชุดไท-ยวน แบบนี้ แล้วรากเหง้าเรามา
จากไหน นั่นคือประเด็นที่เราได้ไปหาสืบรากเหง้า จนมาตัดสินใจสร้างเป็นศูนย์เรียนรู้ สร้างเป็นศูนย์อนุรักษ์
วัฒนธรรมไท - ยวนตรงนี้ ก็กิจกรรมที่ว่า ถ้าใครสนใจที่จะทอดผ้า เราก็ก่อนให้ฟรี แล้วก็กิจกรรมการทำขนมที่
กำลังจะสูญหายไป เป็นพวกขนมตายลืม ขนมเทียนนิ้วมือ แล้วก็อาหารไท - ยวนที่กำลังจะสูญหายไป คือ
เราเป็นสถานที่ให้มาเรียนรู้ ในวันข้างหน้า ลูกหลานที่อยู่ข้างหน้าก็ให้เขารักษา รักษาหลักนิค รักษาความเป็น
ตัวตน ความเป็นจิตวิญญาณ ของไท - ยวน ไว้ อย่างน้อยเขาก็สามารถที่จะไปพูดกับคนอื่นได้ว่าเขาเป็นไท -
ยวน เขามีใจในชาติพันธุ์ของเขา”

คุณลุงสนั่น เอี่ยมสาย ประธานชมรมไท-ยวน และปราชญ์ไท - ยวน พิษณุโลก กล่าวว่า “อยากจะ
ฝากคนรุ่นใหม่ ที่ลุ่มหน่นตั้งไท - ยวนมานี้ ก็คือไม่ได้คิดอะไรเลย คือเราจะคิดเป็นผู้ให้ คิดเป็นผู้ให้ เพราะว่า
ตั้งไท - ยวน มาว่า ต่อไปนี้ มันจะพูดยวนหรือจะพูดไทยหรือพูดอะไรก็ช่าง แต่จงรู้ว่าใครตเหง้าของตนเองมา
จากไหน คือลุ่มหน่นอยากจะให้ (1) อยู่ว่าง ๆ มาหัดแทงหยวกกันเถอะ (2) มาตัดกระดาษกันแล้วก็
ช่วยเหลือกัน” คุณปิยณัฐ ดอนตุ้มไพร รองประธานชมรมไท-ยวน และประธานกลุ่มมอญรักผ้าไหม ไท - ยวน
พิษณุโลก กล่าวว่า “ต่อจากรุ่นเรา เด็กจะรักษาไว้ต่อหรือไม่ เราบังคับใจใครไม่ได้ อยู่ที่ว่าเขาจะเห็น
ความสำคัญตอนไหน แต่สุดท้ายแล้ว สิ่งที่เราควรคงไว้ซึ่งความเป็นไท-ยวนได้ ขึ้นอยู่กับว่า ภูมิปัญญา ภาษา
และความเป็นยวนมันสร้างรายได้ให้คนรุ่นต่อไปได้ไหม ถ้ามันสร้างรายได้ได้ มันก็อยู่ได้”

การรักษาไว้ซึ่งรากเหง้า และวิถีชีวิตในครั้งอดีต การดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชนชาติพันธุ์ เพื่อที่จะทำ
ให้ทุกคนรู้ว่า ตนเองคือใคร นับตั้งแต่เมืองที่มีการย้ายถิ่นฐานจากเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ภาพสะท้อนของ
วิถีชีวิต ยังคงเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี รูปแบบของประเพณีที่เป็นการแสดงถึงศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา สิ่งยึด
เหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนเข้าด้วยกัน การถักทอผ้าผืนงาม ที่แฝงด้วยแนวคิด การออกแบบเส้นสายลายผ้า
ที่แสดงถึงความเป็น ไท - ยวน งานฝีมือที่ประณีตสืบทอดกันมา ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ จึงออกมา
เป็นผลงานที่ไม่เหมือนใคร สำเนียงภาษาที่มีเอกลักษณ์และความเป็นมิตร แฝงด้วยมนต์เสน่ห์ของอารยธรรม
รสชาติจากบรรพชนจึงยังคงสืบสานมาถึงปัจจุบัน (ผัดเผือก) สิ่งแสดงความเป็นมิตร สัญลักษณ์ของการได้มา

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เยือน เสียงของกระดิ่งเปรียบเสมือนทดแทนว่า ผู้ที่มีเข็มกลัดได้มาเยือนถิ่นชาติไท - ยวน มาแล้ว การรักษาไว้ซึ่ง อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ค่อย ๆ กลืนผู้คนที่ไม่เหมือน ๆ กัน การร่วมมือร่วมใจกันของชุมชน จึงทำให้อัตลักษณ์ยังคงอยู่สืบไป

สิ่งที่จะช่วยสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนไทย-ยวน คือ สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย ซึ่งมีคุณค่า ทางด้านจิตใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ มีการนำอัตลักษณ์ มาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนวิถีชีวิตความเป็นชาติพันธุ์ไทย-ยวน ซึ่งจะพบว่า การนำองค์ความรู้ทางด้านการออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอมาบูรณาการกัน มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับทุกคนในชุมชนและนิสิตนักศึกษาที่สนใจ โดยมีทั้งปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้าน ผ้าและสิ่งทอคนรุ่นเก่าที่ยังคงมีวิถีชีวิตการทอผ้า รวมถึงคนรุ่นใหม่ที่ต้องการนำองค์ความรู้และต้นทุนทาง วัฒนธรรมที่มีอยู่แล้ว นำมาเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของชุมชน กระบวนการเหล่านี้ก่อให้เกิด การทำงานร่วมกันระหว่างผู้เข้าอบรมกลุ่มชาวบ้านในการพัฒนาตลาดผ้าให้มีความร่วมสมัย สามารถใช้งานได้สะดวกและง่ายต่อการจัดจำหน่ายสินค้า ตลอดจนทำให้คนในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนในสิ่งที่บรรพชนได้สร้างสรรค์ผลงานไว้ ส่งผลให้ชุมชนมีความยั่งยืนต่อไป

การแต่งกายของชาวไท - ยวนจะนิยมนุ่งชิ้นผ้าฝ้ายทอด้วยกี่ทอมือ เป็นลายแบบโบราณ ที่มีการยกมุมเป็นลวดลายดอกและมีสีสันทะเข้บเดียว การแต่งกายของสตรีชาวไท-ยวนในอดีต จะนุ่งผ้าชิ้นแบบตะเข้บเดียว ลายขวางลำตัว ซึ่งประกอบด้วย หัวชิ้น ตัวชิ้นและตีนชิ้น นิยมใช้ผ้าสีอ่อน คล้องคอ ใช้ผ้าแถบคาดอก ปลอกชายข้างหนึ่งลงมา หรือห่มเฉียงไหล่ ต่อมานิยมสวมเสื้อแขนกระบอก เสื้อแขนงูด เสื้อคอกระเช้า ห่มสไบเฉียงไว้ผมยาวเกล้ามวย ปักปิ่นและประดับด้วยดอกไม้หอม ส่วนผู้ชายชาวไทพวน นิยมไว้ผมทรงมหาดไทย มีทั้งสวมเสื้อและไม่สวมเสื้อ นุ่งผ้าเตี่ยวหรือผ้าต๋อยสีเข้ม โดยนิยมถักชายผ้าขึ้นมาเหน็บเอวจนเหมือนกับกางเกงขาสั้นเรียกว่า “เค็ดหม้าม” เพื่ออวดลวดลายสักที่สวยงามบนร่างกายแล้วใช้ผ้าพาดบ่าหรือคลุมตัว ต่อมานิยมนุ่งกางเกงแบบชาวไทใหญ่ ที่เรียกว่า “เตี่ยวสะตอ” และ “สวมเสื้อคอกลม” ในส่วนของผ้าชิ้น คุณสิริพันธ์ เอี่ยมสาย กล่าวไว้ว่า “ผ้าชิ้นของเราจะมีถึง 5 แบบ 5 ลักษณะ 5 การใช้งาน เช่น ผ้าชิ้นลายโบราณ ลายตำเลี่ยน ความเป็นเอกลักษณ์ของมัน คือ มีเขี้ยว ดำ แดง เหลือง แล้วก็มีผ้าชิ้นแหล่ (ผืนสีดำแดง) บางพื้นที่เรียกชิ้นดำด้านก้านคอคควาย เป็นชิ้นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นผ้าชิ้นตะเข้บเดียว วางลวดลายผ้าไปตามเส้นยืน เป็นผ้าชิ้นที่มีวิธีการทอที่สวยที่สุดในบรรดาผ้าชิ้นชนิดต่างๆ ของไท-ยวน ชิ้นแหล่ จะมีแต่สีดำ สีแดง และมีสีเหลืองผสมเล็กน้อย สมัยก่อนก็เอาไวใส่ไปทำงาน ทำไร่ กลางทุ่งนา ผ้าชิ้นลี้ว (ลี้วแปลว่าสีเขี้ยว) เป็นผ้าชิ้นที่ใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวัน จะเป็นชิ้นในลักษณะเอาเส้นด้ายสีเขี้ยวกับสีดำ จะเป็นชิ้นในลักษณะเอาเส้นด้ายสีเขี้ยวกับสีดำ มีทั้งแบบปั่นไกและไม่ปั่นไก แล้วเอามาต่อ มันก็เลยกลายเป็นสีเขี้ยว มีความวิจิตรเพิ่มขึ้นจากผ้าชิ้นแหล่และผ้าชิ้นเลี่ยน เพราะเพิ่มกรรมวิธีปั่นไกและจกที่ควั่น แต่ลวดลาย ก็จะมีลายขอดอกสร้อย ลายดอกข้าวตอก ลายดอกแก้ว ที่เราจะแต่งให้มันสวยงาม ผ้าชิ้นตำหมู การวางลวดลายของตาชิ้นหรือแถบสีต่างๆเป็นหมู่ๆ มีความวิจิตรเพิ่มขึ้นมาจากผ้าชิ้นลี้ว ใช้ในโอกาสที่ค่อนข้างพิเศษจะไม่ได้สวม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ใส่ในชีวิตประจำวันเพราะกรรมวิธีการทอค่อนข้างซับซ้อน มีทั้งแบบจกสายและไม่จกสาย ถ้าไม่จกสายจะเรียกว่าจีนตำมะตายนหรือจีนตำเลียน แล้วเวลาจีนที่เราจะเอาไวใส่ไปในงานปอยงานบุญ งานพิธีต่างๆ ก็จะมีการยกดอก ซึ่งเรียกว่า เพราะฉะนั้นดอกกลดลายแต่ละอย่าง อยู่ที่ว่า เราจะใส่อะไรให้มันสวยงาม ผ้าจีนตำดอก (อยู่ในชนิดจีนตำหมู่ แต่เพิ่มลายจกให้เยอะขึ้น) เป็นจีนที่ใช้ในโอกาสพิเศษ มีลวดลายการจกเต็มผืนผ้า สลับกับลวดลายการยกมุก (การขีด) ผ้าจีนตีนจก ชิ้นตีนจก เอาไวใส่ในงานพิธี เช่น ท่านเจ้าคุณ รับสมณศักดิ์ เราก็จะใส่ผ้าจีนตีนจกไป สีที่เราใช้ในการทอผ้าจีน ก็จะมี สีดำ สีแดง สีเขียว และสีเหลือง สีแดง หมายถึง เลือดเนื้อ จิตวิญญาณของความเป็นชาติพันธุ์เรา สีดำ หมายถึง ความเป็นปึกแผ่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สีเขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ และสีเหลือง หมายถึง การยึดมั่นในพระพุทธศาสนา”

ทางด้านภาษา ชาวไท - ยวน จะใช้อักษรธรรม แบบเดียวกับชาวล้านนา ส่วนประเพณีวัฒนธรรมนั้น ก็ยังคงรักษาอยู่ ก็คือ ประเพณี สลากพัตร์ ประเพณีถวายปราสาทผึ้ง เป็นต้น การแต่งกายของชาวไท - ยวน หญิงสาว ไ่ว้มยาว เกล้ามวย ตกแต่งผมโดยใช้ดอกไม้ไหวหรือปิ่นปักผม นุ่งผ้าซิ่นคล้ายจีบหน้านาง มีลวดลายเป็นริ้วตามขวาง ผ้าที่ใช้ เป็นผ้าซิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไท - ยวน และเป็นผ้าที่ทอใช้เอง เรียกว่า ซิ่นขาวเหนือ ซิ่นโก และซิ่นมุก ใช้นุ่งในชีวิตประจำวัน ผู้ชาย สมัยก่อน ไ่ว้มทรงมหาดไทย ไม่สวมเสื้อ นุ่งผ้าสีพื้นค่อนข้างเข้ม เช่น สีดำ สีกรมท่า สีนํ้าตาล ใช้ผ้าขาวม้าเคียนเอว หญิงสาวชาวไท - ยวน เป็นกลุ่มชนที่มีความรู้ ความสามารถในการทอผ้าเป็นเลิศ จนถือเป็นเงื่อนไขในการดำเนินชีวิต ว่าการเป็นกุลสตรีไท - ยวน ที่สมบูรณ์นั้น จะต้องมีความสามารถทอผ้าได้ ยังมีความสามารถในการทอผ้ามากเท่าใด ยิ่งทำให้ผู้หญิงคนนั้นเพียบพร้อมมากเท่านั้น การแต่งกายไท - ยวน มีความสวยงาม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สร้างรายได้ สร้างแหล่งท่องเที่ยวให้ชุมชน สมควรช่วยกันอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดภูมิปัญญาไทย

คุณปิยณัฐ ดอนตุ้มไพร กล่าวว่ “คนไท - ยวน ในพื้นที่นี้ นับถืออยู่สองอย่าง คือ พระ กับ ผี พระก็คือ ตู ก็คือศาสนาพุทธ กับศาสนาผี คนไท - ยวน แทบจะทุกบ้าน เขาเรียกว่า เป็นผีต่างแม่ ถ้าเป็นผู้หญิง จะต้องบูชาผี ถ้าเป็นผู้ชาย จะต้องไปบูชาของเมีย เขาจะเรียกว่า ผีแม่ย่า ใครจะมานอนบ้านก็แล้วแต่ จะต้องจุดธูปบอกก่อน ว่า วันนี้มีคน ๆ นี้ จะมาพักอาศัยอยู่ที่นี้ อยู่หน้าบ้านเรานี้ ให้ผีแม่ย่า เปิดช่องเปิดทาง อย่าไปรบกวน อย่าไปทำให้เขาเจ็บไข้ได้ป่วย อันนี้ก็คือ หลักในความเชื่อเรื่องบรรพบุรุษและผี ของไท - ยวน สำหรับความเชื่อในเรื่องศาสนา เราจะมี ตู ก็คือ พระเป็นใหญ่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับพระ กับตุ้เจ้านี้ มีตั้งแต่เกิดจนเราตาย พอเราเกิดมาก็มีการรับขวัญ ผูกข้อต่อแขนให้กับเด็กน้อยที่เกิดใหม่ พอเราโตเป็นวัยรุ่น เป็นหนุ่มเป็นสาว ผู้ชายก็ต้องบวช การบวชก็จะเกี่ยวกับประเพณีการแห่ผ้าผืน ซึ่งเป็นการเลียนแบบเจ้าชายสิทธัตถะ ทำไมคนไท - ยวน ต้องแห่จากวัดมาบ้าน เพราะอุปโลกน์ว่าวัดเป็นวัง ผู้บวชเป็นเจ้า ชีมาภัณทกะออกบวช คนไท - ยวน ก็จำลองมาก สมัยก่อนไม่มีรถ ทำยังไงที่จะทำให้ดูดีที่สุด ทำให้นาคสง่างามที่สุด ก็ต้องทำขึ้นมาด้วยภูมิปัญญา ไม่ว่าจะเป็นช่างวาด ช่างไม้ ก็เอามารวมผสมผสานกันหมด นาคสมัยก่อนก็ต้อง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

นุ่งผ้าม่วง ผ้าม่วงก็คือผ้าไหม คนที่จะใช้ผ้าไหมได้คือคนรวย คนมีเงิน คนจะบวชก็เปรียบคนบวชเป็นผู้ดี เป็นคนมีเงิน มีทรัพย์มีสิน พร้อมแล้วที่จะออกบวช พร้อมแล้วที่จะสละ” “นาคจะต้องมากราบที่ผ้าไหมสามครั้ง แล้วก็หยิบขี้ดิน หยิบผากฝั่งแม่ธรณี ไม่ให้มีอะไรขัดข้อง ให้เป็นไปอย่างราบรื่น แล้วก็ขึ้นผ้าไหม แล้วจึงแห่ แล้วก็ค่อยๆ เขย่าซึ่งประเพณีนี้จะแค่เขย่า ไม่ตกเพราะว่าเมื่อเอียงไปทางไหน ก็จะมีคนคอยเอามือปลักนาคไว้ไม่ให้ร่วงลงมาจากผ้าไหม ซึ่งไม่เคยมีประวัติที่ตก” (สนั่น เอี่ยมสาย) คุณลุงสนั่น เอี่ยมสาย กล่าวถึงการทำผ้าไหมว่า “การทำผ้าไหมสำหรับงานบวช ยังคงเป็นเอกลักษณ์ที่งดงาม ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้สืบทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน ในการทำงานผ้าไหมงานบวชไม่ยาก เพียงไปตัดไม้ไผ่ในหมู่บ้านมาทำเป็นโครงไม้ ซึ่งผู้สูงอายุแต่ละคนก็จะแบ่งงานกันทำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตัดไม้เผาด้วยการลนไฟ การทำโครงผ้า การตกแต่ง ซึ่งแต่ละครั้งจะทำผ้าไหมประมาณ 3 วัน ซึ่งผ้าไหมสำหรับงานบวชนั้น จะดัดแปลงเป็นรูปหงส์ หรือ รูปม้าทั่วไปได้ เพื่อความสวยงาม”

การแทงหยวก เป็นวิชาความรู้ที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่อดีต โดยใช้วัสดุที่หาง่ายคือต้นกล้วย มาสร้างงานฝีมือซึ่งมักใช้ในงาน ตกแต่งประดับประดา เมรุเผาศพ งานบวช งานกฐิน และงาน ตกแต่งอื่นๆ สืบทอดกันมาหลายร้อยปี กระบวนการแทงหยวกนั้น ต้องเริ่มจากการไถหัวครุ เพื่อรำลิกถึงครูอาจารย์ มีรูป 3 ดอก เทียน ขี้ผึ้ง 1 เล่ม ดอกไม้ 3 สี สุรา 1 ขวด ผ้าขาวม้า 1 ผืน เงินค่าครุ 142 บาท อุปกรณ์ ประกอบด้วย มีดสำหรับแทงหยวก โดยการตีดิบ ไม่ต้องเอาไปเผาไฟ ดอกใช้สำหรับประกอบเข้าเป็นส่วนต่างๆ วัสดุที่ใช้ คือ ต้นกล้วยตานี เพราะไม่แตกง่าย ปัจจุบัน ต้นกล้วยตานีหายาก และมีขนาดไม่เหมาะสมสำหรับใช้งาน จึงนิยมใช้ต้นกล้วยน้ำว้าแทน โดยต้องเป็นต้นกล้วยน้ำว้าสาว คือต้นกล้วยที่ยังไม่มีเครือ หรือยังไม่ออกหวีกล้วย ต้นกล้วยจะอ่อนแทงลวดลายได้ง่ายกระดากสีใช้สำหรับรองรับลวดลายต้นกล้วยให้ปรากฏชัดเจน

ขั้นตอนการแทงหยวกและประกอบเข้าเป็นลายชุด นั้น มี 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือขั้นเตรียมหยวกกล้วย ขั้นแทงลวดลายลงบนหยวก และขั้นประกอบเป็นลายชุด ซึ่งแต่ละขั้นตอนนี้ มีคุณค่าสูงด้านศิลปะ จิตใจ ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น การแทงหยวก เป็นภูมิปัญญาที่นับวันจะเลือนหายไปจากสังคมไทย จึงควรได้รับการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ ให้คงอยู่คู่สังคมไทยตลอดไป

ในปัจจุบัน คำว่า “ร้านม้า” จะไม่ค่อยได้ยินบ่อยนักหรือบางคนอาจจะไม่เคยได้ยินเลยก็ได้ หรืออาจจะได้ยินแล้วก็ตีความตามรูปคำไปเลยว่าเป็นที่ม้าอยู่อาศัยหรือ ที่เลี้ยงม้า ขายม้า จึงขอนำเสนอเรื่องร้านม้า และการสลักหยวกกล้วย (แทงหยวก) การสลักหยวกหรือการแทงหยวก เป็นงานฝีมือช่างประเภทหนึ่งที่อยู่ในช่วงสิบหมู่ ประเภทช่างสลักของอ่อน ย้อนหลังไปประมาณ 20 - 30 ปี ขึ้นไป มีประเพณีที่เกี่ยวกับการแทงหยวกกล้วยอยู่ 2 อย่าง คือ การโกนจุกและการเผาศพ (โดยเฉพาะศพผู้ที่มีฐานะปานกลาง) งานโกนจุกหรือประเพณีการโกนจุก จะมีการจำลองเขาพระสุเมรุ ตามความเชื่อ แล้วตกแต่งภูเขาด้วยรูปสัตว์ต่างๆ ส่วนภูเขาพระสุเมรุจะตั้งอยู่ตรงกลางร้านม้า ซึ่งทำโครงสร้างด้วยไม้แล้วหุ้มด้วยหยวกกล้วยแกะสลักเป็นลวดลายต่าง ๆ ประเพณีการเผาศพ ก็เช่นกันจะทำร้านม้า ซึ่งทำโครงสร้างด้วยไม้แล้วประดับด้วยหยวกกล้วยแกะสลัก

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อย่างงดงาม การสลักหยวกกล้วยนั้นผู้ที่ทำเป็นช่างจะต้องได้รับการฝึกหัดจนเกิดความชำนาญพอสมควร เพราะการสลักหยวกกล้วยนั้นช่างจะไม่วาดลวดลายลงไปก่อนจับมีดได้ก็ ลงมือสลักกันเลยทีเดียว จึงเรียกตามการทำงานนี้ว่า “การแทงหยวก” ประกอบกับมีดที่ใช้มีปลายแหลม เมื่อพิจารณาแล้วก็เหมาะสมที่จะเรียกว่า “แทงหยวก” ขั้นตอนแรกคือการเลือกต้นกล้วยตานีหรือต้นกล้วยน้ำว้าต้นสาว ๆ คือ ต้นกล้วยที่ยัง ไม่ออกผล ถ้าออกปลี ออกลูกแล้วจะใช้ไม่ได้เพราะกาบกล้วยจะกรอบเปราะหักง่าย แต่ถ้าเป็นต้นกล้วยที่ยังสาว ๆ ไม่มีลูก กาบกล้วยจะอ่อนเหนียวไม่หักง่าย ต้องเลือกต้นใหญ่พอสมควร ร้านค้าเศษศพทั่วไปจะใช้ประมาณ 10 ต้น ต่อร้านฆ่า 1 ครั้ง เมื่อได้ต้นกล้วยมา ก็จะลอกกาบกล้วยออกเป็นกาบ ๆ จนถึงแกนของลำต้นให้เหลือประมาณ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.5 - 3 นิ้ว เอาไว้ทำฐานล่างเมื่อลอกกาบกล้วยออกมาแล้วก็ต้องคัดขนาด คือกาบใหญ่ ๆ รอบนอกก็เอาไว้สำหรับแทงลาย ต่าง ๆ ส่วนกาบเล็ก ๆ ก็ใช้ทำอกล่าง ประเภทลวดลายในการทำหยวกดูแล้วไม่ยากเพราะมีไม่กี่ชนิด คือ ฟันปลา ฟันสาม ฟันห้า ฟันบัว แข่งสิงค์ และลาบอก ซึ่งจะเป็นลายกนกต่าง ๆ ตามความถนัดและเน้นที่ความสวยงาม แต่ถ้าทดลองทำจริง ๆ แล้วยากพอสมควร เมื่อทำลายต่าง ๆ ได้เพียงพอตามความต้องการแล้ว ถึงขั้นตอนการประกอบหยวก เพื่อทำเป็นเสาข้าง พริ้ง เสาบน รั้วเกล้า และฐานล่าง โดยใช้ดอกผิวน้ำไผ่เย็บให้ติดกันแล้วติดแต่งมุมให้เรียบร้อยเป็นอันเสร็จ

ในปัจจุบันไม่ค่อยมีการถ่ายทอดวิชาช่างประเภทนี้มากนักเพราะขาดผู้สนใจและนิยมใช้ ประกอบกับช่างแทงหยวกต้องไม่กลัวผีเพราะต้องทำตอนกลางคืน ส่วนใหญ่จะทำที่วัด ล่วงหน้าก่อน 1 คืน ต้องทำกลางคืนและติดตั้งเช้า หยวกกล้วยจะไม่เหี่ยวแห้ง ยังคงความสวยงามอยู่จนถึงเวลาประชุมเพลิง งานแทงหยวก เป็นงานศิลปะ อันเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่นำหยวก หรือกาบจากต้นกล้วย ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติ มาแกะสลักเป็นลายไทย ใช้ในการประดับเชิงตะกอนเผาศพ ปกติในการเผาศพของคนเมืองเพชร มักจะมีการตั้งเมรุ และนิยมตกแต่งเชิงตะกอนด้วยหยวก แต่ภาพที่เห็นจากงานนี้ไม่มีการตั้งเมรุ แต่จัดบริเวณตั้งศพบำเพ็ญกุศลแบบธรรมดา ประดับบริเวณด้วยดอกไม้สดสวยงาม ในภาพนี้ยังไม่ได้ตั้งเชิงตะกอน ซึ่งปกติ การตั้งเชิงตะกอนอาจจะทำเตรียมไว้ตั้งแต่เริ่มตั้งศพบำเพ็ญกุศล หรือจะตั้งก่อนที่จะทำการเผาศพก็ได้

“เราเป็นเด็กนะ เราชอบไปช่วยเขา ส่วนมากก็จะแทงหยวก หยวกจะต้องเป็นหยวกสาวที่ยังไม่ออกปลี เพราะแทงแล้วจะนิ่ม ถ้าออกปลีแล้วแทงไม่ได้ จะเหนียว และหากได้กล้วยตานีจะดีมาก วางปุ๊บแล้วก็แทงขึ้นหนึ่งจะได้สองชั้น เป็นบัวคว่ำ บัวหงาย อะไรก็ช่าง จะได้สองชั้นตลอด และคราวนี้เอามาประดับพวกเข้าแห่ ก็สวยงาม” (คุณลุงสนั่น เอี่ยมสาย)

การทำพวงมโหตร ของชุมชนไท - ยวน ตำบลสมอแข นั้น เป็นการตัดกระดาดแก้วที่ใช้ประดับประดับบริเวณงานต่าง ๆ เช่น งานบุญ กุศล งานประเพณีทางวัฒนธรรมต่างๆ งานแต่งงาน งานบวช เพื่อตกแต่งให้งานมีความสวยงามน่ามอง พวงมโหตร อ่านว่า พวง - มะ - โหด พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 อธิบายว่า เป็นพวงอุบะ ซึ่งห้อยประดับอยู่ที่คันดาลฉัตร ทำด้วยผ้าตาตอง ส่วนคันดาลฉัตรคือ คันฉัตรที่มีรูปเป็นมูมฉาก 2 ทบอย่างลูก ดาล เพื่อปักให้ฉัตรอยู่ตรงเศียรพระพุทธรูป ในที่นี้หมายถึงพวงมโหตรแบบ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บ้านๆ ที่ติดตามธงราว ห้อยระย้าตาม สถานงานมงคล มีให้เห็นบ้างตามวัดในชนบท ทำด้วยกระดาษสี ต่อมา กลายเป็นรูปนักชัฏ ปัจจุบันหาดูได้ยากและ เริ่มเลือนหายไปจากสังคมไทย เด็กและเยาวชนรุ่นหลังๆ ก็ไม่ รู้จักพวงมโหตรว่าคืออะไร นับว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่าอย่างยิ่ง ที่ชมรมไท - ยวน ตำบลสมอแข ยังคงเก็บ รักษาและอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ การจัดทำพวงมโหตร จะใช้กระดาษว่าว หรือกระดาษโพตส์เตอร์ สีสองหน้า ถ้าจะให้สวยต้องใช้กระดาษหลาย ๆ สี พับกระดาษสีเหลี่ยมจัตุรัสให้เป็นรูปสามเหลี่ยม แล้วพับครึ่ง สามเหลี่ยมนั้นต่ออีก 2 ครั้ง หมุนยอด จากนั้นใช้กรรไกรตัดกระดาษสามเหลี่ยมแบบสลับฟันปลา โดยตัดจาก ยอดบนลงล่างจนเกือบถึงชายด้านล่างให้มีระยะห่างเท่า ๆ กัน คลี่กระดาษออกและใช้กรรไกรเจาะรูตรงกลาง กระดาษทั้ง 3 แผ่นเพื่อสอดกระดาษแข็งรูปวงกลมซึ่งร้อยเชือกผูก กับไม้ไผ่เรียบร้อยแล้ว เพื่อทำเป็นไม้แขวน ใช้มือจับแต่งกระดาษที่ซ้อนกันอยู่นั้นให้เป็นทรงจอม แห พวงมโหตร เป็นเครื่องแขวนโบราณที่ทำจากกระดาษ สีต่าง ๆ นำมาพับและตัดเป็นรูปต่าง ๆ เป็นภูมิปัญญา พวงมโหตรเป็นเครื่องแขวนประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้แขวนใน งานมงคลเท่านั้น เช่นงานแต่ง งานบวช งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานวันสงกรานต์ งานโกนจุกและงานบุญทั่วไป ซึ่งจะนำมาแขวนสถานที่เด่นที่สุดในบ้าน เช่น ใจกลางบ้าน ลุงสนั่น เอี่ยมสาย เล่าว่า “ตัดกระดาษ ตัดลายไทย ใช้ได้ทุกอย่าง จะงานบวช งานแต่ง งานสารพัดงาน เราคิดเอง วางปั๊บไม่มีดินสอปลายาก ตัดเลย เวลาที่มีการ จัดงานบุญงานประเพณีต่าง ๆ ชาวบ้านจะร่วมกันตกแต่งศาลาวัด ด้วยทางมะพร้าวผ่าซีก ต้นกล้วย ต้นอ้อย และต้นไม้อื่นต่าง ๆ แล้วนำดอกไม้สด มาเรียงร้อยอย่างสวยงาม ซึ่งเป็นการร่วมมือร่วมแรงกันของคนในชุมชน ที่ สะท้อนให้เห็นถึงความรักความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจกันในงานบุญหรืองานรื่นเริง เราจะตัด กระดาษสีเป็นธงริ้วจำนวนมาก หลากสีติดกับเชือกเส้นยาวใช้โยงในงานหรือ ทำเป็นพวงมาลัยก็มี หากฉลุมัก เป็นรูปลายกนก ติดขอบหน้าต่างแทนม่าน หรือติดชายระบายคันร่ม ชายระบายรอบรถขบวน แต่ที่โดดเด่น ของงานกระดาษมักเป็นพวงมโหตร”

อาหารที่เรารักษากันไว้ คือ ผัดเผือก ทุกคนจะคิดว่าเป็นอาหารหวาน แต่ของเราเป็นอาหารคาว เพราะว่าสมัยก่อน เผือกปลูกได้ง่าย แล้วเราก็เอามาหัด มาทำตามกรรมวิธี แล้วเอามาผัด เราจะใช้หมูสามชั้น มาเคี้ยวให้มันเป็นแบบน้ำมันออกมา แล้วเวลาจะกินกับผัดเผือก เราก็จะเอากากหมูมาโรย ก็จะช่วยทำให้ อร่อย และก็จะมีแกงหยวก แกงหยวกปลาอย่าง แกงซี่เหล็ก ต้มปลาร้าใส่ไข่ ต้มปลาร้าปลาตุ๋นใส่ผักปรง ส่วนขนม ก็จะมีสองอย่าง เรียกว่า ขนมเทียนนิ้วมือ ขนมนี้เราจะเอาไว้ใช้ในงานพิธีเวลาทำบุญขึ้นบ้านใหม่ บวชพระ หรือว่าทำบุญวันพระใหญ่ ก็จะทำกัน และอีกอย่างคือ ขนมตaylor ขนมลิ้มกลืน ขนมเรือ สาม ชื่อในหนึ่งอย่าง ก็คือเป็นขนมที่ว่า เมื่อก่อน คนมีลูกหลายคน และไม่มีนมกินกัน เลยทำขนมนี้ขึ้นเพื่อเอาไป ให้ลูกกิน ไข่เวลาหิวนม ที่เรียกว่า ขนมลิ้มกลืน เพราะว่าไม่ต้องกลืน ก็ละลายลงไป เอาไว้ให้เด็กน้อยกิน”

จากการร่วมสืบสานแนวคิด จิตวิญญาณ ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี และแนวทางการดำเนินชีวิตของ ชมรมไท - ยวน ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ และการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ ให้คงอยู่ซึ่งคนรุ่นหลังสืบไป “ไม่ได้ทำให้ใครเลย ทำเพื่อลูกหลานทั้งนั้นเลย ถ้าฉันตายไป ก็สูญไปเลยนะ คำว่า ไท - ยวน หรือลูกหลาน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

จะรู้ว่าเชื่อชาติตนเองมาจากไหน ลูกหลานจะได้พูดว่า เรามาจากไหน มีความภูมิใจในชาติพันธุ์ ภูมิใจในความเป็นเชื้อชาติไท - ยวน จึงได้ทำให้เป็นรูปธรรมมาจนทุกวันนี้”

ในการดำเนินงานของชุมชนไท - ยวน ตำบลสมอแขนั้น ได้มีการเน้นการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานการจัดแสดงงาน การอบรมให้ความรู้และการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว. โดยการแบ่งเป็นกลุ่มที่เข้ารับการอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการช่วยฟื้นฟูการทอผ้า การย้อมผ้าแบบดั้งเดิมให้กับประชาชน นิสิตนักศึกษา และเยาวชนทุกคนเกิดการเรียนรู้และสืบทอดในวิธีการส่งต่อไปยังคนรุ่นปัจจุบัน โดยผ่านหน่วยงานสถานศึกษาต่างๆ หลายโรงเรียนที่พานักเรียนมาเรียนรู้วิถีชุมชนของชาวไท - ยวน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนไท - ยวน เพราะอยากสัมผัสกับวิถีชีวิตดั้งเดิม ความเก่าแก่ ความโบราณที่มีคุณค่าทางจิตใจ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ โดยการสร้างสรรคนี้ก็จะให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับชุมชนในลักษณะ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์เกี่ยวเนื่อง (Relational Aesthetic) โดยให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามา เรียนรู้สัมผัสกับการถักทอผ้าตามวิถีชีวิตไทย-ยวน ด้วยลวดลายและสีสันทที่เป็นดั้งเดิม จากนั้นเมื่อได้ผ้าทอที่ทอด้วยฝีมือของนักท่องเที่ยวแล้วก็ให้นำเป็นสิ่งที่ติดตัว กลับออกไป ประหนึ่งเป็นของที่ระลึกที่เรียนรู้การทำและทอด้วยตนเองและต่อยอด ด้วยการนำไปจัดวางบนชิ้นงานที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนไท - ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จะได้ผลงานที่ตนเองมีส่วนร่วมในการ ทอผ้าแล้วได้ชิ้นงานสร้างสรรค์นี้กลับไปด้วยฉะนั้น ผลงานสร้างสรรค์จากกระบวนการ เรียนรู้ นี้จะไม่ใช่เป็นเพียงการซื้อขายและชื่นชมในความสวยงามของลวดลายผ้าที่ได้จาก คนในชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความคิดของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และร่วมกัน พัฒนางานร่วมกัน ซึ่งนับว่าการดำเนินงานด้วยวิธีแบบนี้ช่วยให้มีการธำรงรักษาและเผยแพร่กิจกรรมของชุมชนไท-ยวน ของตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้อย่างดียิ่งสืบไป

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เอกสารอ้างอิง

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2554). *คนเมือง : ประวัติศาสตร์ล้านนาสมัยใหม่ พ.ศ. 2317-2553*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

เชียงใหม่: สถาบันพัฒนาเมืองเชียงใหม่.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

วรารมณ์ เชิดชู และคณะ. (2564). อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยวน: แนวทางการสร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์
Tai-Yuan Ethnic Group: Conceptual Framework for Creation and Product
Development. *Maekong-Salween Civilization Studies Journal*, 11(2), 200-222.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

การประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์และการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ชนิดข้ามภาษา
เกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาไทย-อังกฤษต่างศักยภาพ
Processing of Syntactic Representation and Cross-Linguistic Syntactic Priming
of Caused-Motion Constructions by Unbalanced Thai-English Bilinguals

รัฐพล ทองแดง*, เกวลี รังษีสุทธาภรณ์**, ทิพย์วรรณ จันทร์ศรีงาม***, เนิงฤทัย ดวงตัน****

Rathapol Thongtaeng*, Keowalee Rangsisuttaporn**, Tipawan Chansri-ngam***

, Neungreutai Duangdan ****

(Received : November 16, 2023 / Revised : December 27, 2023 / Accepted : December 27, 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์เกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักยภาพและการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ชนิดข้ามภาษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักยภาพ งานวิจัยนี้มีผู้เข้าร่วมงานวิจัยที่เป็นผู้รู้ทวิภาษาต่างศักยภาพประกอบด้วย โดยแบ่งออกเป็น ชาย 10 คน และหญิง 28 คน โดยมีระดับความสามารถทางภาษาอยู่ระหว่างระดับ A1-B1 ตามเกณฑ์ CEFR และมีอายุเฉลี่ย 20.4 ปี ในการทดลองที่หนึ่ง ผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักยภาพแสดงถึงการประมวลที่เหมือนกันในกลุ่มหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ที่มีคำกริยาหลักบอกเส้นทางและกรรมกริยาโดยผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักยภาพใช้ประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างกรรมกริยาโดยปราศจากส่วนที่แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ ขณะที่กลุ่มที่มีคำกริยาหลักเป็นกรรมกริยาผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักยภาพใช้ประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างกรรมกริยาที่ไม่แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ ในการทดลองที่สอง ในกลุ่มที่มีคำกริยาหลักบอกเส้นทางและกรรมกริยา ผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักยภาพใช้ประโยคภาษาไทยโครงสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่โดยสัดส่วนที่สูงมาก ในกลุ่มที่มีคำกริยาหลักเป็นกรรมกริยาผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักยภาพใช้ประโยคภาษาไทยโครงสร้างกรรมกริยาซึ่งตรงกับกลุ่มเดียวกันในการทดลองที่หนึ่ง ในการทดลองที่สาม ผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักยภาพสามารถเลือกคำตอบที่เป็นประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ในสัดส่วนที่สูง นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า สิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้เหตุการณ์ผู้กระทำการเคลื่อนที่ที่แสดงโดยภาพเคลื่อนไหวมีผลต่อการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ได้ในระดับข้ามภาษา

คำสำคัญ : หน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่, การเตรียมการรับรู้ทางไวยากรณ์, ภาษาศาสตร์จิตวิทยา

*,**,*หลักสุตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

*,**,*Bachelor of Arts, Department of English, Uttaradit Rajabhat University

**หลักสุตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

**Bachelor of Arts, Department of Information and Library Science, Uttaradit Rajabhat University

Corresponding author. E-mail: rathapol.thong@gmail.com

Abstract

This research aimed to investigate the processing of syntactic representation and examine the cross-linguistic syntactic priming of caused-motion constructions by unbalanced Thai-English bilinguals. This study included 38 unbalanced Thai-English bilinguals (10 males and 28 females) whose CEFR levels were at A1-B1 and 20.4 years of average age. In the first experiment, unbalanced Thai-English bilinguals' processing had similar pattern in the group of path and transitive main verb by using English transitive construction without motion event, while in the group of intransitive main verb, they processed caused-motion events by using English intransitive construction without motion event. In the second experiment, unbalanced Thai-English bilinguals showed high tendency in using Thai caused-motion construction for path and transitive group, while in the group of intransitive main verb, unbalanced Thai-English bilinguals used intransitive construction similarly to that of the first experiment. In the third experiment, unbalanced Thai-English bilinguals were likely to choose English caused-motion sentences correctly. This suggested that caused-motion syntactic primes by motion pictures had effects cross-linguistically.

Keywords: caused-motion construction, syntactic priming, psycholinguistics

ความสำคัญของปัญหา

หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ (caused motion construction) จัดเป็นประเภทย่อยของรูปภาษาแสดงการเคลื่อนที่ (motion event expressions) ที่พบได้ในหลายภาษา งานวิจัยในเชิงภาษาศาสตร์แสดงให้เห็นว่าหน่วยสร้างประเภทนี้เป็นหน่วยสร้างที่แสดงเหตุการณ์อันมีลักษณะซับซ้อน นั่นคือหน่วยสร้างนี้แสดงเหตุการณ์ที่หมายถึง ใครทำให้สิ่งอื่นสิ่งใดเคลื่อนที่ไปจากจุดตั้งต้นเดิม เช่น *เขาขว้างลูกบอลเข้ากำแพง* ประโยคดังกล่าว มีนามวลีในตำแหน่งประธานของประโยคมีบทบาททางความหมายเป็นผู้กระทำ (agent) กริยาการขว้างทำให้ลูกบอลอันมีบทบาททางความหมายเป็นผู้กระทบ (theme) เกิดการเคลื่อนที่ไปยังนามวลีที่มีบทบาทเป็นเป้าหมาย (goal) นั่นคือ *กำแพง* เป็นต้น เหตุการณ์ดังกล่าวสามารถมองได้ว่าเป็นการที่นามวลีในตำแหน่งประธานออกแรงต่อกรรมนามวลีจนทำให้นามวลีนั้นเกิดการเคลื่อนที่ไปยังทิศทางหรือตำแหน่งทางกายภาพใหม่ เหตุการณ์ที่แสดงด้วยหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่แสดงสองเหตุการณ์ผ่านออกมาในประโยคความเดียว (simple clause) เหมือนกันกับประโยค *เขาชักผ้า* ซึ่งเป็นประโยคความเดียวเช่นกันแต่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

แสดงเหตุการณ์เดียว นั่นคือประธานออกแรงทำกริยาชักต่อกรรม แต่ไม่เหมือนกับประโยค เขาชักผ้าแต่แม่ล้างจาน ที่แสดงสองเหตุการณ์ด้วยประโยคความรวมที่บังคับด้วยคำเชื่อม แต่

งานวิจัยทางภาษาศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับเกี่ยวกับการวิเคราะห์หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ได้แก่งานของ Talmy (1985, 2000a, 2000b) และ Goldberg (1995) โดยทั้งสองท่านอธิบายหน่วยสร้างดังกล่าวในแง่ของภาษาศาสตร์ปริชาน นั่นคือเป็นหน่วยสร้างที่พื้นฐานตั้งอยู่บนโน้ตทัศน์ที่ว่ารูปแทนความหมายเป็นภาพสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับองค์ความรู้ทางโลก (encyclopedic knowledge) เป็นกระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์โดยใช้ความรู้เชิงผัสสะของมนุษย์ งานของ Talmy (1985, 2000a, 2000b) กล่าวโดยคร่าวว่าหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ประกอบด้วยเหตุการณ์เคลื่อนที่เหตุการณ์หนึ่งประกอบด้วยสองเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กันได้แก่เหตุการณ์ที่เป็นกรอบ (framing event) และเหตุการณ์เกิดร่วม (co-event) ทั้งสองเหตุการณ์นี้มีเหตุการณ์กรอบเป็นเหตุการณ์หลักซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทางความหมายย่อยสี่องค์ประกอบได้แก่ (1) วัตถุที่เคลื่อนที่ (2) พื้นหลังกายภาพที่วัตถุเคลื่อนที่เข้าหา (3) กระบวนการพลวัติของการเคลื่อนที่ และ (4) เส้นทางเคลื่อนที่ของวัตถุ ขณะที่งานของ Goldberg (1995) วิเคราะห์ว่าหน่วยสร้างดังกล่าวเป็นโครงสร้างที่มีความหมายประจำตัว นั่นคือ เป็นความหมายที่เกิดจากการที่องค์ประกอบต่างๆ มาปรากฏร่วมกัน องค์ประกอบดังกล่าวประกอบด้วย นามวลีในตำแหน่งประธานมีบทบาททางความหมายเป็นผู้ก่อการ (causer) ทำกริยาบางอย่างต่อนามวลีอีกตัวที่มีบทบาททางความหมายเป็นผู้กระทบ (theme) จนเกิดการเคลื่อนที่ไปยังนามวลีอีกตัวหนึ่งที่มีบทบาททางความหมายเป้าหมาย (goal) การเคลื่อนที่ในความหมายของ Goldberg นี้รวมไปถึงการเคลื่อนที่ที่เกิดจากกริยากรรมเช่น *He sneezed the napkin off the table* ซึ่งมีความหมายว่าเขาจามแรงมากจนผ้าเช็ดหน้ากระเด็นออกไปจากโต๊ะ

ลักษณะของหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ในภาษาอังกฤษตามแนวคิดของ Goldberg (1995) มีลักษณะดังนี้ ประการแรกหน่วยสร้างชนิดนี้มีจุดเน้นที่เหตุการณ์ก่อการเคลื่อนที่ เช่น *The bottle floated into the cave* ประการที่สองหน่วยสร้างชนิดนี้ไม่แสดงความสัมพันธ์ต่อกรรมตรงเหมือนโครงสร้างกรรม (transitive construction) ทั่วไป เช่น *He rinsed the soap out of his eyes* กับ *He rinsed the soap* และประการที่สาม คำกริยาหลักในหน่วยสร้างไม่ต้องการกรรมตรง เช่น *They laughed the poor guy off the stage* นอกจากนี้ความหมายประจำหน่วยสร้างชนิดนี้สามารถแบ่งออกเป็น 5 หมวดหมู่ได้แก่ หมวดแรก “ผู้กระทำ ก่อการให้ ผู้กระทบ เคลื่อนย้ายไปตำแหน่งใหม่” เช่น *He kicked the ball into the net* หมวดที่สอง “ผู้กระทำ ก่อการให้ ผู้กระทบ เคลื่อนย้ายไปตำแหน่งใหม่ ด้วยการกระทำแห่งการสื่อสาร” เช่น *Mom ordered John out of her house* หมวดที่สาม “ผู้กระทำ ก่อการให้ ผู้กระทำ เคลื่อนย้ายไปตำแหน่งใหม่” เช่น *She allowed her son into the house* หมวดที่สี่ได้แก่ “ผู้กระทำ ป้องกันไม่ให้ ผู้กระทบ เคลื่อนย้ายไปตำแหน่งใหม่” เช่น *She kept her ex at arm's length* และหมวดที่ห้า ได้แก่ “ผู้กระทำ ช่วยให้ ผู้กระทบ เคลื่อนย้ายไปตำแหน่งใหม่” เช่น *He helped her into the wheelchair* ในทิศทางเดียวกัน หน่วย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

สร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ในภาษาไทยนั้นแบ่งออกเป็นสามประเภท (พิรุฬห์, 2564) ได้แก่ หมวดหมู่แรก “ผู้กระทำ ก่อการให้ ผู้กระทบ เคลื่อนย้ายไปอยู่ที่ตำแหน่งใหม่” ตำแหน่งใหม่แสดงด้วยคำบุพบท เช่น พี่ไล่ตัวรายาในหีบ หมวดหมู่ที่สอง “ผู้กระทำ ก่อการให้ ผู้กระทบ เคลื่อนย้ายและผู้กระทบเคลื่อนย้ายไปตำแหน่งใหม่” การเคลื่อนย้ายแสดงด้วยกริยาเรียง เช่น เธอขว้างก้อนหินไล่หัวเขา และหมวดหมู่ที่สาม “ผู้กระทำ ก่อการให้ ผู้กระทำ เคลื่อนย้ายและผู้กระทบเคลื่อนย้ายไปยังพิกัดที่เจาะจง” การเคลื่อนย้ายไปยังพิกัดที่เจาะจงแสดงด้วย กริยาเรียงและคำบุพบท เช่น เธอวางกระเป๋าลงบนโต๊ะ

ในงานวิจัยเชิงการเรียนภาษาที่สองเกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่มีจำนวนน้อยมากได้แก่งานวิจัยเกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่กับผู้พูดภาษาฝรั่งเศสและงานวิจัยเกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่กับผู้พูดภาษาเกาหลีที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ในงานวิจัยของ Chenu (2006) เสนอว่าการรับภาษา (language acquisition) เกี่ยวกับหน่วยสร้างทางไวยากรณ์นั้นสามารถเกิดขึ้นได้โดยผู้รับภาษาสามารถเลือกรับตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่งเพื่อเป็นฐานของการเรียนรู้ได้ ขณะที่งานของ Hakyung Sung (2019) ได้ทำการศึกษาหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ในภาษาอังกฤษกับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองชาวเกาหลีใต้ว่าผู้เรียนกลุ่มนี้มีลักษณะการประมวลลักษณะเหตุการณ์และถ่ายทอดออกมาด้วยโครงสร้างไวยากรณ์แบบใด โดยพบว่า ผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวเกาหลีแสดงความยากลำบากในการประมวลโครงสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ด้วยการใช้โครงสร้างประโยคกรรมกริยาแสดงลักษณะอาการ และใช้โครงสร้างการก่อผล (causative construction) บ่งด้วยบุพบทวลี by (by-phrase) เมื่อผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวเกาหลีถูกถามให้เขียนคำแปลเป็นภาษาเกาหลีพบว่าพวกเขามีแนวโน้มที่จะละความหมายแสดงผลการเคลื่อนที่และบ่งด้วยบทบาทแสดงสถานที่มากกว่าบทบาทเป้าหมาย

ยิ่งไปกว่านั้นประเด็นเกี่ยวกับความเข้าใจและการประมวลภาษานั้นมักถูกพูดถึงในฐานะของรูปแบบทางจิต (mind representation) ซึ่งมีอยู่ในปรีชาของรู้ภาษา การที่รู้ภาษาสามารถใช้ภาษาได้มากกว่าหนึ่งภาษาย่อมหมายถึงว่ารูปแบบภาษามีจำนวนมากกว่าหนึ่ง ในแวดวงภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบทางภาษาในผู้รู้ทวิภาษาได้รับความสนใจ ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบทางภาษาในผู้รู้ทวิภาษาสามารถแบ่งออกเป็นสองแนวคิดด้วยกัน แนวคิดแรกมองว่าเมื่อผู้รู้ทวิภาษาที่มีความเชี่ยวชาญภาษามากกว่าสองภาษารูปแบบของระบบไวยากรณ์ต่างๆ สามารถนำมาใช้ร่วมกันและมีอิทธิพลต่อกันได้ โดยที่ผู้รู้ทวิภาษาจะสะสมหรือเก็บรูปแบบไวยากรณ์ทั้งสองภาษาไว้ด้วยกันตามหลักการในการประหยัดพื้นที่เก็บในสมอง (reduction of redundancy) กล่าวคือถึงแม้ว่าแต่ละภาษาจะมีความแตกต่างทางไวยากรณ์เช่น บางภาษาอาจจะมีหรือไม่มีคำบุพบท ผู้รู้ทวิภาษาสามารถใช้แ่งมุมทางไวยากรณ์ที่ทั้งสองมีร่วมกันผ่านการเก็บลักษณะจำเพาะของภาษาไว้ตามเท่าที่จำเป็น ยิ่งไปกว่านั้นการมีไวยากรณ์ร่วมเป็นประโยชน์ของตัวผู้รู้ภาษาขณะทำการสลับภาษา (code switching) ภายในบทสนทนาเพราะพวกเขาไม่จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนข้อมูลทางไวยากรณ์ที่มีร่วมกันเนื่องมาจากมีอยู่แล้วในสมอง (Hearsuiker et al., 2004)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเมื่อมีการดึงใช้ไวยากรณ์ของภาษาหนึ่ง ไวยากรณ์ของอีกภาษาหนึ่งจะได้รับการกระตุ้นตามไปด้วยแนวคิดกลุ่มนี้เรียกว่า ทฤษฎีไวยากรณ์ร่วม (shared syntax) อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่สองมองว่าแต่ละภาษาที่ผู้รู้ทวิภาษาใช้ทำงานด้วยระบบที่เป็นอิสระจากกัน โดยมองว่าการดึงไวยากรณ์ภาษาหนึ่งเพื่อใช้ในการสื่อสารจะไม่กระตุ้นไวยากรณ์อีกภาษาหนึ่งเนื่องจากถูกเก็บไว้คนละที่ ข้อมูลทางไวยากรณ์บางตัวจึงต้องถูกเก็บจำนวนเป็นสองเท่าทั้งภาษาที่หนึ่งและสอง แนวคิดกลุ่มนี้เรียกว่า “ทฤษฎีไวยากรณ์แยก (separated syntax)

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบทางไวยากรณ์ในกลุ่มผู้รู้ทวิภาษานั้นมักใช้แนวทางเทคนิคเชิงทดลองที่เรียกว่า การเตรียมการรับรู้ (priming)¹ โดยมีผู้บุกเบิกการใช้เทคนิคนี้คือ Katharyn Bock (1986) ลักษณะของการศึกษาที่ใช้แนวคิดเรื่องการเตรียมการรับรู้มักอาศัยการใช้คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของประโยคนำเข้า (input sentence) ให้กับอาสาสมัครวิจัยและตรวจสอบว่าพวกเขาผลิตภาษาหรือเข้าใจประโยคตามลักษณะของประโยคนำเข้าอย่างไร ในการทดลองของ Bock ทำการทดลองเกี่ยวกับการพูด โดยมีประโยคเตรียมการรับรู้ (priming sentence) สองชนิดได้แก่ประโยคกรรมที่นำหน้าด้วยบุพบท (เช่น He sold some cocaine to an undercover agent) และประโยคทวิกรรม (เช่น He sold an undercover agent some cocaine) ผลการทดลองพบว่าประโยคกรรมที่นำหน้าด้วยบุพบทและประโยคทวิกรรมสามารถกระตุ้นให้ผู้วิจัยพูดประโยคในโครงสร้างเดียวกัน นอกจากนี้พบว่ามีการใช้คำบุพบท to และ for ในประโยคกรรมที่นำหน้าด้วยคำบุพบทและชี้ให้เห็นว่าคำทางไวยากรณ์ (function word) ที่ซ้ำกันไม่ส่งผลต่อการเตรียมการรับรู้ งานของ Bock ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มเกี่ยวกับการสร้างหรือการใช้ซ้ำโครงสร้างที่ได้ยินหรือพูดมาก่อนหน้า กล่าวคือมันเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกับกระบวนรูปภาษาที่ถูกอำนวยความสะดวกผ่านการประมวลโครงสร้างที่ได้ยินก่อนหน้านี้ที่มีรูปโครงสร้างร่วมกัน ยิ่งไปกว่านั้น Branigan (2007) กล่าวว่า การอำนวยความสะดวกนี้สามารถช่วยให้เราเข้าใจธรรมชาติของรูปแบบทางไวยากรณ์ได้

การเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ (syntactic priming) เป็นเครื่องมือที่น่าเชื่อถือในการศึกษาว่ารูปแบบทางไวยากรณ์เป็นสิ่งที่จัดเก็บร่วมกันหรือแยกออกจากกันระหว่างภาษา (Hao Feng et al, 2014 และ Rouhua Wang et al, 2018) สมมติฐานของแนวคิดเรื่องการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์คือว่า การใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาหนึ่งจะไม่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางไวยากรณ์ของอีกหนึ่ง หรือถ้าหากว่าภาพแทนทางไวยากรณ์เป็นสิ่งที่มีส่วนร่วมระหว่างสองภาษา การใช้โครงสร้างในภาษาหนึ่งสามารถกระตุ้นต่อโครงสร้างที่สอดคล้องกันในอีกภาษาหนึ่งได้ (Brito de Jesus and Mota, 2017) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณางานวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมการรับรู้ทางไวยากรณ์แบบข้ามภาษาพบว่าการใช้ไวยากรณ์ร่วมหรือแยกนั้นเป็นสิ่งที่แปรไปตามชุดข้อมูลทางไวยากรณ์ ในงานของ Loebell and Bock (2003) ได้ทำการศึกษากับผู้รู้ทวิ

¹ เรียกตาม พรณธิภา เอี่ยมสิริบริดา (2558) อันหมายถึงการอาศัยกระบวนการของความทรงจำที่มีผลต่อการตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับรู้โดยวัตถุแรกที่ปรากฏเรียกว่า การเตรียมการรับรู้ (prime) และวัตถุที่สองเรียกว่า (เป้าหมาย)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ภาษาอังกฤษและเยอรมันเกี่ยวกับหน่วยสร้างทวิกรรมในภาษาอังกฤษ (เช่น He wrote his girlfriend a letter) การให้ผู้เข้าร่วมวิจัยบรรยายภาพหลังจากที่ได้ใช้ประโยคที่มีโครงสร้างเดียวกันในภาษาเยอรมัน โดยเปรียบเทียบกับหน่วยสร้างชนิดเดียวกันที่ใช้โครงสร้างที่มีคำบุพบท (เช่น He wrote a letter to his girlfriend) ผลการศึกษาพบผลจากการเตรียมการรับรู้ (priming effects) ในทิศทางจากภาษาเยอรมันไปภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษไปเยอรมัน รวมถึงภาษาเยอรมันไปภาษาเยอรมันเอง อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้รายงานว่าไม่พบผลจากการเตรียมการรับรู้ในโครงสร้างกรรมวาจก (passive construction) ต่อมา Hartsuiker และคณะ (2004) พบผลจากการเตรียมการรับรู้สำหรับประโยคกรรมวาจกในผู้รู้ทวิภาษาสเปนและอังกฤษ งานวิจัยนี้ชี้ว่าภาษาสเปนและอังกฤษมีชุดข้อมูลทางไวยากรณ์ (node) ของหน่วยสร้างกรรมวาจกร่วมกัน เช่นเดียวกับงานของ Desmet and Declercq (2006) ที่ทำการศึกษาการเตรียมการรับรู้ทางไวยากรณ์สำหรับหน่วยสร้างคุณานุประโยค (relative clause) ในผู้รู้ทวิภาษาดัตช์และอังกฤษซึ่งทั้งสองภาษามีแตกต่างกันในเรื่องของการเรียงลำดับคำ (word order) ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างคุณานุประโยคภาษาดัตช์กระตุ้นโครงสร้างคุณานุประโยคในภาษาอังกฤษ

จากที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่าหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนเป็นประเด็นทางไวยากรณ์ที่มีความน่าสนใจในแง่ของวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาข้ามภาษาโดยผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์² ที่มีความสามารถทางภาษาไม่เท่ากัน เนื่องมาจากลักษณะทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ใช้ของภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน นั่นคือ หน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ใช้หน่วยสร้างกริยาเรียงขณะที่ภาษาอังกฤษใช้โครงสร้างคำกริยาหลักและตามด้วยบุพบทวลี ลักษณะทางไวยากรณ์ในแง่ข้ามภาษานี้เป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และงานวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์การเตรียมรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ยังมีน้อยนัก ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าผู้รู้ทวิภาษากลุ่มดังกล่าวจะประมวลหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนในภาษาไทยและอังกฤษเป็นอย่างไร และหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ในทั้งสองภาษาเป็นสิ่งที่มีส่วนร่วมหรือแยกกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์เกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์
2. ศึกษาการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ชนิดข้ามภาษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์

² เรียกตาม คันสนีย์ เอกอัจฉริยา (2561) ที่นิยาม ผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์ว่าหมายถึงผู้รู้ภาษามากกว่าหนึ่งภาษาและมีความรู้ความสามารถทางภาษาที่ไม่เท่ากัน (unbalanced) ขณะที่ Ruhua et al. (2018) เรียก imbalanced แต่นิยามถึงสิ่งเดียวกัน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัยในงานการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยอาสาสมัครที่เป็นผู้รู้ทวิภาษาชาวไทย จำแนกเป็นชาย 10 คน และ หญิง 28 คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกเข้าคือ อายุระหว่าง 18-22 ปี มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาษาอังกฤษในระดับ A1-B1 ตามกรอบมาตรฐานสากลที่ใช้ในการอธิบายความสามารถทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) หรือ Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) ผู้เข้าร่วมจะต้องไม่มีปัญหาสุขภาพทางการมองเห็นหรือการเขียน หากมีต้องได้รับการรักษาเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพดังกล่าวเรียบร้อยแล้วก่อนเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือการทดลอง

เครื่องมือในการทดลองของการศึกษานี้ได้แก่ ภาพเคลื่อนไหวชนิดไม่มีเสียง (.gif) จำนวน 12 ภาพที่แสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ เหตุการณ์คัดเลือกภาพเคลื่อนไหวดังกล่าวประกอบ ประการแรกต้องเป็นภาพที่สื่อถึงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่อย่างชัดเจน และประการที่สองต้องเป็นเหตุการณ์ที่สามารถแสดงเป็นประโยคเดียวทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผู้บรรยายนำภาพเคลื่อนไหวทั้งสิบสองภาพไปให้ผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาอังกฤษในฐานะเจ้าของภาษา ภาษาละ สองท่าน ในการยืนยันว่าภาพสื่อความได้ตรงกับประโยคเป้าหมายได้จริง

ภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงที่ใช้ในการศึกษานี้จำนวน 12 ภาพ ถูกเรียงลำดับตามกลุ่มความหมายของเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ (caused-motion event) 3 กลุ่ม ดังแสดงได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1. สิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้เหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ (caused-motion event primes)

กลุ่มที่	สิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้การกระทำก่อการเคลื่อนที่ (caused-motion prime)			ประโยคเป้าหมาย (target/expected sentences)
	ประเภท	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	
1	เส้นทาง	เตะ ถีบ ชัน	kick	A woman kicked another woman, and the woman fell off the chair. → A woman kicked another woman off the chair. ผู้หญิงคนหนึ่งถีบผู้หญิงอีกคน และผู้หญิงคนนั้นตกเก้าอี้ → ผู้หญิงคนหนึ่งถีบผู้หญิงอีกคนตกเก้าอี้
		ขว้าง ปา	throw	A man threw a white chair, and the white chair moved to the audience. → A man threw a white chair at the audience. ชายคนหนึ่งโยนเก้าอี้สีขาว และเก้าอี้สีขาวพุ่งไปหาคนดู → ชายคนหนึ่งโยนเก้าอี้สีขาวไปหาคนดู
		วาง	put	A man put down his hat and gun, and his hat and gun were on the counter. → A man put down his hat and gun on the counter. ผู้ชายคนหนึ่งวางหมวกกับปืน และหมวกกับปืนอยู่บนโต๊ะ → ผู้ชายคนหนึ่งวางหมวกกับปืนลงบนโต๊ะ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

		มอบ ส่ง ให้ ยื่น	send give	A man sent a present, and a woman received it. →A man sent a present to a woman. ผู้ชายคนหนึ่งมอบของขวัญ และผู้หญิงคนหนึ่งได้รับของขวัญ →ผู้ชายคนหนึ่งมอบของขวัญให้กับผู้หญิง
2	กริยา กรรม	ผลัก ดัน ยู่	push	Those men are pushing the tire, and the tire moved up the hill. →Those men are pushing the tire up the hill. ผู้ชายกลุ่มนั้นกำลังดันยางรถ และยางรถเคลื่อนขึ้นเนิน →ผู้ชายกลุ่มนั้นกำลังดันยางรถขึ้นเนิน
		สไลซ์ หั่น	slice	She is slicing ham, and the ham is moving to the plate. →She is slicing ham to the plate. เธอกำลังสไลซ์แฮม และแฮมเคลื่อนที่ไปที่จาน →เธอกำลังสไลซ์แฮมใส่จาน
		กลิ้ง ทอย	roll	They rolled the dice, and the dice are moving on the ground. →They rolled the dice on the ground. พวกเขาทอยลูกเต๋า และลูกเต๋ากำลังไปบนพื้น →พวกเขาทอยลูกเต๋าดบนพื้น
		ยิง	shoot	He shot the ball, and the ball moved into the hoop. →He shot the ball into the hoop. เขายิงลูกบาส และลูกบาสเคลื่อนไปลงห่วง →เขายิงลูกบาสลงห่วง
3	กริยากรรม	กระโดด	jump	He is riding a horse, and the horse is jumping over the fence. → He is jumping a horse over the fence. เขาขี่ม้า และม้ากระโดดข้ามสิ่งกีดขวาง →เขาขี่ม้าข้ามสิ่งกีดขวาง
		ลอย	float	The bottle floated, and the bottle moved into the sea. →The bottle floated into the sea. ขวดลอย และขวดเคลื่อนที่ออกไปในทะเล →ขวดลอยออกไปในทะเล
		จาม	sneeze	He sneezed, and the tissue paper moved up in the air. →He sneezed the tissue up in the air. เขาจาม และกระดาษทิชชูปลิว →เขาจามจนกระดาษทิชชูปลิว
		ตะโกน	shout	A mother shouted, and her son went into the house. →A mother shouted at her son into the house. แม่ตะโกน และลูกเข้าบ้าน →แม่ตะโกนให้ลูกเข้าบ้าน

ขั้นตอนการทดลอง

งานวิจัยนี้ประกอบด้วยทดลองจำนวน 3 ส่วนด้วยกัน การทดลองที่หนึ่ง ผู้วิจัยใช้ภาพเคลื่อนไหวชนิดไม่มีเสียง (.gif) จำนวน 12 ภาพที่แสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่เพื่อกำหนดเป็นสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ (prime) ให้กับอาสาสมัครงานวิจัยได้ดูและเขียนประโยคภาษาอังกฤษที่บรรยายเหตุการณ์ในภาพดังกล่าวได้ดีที่สุด โดยประโยคเป้าหมาย (target sentence) จากสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้คือประโยคภาษาอังกฤษแสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ ในที่นี้ อาสาสมัครสามารถเขียนประโยคใดก็ได้ตามคำ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ชี้แจงและสามารถข้ามภาพใดภาพหนึ่งเพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อการทดลอง อาสาสมัครจะมีเวลาดูภาพและเขียนประโยค 45 วินาทีก่อนที่จะภาพต่อไปจะถูกแสดงจนครบ

การทดลองที่สอง ภาพเคลื่อนไหวชนิดไม่มีเสียงชุดเดิมถูกเปิดซ้ำโดยที่อาสาสมัครได้รับคำชี้แจงให้เขียนประโยคภาษาไทยเพื่อบรรยายเหตุการณ์ในภาพดังกล่าวได้ดีที่สุดที่สุด โดยประโยคเป้าหมาย (target sentence) จากสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้คือประโยคภาษาไทยแสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ ในที่นี้ อาสาสมัครสามารถเขียนประโยคใดก็ได้ตามคำชี้แจงและสามารถข้ามภาพใดภาพหนึ่งเพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อการทดลอง อาสาสมัครจะมีเวลาดูภาพและเขียนประโยค 45 วินาทีก่อนที่จะภาพต่อไปจะถูกแสดงจนครบ

การทดลองที่สาม ภาพเคลื่อนไหวชนิดไม่มีเสียงชุดเดิมถูกเปิดซ้ำโดยที่อาสาสมัครได้รับคำชี้แจงให้ทำแบบทดสอบหลายตัวเลือก (multiple choice) ที่เป็นประโยคภาษาอังกฤษที่บรรยายเหตุการณ์ในภาพดังกล่าวได้ดีที่สุดที่สุด สามตัวเลือกได้แก่ ตัวเลือกแรกเป็นประโยคแสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการต่อผู้กระทบ (causal event) ตัวเลือกที่สองเป็นประโยคแสดงผู้กระทบเกิดการเคลื่อนที่ (motion event) และตัวเลือกที่สามเป็นประโยคแสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ต่อผู้กระทบ (caused-motion event) โดยประโยคเป้าหมาย (target sentence) จากสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้คือประโยคภาษาอังกฤษแสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ ในที่นี้ อาสาสมัครสามารถเขียนประโยคใดก็ได้ตามคำชี้แจงและสามารถข้ามภาพใดภาพหนึ่งเพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อการทดลอง อาสาสมัครจะมีเวลาดูภาพและเขียนประโยค 45 วินาทีก่อนที่จะภาพต่อไปจะถูกแสดงจนครบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดลองที่ 1

ประโยคภาษาไทยที่เขียนโดยผู้เข้าร่วมวิจัยถูกวิเคราะห์ด้วยคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และไวยากรณ์ศาสตร์ อันประกอบด้วย ลักษณะชนิดของประโยค บทบาททางความหมาย และความหมายของประโยคต้องสื่อไปทางที่สอดคล้องกับภาพเคลื่อนไหวแต่ละภาพ ประโยคที่มีความหมายไม่สอดคล้องถูกแยกออกโดยไม่นำมาวิเคราะห์ แต่ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสะกดหรือผันรูปคำ รวมไปถึงการเลือกใช้คำหากยังคงความหมายที่สื่อได้ตรงกับเหตุการณ์ตามภาพจะไม่ถูกแยกออกไป หลังจากนั้นประโยคชนิดต่างๆ จากการจัดกลุ่มจะถูกระบุด้วยสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่อหาผลการประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ในภาษาอังกฤษ

การทดลองที่ 2

ประโยคภาษาอังกฤษที่เขียนโดยผู้เข้าร่วมวิจัยถูกวิเคราะห์ด้วยคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และไวยากรณ์ศาสตร์ อันประกอบด้วย ลักษณะชนิดของประโยค บทบาททางความหมาย และความหมายของประโยคต้องสื่อไปทางที่สอดคล้องกับภาพเคลื่อนไหวแต่ละภาพ ประโยคที่มีความหมายไม่สอดคล้องถูกแยกออกโดยไม่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

นำมาวิเคราะห์ แต่ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสะกดหรือผันรูปคำ รวมไปถึงการเลือกใช้คำ หากยังคงความหมายที่สื่อได้ตรงกับเหตุการณ์ตามภาพจะไม่ถูกแยกออกไป หลังจากนั้นประโยชน์ต่างๆ จากการจัดกลุ่มจะถูกระบุด้วยสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่อหาผลการประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ในภาษาไทย

การทดลองที่ 3

ประโยคภาษาอังกฤษที่ได้มาจากแบบทดสอบหลายตัวเลือก (multiple choice) โดยอาสาสมัครจะถูกให้เลือกประโยคที่สามารถบรรยายภาพเคลื่อนไหวได้ดีที่สุด จะถูกระบุด้วยสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่อหาผลของการเตรียมการรับรู้ (syntactic priming effect) ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่

ผลการวิจัย

ผู้เข้าร่วมงานวิจัยในการศึกษากับผู้รู้ทวิภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วยผู้ที่มีความสามารถทางภาษาไทย และอังกฤษไม่เท่ากัน โดยแบ่งออกเป็น ชาย 10 คน และหญิง 18 คน โดยมีระดับความสามารถทางภาษาอยู่ระหว่าง ระดับ A1-B1 ตามเกณฑ์ CEFR และมีอายุเฉลี่ย 20.4 ปี

การทดลองที่ 1 จากการวิเคราะห์คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำตอบที่ได้จากการทดลองที่หนึ่งพบว่า โดยภาพรวม ผู้เข้าร่วมวิจัยเขียนคำตอบจากสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียง จำนวน 12 ภาพ เป็นจำนวนทั้งหมด 388 ประโยค พบว่า โครงสร้างสามลำดับแรกของผู้เข้าร่วมวิจัยเลือกใช้ประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างกรรมกริยา คิดเป็นร้อยละ 41.75 โครงสร้างอกรรมกริยา คิดเป็นร้อยละ 24.5 และโครงสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 22.94 ตามลำดับ ดังแสดงตามตารางที่ 2 ต่อไปนี้ นอกจากนี้กล่าวได้ว่า พบผลจากการเตรียมรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ที่น้อยกว่าโครงสร้างอื่นๆ

ตารางที่ 2 การแจกแจงร้อยละของประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างต่างๆ ต่อสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงโดยรวม

โครงสร้าง	กรรมกริยา	อกรรมกริยา	ความ รวม	กรรม วาก	ผู้กระทำ การเคลื่อนที่	ความซ้อน	กริยาเรียง	คุณา ประโยค	อื่นๆ	รวม (N)
ร้อยละ	41.75	24.48	4.64	2.84	22.94	1.29	0.52	0.52	1.03	388

เมื่อพิจารณาตามลำดับสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ (caused-motion event prime) โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มคำกริยาหลักบ่งบอกเส้นทาง พบว่า สามภาพแรก (“ถีบ” “ปา” “วาง”) มีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.45, 51.61, และ 42.42 ตามลำดับ โดยภาพที่หนึ่งมีการใช้โครงสร้างกรรมวากเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 21.21 และในภาพที่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

สองและสามโครงสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 25.81 และ 33.33 ตามลำดับ ขณะที่ภาพสุดท้าย (“ให้”) มีการใช้โครงสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่คิดเป็นสัดส่วนลำดับแรก ร้อยละ 87.88 และลำดับสองคือโครงสร้างกรรมกริยาคิดเป็นร้อยละ 6.06

กลุ่มที่สองกลุ่มคำกริยาหลักกรรมกริยา พบว่า ทั้งสี่ภาพ (“ผลัก” “สไลซ์” “ทอย” “ยิง”) มีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75, 81.25, 75.76, และ 71.05 ตามลำดับ โดยภาพที่หนึ่ง สองและสี่ มีการใช้โครงสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ในลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 25, 9.38, และ 28.95 ตามลำดับ ขณะที่ภาพที่สามมีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 15.15

กลุ่มที่สามกลุ่มคำกริยาหลักเป็นคำอาการกริยา พบว่าทั้งสี่ภาพ (“ลอย” “กระโดด” “จาม” “ตะโกน”) มีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.97, 81.25, 87.10, และ 48.39 ตามลำดับ โดยในภาพที่หนึ่งและสอง มีการใช้โครงสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ที่เป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 17.24 และ 18.75 ขณะที่ภาพที่สามมีการใช้โครงสร้างประโยคความซ้อนเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 6.45 และภาพที่สี่มีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 29.03

เมื่อพิจารณาจากการทดลองที่หนึ่งเกี่ยวกับการประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ พบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยมีความยากลำบากในสร้างประโยคภาษาอังกฤษด้วยโครงสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่จึงใช้โครงสร้างกรรมกริยาที่แสดงเหตุการณ์ก่อการ (causal event) เพื่อเป็นการทดแทน เช่น She kicked her friend, He threw a chair หรือ He put down his gun เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบว่ามีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาทดแทนเช่นเดียวกัน เช่น She was kicked by her friend เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาพที่สี่เป็นภาพที่สื่อการมอบให้ หรือยื่นให้ พบการใช้โครงสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่อันเนื่องมาจากว่าโครงสร้างของคำว่า give ที่มีบุพบทติดตามด้วยผู้รับประโยชน์ (benefactive) ตรงกับโครงสร้างให้ในภาษาไทย (พิรุฬห์ ปิยมพงศ์ และกิงกาญจน์ เทพกาญจนา, 2560) ดังนั้นจึงตรงกับแนวคิดเรื่องการถ่ายโอนภาษาเชิงบวก (positive language transfer) ในกลุ่มที่สอง สอดคล้องกับกลุ่มที่หนึ่งที่พบประโยคโครงสร้างกรรมเป็นส่วนใหญ่เช่น They pushed tire, They rolled the dice, Mother sliced ham, และ He shoots the ball เป็นต้น ท้ายที่สุดกลุ่มที่สาม เป็นที่น่าสนใจว่าประโยคที่พบเป็นโครงสร้างกรรมกริยา เช่น the bottle floated, A horse jumped, He sneezed, Mother shouted เป็นต้น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบากในเขียนประโยคโครงสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ที่มีคำกริยาหลักเป็นกรรมกริยา เนื่องมาจากธรรมชาติทางความหมายของคำกริยาหลักเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการกรรม ดังนั้นเหตุการณ์การเคลื่อนที่เป็นการเคลื่อนที่ด้วยกริยาหลักที่เป็นกริยากรรมย่อมยากต่อความเข้าใจของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์และสร้างเป็นประโยคออกมา นอกจากนี้ยังพบการเทียบแบบของการแปลตรงตัวในภาษาอังกฤษของคำว่า “จน” และคำว่า “until” ในโครงสร้างประโยคความซ้อน เนื่องจากพบประโยคเช่น He sneezed until the tissue paper flew เป็นต้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ในการทดลองนี้สรุปได้ว่า ผลการเตรียมการเรียนรู้ด้วยภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงของเหตุการณ์ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่มีผลน้อยเมื่อให้ผู้รู้ทวิภาษาไทยและอังกฤษต่างศักย์เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 3 การแจกแจงร้อยละของประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างต่างๆ ต่อสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียง

โครงสร้าง	สกรรกรรยา	อกรรกรรยา	ความรวม	กรรรวาจาก	ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่	ความซ้อน	กรรยาเรียง	คุณานุประโยค	อื่นๆ	รวม (N)
ภาพที่ 1	45.45		9.09	21.21	12.12	9.09	3.03			33
2	51.61	6.45		6.45	25.81		3.23	6.45		31
3	42.42		21.21		33.33				3.03	33
4	6.06			3.03	87.88				3.03	33
5	75.00				25.00					32
6	81.25			3.13	9.38				6.25	32
7	75.76	15.15			9.09					33
8	71.05				28.95					38
9	13.79	68.97			17.24					29
10		81.25			18.75					320
11		87.10	3.23		3.23	6.45				31
12	29.03	48.39	22.58							31

การทดลองที่ 2 จากการวิเคราะห์คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำตอบที่ได้จากการทดลองที่หนึ่งพบว่า โดยภาพรวม ผู้เข้าร่วมวิจัยเขียนคำตอบจากสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ของหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียง จำนวน 12 ภาพ เป็นจำนวนทั้งหมด 388 ประโยค พบว่า โครงสร้างสามลำดับแรกของผู้เข้าร่วมวิจัยเลือกใช้ประโยคภาษาไทยโครงสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 46.6 โครงสร้างสกรรกรรยา คิดเป็นร้อยละ 26 และ โครงสร้างอกรรกรรยา คิดเป็นร้อยละ 23 ตามลำดับ นอกจากนี้กล่าวได้ว่า พบผลจากการเตรียมรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ที่มากกว่าโครงสร้างอื่นๆ

ตารางที่ 4 การแจกแจงร้อยละของประโยคภาษาไทยโครงสร้างต่างๆ ต่อสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงโดยรวม

โครงสร้าง	สกรร	อกรร	ความรวม	กรรรวาจาก	ผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่	ความซ้อน	กรรยาเรียง	คุณานุประโยค	อื่นๆ	รวม (N)
ร้อยละ	26	23	0.5	1.2	46.6	1.2		0.7		401

เมื่อพิจารณาตามลำดับสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ของหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ (caused-motion event prime) โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มคำกริยาหลักบ่งบอกเส้นทาง พบว่า สามภาพแรก (“kick”

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

“throw” “put” “give”) มีการใช้โครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่เป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.78, 58.82, 71.43 และ 100 ตามลำดับ โดยภาพที่หนึ่ง สอง และสามมีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 33.33, 41.18, และ 25.71 ตามลำดับ

กลุ่มที่สองกลุ่มคำกริยาหลักกรรมกริยา พบว่า ภาพห้าและแปด (“push” “shoot”) มีการใช้โครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่เป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.16 และ 69.70 ตามลำดับ โดยมีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 38.24 และ 30.30 ตามลำดับ ส่วนภาพที่หกและเจ็ด (“slice” “roll”) มีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาในลำดับที่หนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 55.56 และ 48.48 ตามลำดับ ขณะที่มีการใช้โครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่เป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 41.67 และ 33.33 ตามลำดับ

กลุ่มที่สามกลุ่มคำกริยาหลักเป็นคำกรกรรมกริยา พบว่าทั้งสี่ภาพ (“float” “jump” “sneeze” “shout”) มีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.85, 90.63, 78.79 และ 44.8 ตามลำดับ โดยในภาพที่เก้าและสิบ มีการใช้โครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่เป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 29.41 และ 6.25 ขณะที่ภาพที่สิบเอ็ดมีการใช้โครงสร้างประโยคความซ้อนเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 12.12 และภาพที่สิบสองมีการใช้โครงสร้างกรรมกริยาเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 34.5

ในการทดลองที่สอง เป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยประมวลเกี่ยวกับรูปแบบทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นการเขียนเป็นภาษาไทย โดยพบว่าในกลุ่มที่หนึ่งคำกริยาหลักแสดงเส้นทาง ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถเขียนประโยคโครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำกริยา “ให้” อย่างไรก็ตาม พบการเขียนด้วยโครงสร้างกรรมกริยารองลงมาเป็นอันดับสอง เช่น เขาถีบเพื่อน เขาขว้างแก้วอี้ เขาว่างป็น อันชี้ให้เห็นว่าผู้ร่วมวิจัยเห็นเหตุการณ์ก่อการ (causal event) เป็นหลัก ในคำกริยากลุ่มที่มีคำกริยากรรมกริยา พบว่ามีความหลากหลายในคำตอบ นั่นคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยสร้างประโยคโครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ในคำว่า “ผลัก” และ “ยิง” ขณะที่สร้างประโยคโครงสร้างกรรมกริยาสำหรับคำว่า “กลิ้ง” หรือ “ทอย” และ “สไลซ์” หรือ “หั่น” โดยไม่มีส่วนที่แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ (motion event) ในขณะที่กลุ่มคำกริยาหลักกรรมกริยาพบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยยังคงใช้ประโยคโครงสร้างกรรมกริยาโดยไม่มีส่วนแสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ซึ่งมีลักษณะตรงกับกลุ่มเดียวกันในการทดลองที่หนึ่ง ในการทดลองนี้สรุปได้ว่า ผลการเตรียมการเรียนรู้ด้วยภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงของเหตุการณ์ผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่มีผลผู้รู้ภาษาไทยและอังกฤษต่างศักราชเนื่องจากเป็นภาษาแม่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ตารางที่ 5 การแจกแจงร้อยละของประโยคภาษาไทยโครงสร้างต่างๆ ต่อสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียง

ภาพที่	โครงสร้าง	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา
ภาพที่	โครงสร้าง	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา	กรรมกริยา
1	33.33				13.89	52.78				36
2	41.18					58.82				34
3	25.71			2.86		71.43				35
4						100.00				32
5	38.24					61.76				34
6	55.56			2.78		41.67				36
7	48.48	18.18				33.33				33
8	30.30					69.70				33
9	2.94	58.82				29.41	2.94		5.88	34
10		90.63				6.25			3.13	32
11		78.79				9.09	12.12			33
12	34.5	44.8				20.69				29

การทดลองที่ 3 โดยภาพรวม ผลของการเตรียมการรับรู้ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่แสดงให้เห็นว่า ภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียง สามารถเตรียมการรับรู้ต่อการเลือกประโยคโครงสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ได้ถึง ร้อยละ 69.08 ตามมาด้วยเหตุการณ์ก่อนการ ร้อยละ 13.6 และเหตุการณ์เคลื่อนที่ ร้อยละ 9.43 ตารางที่ 6 การแจกแจงร้อยละตัวเลือกประโยคโครงสร้างต่างๆ ต่อสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงโดยรวม

	เหตุการณ์ก่อนการ (causal event)	เหตุการณ์เคลื่อนที่ (motion event)	เหตุการณ์ผู้กระทำการเคลื่อนที่ (caused-motion event)	N
ร้อยละ	13.6	9.43	69.08	456

เมื่อพิจารณาตามลำดับสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ของหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ (caused-motion event prime) โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มคำกริยาหลักบอกเส้นทาง ภาพที่หนึ่งถึงสี่ พบว่าประโยคโครงสร้างหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่สามารถบรรยายภาพเคลื่อนไหวไร้เสียงได้ดีที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 80, 74.29, 97.14 และ 82.86 ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มที่สองกลุ่มคำกริยาหลักกรรมกริยา ภาพที่ห้าถึงแปด พบว่าประโยคโครงสร้างหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่สามารถบรรยายภาพเคลื่อนไหวไร้เสียงได้ดีที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 62.86, 77.14, 62.86 และ 91.43 ตามลำดับ และกลุ่มที่สามกลุ่มกริยาหลักกรรมกริยา ภาพลำดับที่เก้า พบประโยคโครงสร้างกรรมกริยาเป็นประโยคที่บรรยายภาพได้ดีที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนภาพที่สิบถึงสิบสอง พบว่าประโยคโครงสร้างผู้กระทำการเคลื่อนเป็นประโยคที่บรรยายภาพได้ดีที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 85.71, 71.43 และ 88.57 ตามลำดับ

การทดลองที่สาม เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์คำตอบของผู้เข้าร่วมงานวิจัยเห็นได้ชัดว่าผลการเตรียมการเรียนรู้ด้วยภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงของเหตุการณ์ผู้กระทำการเคลื่อนที่มีผลอย่างชัดเจนต่อ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

การเลือกประโยคภาษาอังกฤษในแบบทดสอบทุกภาพ ยกเว้นภาพที่เก้าที่เป็นคำกริยา “float” ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเลือกตัวเลือกที่สอง นั่นคือ the bottle move into the sea อันเป็นส่วนที่แสดงเหตุการณ์เคลื่อนที่ (motion event) การทดลองนี้สรุปได้ว่า ผลการเตรียมการเรียนรู้ด้วยภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียงของเหตุการณ์ผู้กระทำการเคลื่อนที่มีผลต่อการเลือกประโยคโครงสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ในภาษาอังกฤษได้ ตารางที่ 6 การแจกแจงร้อยละตัวเลือกประโยคโครงสร้างต่างๆ ต่อสิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้ (caused-motion event prime) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวชนิดไร้เสียง

	เหตุการณ์ก่อการ (causal event)	เหตุการณ์เคลื่อนที่ (motion event)	เหตุการณ์ผู้กระทำการเคลื่อนที่ (caused-motion event)	N
1	17.14	2.86	80.00	38
2	25.71		74.29	38
3	2.86		97.14	38
4	17.14		82.86	38
5	37.14		62.86	38
6	20.00	2.86	77.14	38
7	2.86	34.29	62.86	38
8	8.57		91.43	38
9	14.29	60.00	25.71	38
10	8.57	5.71	85.71	38
11	11.43	17.14	71.43	38
12	11.43		88.57	38

สรุปอภิปรายผล

งานวิจัยนี้กล่าวถึงการประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์และการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ชนิดข้ามภาษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการประมวลรูปแบบทางไวยากรณ์เกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์และการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ชนิดข้ามภาษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ของผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์เป็นอย่างไร งานวิจัยนี้มีผู้เข้าร่วมงานวิจัยที่เป็นผู้รู้ทวิภาษาต่างศักย์ ประกอบด้วยผู้ที่มีความสามารถทางภาษาไทยและอังกฤษไม่เท่ากัน โดยแบ่งออกเป็น ชาย 10 คน และหญิง 18 คน โดยมีระดับความสามารถทางภาษาอยู่ระหว่าง ระดับ A1-B1 ตามเกณฑ์ CEFR และมีอายุเฉลี่ย 20.4 ปี ในการทดลองที่หนึ่ง ผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักย์แสดงถึงการประมวลที่เหมือนกันในกลุ่มหน่วยสร้างผู้กระทำการเคลื่อนที่ที่มีคำกริยาหลักบอกเส้นทางและกรรมกริยาโดยผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักย์ใช้ประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างกรรมกริยาโดยปราศจากส่วนที่แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ ขณะที่กลุ่มที่มีคำกริยาหลักเป็นกรรมกริยาผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักย์ใช้ประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างกรรมกริยาที่ไม่แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ซึ่งสามารถตีความได้ว่าเกิดจากความแตกต่างระหว่างภาษาไทยในตระกูลไทและภาษาอังกฤษในตระกูลอินโดยูโรเปียน และเป็นการเคลื่อนที่ในเชิงอุปลักษ์ในภาษาอังกฤษ ในการทดลองที่สอง ในกลุ่มที่มีคำกริยาหลักบอกเส้นทางและกรรมกริยา ผู้รู้ทวิภาษาภาษาไทยและ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ภาษาอังกฤษต่างศักย์ใช้ประโยคภาษาไทยโครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่โดยสัดส่วนที่สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า “ให้” ที่มีโครงสร้างอาร์กิวเมนต์ตรงกับคำว่า “give” ในภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามในกลุ่มที่มีคำกริยาหลักเป็นกรรมกริยาผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักย์ใช้ประโยคภาษาไทยโครงสร้างกรรมกริยาซึ่งตรงกับกลุ่มเดียวกันในการทดลองที่หนึ่ง ในการทดลองที่สาม ผู้รู้ทวิภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างศักย์สามารถเลือกคำตอบที่เป็นประโยคภาษาอังกฤษโครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ในสัดส่วนที่สูง ซึ่งยิ่งไปกว่านั้นภาพเคลื่อนไหวไร้เสียงที่แสดงหน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ทั้งสองภาพนั้นหากพิจารณาดูแล้วมักแสดงด้วยกริยาหลักสองประเภทคือกรรมกริยาและกรรมกริยาในทั้งสองภาษา ซึ่งผลการทดลองที่หนึ่งและสองแสดงให้เห็นว่ามีการใช้คำกริยาได้ตรงกับกริยาหลักในประโยคเตรียมการรับรู้ (sentence prime) ตามผลการทดลองที่ 1 และ 2 ขณะเดียวกันในการทดลองที่ 3 ผู้รู้ทวิภาษาเลือกประโยคแสดงเหตุการณ์ผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ในสัดส่วนที่สูงที่สุด อันแสดงให้เห็นว่ากลไกของผู้รู้ทวิภาษาสะท้อนถึงความสามารถในการเข้าใจและสามารถตีความเกี่ยวกับเหตุการณ์ผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่อันพิสูจน์ให้เห็นว่าหน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่เป็นสิ่งที่อยู่ในระบบปริชานและพบเจอได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันเหมือนกับสมมติฐานโดย Goldberg (1995) นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า สิ่งกระตุ้นการเตรียมการรับรู้เหตุการณ์ผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ที่แสดงโดยภาพเคลื่อนไหวมีผลต่อการเตรียมการรับรู้ทางวากยสัมพันธ์ได้ในระดับข้ามภาษา

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่าการเทียบแบบของการแปลตรงตัวในภาษาอังกฤษของคำว่า “จน” และคำว่า “until” ในโครงสร้างประโยคความซ้อน เนื่องจากพบประโยคเช่น He sneezed until the tissue paper flew เป็นต้น เพื่อทดแทนมาใช้ประโยคโครงสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ นั้นแสดงให้เห็นว่าประโยคผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ในภาษาอังกฤษที่มีคำกริยาหลักกรรมกริยายังมีความจำเป็นที่ได้รับการศึกษาในแง่ของงานวิจัยที่อาจพัฒนาเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจผู้รู้ทวิภาษาและการเรียนการสอนไวยากรณ์แบบข้ามภาษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เกิดขึ้นได้จากการสนับสนุนทุนวิจัยภายในโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- พรรณธิดา เอี่ยมศิริปรีดา. (2558). บทวิจารณ์หนังสือ “การวัดผลโดยนัยทางจิตวิทยาสังคมและจิตวิทยาเชิงบุคลิกภาพ.วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 21(2), 119-126.
- พิรุฬห์ ปิยมหงษ์ และ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา. (2560). คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของตัวบ่งชี้ผู้รับประโยชน์ “เพื่อ” และ “ให้” ในภาษาไทย. วารสารอักษรศาสตร์, 46(2), 345-407.
- พิรุฬห์ ปิยมหงษ์.(2564). หน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ในภาษาไทย. วารสารภาษาและภาษาศาสตร์, 39(1), 25-53.
- ศันสนีย์ เอกอัจฉริยา. (2561). รูปแบบไวยากรณ์ของผู้รู้ทวิภาษา: กรณีศึกษาผู้รู้ทวิภาษาไทย-จีนต่างศักย์. วารสารจีนศึกษา, 11 (2) ,1-27
- Branigan, H. (2007). Syntactic priming. *Language and Linguistics Compass*, 1, 1-16.
- Bock, J. K. (1986). Syntactic Persistence in Language Production. *Cognitive Psychology*, 18, 355-387. [http://dx.doi.org/10.1016/0010-0285\(86\)90004-6](http://dx.doi.org/10.1016/0010-0285(86)90004-6)
- Brito de Jesus, D., Borges Mota, M. (2017). Separate or Shared Syntax: Syntactic Processing in Bilinguals. *Estudos Anglo Americanos*, 46(2), 119-139.
- Chenu, F. & Jisa, H. (2006). Caused motion constructions and semantic generality in early acquisition of French. In E. V. Clark & B. F. Kelly (Eds.), *Constructions in Acquisition*, 233-261. Stanford, California: CSLI.
- Desmet, T., & Declercq, M. (2006). Cross-linguistic priming of syntactic hierarchical configuration information. *Journal of Memory and Language*, 54(4), 610-632. <https://doi.org/10.1016/j.jml.2005.12.007>
- Feng, H., Chen, L., Feng, L. and Feng, L. (2014) A Review of the Syntactic Priming—A Research Method in Sentence Production. *Open Journal of Modern Linguistics*, 4, 641-650. doi: 10.4236/ojml.2014.45055.
- Goldberg, A. (1995). *A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago: University of Chicago Press.
- Hartsuiker, R.J., Pickering, M.J., Veltkamp, E. (2004). Is syntax separate or shared between languages? Cross-linguistic syntactic priming in Spanish-English bilinguals. *Psychol Sci*, 15(6), 409-14. DOI: 10.1111/j.0956-7976.2004.00693.x.
- Loebell, Helga & Bock, Kathryn. (2003). Structural priming across languages. *Linguistics*. 41. <https://doi.org/10.1515/ling.2003.026>.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- Sung, H. (2019). Korean EFL Learners' Processing of English Caused-Motion Construction. *English Teaching*, 74(1), 49-73. DOI: 10.15858/engtea.74.1.201903.49.
- Talmy, L. (1985). Lexicalization patterns: Semantic structure in lexical forms. In T. Shopen (Ed.), *Language typology and syntactic description* (pp. 36-149). Cambridge: Cambridge University Press.
- Talmy, L. (2000). *Toward a cognitive semantics, Vol. 1: Concept structuring systems*. The MIT Press.
- Talmy, L. (2000). *Toward a cognitive semantics, Vol. 2: Typology and process in concept structuring*. The MIT Press.
- Wang, R, Liu, Y. (2018). Cross-Linguistics Study on Visual Syntactic Priming of Imbalanced Chinese-English Bilinguals. *Proceedings of the 4th International Conference on Arts, Design and Contemporary Education (ICADCE 2018)*. DOI:10.2991/icadce-18.2018.87

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

การศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืซุตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ An Ethnosemantic Study Of Taste Terms In Bisu

วียะดา มีศรี*

Wiyada meesri*

(Received : July 14, 2023 / Revised : August 3, 2023 / Accepted : August 3, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืซุตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหน่วยประกอบในการสร้างคำเรียกรส และการจำแนกคำเรียกรสในภาษาปืซุ ซึ่งการศึกษานี้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาโดยการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หน่วยประกอบและจัดจำแนกประเภทของคำเรียกรส ผลการศึกษาพบว่าในภาษาปืซุสามารถแยกหน่วยประกอบซึ่งแบ่งตามประเภทของคำเรียกรสได้เป็นคำเรียกรสชาติเดียว และคำเรียกรสชาติประสม โดยคำเรียกรสชาติเดียวจะมีหน่วยประกอบคือหน่วยหลักและหน่วยขยาย ซึ่งสามารถปรากฏเฉพาะหน่วยหลักเพียงอย่างเดียว หรือปรากฏในรูปหน่วยหลักกับหน่วยขยาย โดยสามารถมีหน่วยขยายได้ 3 ลักษณะคือ หน่วยหลักซ้ำรูปเพื่อเน้นย้ำให้รสชาติชัดเจนมากขึ้น หน่วยขยายหน้าแสดงค่าบ่งการเรียกรสหรือการปฏิเสธ และหน่วยขยายท้ายแสดงระดับของรสชาติ ส่วนคำเรียกรสชาติประสมพบว่าในภาษาปืซุมีอยู่ 2 ลักษณะ โดยอยู่ในรูปของหน่วยประกอบที่เกิดจากการนำเอาหน่วยหลัก 2 หน่วย มาเรียงต่อกันเลย หรือการนำเอาหน่วยหลัก 2 หน่วย มาเรียงต่อกันโดยมีคำเชื่อมคั่น

นอกจากนี้คำเรียกรสในภาษาปืซุสามารถจำแนกประเภทได้เป็นคำเรียกรสชาติต้นแบบและคำเรียกรสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบ ซึ่งพบว่าคำเรียกรสชาติต้นแบบมี 8 คำคือ /aŋɥaw/:รสหวาน /aŋblə/:รสจี๊ด /aŋɥi/:รสมัน /aŋɥen/:รสเปรี้ยว /aŋkhà/:รสขม /aŋjáŋ/:รสเค็ม /aŋphan/:รสฝาด และ /aŋphi/:รสเผ็ด และคำเรียกรสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ ทศนคติพบ 2 คำ คือ /aŋtsabɪ/:รสอโรย และ /kampɔ/:รสกลมกล่อม กลิ่นพบ 4 คำ คือ /aŋhɔm/:รสหอม /aŋhnam/:รสเหม็น /aŋkhiw/:รสขี้ว และ /aŋsap/:รสคาว กายสัมผัสพบ 5 คำ คือ /aŋtsi/:รสเย็น /aŋhɔŋ/:รสร้อน /aŋhjàŋ/:รสคัน /aŋsin/:รสชุ่ม และ /aŋhjam/:รสชา และลักษณะเนื้อวัตถุพบ 3 คำ คือ /aŋphɔj/:รสกรอบ /aŋhnəŋ/:รสเหนียว และ /aŋdɔ/:รสนุ่ม จากการศึกษาพบว่าชาวปืซุไม่ได้ให้ความสำคัญกับรสชาติหลักของอาหาร แต่ให้ความสำคัญกับทศนคติที่มีต่ออาหารชนิดนั้นๆ มากกว่า และมักนิยมบริโภคอาหารตามรสที่มีในธรรมชาติและปรุงแต่งอาหารน้อย

คำสำคัญ : ปืซุ, คำเรียกรส, วรรณศาสตร์ชาติพันธุ์

*อาจารย์สาขาศิลปศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

อีเมล wid2222@hotmail.com

Lecturer at Department of Arts, Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna Chiangrai. Email wid2222@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the structure of taste terms and its categorization in Bisu language. The data used in this research was conducted by asking informants to identify the tastes. The results showed that there were two structures: simple and compound terms. The simple taste terms have the structure and syntactic relation in the forms of Head-Modifier and Modifier-Head-Modifier which can be divided into three types of reduplication of the head to emphasize the tastes to be clearer, initial modifier to mark the taste or negate, and final modifier to degree of tastes. The compound taste terms are found in two types which were constituents of Head-Head and Head-Connective-Head.

The categorization of taste terms can be divided into 2 groups: prototype taste terms and non-prototype taste terms. There are 8 basic taste terms which are /aŋt̪aw/:sweet, / aŋblə/: watery, / aŋt̪i/:rich, / aŋt̪en/:sour, / aŋkhà/:bitter, / aŋjáŋ/:salty, /aŋphan/:acidulous, and /aŋphi/:spicy. There are 14 non-basic taste terms of 4 categories of attitude (/ aŋtsabɪ/:delicious and / kampɔ/:mellow), smell (/ aŋhɔm/:scented, /aŋhnam/:stench,/aŋkhiw/:rank and /aŋsap/: fishy), sensation (/aŋtsi/:cool, /aŋhlɔŋ/:hot, / aŋhjàŋ/:itchy, / aŋsɪn/:moist, and / aŋhjam/: senseless) and texture (/ aŋphɔj/:crispy, / aŋhnɔŋ/:sticky and / aŋdɔ/:mild). Studies have shown that the Bisu people do not prioritize the main taste of their food. but pay more attention to the attitude towards this type of food and tend to eat foods based on their natural flavours and less food additives.

Keywords: Bisu, Taste Terms, Ethnosemantics

บทนำ

การบริโภคอาหารที่ปลอดภัยเป็นผลดีต่อสุขภาพ ปัจจุบันองค์การภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสนใจกับการศึกษาอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้าน โดยอาศัยวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของท้องถิ่นซึ่งแต่ละสังคมจะมีประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมการบริโภคอาหารในรูปแบบที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป รวมทั้งมีแนวทางการปฏิบัติและวิธีการในการเลือกลักษณะและชนิดของอาหารให้สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนซึ่งเป็นองค์ประกอบของสังคมนั้น การศึกษาเกี่ยวกับรสในวัฒนธรรมหรือชาติพันธุ์จึงอาจเป็นเสมือนภาพสะท้อนให้เห็นระบบคิดที่เป็นนามธรรม และวิถี

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบกายในการเลือกรับอาหารและการรับรู้เข้าใจเกี่ยวกับรสต่างๆตามวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการฟื้นฟูและดูแลสุขภาพให้กับบุคคลทั่วไปได้

จากผลการเก็บข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยส้านพลับพลา พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ปืชู บ้านดอยชมภู หมู่ที่ 7 ต.โป่งแพร่ อ.แม่ลาว จ.เชียงราย ด้านสุขภาพและอนามัย พบผู้ป่วยเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมเช่น โรคเบาหวาน โรคความดันฯ ในหมู่บ้านน้อยมาก (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยส้านพลับพลา, 2565) ดังนั้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้รสชาติอาหาร และการบริโภคอาหารของกลุ่ม ชาติพันธุ์นี้ จึงอาจสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และแก้ไขปัญหาโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของบุคคลทั่วไปได้

การศึกษาในแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์เป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์โดยผ่านทางการศึกษาภาษา เป็นการพยายามหาแนวทางที่จะเข้าถึงความนึกคิดและโลกทัศน์ของชนชาติต่างๆ จากมุมมองของผู้พูดเหล่านั้น โดยวิเคราะห์ความหมายในภาษา ทำให้สามารถเข้าใจระบบคิดหรือปรีชาญาณของคนในวัฒนธรรมนั้น (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2538) และนำเอาการมองโลกของเขาผ่านการใช้ภาษามานำเสนออย่างเป็นระบบระเบียบ และพิสูจน์ได้เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “คำเรียกรส” (taste terms) ในภาษาปืชู ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาตามแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์โดยเน้นศึกษาวงคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับรสอาหารที่สามารถสะท้อนความนึกคิดของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชู เพื่อใช้คำเรียกรสนี้สะท้อนให้เห็นระบบคิดที่เป็นนามธรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชูที่เกี่ยวข้องกับการเลือกรับอาหารและการรับรู้เข้าใจเกี่ยวกับรสต่างๆตามวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ ซึ่งน่าจะสอดคล้องสัมพันธ์กับอุบัติการณ์ที่พบผู้ป่วยเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมในหมู่บ้านน้อยมาก และเมื่อเข้าใจระบบคิดและการเลือกรับอาหารก็จะสามารถใช้เป็นแนวทางหรือทางเลือกในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของบุคคลทั่วไปได้ต่อไปอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ภาษาปืชูถือเป็นภาษาหนึ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาเนื่องจากพบผู้ใช้ภาษานี้ไม่มากนักในปัจจุบัน การศึกษาในครั้งนี้จะมีส่วนช่วยทำให้เกิดความเข้าใจ ส่งเสริม อนุรักษ์ และขยายขอบเขตการศึกษาภาษาปืชูให้กว้างขวางขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์คำเรียกรสในภาษาปืชู
2. เพื่อจำแนกประเภทของคำเรียกรสที่สะท้อนระบบคิดเกี่ยวกับอาหารของชาวปืชู

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืซูในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะคำเรียกรสของผู้พูดภาษาปืซูที่อยู่ในบ้านดอยชมภู หมู่ 7 ต.โป่งแพร่ อ.แม่ลาว จ.เชียงราย เท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระบบคำเรียกรสของผู้พูดภาษาปืซู
2. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจระบบปริชานเรื่องอาหารและวัฒนธรรมการกินอาหารของชาว

วิธีการดำเนินการศึกษา

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การเก็บข้อมูล

1.1 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลคำเรียกรสในภาษาปืซูในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในพื้นที่ บ้านดอยชมภู หมู่ 7 ต.โป่งแพร่ อ.แม่ลาว จ.เชียงราย เท่านั้น

1.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา ในการคัดเลือกผู้บอกภาษาเพื่อเป็นตัวแทนผู้บอกภาษาในภาษาปืซู ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังต่อไปนี้

1.2.1. เป็นเพศชายหรือหญิง มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป เนื่องจากผู้ที่มีอายุในช่วงวัยกลางคนขึ้นไปมีความสามารถในการใช้ภาษาปืซูได้อย่างคล่องแคล่ว

1.2.2. เป็นผู้พูดภาษาปืซูเป็นภาษาหลัก และเป็นคนในพื้นที่ในจุดเก็บข้อมูล

1.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์คำเรียกรสประกอบด้วยข้อมูลของผู้บอกภาษา และรายชื่ออาหาร เครื่องปรุง ผัก ผลไม้ วัตถุดิบธรรมชาติ จำนวน 180 รายการที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากสิ่งที่มีในชุมชน โดยใช้คำถามว่า “(รายการอาหาร) มีรสชาติอย่างไร” และให้บอกทัศนคติที่มีต่อรสชาตินั้นๆ รวมถึงการให้รายละเอียดข้อมูลอื่นๆ ตามที่ผู้บอกภาษาจะอธิบาย ซึ่งตลอดการสัมภาษณ์จะทำการจดบันทึกคำตอบเกี่ยวกับ คำเรียกรสของผู้บอกภาษาเป็นสัทอักษร (อ้างอิงจากตารางสัทอักษรของ David Day, 2009) พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลที่ได้ด้วยเครื่องบันทึกเสียง เพื่อสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จดบันทึกอีกครั้ง

1.4 ข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลผู้ศึกษาจะใช้แนวทางในการเก็บข้อมูลตามแนวทางการศึกษาของ สุปัตรา จิรนนทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย (2552) ซึ่งใช้ข้อมูลที่น่ามาพิจารณาเป็นคำตอบของคำถามข้างต้นทุกอย่างที่เก็บรวบรวมได้ ไม่ว่าจะเป็นรสชาติที่ได้จากการรับรู้รสในรูปแบบต่างๆ ทั้งในเชิงบรรยาย (descriptive) และในเชิงประเมิน (evaluative) เช่น จากปุ่ม รับรส จากจมูก จากลักษณะเนื้อวัตถุ ทัศนคติ ฯลฯ โดยไม่จำกัด

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เฉพาะการรับรู้รสจากปุ่มรับรสเท่านั้น เนื่องจากประสบการณ์การรับรู้รสไม่ใช่เป็นเพียงการทำงานของอวัยวะ การรับรู้ต่างๆของร่างกายเท่านั้น แต่การรับรู้ยังเป็นกระบวนการที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามลำดับตั้งแต่ การกัดอาหาร เคี้ยวอาหาร ตลอดจนกระทั่งกลืนอาหาร กล่าวคือเมื่อเรากัด เคี้ยว และกลืนอาหาร เราอาจรู้สึก ได้ถึงการเปลี่ยนแปลงของรสอาหารที่เพิ่มมากขึ้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1.วิเคราะห์โครงสร้างส่วนประกอบของคำเรียกรส ในที่นี้จะพิจารณาแยกเป็นคำเรียกรสชาติเดี่ยว และคำเรียกรสชาติประสม

2.2.การจำแนกประเภทของคำเรียกรส

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจำแนกประเภทคำเรียกรสผู้ศึกษาแบ่งออกเป็น วิเคราะห์รสชาติต้นแบบ และ รสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบ จากเกณฑ์ที่ใช้ในงานวิจัยคำเรียกรสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาในแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ ของสุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย (2552) โดยมี รายละเอียดดังนี้

2.2.1 รสชาติต้นแบบและรสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบ

- รสชาติต้นแบบ เป็นรสชาติที่มีมากที่สุดในบรรดารสชาติทั้งหมด มีคุณสมบัติตรงกับที่กำหนดไว้ในความหมายมาตรฐาน เช่น พจนานุกรม สารานุกรม ฯลฯ แห่งชาติ ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 ได้ให้ความหมายของรสชาติไว้ว่า เป็น “สิ่งที่รู้ได้ด้วยลิ้น” ซึ่งเป็นความหมายที่เข้าใจของคนส่วนใหญ่ รสชาติจำนวน 15 รสชาติที่สัมผัสได้ด้วยลิ้นประการเดียวได้แก่ เผ็ด เปรี้ยว ส้ม หวาน เค็ม มัน จืด ขม ขื่น อื่น แสบ ส่ำ ฝาด ฝืน และเผื่อน

- รสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบ เป็นรสชาติที่รับรู้ได้ด้วยสัมผัส 4 รสชาติที่ไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และรสชาติที่นอกเหนือไปจากที่รับรู้ได้ด้วยลิ้นคือ รสชาติที่รับรู้ได้ด้วยจมูกหรือกลิ่น กายสัมผัส ลักษณะเนื้อ วัตถุ ทศนคติ และชื่ออาหาร/วัตถุ อย่างไรก็ตามรสชาติแต่ละหมวดหมู่นี้มีความใกล้เคียงกับคุณสมบัติของรสต้นแบบ หรือการได้รับการยอมรับว่าเป็นรสชาติจากคนส่วนใหญ่ต่างกัน โดยสามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ ดังนี้ 1. ทศนคติ เช่น กลมกล่อม อร่อย นัว ดี 2. กลิ่น เช่น หอม เหม็น คาว ฉุน 3. กายสัมผัส เช่น เย็น ร้อน ซ้ำ คัน 4. ลักษณะเนื้อวัตถุ เช่น กรอบ เหนียว นุ่ม 5. ชื่ออาหาร/วัตถุ เช่น รสตะไคร้ รสปลาร้า

ผลการศึกษา

จากการศึกษาคำเรียกรสที่ปรากฏในกลุ่มชาติพันธุ์ปืซู หมู่ 7 บ้านดอยชมพู ต.โป่งแพร่ อ.แม่ลาว จ.เชียงราย พบว่ามีการใช้คำเรียกรสในภาษาทั้งสิ้น 22 คำ ในการเรียกรสชาติของอาหาร ซึ่งผู้ศึกษาสนใจ ศึกษาใน 2 ประเด็น คือ 1.วิเคราะห์โครงสร้างส่วนประกอบของคำเรียกรส และ 2.การจำแนกประเภทของคำเรียกรส ดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

1.วิเคราะห์โครงสร้างส่วนประกอบของคำเรียกรส

จากการศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืซูพบว่าในการสร้างคำเรียกรสในภาษาปืซูนั้น สามารถจำแนกโครงสร้างในการสร้างคำเรียกรสออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ คำเรียกรสชาติเดี่ยว และคำเรียกรสชาติประสม

1.1 คำเรียกรสชาติเดี่ยว ระบบภาษาของภาษาปืซูมีหน่วยประกอบของคำที่ใช้ในการเรียกรสชาติเดี่ยว ประกอบด้วยหน่วยหลัก และหน่วยขยาย สามารถอธิบายได้ดังนี้

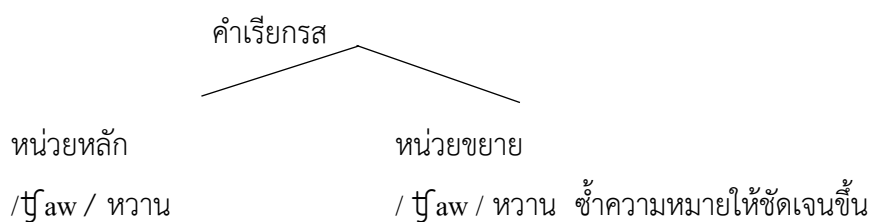
1.1.1 โครงสร้างและวากยสัมพันธ์ของคำเรียกรสชาติเดี่ยว

คำเรียกรสชาติเดี่ยวคือคำที่ใช้ในการเรียกรสชาติอาหารที่มีรสชาติเพียงอย่างเดียว ซึ่งโดยทั่วไปคำเรียกรสชาตินี้จะปรากฏในบทบาทของกริยาหรือกริยาลีในภาษาปืซู โดยอาจปรากฏเป็นคำเดี่ยว โดยไม่มีหน่วยขยาย หรือปรากฏพร้อมหน่วยขยายเหมือนกริยาทั่วไป ซึ่งสามารถแสดงเป็นโครงสร้างหน่วยประกอบของคำเรียกรสได้ดังนี้

1) หน่วยหลัก เป็นหน่วยคำอิสระที่สามารถปรากฏโดยลำพังได้ เช่น /phɪ/ หรือ ผัด /tʃen/ หรือ เปี้ยว แต่การปรากฏในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีการสนทนากันเป็นประโยคยาวๆ มักไม่ค่อยใช้ในการเอ่ยคำเรียกรสนั้นๆ เดี่ยวๆ เช่น หากถามว่า “พริกมีรสชาติดังไร” คำตอบที่ได้จะเป็น /aŋphɪ/ หรือ รสเผ็ด ไม่ใช่คำว่า /phɪ/ เดี่ยวๆ

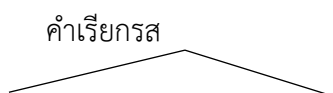
2) หน่วยขยาย จะช่วยให้ความหมายของหน่วยหลักมีความเจาะจงยิ่งขึ้น โดยหน่วยขยายในคำเรียกรสภาษาปืซูมีลักษณะดังนี้

2.1) เป็นคำเดี่ยว โดยการกล่าวซ้ำคำหลักอีกครั้ง ดังนี้

2.2) เป็นกริยาลี ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

2.2.1) หน่วยขยายเกิดนำหน้าหน่วยหลัก โดยหน่วยขยายจะนำมาข้างหน้าแสดงการบ่งคำเรียกรส /aŋ/ หรือแสดงการปฏิเสธว่าไม่มีรสชาตินั้นๆ /mə/ หรือ /bə/ แล้วจึงตามด้วยหน่วยหลัก ดังนี้

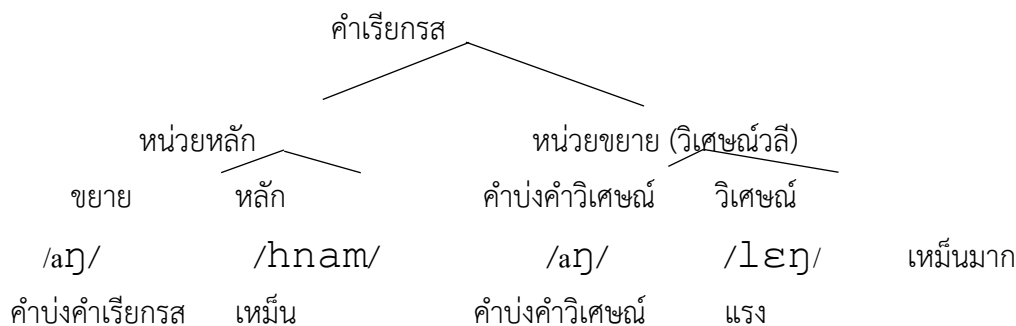

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

หน่วยขยาย 1	หน่วยหลัก	
/aŋ/ คำบ่งคำเรียกรส	/tʃaw/ หวาน	รสหวาน
/mə/ หรือ /bə/ คำปฏิเสธ	/tʃaw/ หวาน	ไม่หวาน

2.2.2) หน่วยขยายเป็นวิเศษณ์วลีเกิดตามหลังหน่วยหลัก เพื่อแสดงระดับของรสชาติอาหารนั้นๆ ดังนี้

1.1.2 หน่วยประกอบและอรรถศาสตร์ของคำเรียกรสชาติเดียวในภาษาปืซู

จากการศึกษาคำเรียกรสชาติเดียวในภาษาปืซู พบหน่วยประกอบที่เป็นหน่วยหลักและหน่วยขยาย ดังนี้

1) **หน่วยหลัก** เป็นรสชาติจากการรับรู้หลายมิติ ได้แก่ การรับรู้โดยปุ่มรับรสที่ลิ้น การรับรู้จากจมูกหรือกลิ่น การรับรู้ทางกายสัมผัส ลักษณะเนื้อวัตถุ และทัศนคติ ซึ่งในภาษาปืซูพบทั้งสิ้น 22 คำ¹ ดังนี้

- **ปุ่มรับรสที่ลิ้น** พบ 8 คำ คือ /aŋ tʃaw/ หรือ รสหวาน, /aŋ blə/ หรือ รสจืด, /aŋ tʃɛ/ หรือ รสมัน, /aŋ tʃen/ หรือ รสเปรี้ยว, /aŋ khə/ หรือ รสขม, /aŋ jəŋ/ หรือ รสเค็ม, /aŋ phan/ หรือ รสฝาด, และ /aŋ phɛ/ หรือ รสเผ็ด

- **ทัศนคติ** พบ 2 คำ คือ /aŋ tsabɛ/ หรือ รสอร่อย และ /kampɔ/ หรือ รสกลมกล่อม

- **กลิ่น** พบ 4 คำ คือ /aŋ hɔm/ หรือ รสหอม, /aŋ hnam/ หรือ รสเหม็น, /aŋ khiw/ หรือ รสฉิว และ /aŋ sap/ หรือ รสคาว

¹ ทั้งนี้ในการให้คำตอบเกี่ยวกับคำเรียกรส เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามว่า “.....มีรสชาติอย่างไร” ผู้บอกภาษามักตอบด้วยการนำคำบ่งคำเรียกรส /aŋ/ มาหน้าหน้าคำเรียกรสเสมอ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงคงรูปหน่วยขยาย /aŋ/ นำหน้าหน่วยหลักในหน่วยประกอบหน่วยหลักเอาไว้โดยไม่แยกเป็นหน่วยขยาย+หน่วยหลัก

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

- กายสัมผัส พบ 5 คำ คือ /aŋtɕɯ/ หรือ รสเย็น, /aŋhlɔŋ/ หรือ รสร้อน, /aŋhjàŋ/ หรือ รสคัน, /aŋsɯŋ/ หรือ รสชุ่ม, และ /aŋhjàm/ หรือ รสชา

- ลักษณะเนื้อวัตถุ พบ 3 คำ คือ /aŋphɔj/ หรือ รสกรอบ, /aŋhnəŋ/ หรือ รสเหนียว, และ /aŋdɔ/ หรือ รสนุ่ม

2) หน่วยขยาย เป็นส่วนเพิ่มเติมเข้าไปในหน่วยหลักเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับรสชาตินั้น ซึ่งในการประกอบคำเรียกรสในภาษาปืซูหน่วยขยายจะมีหรือไม่มีก็ได้ พบว่าในภาษาปืซูจะมีการระบุหน่วยขยายใน 3 ลักษณะคือ

2.1) การวางหน่วยหลักซ้ำลงไปอีกครั้งเพื่อเป็นการเน้นย้ำรสชาตินั้นให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เช่น /ɕʰaw ɕʰaw/ หมายถึง หวานหวาน, /tɕɯ tɕɯ/ หมายถึง เย็นเย็น

2.2) การวางหน่วยขยายไว้หน้าหน่วยหลักเพื่อแสดงว่าอาหารเป็นหรือไม่เป็นรสชาติ นั้นๆ หน่วยขยายที่วางไว้หน้าหน่วยหลักได้แก่ /aŋ/ และ /mə/ หรือ /bə/ ในการออกเสียงคำในภาษาปืซูจะมีการเติมหน่วยคำ /aŋ/ ไว้ข้างหน้าคำที่มีลักษณะเป็น adjective (David Day, 2009) และจากการศึกษา คำเรียกรสในครั้งนี้พบว่าคำว่า /aŋ/ ยังถูกนำมาใช้นำหน้าคำเรียกรส คำเรียกเครือญาติ และคำวิเศษณ์ใน ภาษาปืซูอีกด้วย และพบว่าเมื่อต้องการแสดงการปฏิเสธว่าไม่มีรสชาตินั้นจะมีการตัดหน่วยคำ /aŋ/ ทิ้งไปและ มีการเติมหน่วยคำ /mə/ หรือ /bə/ ลงไปแทนที่ซึ่งจะทำให้มีความหมายแสดงการปฏิเสธว่าอาหารไม่ได้มี รสชาตินั้นๆ เช่น จาก /aŋjǎŋ/ หมายถึง เค็ม เปลี่ยนรูปเป็น /məjǎŋ/ หมายถึง ไม่เค็ม

2.3) การวางหน่วยขยายไว้หลังหน่วยหลักเพื่อแสดงระดับของรสชาติของอาหารนั้นๆ เช่น /aŋhnam aŋləŋ/ ซึ่งหมายถึง เหม็นแรง (เหม็นมาก)

1.2 คำเรียกรสชาติประสม ในการศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืซู พบว่ายังมีการสร้างคำเรียกรสที่เกิด พร้อมกัน 2 รสชาติ โดยสามารถสร้างหน่วยประกอบได้ดังนี้

1.2.1 นำหน่วยหลัก 2 หน่วยหลักมาต่อกัน โดยใช้หน่วยหลักเดิม ซึ่งเกิดขึ้นได้โดยทั่วไปใน อาหารที่มีรสชาตินั้นมากกว่า 1 รสชาติ เช่น ขมเปรี้ยว /aŋkhàŋtɕen/ อร่อยหอม /aŋtɕabɯ hɔm/

1.2.2 นำหน่วยหลัก 2 หน่วยหลักมาต่อกัน แล้วเชื่อมด้วยคำเชื่อม เช่น /phicalɔtɕen calɔ/ หมายถึง เผ็ดด้วยเปรี้ยวด้วย /ɕʰawlɔ hɔmɔ/ หมายถึง หวานด้วยหอมด้วย

2.การจำแนกประเภทของคำเรียกรส

ในการจัดจำแนกประเภทของคำเรียกรสในภาษาปืซูในที่นี้ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์รสต่างๆตาม ลักษณะสำคัญ 2 กลุ่มใหญ่คือ คำเรียกรสชาติต้นแบบ และคำเรียกรสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบ และให้ผู้บอกภาษา

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

แสดงทัศนคติที่มีต่อรสชาติเหล่านั้น โดยอาศัยแนวทางในการศึกษาตามเกณฑ์ของสุพัตรา จิรันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย (2552) ได้อธิบายความหมายของรสชาติต้นแบบและรสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบไว้ดังนี้

2.1. รสชาติต้นแบบ

เป็นรสชาติที่มีมากที่สุดในบรรดารสชาติทั้งหมด มีคุณสมบัติตรงกับที่กำหนดไว้ในความหมายมาตรฐาน เช่น พจนานุกรม สารานุกรม ฯลฯ แห่งชาติ ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของรสชาติไว้ว่าเป็น “สิ่งที่รู้ได้ด้วยลิ้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 973) ซึ่งเป็นความหมายที่เข้าใจของคนส่วนใหญ่ รสชาติต้นแบบที่พบในภาษาปักษ์มีทั้งสิ้นจำนวน 8 รสชาติ ที่สัมผัสได้ด้วยลิ้นประการเดียวได้แก่ หวาน จืด มัน เปรี้ยว ขม เค็ม ฝาด และเผ็ด ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

- /aŋtʰaw/ หรือ รสหวาน หมายถึง มีรสอย่างน้ำตาล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1318) เป็นรสที่พบว่ามีใช้บอกรสอาหารเป็นจำนวนมากในภาษาปักษ์ และเป็นรสที่ชาวปักษ์มีทัศนคติชื่นชอบพบในอาหารเช่น แตงโม ผักกาดขาวต้มสุก น้ำตาล มะละกอ ฯลฯ

- /aŋblə/ หรือ รสจืด หมายถึง “มีรสไม่เค็มไม่เปรี้ยวเป็นต้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 327) เป็นรสพื้นฐานในภาษาปักษ์ ซึ่งจากคำบอกเล่าของผู้บอกภาษามักกล่าวว่าอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ปักษ์จะไม่เน้นรสจัดมาก ส่วนใหญ่จะรับประทานรสจืด และใส่เกลือเพียงเล็กน้อย รสชาตินี้พบในอาหารหลายชนิดเช่น ต้มผักต่างๆ น้ำเปล่า แมงมัน ฯลฯ

- /aŋtʰu/ หรือ รสมัน หมายถึง “มีรสอย่างรสกะทิหรืออย่างถั่วลิสงคั่ว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 899) รสชาติดังกล่าวนี้เป็นรสชาติที่ไม่ค่อยชื่นชอบตามทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์ปักษ์ เนื่องจากชาวปักษ์ไม่นิยมรับประทานอาหารที่มีรสเลี่ยน มัน จากการสอบถามผู้บอกภาษาได้ให้ข้อมูลว่าอาหารส่วนใหญ่ในกลุ่มชาติพันธุ์ปักษ์ไม่นิยมนำกะทิมาประกอบอาหาร แต่ก็ยังพบว่ามีอาหารที่มีรสชาติดมันอื่นๆในกลุ่มชาติพันธุ์ปักษ์ เช่น แมงมัน งา หนอนไม้ไผ่ ฯลฯ ซึ่งเป็นรสชาติดมันที่ไม่ออกเลี่ยนมาก

- /aŋtʰen/ หรือ รสเปรี้ยว หมายถึง “มีรสอย่างหนึ่งเหมือนรสมะนาว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 756) พบว่าเป็น รสพื้นฐานอีกรสชาติหนึ่งที่มีใช้บ่อยเป็นจำนวนมากในภาษาปักษ์ โดยชาวปักษ์มีทัศนคติทั้งทางบวกและทางลบต่อรสชาติดังกล่าวเมื่อรสชาติดังกล่าวปรากฏร่วมกับรสชาติอื่นๆ เช่นเมื่อใช้ประกอบกับรสขม ก็จะแสดงความไม่ชื่นชอบอาหารนั้นๆออกมา แต่มักชื่นชอบเมื่อเป็นรสชาติของอาหารนั้นๆโดยตรง รสเปรี้ยวที่พบในอาหารต่างๆในกลุ่มชาติพันธุ์ปักษ์ เช่น ส้มป่อย ลาบพริก มะขามอ่อน เมี่ยง ฯลฯ

- /aŋkhə/ หรือ รสขม หมายถึง “รสอย่างหนึ่งอย่างรสสะเดาหรือบอระเพ็ด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 169) ไม่พบการใช้บ่อยมาก และพบว่ามีการใช้คู่กับรสเปรี้ยวเพื่อบอกทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาหารนั้น พบการใช้รสขมในอาหาร เช่น เมี่ยง ยา เปลือกมะนาว ฯลฯ

- /aŋjəŋ/ หรือ รสเค็ม หมายถึง “มีรสอย่างรสเกลือ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 268) เป็นรสชาติพื้นฐานอีกรสชาติหนึ่ง ซึ่งมักพบในการประกอบอาหารของชาวปักษ์ จากการสอบถามผู้บอกภาษา ผู้บอก

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ภาษาได้อธิบายให้ฟังว่าอาหารในกลุ่มชาติพันธุ์ปืชูส่วนใหญ่ไม่ได้ปรุงรสอย่างใดเป็นสำคัญในการประกอบอาหารมักจะเติมเกลือลงไปเพื่อเพิ่มรสชาติให้กับอาหารเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากคำว่า /aŋjǎŋ/ แล้วในการพูดถึงอาหารที่มีรสเค็มยังพบการใช้รูปศัพท์ /aŋkem/ แทนบ้างซึ่งอาจได้รับอิทธิพลมาจากภาษาไทยถิ่นเหนือที่อยู่แวดล้อม เมื่อตรวจสอบกับผู้บอกภาษาส่วนใหญ่มักอธิบายว่าคำนี้มาจากภาษาไทยถิ่นเหนือและมีแนวคิดที่ไม่ใช่ภาษาปืชูผู้วิจัยจึงไม่ได้นำมาใช้ในการสรุปผลการศึกษาคั้งนี้ แต่ใส่ข้อมูลไว้เพื่อเป็นข้อสังเกตในการใช้ภาษาของชาวปืชู รสเค็มที่พบในอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชูเช่น ปลาร้าแห้ง เกลือ ปลาเค็ม ฯลฯ

- /aŋphaŋ/ หรือ รสผาด หมายถึง “รสชนิดหนึ่งอย่างรสหมากดิบทำให้ผัดคอก กลิ่นไม่ลง น้ำลายแห้ง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 797) พบว่าคำนี้ในภาษาปืชูได้รวมเอาความหมายรสเผื่อนและรสซ่าเข้าไปด้วย เนื่องจากเมื่อพูดถึงอาหารที่มีรสเผื่อน รสขื่น และรสซ่า ผู้บอกภาษาจะแทนด้วย /aŋphaŋ/ เช่น ผู้วิจัยถามว่า ใบพลู มีรสชาติอย่างไร ผู้บอกภาษาก็จะตอบว่า /aŋphaŋ/ และเมื่อผู้ศึกษาถามว่า น้ำอืดลม มีรสชาติอย่างไร ผู้บอกภาษายังคงตอบว่า /aŋphaŋ/ ซึ่งเกิดกับผู้บอกภาษาทุกท่าน นอกจากรูป /aŋphaŋ/ แล้วในการพูดถึงอาหารที่มีรสผาด/เผื่อน/ขื่น ยังพบการใช้รูปศัพท์ /aŋkhǎn/ แทนบ้างสำหรับผู้บอกภาษาบางท่าน ซึ่งในที่นี้ เมื่อตรวจสอบกับผู้บอกภาษาส่วนใหญ่มักอธิบายว่าคำนี้มาจากภาษาไทยถิ่นเหนือและมีแนวคิดที่ไม่ใช่ภาษาปืชูผู้วิจัยจึงไม่ได้นำมาใช้ในการสรุปผลการศึกษาคั้งนี้ โดยรสผาดที่พบในอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชูเช่น ใบพลู ยาธาตุน้ำแดง ใบฝรั่ง มะเฟือง ฯลฯ

- /aŋphǎi/ หรือ รสเผ็ด หมายถึง “มีรสอย่างพริก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 787) จากการศึกษาพบว่า รสเผ็ดเป็นรสที่พบในอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชู แต่จากการบอกเล่าของผู้บอกภาษาจะพบว่ารสเผ็ดนี้ส่วนใหญ่แล้วผู้บอกภาษาจะนำพริกเป็นเมืงมากินแนมกับอาหารเมื่อต้องการรสเผ็ด โดยไม่นิยมใส่ลงไป ในอาหารแต่อาจมีอยู่บ้างแต่มีไม่มาก เช่น ลาบพริก² และรสเผ็ดนี้ยังพบในพืชผักอื่นๆที่นำมาประกอบอาหารอีกด้วย รสเผ็ดที่พบในอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชู เช่น พริกชนิดต่างๆ ขิง ลาบพริก กระเทียม น้ำพริก ฯลฯ

2.1.2 รสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบ เป็นรสชาติที่รับรู้ได้ด้วยสัมผัส 4 รสชาติที่ไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และรสชาติที่นอกเหนือไปจากที่รับรู้ได้ด้วยลิ้นคือรสชาติที่รับรู้ได้ด้วยจมูกหรือกลิ่น ภายสัมผัส ลักษณะเนื้อวัตถุ ทัศนคติ และชื่ออาหาร/วัตถุ อย่างไรก็ตามรสชาติแต่ละหมวดหมู่นี้มีความใกล้เคียงกับคุณสมบัติของรสต้นแบบหรือการได้รับการยอมรับว่าเป็นรสชาติจากคนส่วนใหญ่ต่างกัน โดยสามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

1) ทัศนคติ ในภาษาปืชูพบคำเรียกรสที่แสดงทัศนคติทั้งสิ้น 2 คำ คือ กลมกล่อม และ อร่อย

² อาหารประจำกลุ่มชาติพันธุ์ปืชู ชนเผ่าปืชูมีวิถีชีวิตเรียบง่าย อยู่กินตามธรรมชาติด้วยการหาพืชผัก

สมุนไพรมาเป็นอาหาร คือ ลาบพริกสมุนไพร ส่วนใหญ่ทำกินกันในมื้อกลางวัน เวลาชาวบ้านช่วยกันลงแขก หรือทำกินเองในครอบครัว (ทีมวิจัยชุมชนชาวปืชู บ้านดอยชมภู ต.โป่งแพร่ อ.แม่ลาว จ.เชียงราย, 2559)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

- /kampɔ/ หรือ รสกลมกล่อม เป็นคำเรียกรสที่เกิดจากรสชาติต้นแบบตั้งแต่ 2 รสเกิดร่วมกันเช่น หวานมัน เปรี้ยวหวาน ซึ่งเมื่อถามด้วยชื่ออาหารที่มีลักษณะดังกล่าวผู้บอกภาษามักตอบด้วยการนำคำเรียกรสต้นแบบมาเรียงต่อกันมากกว่า แต่พบว่ามีการใช้คำนี้บ่อยครั้งเช่นกัน ซึ่งคำนี้ใช้ในบริบทที่แสดงทัศนคติที่มีต่อรสชาติอาหารที่ไม่ถึงกับชื่นชอบ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคำนี้น่าจะเป็นคำยืมจากภาษาไทยถิ่นเหนือและจากการตรวจสอบผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ใช้คำนี้ในการเรียกรสดังกล่าว อาหารที่แสดงลักษณะรสดังกล่าวเช่น มะม่วง ส้มเขียวหวาน มันต้ม ฯ

- /aŋtsabɯ/ หรือ รสอร่อย พบว่าชาวปืชูนิยมใช้คำนี้ในการแสดงความพอใจในรสชาติอาหารเมื่ออาหารนั้นมีรสชาติถูกปาก และพบว่ามีการใช้บ่อยมากโดยไม่คำนึงถึงรสชาติหลักของอาหารนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นรสหวาน รสเปรี้ยว รสเผ็ด ฯ เมื่ออาหารนั้นมีรสชาติถูกปากจะมีการใช้คำนี้ในทันทีก่อนจะมีการนึกถึงรสชาติหลักของอาหารนั้นๆ คำเรียกรสนี้สามารถใช้กับอาหารได้ทุกประเภทที่ผู้รับประทานมีความรู้สึกพึงพอใจ

2) กลิ่น ในภาษาปืชูปบคำเรียกรสที่แสดงกลิ่นขณะรับประทานทั้งสิ้น 4 คำ คือ หอม เหม็น ชิว และ คาว

- /aŋhɔm/ หรือ รสหอม เป็นคำเรียกรสที่แสดงลักษณะของอาหารที่มีกลิ่นพึงใจในขณะรับประทานซึ่ง คำนี้มีเสียงพ้องกับคำว่า หอม ในภาษาไทย แต่ออกเสียงต่างกันโดยในภาษาปืชูจะออกเสียงด้วยวรรณยุกต์กลางระดับ พบว่าคำนี้สามารถใช้ได้กับอาหารในทุกประเภทที่ผู้พูดมีความพึงพอใจในกลิ่น และจากการตรวจสอบผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ใช้คำนี้ในการเรียกรสดังกล่าว

- /aŋhnam/ หรือ รสเหม็น เป็นคำเรียกรสที่แสดงลักษณะของอาหารที่มีกลิ่นไม่พึงใจในขณะรับประทาน พบว่าในภาษาปืชูนิยมใช้คำนี้ในการบอกถึงอาหารที่มีกลิ่นไม่พึงใจในทุกประเภท

- /aŋkhiw/ หรือ รสชิว เป็นคำเรียกรสที่แสดงลักษณะของอาหารที่มีกลิ่นขึ้นจมูก แต่ไม่แสดงความชัดเจนในเรื่องของลักษณะของความเหม็นหรือความหอม คำเรียกรสคำนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นคำยืมจากภาษาไทยถิ่นเหนือคำว่า ชิว และจากการตรวจสอบผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ใช้คำนี้ในการเรียกรสดังกล่าว พบการใช้คำนี้ในอาหารเช่น พริก ใบโหระพา ใบกะเพรา

- /aŋsap/ หรือ รสคาว เป็นคำเรียกรสที่แสดงลักษณะของอาหารที่มีกลิ่นคาว ซึ่งพบว่ามีการใช้คำว่า /aŋhnam/ ในการบอกรสชาติของอาหารที่มีกลิ่นคาวนี้ในผู้บอกภาษาปืชูเช่นกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคำนี้น่าจะเป็นคำยืมจากภาษาไทยถิ่นเหนือคำว่า สาบ และจากการตรวจสอบผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ใช้คำนี้และ /aŋhnam/ ในการเรียกรสดังกล่าว เป็นที่น่าสังเกตว่าอิทธิพลของภาษาถิ่นเหนือน่าจะเริ่มมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงเรื่องการใช้คำของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชูพอสมควร พบการใช้คำนี้ในอาหารเช่น ปลา เนื้อ และผู้บอกภาษาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีกับรสชาตินี้

3) กายสัมผัส ในภาษาปืชูปบคำเรียกรสที่แสดงลักษณะกายสัมผัสในขณะรับประทานทั้งสิ้น 5 คำ คือ เย็น ร้อน คัน ชุ่ม และซา

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- /aŋtɕɯ̌/ หรือ รสเย็น พบว่าในภาษาปืซูมีการใช้รสที่แสดงลักษณะกายสัมผัสที่เกิดจากความเย็นแต่ไม่มาก จากการสอบถามผู้บอกภาษา ผู้บอกภาษากล่าวว่าอาหารที่มีลักษณะเย็นไม่เป็นที่นิยมของชาวปืซู เช่น น้ำแข็ง ไอศกรีม แต่แสดงความพึงพอใจในรสของ ยามอม

- /aŋhlɔŋ/ หรือ รสร้อน ในภาษาปืซูมีการใช้คำนี้ในการเรียกอาหารเช่น พริก ขิง น้ำพริก เหล้า

- /aŋhj àŋ/ หรือ รสคัน พบว่ามีการใช้คำเรียกรสนี้กับอาหารที่ทำให้เกิดอาการระคายเคืองในปาก และคอ เช่น บอน

- /aŋsɯ̌n/ หรือ รสชุ่ม พบว่ามีการใช้คำนี้แสดงลักษณะอาหารที่มีรสชาติเย็นชุ่มคอ โดยผู้บอกภาษาได้อธิบายว่าต่างจากคำว่าเย็นตรงที่รู้สึกเย็นเข้าไปข้างในและทำให้สบายคอใช้กับอาหารเช่น ยามอม

- /aŋhj am/ หรือ รสชา พบว่ามีการใช้คำนี้แสดงลักษณะอาหารที่มีรสชาติที่ทำให้เกิดอาการชา ลิ้น โดยพบว่าใช้กับอาหารคือ มะแขว่น ซึ่งจากการบอกเล่าของผู้บอกภาษากล่าวว่า มะแขว่นถือเป็นพืชสมุนไพรชาวปืซูใช้กันมาอย่างยาวนาน อาหารของชาวปืซูไม่มีเครื่องเทศนอกจากมะแขว่น

4) ลักษณะเนื้อวัตถุ ในภาษาปืซูพบคำเรียกรสที่แสดงลักษณะกายสัมผัสที่เกิดจากเนื้อวัตถุในขณะรับประทานทั้งสิ้น 3 คำ คือ กรอบ เหนียว และนุ่ม

- /aŋphɔj/ หรือ รสกรอบ การใช้คำเรียกรสคำนี้พบว่าใช้กับอาหารที่มีลักษณะกรอบ เป็นผง ซึ่งตรงกับคำในภาษาไทยถิ่นเหนือว่า ฟ่อย คำนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นคำยืมภาษาไทยถิ่นเหนือเนื่องจากจากการสอบถามถึงลักษณะอาหารของชาวปืซูพบว่าชาวปืซูไม่นิยมรับประทานอาหารที่ทำด้วยการทอด บั๊ง ย่าง ซึ่งรสกรอบที่มีลักษณะกรอบเป็นผงมักเกิดกับอาหารประเภททอด ผู้วิจัยได้สอบถามถึงอาหารประเภทอื่นที่มีลักษณะกรอบ มักได้คำตอบเป็นรสชาติอื่นๆเช่น มะม่วงดิบ ผู้บอกภาษามักตอบ เปรี๊ยว หรือไม่ก็มันหวาน และจากการตรวจสอบผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ใช้คำนี้ในการเรียกรสดังกล่าว โดยคำว่ากรอบพบว่าใช้ในอาหารเช่น แคนหมู ข้าวเกรียบฯ

- /aŋhnɔŋ/ หรือ รสเหนียว พบว่าคำนี้มักถูกใช้ในการเรียกอาหารที่ยากแก่การกัด ทำให้ขาดออกจากกัน เช่น หมูทอด

- /aŋdɔ/ หรือ รสนุ่ม พบว่าคำนี้ถูกนำไปใช้กับอาหารที่มีเนื้อสัมผัสอ่อนนุ่ม เช่น เปือก มัน

จากการวิเคราะห์คำเรียกรสในภาษาปืซูโดยแบ่งเป็นรสชาติต้นแบบและรสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบ ผู้วิจัยพบว่าคำเรียกรสในภาษาปืซูมีคำที่สามารถใช้กับอาหารได้อย่างหลากหลายอยู่ไม่กี่คำเช่น /aŋtɕabɯ̌/ หรือ รสอร่อย /aŋhnam/ หรือ รสเหม็น ซึ่งคำเหล่านี้มักจะเป็นคำที่ผู้บอกภาษาใช้ในการกล่าวถึงรสชาติของอาหารที่พบก่อนที่จะกล่าวถึงรสชาติต้นแบบของอาหารนั้น ปรากฏการณ์นี้อาจสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ในเรื่องของอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ปืซูที่มองอาหารในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ โดยไม่สนใจในเรื่องของรสชาติจริงของอาหารนั้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

นอกจากนี้จากการศึกษาครั้งนี้คำเรียกรสชาติต้นแบบและคำเรียกรสชาติที่ไม่ใช่ต้นแบบในภาษาปืซูปัจจุบัน มีหลายคำที่ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะได้รับอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นเหนือ แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวผู้วิจัยยังไม่ได้มีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบใช้เพียงการตรวจสอบจากทัศนคติของชาวปืซูที่มีต่อคำนั้นตัดสินว่าเป็นภาษาปืซูหรือไม่ ดังนั้นการจะทำความเข้าใจภาษาปืซูเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอดอย่างแท้จริงควรมีการศึกษาให้กว้างขวางมากขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาคำเรียกรสในแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ ทำให้สามารถอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของแต่ละชาติพันธุ์ การมีคำเรียกรสที่หลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละภาษา สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการมีอยู่ และการให้ความสำคัญกับอาหารและรสของอาหารเหล่านั้นในแต่ละวัฒนธรรม เช่นในภาษาปืซูคำเรียกรสที่ปรากฏใช้ในการเรียกรสอาหารที่พบบ่อยคือการพิจารณาอาหารว่าอร่อย หรือไม่อร่อย ก่อนที่จะให้รายละเอียดรสชาติที่เป็นรสชาติต้นแบบอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าชาวปืซูในเรื่องของการบริโภคอาหารนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับรสชาติหลักของอาหาร แต่ให้ความสำคัญกับทัศนคติที่มีต่ออาหารชนิดนั้นๆมากกว่า

นอกจากนี้คำเรียกรสชาติในภาษาปืซูสะท้อนให้เห็นว่าชาวปืซูนิยมรับประทานอาหารที่มีรสชาติดตามธรรมชาติซึ่งสัมพันธ์กับพืชพันธุ์ธัญญาหารที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรลัดดา เมฆบัณฑิต (2547) ที่กล่าวว่า การมีคำเรียกรสที่แตกต่างกันไปในแต่ละภาษา สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการมีอยู่และการให้ความสำคัญกับอาหารและรสชาติของอาหารเหล่านั้นในแต่ละวัฒนธรรม ชาวปืซูไม่นิยมบริโภคอาหารที่มีความมันเลี่ยน ไม่นิยมบริโภคอาหารที่ทำจากกะทิ และจากสภาพแวดล้อมของชาวปืซูเมะพร้าวไม่ได้เป็นพืชหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่นจึงอาจเป็นเหตุผลให้รสชาติดังกล่าวไม่เป็นที่นิยมในกลุ่มปืซู รวมถึงพืชพันธุ์ธัญญาหารอื่นๆ ในท้องถิ่นปืซูก็มักจะไม่ค่อยพบอาหารที่มีลักษณะมันเลี่ยน

ปรากฏการณ์อีกหนึ่งลักษณะที่พบจากการศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืซูคือ หากมีรสชาติที่ชาวปืซูไม่คุ้นเคยคำเรียกรสจะปรากฏในลักษณะของการเทียบเคียงกับรสชาติเดิมที่เคยมี หรือใช้คำในภาษาอื่นในการเรียกรสชาตินั้น เช่น “ซ่า” ซึ่งเป็นรสชาติที่ไม่สามารถหาได้จากวัตถุดิบตามธรรมชาติของชาวปืซู ในการเรียกรสชาติดังกล่าวจึงพิจารณาเทียบเคียงกับรสชาติที่มีอยู่ในภาษาแล้วนำคำเรียกรสนั้นมาใช้ในการเรียกรสชาติดังกล่าว ในที่นี้นำคำว่า “ผาด” มาใช้ในการเรียกรสชาติ “ซ่า” ความแตกต่างในการมีคำเรียกรสที่ไม่เหมือนกันนี้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการรับประทานอาหารที่ต่างกันของชาวปืซูกับคนทั่วไป การมีหรือไม่มีอาหารนั้นๆ และการบริโภคอาหารที่ไม่คุ้นเคยทำให้ชาวปืซูนำสิ่งที่ตนมีมาใช้ในการเปรียบเทียบกับรสชาติที่ไม่คุ้นเคยนั่นเอง

และการพบคำเรียกรสบางคำซึ่งอาจสันนิษฐานว่าคำเหล่านั้นน่าจะเกิดจากการปนกันของภาษาปืซูกับภาษาไทยถิ่นเหนือ ก็อาจกล่าวได้ว่าในอดีตรสชาติดังกล่าวอาจไม่ได้เป็นรสชาติที่ชาวปืซูให้ความสำคัญในบริโภคเช่น “รสกรอบ” เกิดกับอาหารจำพวกทอดซึ่งจากการศึกษาพบว่าชาวปืซูไม่นิยมรับประทานอาหาร

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ประเภท ทอด บั้ง ย่าง คำนี้จึงอาจเกิดจากการปนกันของภาษาเมื่อรับเอาวัฒนธรรมการบริโภคของชาวล้านนาเข้ามา และสะท้อนให้เห็นว่าชาวปืชู่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับรสชาติดังกล่าวเพราะไม่ได้เป็นรสชาติพื้นฐานที่มีในกลุ่มชาติพันธุ์

จากลักษณะของการบริโภคอาหารของชาวปืชู่ มักนิยมบริโภคพืชผักที่ปลูกเองตามธรรมชาติ เนื้อสัตว์บริโภคตามที่หามาได้ ไม่นิยมบริโภคอาหารเลี่ยนมัน ทอด บั้ง ย่าง นิยมรับประทานอาหารที่มีรสตามธรรมชาติ ไม่มีเครื่องเทศปรุงแต่งอาหารด้วยเกลือ และปลูกพืชผักสวนครัวในบริเวณบ้าน พฤติกรรมการบริโภคเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดผลดีต่อร่างกายของผู้บริโภค ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถิติการศึกษาโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยส้านพลับพลา พบผู้ป่วยที่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมเป็นจำนวนน้อยมากในกลุ่มผู้บริโภคชาวปืชู่ พฤติกรรมการบริโภคอาหารในลักษณะดังกล่าวนี้อาจนำไปใช้เป็นแนวทางในบริโภคอาหารให้กับบุคคลทั่วไปที่มีความกังวลเรื่องโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหาร หรือผู้ที่ต้องการรักษาสุขภาพต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาคำเรียกรสในภาษาปืชู่ในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเป้าหมายในการศึกษาเฉพาะเรื่องของคำเรียกรสที่ปรากฏใช้ในภาษาปืชู่ พบปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในภาษาในหลายแง่มุมซึ่งอาจสามารถศึกษาต่อได้ ดังนี้

1. คำว่า /aŋ/ ปรากฏใช้นำหน้าคำเรียกรสเพื่อเป็นคำบ่งคำเรียกรส สามารถปรากฏได้ทั้ง หน้าคำวิเศษณ์ และหน้าคำบอกเครือญาติ ในภาษาปืชู่คำนี้มีลักษณะการใช้และมีหน้าที่ไวยากรณ์อย่างไร
2. ศึกษาภาษาปืชู่ในแง่มุมอื่นๆเพื่อให้เข้าใจระบบปริชาณของกลุ่มชาติพันธุ์ปืชู่เพื่อสืบสาน รักษา ภาษาปืชู่ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้ลูกหลานได้ศึกษา เรียนรู้ต่อไป

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เอกสารอ้างอิง

- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย. (2540). *ข้อมูลชุมชน (พื้นที่สูง) กลุ่มชาติพันธุ์ ละว้า บ้านดอยชมพู่*. [เอกสารอัดสำเนา]. ผู้แต่ง.
- ทิมวิชัยชุมชนชาวปืชู่ บ้านดอยชมภู ต.โป่งแพร่ อ.แม่ลาว จ.เชียงราย. (2559). *ปืชู่ จี๋ต้าง อางเก็งอากอ อาลีบอาก ลาว ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของชาวปืชู่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น และศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต.
- ธีระพันธุ์ ล.ทองคำ. (2535). *คำเรียกสีในภาษาไทย (เมี้ยน)*. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรม หน่วยปฏิบัติการวิจัยทางภาษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรลัดดา เมฆบัณฑิต. (2547). *การศึกษาคำเรียกรสและทัศนคติเกี่ยวกับรสในภาษาจีนแต่จิวตามแนววรรณคดีชาตินิพนธ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยส้านพลับพลา. (2565). *สถิติผู้ป่วยโรคติดต่อไม่เรื้อรังบ้านดอยชมภู*. [เอกสารอัดสำเนา]. เชียงราย: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยส้านพลับพลา.
- ฤทัย พานิช. (2560). การศึกษาคำศัพท์พื้นฐานในภาษาปืชู่: กรณีศึกษาคำศัพท์ทางภูมิศาสตร์. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ปริทัศน์*. 4(2), 62-83.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2552). *รายงานการวิจัยคำเรียกรสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาในแนววรรณคดีชาตินิพนธ์*. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). *คำเรียกรสและการรับรู้รสของชาวจีนและชาวไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลิกา ผาสุขกิจ. (2543). *คำเรียกรสในภาษาไทยถิ่นตามแนววรรณคดีชาตินิพนธ์* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา, และสุพัตรา จิรนนทนาภรณ์. (2556). การศึกษาคำเรียกชื่อพืชในกลุ่มภาษาชาติพันธุ์ไท ในเขตภาคเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร*. 21(1), 72-92.
- Backhouse, A.E. (1994). *The Lexical Field of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Term*. London: Cambridge University Press.
- David Day, G.R. (2009). *The Doi Chom Phu Bisu Noun Phrase* (Unpublished master's thesis). Payap University, Chiang Mai.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Hongli, J. (2005). A Study of Language use and Language Attitude among Bisu Speakers in China and Thailand (Unpublished master's thesis). Payap University, Chiang Mai.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

บันไดเสียงเมเจอร์ (The Major Scale)

สมบัติ เวชกามา*

Sombat Watchkama*

(Received : November 16, 2023 / Revised : December 27, 2023 / Accepted : December 27, 2023)

บทคัดย่อ

บันไดเสียงเมเจอร์ (Major Scale) หรือเรียกว่า ไอโอเนียนโหมด (Ionian Mode) เป็นบันไดเสียงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดมีการนำมาใช้ในการประพันธ์เพลง การบันทึกโน้ตเพลงสู่การบรรเลงโดยการขับร้องหรือใช้เครื่องดนตรีถ่ายทอด บันไดเสียงเมเจอร์จะมีระดับเสียงเรียงเป็นลำดับขั้นในบรรทัด 5 เส้น โดยการเคลื่อนที่แบบไดอาโทนิค (Diatonic) จากระดับเสียงต่ำไปเสียงสูงในลักษณะเรียงแบบขาขึ้น (Ascending) และเรียงจากระดับเสียงสูงลงมาเสียงต่ำแบบขาลง (Descending) ทั้งนี้บันไดเสียงจะมีระดับเสียงแตกต่างกัน จะมีเครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางชาร์ปและเครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางแฟลตควบคุมกำกับ บันไดเสียงเมเจอร์มีโครงสร้างจำนวน 2 ส่วนคือ เมเจอร์เททราคอร์ด (Major Tetrachord) กับ เมเจอร์เททราคอร์ด (Major Tetrachord) รวมกัน ช่วงระยะเสียงในบันไดเสียงเมเจอร์ประกอบด้วย ระยะห่าง 1 เสียงเต็ม จำนวน 5 ช่วงเสียง คือลำดับขั้นที่ 1 – 2 (C - D), 2 – 3 (D - E), 4 – 5 (F - G), 5 – 6 (G - A), 6 – 7 (A - B) ระยะช่วงครึ่งเสียง จำนวน 2 ช่วงเสียง คือ ลำดับขั้นที่ 3 – 4 (E - F) และ 7 - 8 (B - C)

ระดับเสียงในบันไดเสียงเมเจอร์จะมีเครื่องหมายแปลงเสียงทางชาร์ปหรือเครื่องหมายแปลงเสียงทางแฟลตควบคุมกำกับในบรรทัด 5 เส้น

คำสำคัญ : บันไดเสียงเมเจอร์

*คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

*Instructor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University.

Corresponding Author; Email: mr.sombat3847@gmail.com

Abstract

The Major Scale, also known as the Ionian Mode, is the most popular scale used in composition or recording music scores into the performance by singing or using musical instruments to convey. A major scale has a 5-line hierarchy of pitches, with a diatonic movement from low pitches to high pitches in an ascending order and from descending pitches. However, the major scale has different levels of pitches as marked with a sharp and a flat. It also has a combined structure of 2 parts which are Major Tetrachord and Major Tetrachord. The pitch in the major scale consists of 1 full pitch of 5 intervals, which is a hierarchy of 1 – 2 (C - D), 2 – 3 (D - E), 4 – 5 (F - G), 5 – 6 (G - A), and half pitch of 2 intervals, which is a hierarchy of 3-4 (E-F) and 7-8 (B-C).

The pitch in a major scale is marked with a sharp or a flat inflection on the 5 lines.

Keywords: The Major Scale

บทนำ

บันไดเสียง (Scale) มีความสำคัญในการพัฒนาดนตรีในรูปแบบต่างๆ มาก ซึ่งบันไดเสียงจะเป็นโครงสร้างหลักในระดับเสียงให้มีการเคลื่อนที่ไปมาในระดับสูงหรือต่ำ ในความหมายสากลระดับเสียงเรียงตามลำดับขั้นบันไดในบรรทัด 5 เส้น ซึ่งจะประกอบด้วยจำนวนตัวโน้ต 1 ถึง 12 ตัว และในความหมายของคำว่า สเกล (Scale) จะมีพื้นฐานมาจากภาษาอิตาลีที่อ่านว่า สกาลา (Scale) ถ้าแปลตรงตัว คือ ขั้นบันได ดังนั้นในทางดนตรีจึงหมายถึงลักษณะโน้ตที่เรียงตามลำดับขั้นจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงหรือจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำแบบไดอาโทนิค (Diatonic) ของโน้ต 7 ตัว โดยมีช่วงเสียงห่างกัน 1 เสียง (Tone) และมีระยะห่างครึ่งเสียง $\frac{1}{2}$ (Semitone) รูปแบบบันไดเสียงจะมีหลายชนิดแต่ละชนิดก็มีรูปแบบโครงสร้างที่แตกต่างกัน ซึ่งในความแตกต่างดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากระยะห่างของช่วงระดับเสียงในแต่ละบันไดเสียงที่ไม่เหมือนกัน โดยอาจมีเครื่องหมายตั้งบันไดเสียงบังคับ หรืออาจมีเครื่องหมายแปลงเสียงเข้ามาควบคุมระดับขั้นเสียงต่างๆ ได้ (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2543, น. 73)

เอิร์ล เฮนรี (Henry, 2004, p. 149) ได้อธิบายว่า บันไดเสียงหมายถึง กลุ่มของระดับเสียงที่วางเรียงกันเป็นลำดับขั้นจากเสียงต่ำไปเสียงสูงในลักษณะเรียงแบบขาขึ้น (Ascending) และเรียงจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำเรียกว่า แบบขาลง (Descending) บันไดเสียงจะมีโครงสร้างแตกต่างกันและสามารถนำไปพัฒนาสร้างสรรค์การประพันธ์เพลงในรูปแบบต่างๆ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ดนตรีตะวันตกได้ให้ความสำคัญกับบันไดเสียงมาตั้งแต่ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 17 จนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการนำบันไดเสียงมาใช้กับดนตรีนักทฤษฎีหรือนักปฏิบัติเครื่องดนตรีจึงต้องทำความเข้าใจกับโครงสร้างของบันไดเสียงสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับเสียงสู่ทิศทางสำเนียงเสียงการสร้างสรรค์งานดนตรีที่ต้องการของตนเองให้ได้

ความรู้ทั่วไปโครงสร้างพื้นฐานบันไดเสียง

บันไดเสียงสร้างจากโน้ต 7 ตัวที่เรียงลำดับกันในบรรทัด 5 เส้น การเคลื่อนที่ระดับเสียงเรียกว่า บันไดเสียงไดอาโทนิค(Diatonic Scale) ลักษณะตัวโน้ตที่เรียงกันประกอบด้วย C D E F G A B และ C บันไดเสียงไดอาโทนิคจะมี 2 ชนิดคือ (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2543, น.51)

1. บันไดเสียงเมเจอร์ (Major Scale)
2. บันไดเสียงไมเนอร์ (Major Scale)

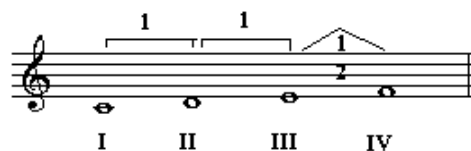
นอกจากนี้ กอร์ดอน เดอลามอนท์ (Delamont, 1976, p. 7) ได้อธิบายว่า พื้นฐานองค์ประกอบโครงสร้างหลักของบันไดเสียงหรือโหมดจะมีวิธีการสร้างหลายรูปแบบ แนวทางในการวิเคราะห์โดยทั่วไป นิยมใช้หลักการวิเคราะห์จากลักษณะชนิดร่วมของโครงสร้างพื้นฐานบันไดเสียง

ที่มาจากส่วนประกอบ 2 ส่วนหรือท่อนคือ เททราคอร์ด (Tetrachord) ที่เป็นส่วนบน และเททราคอร์ดที่เป็นส่วนล่างแล้วนำมาผสมรวมกัน ซึ่งแต่ละส่วนนั้นจะมีระดับเสียงเรียงกัน 4 ระดับ

การแบ่งกลุ่มท่อนลำดับเสียง 4 ระดับที่จัดเรียงกันไปตามลำดับขั้นมี 4 ชนิด ซึ่งในบทนี้จะนำเอาเททราคอร์ดชนิดต่าง ๆ มารวมกันสร้างให้เป็นบันไดเสียงที่หลากหลาย รูปแบบโครงสร้างของเททราคอร์ด มีดังนี้

รูปแบบโครงสร้างเททราคอร์ด

1. โครงสร้างเมเจอร์เททราคอร์ด (Major Tetrachord)

2. โครงสร้างไมเนอร์เททราคอร์ด (Minor Tetrachord)

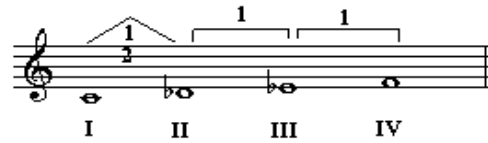

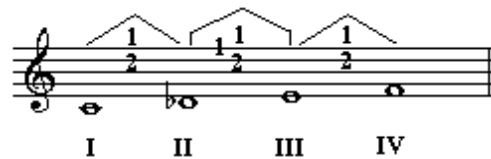
วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

3. โครงสร้างพรีเจียนเททราคอร์ด (Phrygian Tetrachord)

4. ฮาร์โมนิกเททราคอร์ด(Harmonic Tetrachord)

ภาพที่ 1 แสดงระยะช่วงเสียงโครงสร้างของฮาร์โมนิกเททราคอร์ด

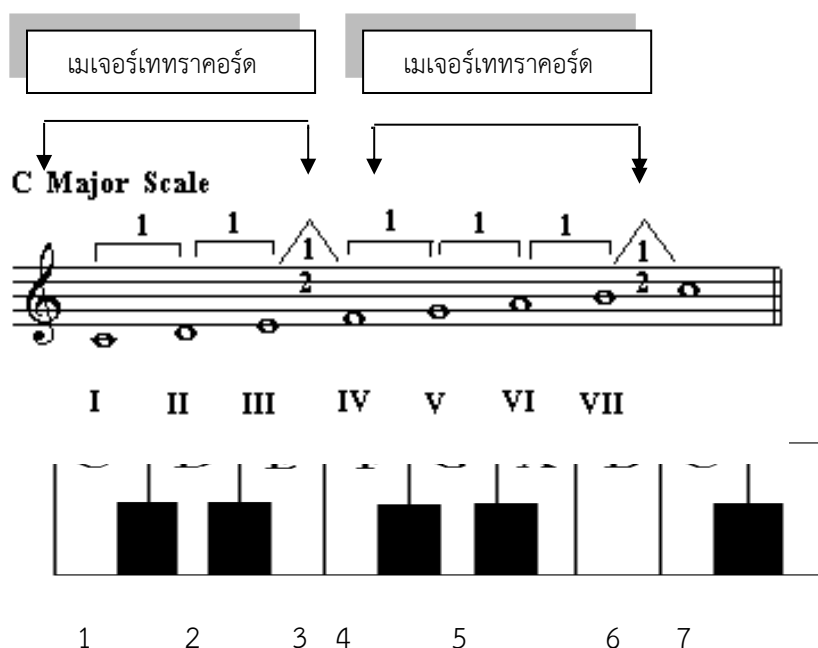
ที่มา : สังเคราะห์จาก บรรจง ชลวิโรจน์, 2545, น. 4

บันไดเสียงเมเจอร์

เจฟฟ์ ชโรดิล (Schroedl, 2003, p.38) ได้อธิบายว่า บันไดเสียงเมเจอร์ (Major Scale) หรือเรียกว่า ไอโอเนียนโหมด (Ionian Mode) เป็นบันไดเสียงที่นิยมมากที่สุดและนำมาใช้เป็นพื้นฐานหลักในฝึกปฏิบัติหรือบรรเลง นอกจากนี้ยังใช้เป็นบันไดเสียงเปรียบเทียบเพื่อนำไปพัฒนาให้มีโครงสร้างใหม่ขยายขึ้นมีทำนองทางดนตรีมากที่สุด บันไดเสียงเมเจอร์จะมีคุณลักษณะสุมเสียงทำนองสง่างาม เข้มแข็ง

1. โครงสร้างของบันไดเสียง

บันไดเสียงเมเจอร์มีส่วนประกอบจากกลุ่มลำดับเสียงของโน้ต 4 ตัวที่แบ่งเป็น 2 ส่วนส่วนแรกจะเป็นเมเจอร์เททราคอร์ด และส่วนที่สองก็เป็นเมเจอร์เททราคอร์ด มีลักษณะโครงสร้างดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างของบันไดเสียงเมเจอร์

ที่มา : สังเคราะห์จาก Schroedl, 2003, p. 38

ถ้าวิเคราะห์พิจารณาทำนองโน้ต 2 ส่วนที่เรียกว่า เททราคอร์ดของส่วนแรกจะอยู่ในลำดับขั้นที่ I - IV และเททราคอร์ดส่วนที่สองจะอยู่ในลำดับขั้นที่ V - VIII ซึ่งเมื่อนำมารวมกันโครงสร้างของบันไดเสียงเมเจอร์จะมีระยะห่างของช่วงเสียงวิเคราะห์ ได้ดังนี้

1.1 ระยะห่าง 1 เสียงเต็ม จำนวน 5 ช่วงเสียง ลำดับขั้นที่ 1 - 2 (C - D) 2 - 3 (D - E) 4 - 5 (F - G) 5 - 6 (G - A) 6 - 7 (A - B)

1.2 ระยะช่วงครึ่งเสียง จำนวน 2 ช่วงเสียง คือ ลำดับขั้นที่ 3 - 4 (E - F) และ 7 - 8 (B - C)

การสร้างระดับเสียง

บันไดเสียงเมเจอร์จะมีระดับเสียงอยู่ 2 ชนิด คือ

1. บันไดเสียงเมเจอร์ทางชาร์ป

วิธีการสร้างกลุ่มระดับเสียงของบันไดเสียงเมเจอร์ทางชาร์ป (#) ทำได้โดยการให้เริ่มต้นนับจากโน้ตพื้นต้นหรือโทนิค (I) ไปยังลำดับขั้นที่ 5 ของทุกบันไดเสียง เช่น เริ่มจาก C และให้นับขึ้นไปถึงลำดับขั้นที่ 5 คือ G เรียกว่า บันไดเสียง G เมเจอร์ ดังนั้นจะได้บันไดเสียงเมเจอร์ 1 ชาร์ป โดยมีเครื่องหมายแปลงเสียงชาร์ป (#) บังคับโน้ตเสียง F# และเมื่อต้องการสร้างเพิ่มก็ใช้หลักการเดียวกัน

C Major Scale

G Major Scale

D Major Scale

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ภาพที่ 3 แสดงวิธีการสร้างกลุ่มระดับเสียงของบันไดเสียงเมเจอร์ทางชาร์ป

ที่มา : สังเคราะห์จาก Mainous & Ottman, 2004, p. 47-48.

2. บันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟล็ต

วิธีการสร้างกลุ่มระดับเสียงของบันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟล็ต (b) ทำได้โดยการให้เริ่มต้นนับจาก โน้ตพื้นต้นหรือโทนิค (I) ไปถึงลำดับขั้นที่ 4 ของทุกบันไดเสียง เช่น เริ่มจาก C และให้นับขึ้นไปถึงลำดับขั้นที่ 4 คือ F เรียกว่า บันไดเสียง F เมเจอร์ ดังนั้นจะได้บันไดเสียงเมเจอร์ 1 แฟล็ต โดยมีเครื่องหมายแปลงเสียงแฟล็ต (b) บังคับโน้ตเสียง B^b และเมื่อต้องการสร้างเพิ่มก็ใช้หลักการเดียวกัน

The diagram illustrates the construction of major scales using the circle of fifths. It shows four scales: C Major, F Major, B^b Major, and E^b Major. Each scale is shown on a five-line staff with notes and Roman numerals I through VII. Arrows indicate the progression from C Major to F Major (IV to I), F Major to B^b Major (IV to I), and B^b Major to E^b Major (IV to I).

ภาพที่ 4 แสดงวิธีการสร้างกลุ่มระดับเสียงของบันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟล็ต

ที่มา : สังเคราะห์จาก Mainous & Ottman, 2004, p. 48-49.

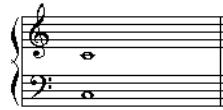
วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางเมเจอร์

เดวิด แฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger, 2008) ได้อธิบายว่า การสร้างระดับเสียงทางเมเจอร์ เครื่องหมายแปลงเสียงจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งถ้าเริ่มนับจากโทนิค (I) ไปถึงระดับเสียงที่ 5 (V) จะเป็นเครื่องหมายแปลงเสียงบังคับระดับเสียงทางชาร์ป (#) และถ้าเริ่มนับจากโทนิค (I) ไปถึงระดับเสียงที่ 4 (IV) จะเป็นเครื่องหมายแปลงเสียงทางแฟล็ต (b) ดังนั้นเมื่อรู้ชื่อเรียกบันไดเสียงแล้วก็ต้องเรียนรู้วิธีการบันทึกเครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางชาร์ปและทางแฟล็ตลงในบรรทัด 5 เส้น มีลักษณะดังนี้

C Major Scale

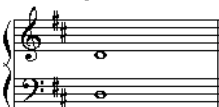
G Major Scale

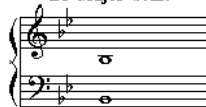
F Major Scale

D Major Scale

Bb Major Scale

A Major Scale

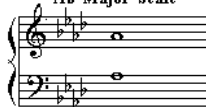
Eb Major Scale

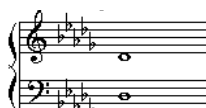
E Major Scale

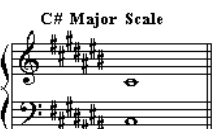
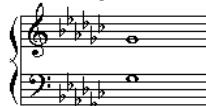
Ab Major Scale

F# Major Scale

Gb Major Scale

C# Major Scale

Cb Major Scale

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ภาพที่ 5 แสดงเครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางเมเจอร์

ที่มา : สังเคราะห์จาก Hamburger, 2008, p.19

1. วิธีการหาชื่อเครื่องหมายตั้งบันไดเสียง

ตรอง ทิพย์วัฒน์ (ม.ป.ป., น. 53) ได้อธิบายว่า เมื่อต้องการทราบชื่อบันไดเสียงทางเมเจอร์ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1.1 ทางชาร์ป (#) ให้พิจารณาเริ่มจากตำแหน่งเครื่องหมายแปลงเสียงแล้วนับขึ้นไป 1 เสียง จะได้ชื่อเรียกบันไดเสียงเมเจอรื้นั้น วิเคราะห์ดังนี้

1.1.1 บันไดเสียง G เมเจอร์ วิเคราะห์คือ ระดับเสียง G อยู่เหนือเส้นที่ 5 มีระยะห่างจำนวน 1 เสียงจากเครื่องหมายแปลงเสียงชาร์ปที่บันทึกลงบนเส้นที่ 5 (F#) เรียกบันไดเสียง G เมเจอร์

1.1.2 บันไดเสียง D เมเจอร์ วิเคราะห์คือ ระดับเสียง D คาบเส้นที่ 4 มีระยะห่างจำนวน 1 เสียงจากเครื่องหมายแปลงเสียงชาร์ปที่บันทึกลงอยู่ในช่องที่ 3 (C#) เรียกบันไดเสียง D เมเจอร์

1.2 ทางแฟล็ต (b) การเรียกชื่อบันไดเสียงมีหลักการวิเคราะห์ ดังนี้

1.2.1 บันไดเสียง F เมเจอร์ วิเคราะห์คือ เครื่องหมายแปลงเสียงมี 1 แฟล็ต (b) จะคาบเส้นที่ 3 คือ เสียง B^b แต่ชื่อเรียกให้เรียกเป็นบันไดเสียง F เมเจอร์ (วิธีนี้ให้ใช้เฉพาะการสร้างบันไดเสียง F เมเจอร์ เท่านั้น)

1.2.2 บันไดเสียง B^b เมเจอร์ วิเคราะห์คือ เครื่องหมายแปลงเสียงมี 2 แฟล็ต (b,b) จะคาบเส้นที่ 3 (B^b) และอยู่ในช่องที่ 4 (E^b) วิธีเรียกชื่อให้เริ่มนับเครื่องหมายแปลงเสียงตัวแรกคือ (B^b) เรียกบันไดเสียงนี้ว่า บันไดเสียง B^b เมเจอร์

1.2.3 บันไดเสียง E^b เมเจอร์ วิเคราะห์คือ เครื่องหมายแปลงเสียงมี 3 แฟล็ต(b,b,b) จะคาบเส้นที่ 3 (B^b) อยู่ในช่องที่ 4 (E^b) และช่องที่ 2 (A^b) วิธีเรียกชื่อให้เริ่มนับเครื่องหมายแปลงเสียงตัวสองคือ (Eb) เรียกบันไดเสียงนี้ว่า บันไดเสียง E^b เมเจอร์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

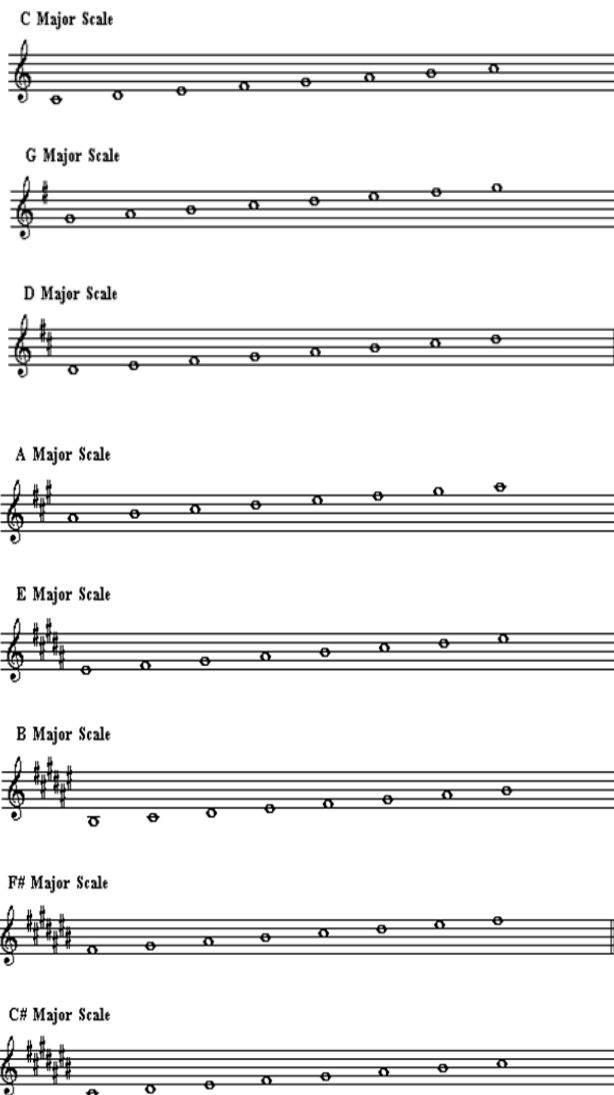
ภาพที่ 6 แสดงวิธีการหาชื่อกุญแจประจำหลักเสียง

ที่มา : สังเคราะห์จาก ตรอง ทิพย์วัฒน์, ม.ป.ป., น. 53.

ระดับเสียงของบันไดเสียงเมเจอร์

เพื่อให้นักศึกษาเกี่ยวกับระดับเสียงของบันไดเสียงเมเจอร์ได้นำไปใช้ในการเรียนรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติง่ายและเข้าใจมากยิ่งขึ้นจึงแสดงการเปรียบเทียบระดับเสียง มีดังนี้

1. เครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางชาร์ปของบันไดเสียงเมเจอร์

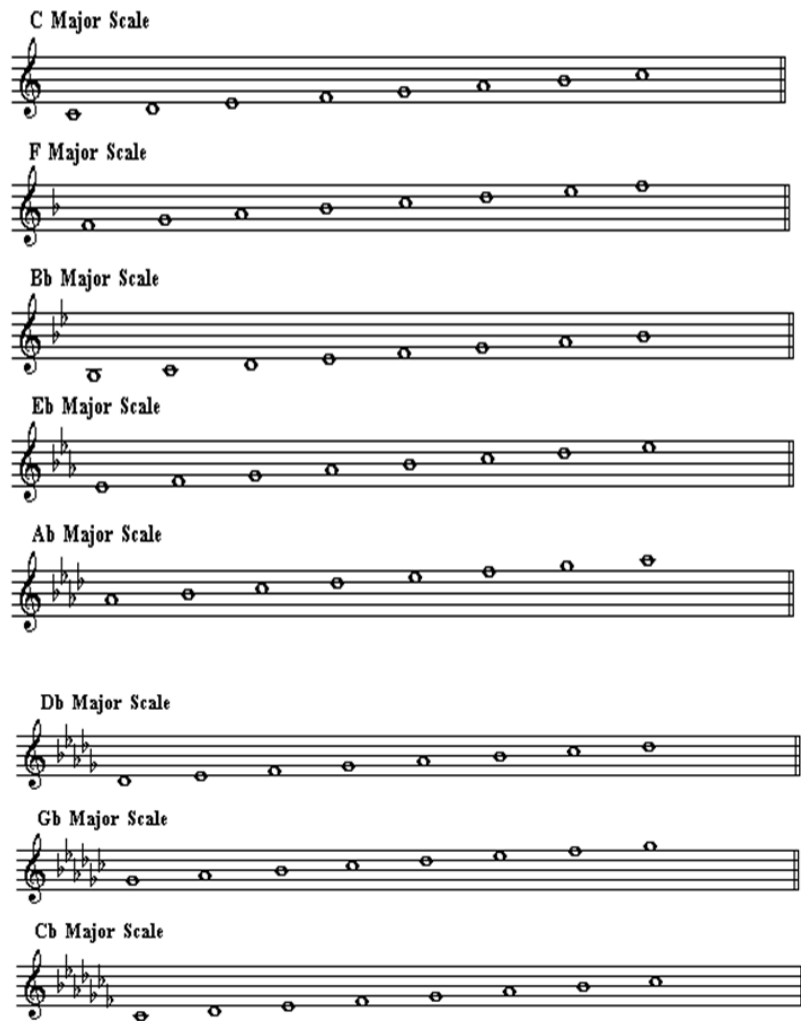
วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ภาพที่ 7 แสดงเครื่องหมายแปลงเสียงทางชาร์ปของบันไดเสียงเมเจอร์

ที่มา : สังเคราะห์จาก Mainous & Ottman, 2004, p. 49.

2. เครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางแฟล็ตของบันไดเสียงเมเจอร์

ภาพที่ 8 แสดงเครื่องหมายแปลงเสียงทางแฟล็ตของบันไดเสียงเมเจอร์

ที่มา : สังเคราะห์จาก Mainous & Ottman, 2004, p. 51.

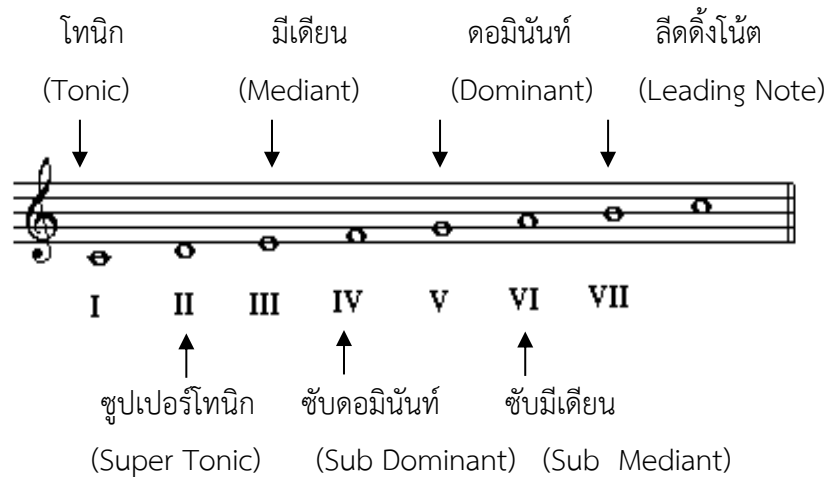

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

การเรียกชื่อลำดับขั้นบันไดเสียงทั่วไป

ศัพท์ประจำขั้นของบันไดเสียงที่เรียงไปตามลำดับขั้นจำนวน 7 ตัวจะมีชื่อเรียกโน้ตในแต่ละลำดับขั้นเสียงแตกต่างกันดังนี้

ภาพที่ 9 แสดงตำแหน่งศัพท์ประจำขั้นของบันไดเสียง

ที่มา : สังเคราะห์จาก บรรจง ชลวิโรจน์, 2545, น. 62.

ถ้านำศัพท์ชื่อประจำขั้นของบันไดเสียงมาเรียงลำดับเปรียบเทียบจะมีลักษณะดังนี้
ตารางที่ 1 แสดงการเรียกชื่อศัพท์ประจำขั้นของบันไดเสียง

ลำดับขั้นเสียง	สัญลักษณ์	ศัพท์ประจำขั้นบันไดเสียง
1	I	โทนิค (Tonic)
2	II	ซูเปอร์โทนิค (Super Tonic)
3	III	มีเดียัน (Mediant)
4	IV	ซับดอมีนันท์ (Sub Dominant)
5	V	ดอมีนันท์ (Dominant)
6	VI	ซับมีเดียัน (Sub Mediant)
7	VII	ลีดดิ้งโน้ต (Leading Note)

ที่มา : สังเคราะห์จาก บรรจง ชลวิโรจน์, 2545, น. 63.

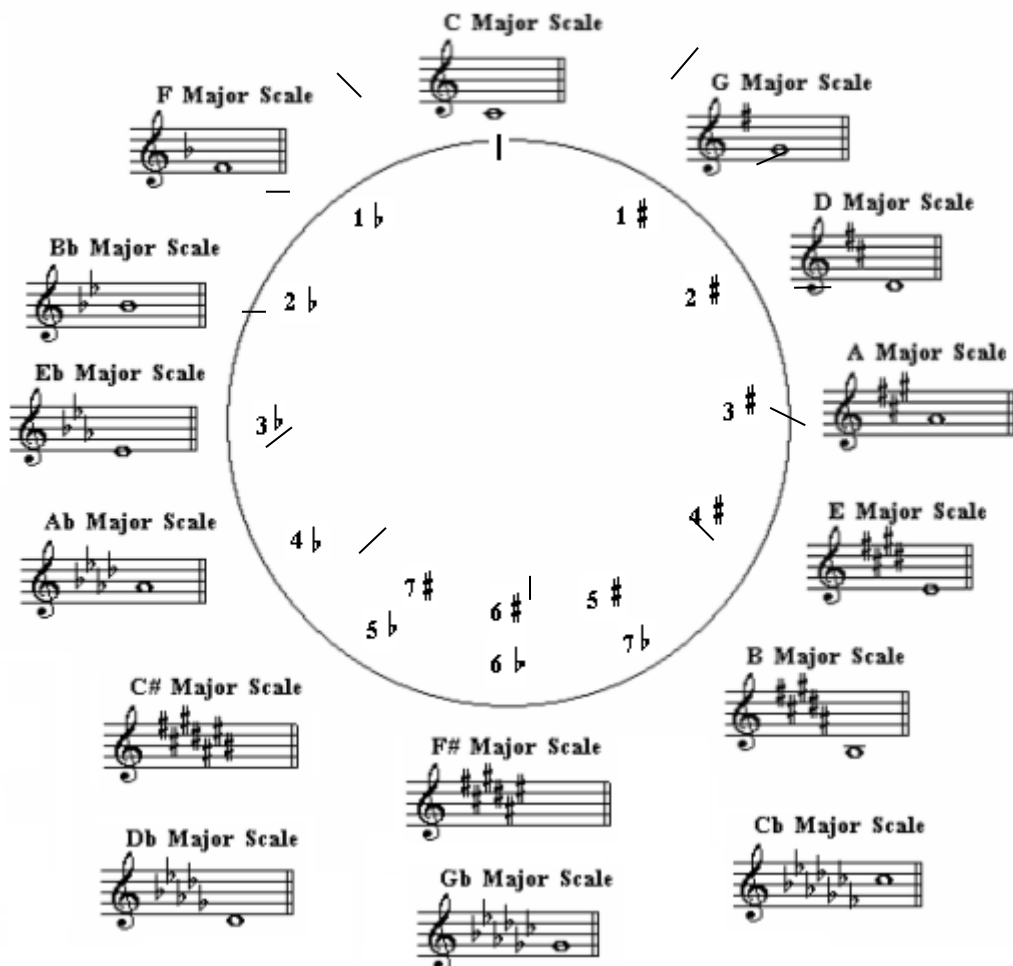
วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วงจรของบันไดเสียง

รอสส์ แรมซีย์ (Ramsay, 2006, p. 4.) และเฮิร์ล เฮนรี (Henry, 2004, p. 201) ได้อธิบายว่า วงจรคู่ห้าของบันไดเสียง เป็นรูปแบบโครงสร้างมาตรฐานสากลที่นำมาใช้ในการเรียกชื่อท่วงทำนองเสียง และใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนเครื่องหมายแปลงเสียงมีการนำมาใช้ดังนี้

1. เครื่องหมายแปลงเสียงทางชาร์ปให้พิจารณาเคลื่อนที่ตามเข็มนาฬิกา โดย เริ่มจาก 1 ชาร์ป (#) คือ บันไดเสียง G เมเจอร์ และ 2 ชาร์ป คือ บันไดเสียง D เมเจอร์
2. เครื่องหมายแปลงเสียงทางแฟลตให้พิจารณาเคลื่อนที่ทวนเข็มนาฬิกา โดยเริ่มจาก 1 แฟลต (b) คือ บันไดเสียง F เมเจอร์ และ 2 แฟลต คือ บันไดเสียง B^b เมเจอร์ เป็นต้น

ภาพที่ 10 แสดงวงจรคู่ห้าของบันไดเสียง

ที่มา : สังเคราะห์จาก Ramsay, 2006, p. 4.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

การนำบันไดเสียงใช้ประโยชน์

บันไดเสียงเมเจอร์สามารถนำมาใช้ในงานดนตรีให้เกิดประโยชน์ได้มากมาย โดยบันไดเสียงเมเจอร์จะเป็นสิ่งกำหนดระดับเสียงในการประพันธ์เพลง การขับร้องเพลง หรือการบรรเลงเพลงด้วยเครื่องดนตรีต่างๆ ดังตัวอย่างดังนี้

กำหนดระดับเสียงในสกอ์เพลงแบบปิด (Close Score) โดยตั้งบันไดเสียงหลักให้เป็นบันไดเสียง F เมเจอร์ ทุกเครื่องดนตรี

ภาพที่ 11 แสดงสกอ์เพลง (Score) โดยตั้งบันไดเสียง F เมเจอร์

สรุป

บันไดเสียงเมเจอร์เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างแนวทำนองในประโยคเพลง การสร้างบันไดเสียงจะมี 2 ลักษณะคือ ใช้โครงสร้างภายในประกอบกันเช่น ใช้เททราคอร์ดส่วนบนและใช้ เททราคอร์ดส่วนล่างนำมาผสมกัน ส่วนอีกวิธีหนึ่งเป็นการสร้างจากกลุ่มระดับเสียง 4 ชนิด คือ เมเจอร์เททราคอร์ด ไมเนอร์เททราคอร์ด ฟรีเจียนเททราคอร์ด และฮาร์โมนิกเททราคอร์ด ในบันไดเสียงเมเจอร์จะมีโครงสร้างส่วนประกอบของเมเจอร์เททราคอร์ดเหมือนกัน 2 ส่วน และเป็นบันไดเสียงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการนำไปใช้ประกอบงานทางดนตรีสมัยใหม่และยังใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างขยายบันไดเสียงต่าง ๆ บันไดเสียงเมเจอร์จะมีระดับเสียงทางชาร์ปและทางแฟล็ต โดยการสร้างบันไดเสียงเมเจอร์ทางชาร์ปให้นับจากโน้ตลำดับขั้นที่ 1 ไปถึงลำดับขั้นที่ 5 จะได้บันไดเสียงที่มีเครื่องหมายตั้งบันไดเสียง 1 ชาร์ปเรียกชื่อ บันไดเสียง G เมเจอร์ และถ้าสร้างบันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟล็ตให้นับจากโน้ตลำดับขั้นที่ 1 ไปถึงลำดับขั้นที่ 4 จะได้บันไดเสียงที่มีเครื่องหมายตั้งบันไดเสียง 1 แฟล็ต เรียกชื่อ บันไดเสียง F เมเจอร์ และให้ใช้วิธีดังกล่าวสร้างดำเนินไปเรื่อย ๆ จะได้บันไดเสียงที่มีเครื่องหมายตั้งบันไดเสียง มีดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

1. ระดับเสียงเครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางชาร์ป มี 7 ระดับเสียงคือ G เมเจอร์ D เมเจอร์ A เมเจอร์ E เมเจอร์ B เมเจอร์ F[#] เมเจอร์ C[#] เมเจอร์
2. ระดับเสียงเครื่องหมายตั้งบันไดเสียงทางแฟลตมี 7 ระดับเสียงคือ F เมเจอร์ B^b เมเจอร์ E^b เมเจอร์ A^b เมเจอร์ D^b เมเจอร์ G^b เมเจอร์ C^b เมเจอร์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2543). *ทฤษฎีดนตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรอง ทิพย์วัฒน์. (ม.ป.ป.). *ทฤษฎีดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนดนตรีสยามกลการ.
- นพพร ด้านสกุล. (2541). *บันไดเสียงโมดอล*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บรรจง ชลวิโรจน์. (2545). *การประสานเสียง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- Delamont, G. (1976). *Modern Harmonic Technique Volume I*. New York: Kendor Music.
- Hamburger, D. (2008). *Blues Guitar*. New York: Mcmxciv Alfred.
- Henry, E. (2004). *Fundamentals of Music*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Mainous, F., & Ottman, R. W. (2004). *Rudiments of Music*. North Texas: Pearson Prentice Hall.
- Ramsay, R. (2006). *Piano Essentials*. Boston: Hal Leonard.
- Schroedl, J. (2003). *Jazz Guitar*. Guitar Method. London: Hal Leonard.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

การช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวน กรณีศึกษาในเขตอุทยานแห่งชาติ

ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์

Assisting citizens during investigations Case studies in national parks

Thung Salaeng Luang, Phetchabun Province

สันติพงษ์ कुमारสิงห์*, เมธาพร จันทไทย**, มัตติมา กรงเต็น***

Santiphong Kumansing*, Methaporn Chanthai**, Mattima Krongten***

(Received : November 6, 2023 / Revised : November 29, 2023 / Accepted : December 4, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อแก้ปัญหาการเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในชั้นสอบสวนโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายของการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย การให้ความช่วยเหลือการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ การพัฒนาอย่างมีรูปแบบการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวนอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การดำเนินการการช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวนที่ก่อให้เกิดผลตามความมุ่งหวังได้ ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความที่รัฐจัดหาให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ.2549 โดยสำนักกึ่งการงานยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบแต่เริ่มต้นและต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้รับมอบหมายภารกิจดังกล่าวเพื่อดำเนินการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนคดีอาญา ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค ซึ่งในกระบวนการส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134/1 ในการดำเนินการตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความที่รัฐจัดหาให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. 2549 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันจัดหาทนายความในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ 3 หน่วยงานหลัก กล่าวคือ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติรัฐกิจและการบริหาร มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Doctor of Philosophy Program Department of Legal Affairs and Administration, Sripatum University

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

Faculty of Humanities and Social Sciences Uttaradit Rajabhat University.

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Faculty of Accountancy, Sripatum University

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

และสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จากการปฏิบัติงานของหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ผ่านมา แต่ละหน่วยต่างปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานกลางในการติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของทนายในชั้นสอบสวน ปัญหาจำนวนทนายความที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่ไม่เป็นไปตามกฎกระทรวง พนักงานสอบสวนไม่ได้จัดหาทนายความไปปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับบัญชี อาจจะเนื่องมาจากสภาพพื้นที่หรือเหตุแห่งความจำเป็นเร่งด่วน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้ว การช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหาปัจจุบันยังไม่ตรงตามเป้าประสงค์ของกฎหมาย ดังนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งประกอบไปด้วย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงควรร่วมกันส่งเสริมและบูรณาการมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความร่วมรับฟังการสอบสวนให้แก่ผู้ต้องหาในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า การช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหาตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ควรมีข้อบังคับให้มีการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และพิจารณาข้อบังคับให้มีผลทางกฎหมาย เพื่อให้ประเทศไทยมีการช่วยเหลือแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญาอย่างอารยประเทศต่อไป

คำสำคัญ : ผู้ต้องหา, การสอบสวน, คดีอาญา, เขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์

Abstract

This research study is intended to assist the investigating public in the Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province To solve the problem of access to assistance in the criminal justice process In the investigation using qualitative research methods. Consists of document research in-depth interview To be used according to the research goals which consists of Providing assistance in accessing the justice process for people in the investigation process in Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province. Development with a clear pattern for developing assistance to citizens at the inquiry level In order to lead to the operation of helping people in the investigation stage that can produce the desired results. This research study aims to develop assistance in

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

accessing the justice process for people in the investigation process in Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province

As the Ministry of Justice has issued ministerial regulations specifying the criteria, methods and conditions that investigative officials must follow in procuring state-provided lawyers for accused persons in criminal cases, B.E. 2006, the Bureau of Justice Affairs is responsible from the beginning. and later in 2010, the Department of Rights and Liberties Protection Ministry of Justice Has been assigned this mission to continue promoting the rights of accused persons in criminal investigations. both in the central and regional areas In the process of promoting the rights of the accused in the criminal investigation stage according to the Criminal Procedure Code, Section 134/1 In implementing the Ministerial Regulations stipulating the criteria, methods and conditions that investigative officials must follow in procuring state-provided lawyers for accused persons in criminal cases, B.E. 2006, there are agencies jointly responsible for procuring lawyers in the Thung Salaeng Luang National Park area. Phetchabun Province has 3 main agencies, namely the Department of Rights and Liberties Protection. Ministry of Justice Royal Thai Police and the Lawyers Council under Royal Patronage. From the work of the responsible agency in the past Each unit performs different duties. There is no central agency to follow up on the performance of lawyers in the investigation stage. The problem of insufficient number of lawyers performing duties Does not cover area In addition, the performance of duties by lawyers is not in accordance with ministerial regulations. The investigative officer did not hire a lawyer to perform duties in accordance with the accounting order. It may be due to local conditions or urgent needs.

When considering the problems of past operations Helping people in Thung Salaeng Luang National Park Phetchabun Province, where the accused is currently, does not meet the objectives of the law. Therefore, the responsible agency which consists of Department of Rights and Liberties Protection Ministry of Justice Royal Thai Police and the Lawyers Council under Royal Patronage Therefore, we should jointly promote and integrate the standards of performance of the lawyers attending the investigation for the accused in the Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province next.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

From the research results it was found that Helping people in Thung Salaeng Luang National Park Phetchabun Province, which is the subject of a criminal investigation according to the Criminal Procedure Code, Section 134/1, should have regulations for joint operations of relevant agencies to achieve objectives and consider regulations to have legal effect. So that Thailand will continue to provide assistance to those accused in criminal cases in a civilized manner.

Keywords: Accused, Investigation, Criminal Case, Thung Salaeng Luang National Park Area Phetchabun Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน トラบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อ ความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือ เสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตาม รัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคล อื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็น ธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทาง กายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือ ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐ กำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อ คุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการ เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ดังนั้นรัฐจึงต้องจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เกินสมควร รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทุนความให้ประชาชน เพื่อรับรองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 68 ตามแนวนโยบายแห่งรัฐ

ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างและอำนวยความยุติธรรมในสังคมและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 32 ซึ่งกำหนดหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมคุ้มครองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชน คือ กระทรวงยุติธรรมโดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม มีสำนักงานกองทุนยุติธรรม มีสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และมีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ และมี “คลินิกยุติธรรม” เพื่อเป็นหน่วยบริการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพโดยบริการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การขอรับเงินช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา การรับคำร้องขอการคุ้มครองความปลอดภัยพยานในคดีอาญา การรับเรื่องการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท การส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 และการจ่ายค่าป่วยการแก่ที่ปรึกษากฎหมายในชั้นสอบสวนคดีเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 75 ดังกล่าวที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

เมื่อประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ตกเป็นผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๒) ซึ่งหมายความว่าบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษทางอาญาว่าการถูกลิดรอนสิทธิหน่วยงานดังกล่าวนี้จะให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำแนะนำทางด้านกฎหมาย หากประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนการขอความช่วยเหลือจากกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ หากประชาชนมีความประสงค์ให้หน่วยงานดังกล่าวทำหน้าที่เป็นผู้ว่าต่างทางคดีอาญานั้นจะต้องยื่นคำขอและตรวจสอบเอกสาร เป็นระยะเวลา 1 วันทำการ และรอผู้มีอำนาจพิจารณา อีกเป็นเวลา 11 วันทำการ เพื่อให้อธิบดีหรือยุติธรรมจังหวัดจังหวัดเพชรบูรณ์พิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติต่อไป กรณีอนุมัตินั้นผู้มีอำนาจพิจารณาลงนามอนุมัติและ หากแต่กรณีอนุมัติเจ้าหน้าที่ดำเนินการเบิกจ่ายเงินรางวัล และมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาให้แก่ทนายความทราบ ภายใน 17 วันทำการ กรณีที่ไม่อนุมัติการช่วยเหลือนั้นผู้มีอำนาจพิจารณา หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพื่อขอเอกสาร

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

หรือข้อมูลเพิ่มเติมหรือระงับการจ่ายเงินได้อีก 1 วันทำการ แต่กรณีไม่อนุมัติเจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้
ทนายความทราบ ซึ่งเป็นการช่วยเหลืออย่างไม่ต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

การช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหา
เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบแล้วเสมือนว่าการช่วยเหลือผู้ต้องหาในพื้นที่ดังกล่าวในทุกๆขั้นตอนนั้นมี
หน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหา และพร้อมให้ประชาชนเข้าถึงความ
ยุติธรรม แต่หากพิจารณาว่าการที่หน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมได้ให้การช่วยเหลือ ในรูปแบบการให้
ทนายความให้ความช่วยเหลือในการสอบสวนและการต่อสู้คดีในชั้นศาลซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาจากกรม
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งก็น่าจะเพียงพอแต่ก็หาเป็น
เช่นนั้นไม่ยังคงมีปัญหาเนื่องมาจากกระยะทาง สภาพพื้นที่ และเอกสารที่ใช้ในการติดต่อขอรับบริการแบบคำ
ขอรับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่
ทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. 2550 (แบบฟอร์ม ยธ 091) หนังสือแต่งตั้งทนายความ
(แบบฟอร์ม ยธ 092) หนังสือรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา
(แบบฟอร์ม ยธ 093) หรือเอกสารอื่นที่แสดงให้เห็นว่าทนายความได้ปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ผู้ต้องหา แบบรายงาน
การเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนนอกเขตอำเภออันเป็นที่ตั้งของพนักงานสอบสวน
(แบบฟอร์ม ยธ 094) โดยมีข้อยกเว้นว่า(ถ้ามี) แบบรับรองตนของผู้ปฏิบัติหน้าที่ทนายความฯ (แบบฟอร์ม
กพส. - 3400) สำเนาบัตรประจำตัวทนายความ (ใบอนุญาตทนายความ) หรือสำเนาหนังสือรับรองการเป็น
ทนายความที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอแทน (กรณีมอบอำนาจยื่น
คำขอแทน) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจยื่นคำขอแทน) สำเนาสมุดบัญชีธนาคารของทนายความที่ยื่น
คำขอ สำเนาเอกสารที่แสดงประเภทคดีที่มีสิทธิรับเงินรางวัล เช่น สำเนาบันทึกคำให้การผู้ต้องหา

จากปัญหาที่ยังคงมีในอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่องคือ การขาดแคลนทนายความประจำ “คลินิก
ยุติธรรม” ทั้งในด้านของจำนวนของทนายความและประสบการณ์พิเศษเฉพาะในแต่ละประเภทของคดี
เนื่องจากการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหานั้น
มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติราช 2558 พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการ
แผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 พระราชบัญญัติ
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2546 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช 2507 พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของ
ส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545 พระราชกฤษฎีกา
โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง
กรม พุทธศักราช 2545 พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าจอมทอง ป่าแม่ขาน และป่าแม่วาง ให้เป็น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อุทยานแห่งชาติแม่วง พุทธศักราช 2552 กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2454 กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2547 กฎกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบอนุญาตในการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองการครอบครองและการนำเคลื่อนที่เพื่อการค้าซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2551 กฎกระทรวงกำหนดแบบและวิธีการแจ้งการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง การออกใบอนุญาต ให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราวและการออกใบรับรองการครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2550 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ พุทธศักราช 2546 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) พุทธศักราช 2546 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการส่งคืนสัตว์ป่ากลับประเทศถิ่นกำเนิด พุทธศักราช 2550 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2547 ประกาศกรมฯ เรื่อง มาตรการเพื่อการศึกษาดูนกในธรรมชาติ พุทธศักราช 2552 ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและเงินค่าค่าประกันความเสียหายสำหรับการถ่ายภาพยนตร์ในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ พุทธศักราช 2518 เป็นต้น

เมื่อนายความผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นนายความใหม่และบางครั้งการอาสาสมัครเป็นนายความประจำ “คลินิก ยุติธรรม” เป็นแหล่งฝึกงาน อีกประการหนึ่งการเป็นอาสาสมัครแม้จะมีค่าตอบแทนให้แต่ก็จำนวนน้อยมาก จากคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายนายความที่ศาลตั้ง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2555

จากปัญหาทั้งในด้านของจำนวนของนายความ ประสบการณ์พิเศษเฉพาะในแต่ละประเภทของคดี ค่าตอบแทนความ ระยะเวลาและสภาพภูมิประเทศ เป็นปัญหาการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่งผลต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและมีผลต่อความยุติธรรมที่ประชาชนควรจะได้รับ จึงถือได้ว่าเป็นปัญหาของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ซึ่งประเทศอังกฤษ มีกฎหมายและการให้ความช่วยเหลือต่อสู้คดีอาญา (Criminal Defender

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

Service) หมายตามสัญญา (Contracted Scheme) หมายความนั่งเวรฯ (Duty Solicitor Scheme) หมายความจำเลยของรัฐ (Public Defender Service) และประเทศสหรัฐอเมริกาให้การให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนผู้ยากไร้ โดยมีกฎหมายรองรับในระดับรัฐธรรมนูญ และมี Criminal Justice Act of 2003; Justice for All Act of 2004 มีสมาคมให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการต่อสู้คดีแห่งชาติ (The National Legal Aid and Defender Association) มีสำนักงานกฎหมาย ภายใต้รัฐบาลมลรัฐ เช่นสำนักงานกฎหมายภายใต้รัฐบาลท้องถิ่น Massachusetts Defenders Committee (M.D.C.) ซึ่งมีหมายความและมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เรียกว่า (Public Defender) และมีระบบศาล แต่งตั้งหมายความให้แก่จำเลยที่ยากจนเป็นหมายความเอกชนที่ถูกศาลขอแรง(Assigned Counsels) เรียกว่า หมายความที่รัฐจัดทำให้จำเลย (Public Defender) เช่นกัน มีสำนักงานกฎหมายของ Federal Defender Public Administration ดำเนินการภายใต้การบริหารของ Criminal Justice Act of 1964 (CJA) PLAN 18 U.S.C. § 3006A โดยระบบหมายความที่รัฐจัดทำให้จำเลย (Public Defender System) เป็นองค์กรที่แยก ออกจากสำนักงานอัยการโดยมีระบบหมายความตามสัญญา (Contract Attorney System)

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวเห็นได้ว่าความเสมอภาค และความรวดเร็วในการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหา มีความ แตกต่างกันตามสถานภาพภูมิประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้นประชาชนคนไทยที่อยู่ในสถานะ ผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมควรที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิจากรัฐในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่าง เท่าเทียมกันด้วยความรวดเร็วและเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และหมายความกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จังหวัดเพชรบูรณ์ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และหมายความ (Public Defender) ของ ต่างประเทศ เพื่อการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา

สมมุติฐานการวิจัย

ปัญหาหมายความกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงาน ยุติธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่มีรูปแบบและระบบปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของหมายความช่วยเหลือประจำ “คลินิกยุติธรรม”

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ควรมีข้อบังคับให้มีการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่อประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์และพิจารณาข้อบังคับเป็นแนวปฏิบัติให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายต่อไป

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วยการศึกษา รวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการใช้วิธีวิทยาการวิจัยดังกล่าวนำมาวิเคราะห์ (Data Analysis) เพื่อหาข้อบังคับ และองค์ประกอบการทำงานของหน่วยงานเพื่อการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาที่มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศของ ไทย และจัดทำเป็นข้อบังคับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร

เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารที่เป็น ปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด และหลักการ กฎหมายไทย และต่างประเทศโดยเอกสารที่ศึกษาเป็นเอกสารข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และทุติยภูมิ (Secondary data) ประกอบด้วย หนังสือ ตำรา รายงานวิจัย บทความ และเอกสารอื่นๆ โดยมีสาระสำคัญของเอกสาร ประกอบด้วย

- 1) ปรัชญาความยุติธรรม (Philosophy of Justice)
- 2) ทฤษฎีองค์กร (Organization Theory)
- 3) ทฤษฎีความผิด (Fault Theory)
- 4) ทฤษฎีรับภัย (Theorie Durisque)
- 5) ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability)
- 6) หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights)
- 7) หลักนิติรัฐ (Legal State)
- 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law)

กฎหมายไทย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหาข้อบังคับหน่วยงานความช่วยเหลือเพื่อ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2) ประมวลกฎหมายอาญา
- 3) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- 4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- 5) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- 6) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560
- 7) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560
- 8) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528
- 9) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545
- 10) พระราชบัญญัติาง้าง 2558
- 11) พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545
- 12) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535
- 13) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2546
- 14) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- 15) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช 2507
- 16) พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545
- 17) พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545
- 18) พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าจอมทอง ป่าแม่ขาน และป่าแม่วาง ให้เป็นอุทยานแห่งชาติแม่วาง พุทธศักราช 2552
- 19) กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2454
- 20) กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2547
- 21) กฎกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535
- 22) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบอนุญาตในการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองการครอบครองและการนำเคลื่อนที่เพื่อการค้าซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2551
- 23) กฎกระทรวงกำหนดแบบและวิธีการแจ้งการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง การออกใบอนุญาต ให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราวและการออกใบรับรองการครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2550

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

- 24) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ พุทธศักราช 2546
- 25) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) พุทธศักราช 2546
- 26) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการส่งคืนสัตว์ป่ากลับประเทศถิ่นกำเนิด พุทธศักราช 2550
- 27) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
- 28) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการเข้าไปถ่ายทำภาพยนตร์ในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
- 29) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2547
- 30) ประกาศกรมฯ เรื่อง มาตรการเพื่อการศึกษาคุณในธรรมชาติ พุทธศักราช 2552
- 31) ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและเงินค่าคำประกันความเสียหายสำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
- 32) อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ พุทธศักราช 2518

กฎหมายระหว่างประเทศ

- 1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (The Universal Declaration of Human Rights)

กฎหมายต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

- 1) United States Constitution
- 2) Criminal Justice Act 2003
- 3) Justice for All Act of 2004
- 4) Criminal Justice Act of 1964 (CJA) PLAN 18 U.S.C. § 3006A
- 5) Federal Rules of Criminal 2015

ประเทศอังกฤษ

- 1) Legal Aid Act 1988
- 2) Access to Justice Act 1999

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

3) The Criminal Defense Service Act 2006

4) The Criminal Procedure Rules 2010

5) The Courts Act 2003

ข้อมูลเอกสารในการวิจัยนี้ใช้เพื่อการสังเคราะห์ให้ได้ข้อบังคับและองค์ประกอบการทำงานของทนายความเพื่อการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาที่เป็นประเด็นสำหรับการนำไปสู่การสร้างประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสร้างเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย ประชากรการคัดเลือก เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง การกำหนดจำนวนประชากรจากการสุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูล

2. สัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ประชากรสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยพนักงานสอบสวน ทนายความประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง และนักวิชาการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร นำมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ที่มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย นำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ

4. การจัดทำกฎหมายต้นแบบ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการหาข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ที่มีความเหมาะสมกับภูมิประเทศของไทย ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับใดที่เกี่ยวข้องกับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ได้อย่างครอบคลุมและต่อเนื่องรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งแนวทางที่จะให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนอย่างต่อเนื่องรวดเร็วและเป็นธรรม จะต้องมีการออกกฎหมายที่มีศักดิ์ในการบังคับใช้ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำร่างข้อบังคับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ขึ้น

ในการจัดทำร่างข้อบังคับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. นี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งในและต่างประเทศ นำมาประกอบกับความคิดเห็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นการเก็บ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

รวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เมื่อผู้วิจัยได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมแล้ว จะนำมาจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบ แล้วดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวร่างกฎหมายต้นแบบ รวมถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขต่างๆ หากมีการนำร่างกฎหมายไปใช้ เพื่อให้ได้ร่างกฎหมายที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

5. การรับฟังความคิดเห็น

เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อข้อค้นพบจากการจัดทำกรจัดทำร่างข้อบังคับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้จากมาปรับปรุงร่างกฎหมายต้นแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยประชากรที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจะประกอบไปด้วยตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ทนายความ และนักวิชาการ ประชาชน ฯลฯ เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า ทนายความช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศมีประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ คือ ทนายความ (Public Defender) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวนเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยทนายความของรัฐบาลในพื้นที่ของประชาชน

ในประเทศไทยพบว่าการมีที่ปรึกษากฎหมาย “คลินิกยุติธรรม” ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปัญหาด้านกฎหมายและคดีความแก่ผู้รับบริการ ประสานงานหรือส่งต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ส่วนราชการในพื้นที่รับผิดชอบ แต่โดยปัญหาของระบบกฎหมายองค์กรราชการให้ความช่วยเหลือช้าช้อน มีถึง 3 หน่วยงาน ซึ่งขาดความเชื่อมโยง ส่งผลให้การให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาที่มีความล่าช้าอย่างมาก มีค่าใช้จ่ายมากสูง จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนผู้รับบริการไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ ซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบันและเป็นอยู่ จากสภาวะการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยยังต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องหารูปแบบการพัฒนาการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนผู้ที่ย่อยโอกาสให้มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทยต่อไป

จากการวิจัยพบว่า ทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย “คลินิกยุติธรรม” ยังไม่คุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ด้วยความเสมอภาคและรวดเร็ว จึงอาจกระทบต่อความยุติธรรมต่อประชาชน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ระบบที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย คือ หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ข้อบังคับ หน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. เพราะเป็นระบบที่คุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน และเป็นการให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ทำให้การดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมโดยมีหน่วยงาน ทำให้ผู้ต้องหาได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองได้มากขึ้น จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งการนำระบบหน่วยงานช่วยเหลือจากรัฐของต่างประเทศมาใช้ไทยนั้นจะต้องมีรูปแบบที่มีข้อบังคับหน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ซึ่งหมายถึงหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนโดยสถานะของหน่วยงานช่วยเหลือเป็นหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ตามข้อบังคับภายใต้องค์กรที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า หน่วยงาน “คลินิกยุติธรรม” การปฏิบัติหน้าที่ต้องให้คำปรึกษา กฎหมายและจะต้องร่วมรับฟังการสอบสวนทุกครั้งตามข้อบังคับหน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดกลุ่มงาน กลุ่มงานคณะกรรมการ กลุ่มงานช่วยเหลือผู้ต้องหา และกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยมีอำนาจหน้าที่หน่วยงานช่วยเหลือ เพื่อกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรม เสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ตลอดจนมาตรการต่างๆในการส่งเสริมการ ติดตามประเมินผลการดำเนินการช่วยเหลือผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรม และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย การได้มาซึ่งหน่วยงานช่วยเหลือนั้นเห็นควรกำหนดให้การได้มาซึ่งหน่วยงานช่วยเหลือจากการ สอบคัดเลือกจากการเป็นหน่วยงานตลอดชีพ เป็นเวลา 15 ปีขึ้นไป ที่มีความเชี่ยวชาญและมีภูมิสำเนาในพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ ขอบเขตอำนาจหน้าที่หน่วยงานช่วยเหลือควร กำหนดให้หน่วยงานช่วยเหลือมีขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญซึ่งจะเป็นตัวกำหนดอำนาจของหน่วยงานช่วยเหลือผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมคดีอาญา

ผลการวิจัยจากอำนาจตามความในมาตรา 8 ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ ได้นำไปสู่การจัดทำข้อบังคับหน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

คดีอาญา พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญของบทบัญญัติประกอบด้วย องค์กร อำนาจหน้าที่ที่นายความช่วยเหลือ การได้มาซึ่งนายความช่วยเหลือ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่นายความช่วยเหลือ

อภิปรายผล

จากแนวคิดให้ประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความเสมอภาคตามปรัชญาความยุติธรรม ทฤษฎีองค์กร ทฤษฎีความผิด ทฤษฎีรับภัย ทฤษฎีความรับผิดชอบ แนวคิดกระบวนการยุติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และกฎหมายประเทศอังกฤษ กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาของประเทศไทยไม่แตกต่างไปจากหลักสากลและต่างประเทศ ซึ่งคำตอบที่ได้มานำไปสู่การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยร่างข้อบังคับนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. เพื่อสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความเสมอภาคของประชาชน และเป็นการส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัยได้จัดทำกฎหมายต้นแบบเป็นร่างข้อบังคับนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. หากนำไปบังคับใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมขั้นสอบสวนตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น การวิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยการจัดทำร่างข้อบังคับนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาและได้รับความเดือดร้อนจากคดีอาญาอย่างมาก และจะส่งผลให้มีหน่วยงานสังกัดองค์กรสังกัด ที่ชัดเจน มีการบริหารงานและการบังคับใช้กฎหมาย อันเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของนายความช่วยเหลือทั้งด้านขอบเขตแห่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ค่าตอบแทนต่างๆ และมีการคัดเลือกการทนายความปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่างจริงจัง ส่งผลให้การช่วยเหลือเป็นไปด้วยความยุติธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในการพัฒนาทั้งด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (2478, 10 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 52.

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560. (2560, 31 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก.

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560. (2560, 31 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก.

พระราชบัญญัติหนายความ พ.ศ. 2528. (2528, 19 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 102 ตอนที่ 129.

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119 ตอนที่ 99 ก.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550. (2550, 15 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 55 ก.

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (2532, 14 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 106

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 (2507, 28 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 81 ตอนที่ 38 .

พระราชบัญญัติงาช้าง 2558. (2558, 21 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนที่ 3 ก.

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561. (2561, 25 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 37 ก.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: อาร์ทิพานีย์ จำกัด.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาในศตวรรษที่ 21

Buddhist principles for development in the 21st century

สำเนียง วรรณทอง*, ดวงพร ปิณฑกิจกุล**, วิทยา สุขสา***

Samniang Wanthong*, Doungporn Behattakijkul**, Withaya Sooksa***

(Received : November 16, 2023 / Revised : December 27, 2023 / Accepted : December 27, 2023)

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางความคิด Growth Mindset ที่สามารถปรับตัวในทุกสถานการณ์ เพื่อเรียนรู้จากการลงมือทำ มากกว่าฟังหรือท่องจำที่เรียกว่า Active Learning เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ในแบบของตัวเอง Self-directed learning ที่เหมาะสมกับตัวเอง สามารถกำหนดลำดับ วิธีการ เวลา และเป้าหมายให้ดีขึ้น พระพุทธศาสนากล่าวว่า การพัฒนาตน พัฒนาคณ พัฒนางาน เป็นการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางที่ดี ตรงกับคำว่า “ภาวนา”

1. กายภาวนา (Physical development) การฝึกอบรมกายให้แข็งแรงและไม่เบียดเบียนคนอื่น ปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ
2. ศีลภาวนา (moral development) การฝึกอบรมด้านพฤติกรรม ที่แสดงออกทางกายและวาจาไม่เบียดเบียนหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น
3. จิตภาวนา (Emotional development) การฝึกอบรมด้านจิตใจพัฒนาบุคคลให้มีจิตที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย คุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพจิตที่ดี
4. ปัญญาภาวนา (Wisdom development) ฝึกอบรมบุคคลให้รู้จักคิด พิจารณา วินิจฉัย แก้ไขปัญหาด้วยปัญญาเข้าใจเหตุผลมองทุกสิ่งไปตามเหตุและปัจจัยไม่มีอคติปราศจากการครอบงำของกิเลส โดยรู้เท่าทันธรรมชาติของโลกและชีวิต

คำสำคัญ : หลักพุทธธรรม,การพัฒนา,ศตวรรษที่ 21

*, **, ***คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

*, **, ***Faculty of Humanities and Social Sciences Uttaradit Rajabhat University.

Corresponding Author; Email: e-mail: samniang222@hotmail.com

Abstract

This article examined and compiled the main Buddhist knowledge development for the 21st century which is the era of rapid changes. Changes such as change in thinking or understood as having growth mindset can be adapted in every situation in order to learn from doing rather than listening or memorizing. This considered as Active Learning which means to develop learning potential in your own way or as self-directed learning that suits you and allows you to be able to set better sequence, method, time and goals. Buddhism says that personal development, human development, and work improvement are development of change in a good direction, which corresponds to the term "bhavana".

1. Physical development: Training the body to be strong and not harm others. Treat those things in a way that is beneficial and does not cause harm.

2. Moral development, behavioral training that expresses itself physically and verbally without harassing or causing distress or damage to others

3. Emotional development: Mental training develops people to have a complete mind consisting of quality, ability, and good mental health.

4. Wisdom development: training people to think, consider, diagnose, and solve problems with wisdom, understanding reason, looking at everything according to causes and factors, without bias, without the influence of defilements. By being aware of the normal nature of the world and life

Keywords: Buddhist principles, development, 21st century

บทนำ

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ตั้งแต่ระดับครอบครัวหรือองค์กรใดๆ ก็ตามเมื่อปัญหาเกิดขึ้นกับองค์กรหรือหน่วยงานใด ก็มักจะทำให้องค์กรนั้นไม่สามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเท่าที่ควรสาเหตุของปัญหาการทำงานอาจมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทั้งในระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม เช่น การคิดไม่เหมือนกันการกระทำไม่เหมือนกันและผลประโยชน์ไม่เหมือนกัน ปัญหาวิธีการทำงานที่ขาดภาวะผู้นำขาดมนุษยสัมพันธ์ขาดศาสตร์และศิลป์ในการบริหารหรือแม้แต่ปัญหาการกระทบกระทั่งบาดหมางกันขัดแย้งกัน อิจฉาริษยากันจนก่อให้เกิดปัญหามากมายทั้งต่อระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว และสังคม การพัฒนาคนหรือแนวทางการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างถูกต้องเหมาะสมจึงมีความสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิต ซึ่งในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถนำมาปฏิบัติต่อบุคคลรอบข้างเสริมสร้างความรักความสามัคคีในกลุ่มและการพัฒนาจิตใจทำให้ผู้อื่นรักและเอ็นดูสม่ำเสมอหรือหลักการในการดูแลผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและเจ้านายทุกระดับ

การปรับตัวในศตวรรษที่ 21 บนความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเพื่อพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีคุณลักษณะด้านการงานที่มีขีดความสามารถทำงานเป็นทีมและมีความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ที่มีขีด

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ความสามารถการขึ้นนำตนได้ ตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ คุณลักษณะด้านศีลธรรมที่มีความเคารพสิทธิ์ต่อตนเองและผู้อื่นตลอดจนสถานที่ มีความซื่อสัตย์และสำนึกในการเป็นพลเมือง การพัฒนาดังกล่าวจึงต้องพัฒนาผ่านกระบวนการสร้างทักษะให้เกิดสมรรถนะการทำงานและสามารถนำความรู้มาอธิบายและแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผลจัดระบบความรู้อย่างมีวิจารณ์ญาณต่อยอดด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินวิถีชีวิตและดำรงชีวิต สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย,(2566).

การเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากความอยากรู้ในเรื่องนั้นๆ ด้วยการแสวงหาความรู้และหาคำตอบด้วยตัวเอง (Self-initiated study) เรื่องที่อยากรู้นั้นไม่จำเป็นต้องนั่งเรียนในห้องเรียนไม่จำเป็นต้องเอาความรู้ไปใช้ในการสอบ แต่อาจเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตัวเองสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เสริมทักษะบางอย่าง หรือเพื่อให้เราสนุกกับการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากโลกที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงทุกวันและไม่ว่าจะอายุเท่าไรทุกคนสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดโดยมีขอบเขตดังนี้

1. Growth Mindset คือพร้อมที่จะเรียนและปรับตัวในทุกสถานการณ์และคิดอยู่เสมอว่าเราสามารถพัฒนาได้แม้ไม่เก่งก็ฝึกได้จากการทำงานหนักการเรียนรู้และการลองทำสิ่งใหม่ๆ ต่างจากคนที่มี Fixed Mindset ที่เชื่อว่าความฉลาดหรือความเก่งเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดคนที่ไม่ฉลาดหรือไม่เก่งจะไม่สามารถพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นได้จนทำให้ไม่กล้าออกไปลองทำสิ่งใหม่ๆ เพราะมักคิดว่าแบบเดิมคืออยู่แล้วถ้าลองไปทำสิ่งใหม่แล้วผิดพลาดผลลัพธ์อาจจะแย่กว่าเดิม

2. อยู่ท่ามกลางกัลยาณมิตร ถ้าคนรอบข้างเก่งเราก็ยิ่งอยากเก่งตามคนกลุ่มนั้น ถ้าคนรอบข้างเราเป็นคนที่ไม่หมั่นขยันหาความรู้ตลอดเวลาเราก็ต้องได้รับนิสัยเหล่านั้นมาจากเขาอย่างแน่นอน เพราะเขาจะเป็นเหมือนแรงบันดาลใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือจุดประกายให้เราได้เห็นมุมมองในอีกหนึ่งมุมที่เราอาจไม่เคยเห็นมาก่อน ลองเอาตัวเองไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ เช่นถ้าอยากรู้เรื่องงานศิลปะให้ลองไปงานนิทรรศการศิลปะต่างๆ ถ้าอยากมีแรงบันดาลใจให้ลองฟังคลิปของคนที่มีทัศนคติมีมุมมองด้านดีๆ ก็พาตัวเองเข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มีคนสนใจในเรื่องนั้นเหมือนกันกับเรา

3. Active learning เรียนรู้จากการลงมือทำมากกว่าฟังหรือท่องจำซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ทั้งกระบวนการคิดและปฏิบัติเพื่อให้พัฒนาศักยภาพที่แท้จริง สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เคยเรียนมาในอดีตมาประยุกต์ต่อยอดในการทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นจะทำให้เราเห็นมุมมองของเขาและเกิดความสงสัยขึ้นว่าเราจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเขาเพราะอะไรทำให้เราได้ติดตามช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และหาคำตอบ

4. Self-directed learning การเรียนรู้ในแบบของตัวเอง ทำให้เราสามารถกำหนดลำดับ วิธีการ เวลา และเป้าหมายการเรียนรู้ได้ดีและสนุกกับการได้เรียนรู้ ทำให้เรามีอิสระสามารถเลือกทางของตัวเองและพัฒนาศักยภาพที่เราได้อยู่ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด

5. กระตุ้นตัวเองสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ผลักดันตัวเองให้ไปอยู่ในที่ๆ ทำให้โอกาสในการหาความรู้มีเพิ่มขึ้นแม้ว่าบรรยากาศในการเรียนรู้จะหมดไปเพราะเราไม่ได้อยู่ในห้องเรียนแต่การเรียนรู้ใหม่ๆ จะเกิดขึ้นได้เสมอ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ทำให้โอกาสในการหาความรู้เพิ่มขึ้น เช่น เราสามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลาทางอินเทอร์เน็ต งานเสวนาหรืองานฝึกอบรมต่างๆ ทำให้มีโอกาสในการพบปะผู้คนใหม่ๆ และความรู้ใหม่ๆ มากขึ้นเช่นกัน

สรุป การพัฒนาในศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 3 หลัก คือทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long learning) เพราะความรู้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทักษะการพัฒนาความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการพัฒนาชีวิต คือเข้าใจตนเองการรู้จักการปรับตัวด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับบริบทของสังคมที่มีความซับซ้อน การคิดริเริ่ม และการขึ้นนำตนเอง พร้อมกับความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบต่อสังคม

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือความเจริญก้าวหน้า เช่นการพัฒนาชุมชนพัฒนาประเทศ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ดียิ่งขึ้น “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเหตุและผล คือทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่าลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่จะดีกว่าเดิมโดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเองเพียงแต่ว่าจะมีปัญหามากหรือน้อย การพัฒนาสามารถให้ความหมาย 2 นัยคือ

1. การพัฒนาแบบสมัยใหม่ คือการทำให้เจริญในด้านวัตถุ รูปแบบ และในเชิงปริมาณเช่น ถนน บ้าน จัดสรร ตึก คอนโดมิเนียม รถไฟฟ้า เหล่านี้เป็นดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. การพัฒนาแบบพุทธศาสนา คือการพัฒนาคนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจโดยเน้นในด้านคุณภาพชีวิตและหลักของความถูกต้องพอดี ซึ่งให้ผลประโยชน์สูงสุดกลมกลืนและความเกื้อกูลไม่เบียดเบียนทำลายธรรมชาติไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

พุทธศาสนากล่าวว่า การพัฒนาตรงกับคำว่า “ภาวนา” การทำให้เจริญขึ้น ภาษาอังกฤษว่า “Development” พิจารณาจากรากศัพท์คำว่าพัฒนามาจากภาษาบาลีว่า “วัฒนะ” หรือ “วัฒนา” คือความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาในพระพุทธศาสนาจะต้องมีองค์ประกอบไปด้วยกัน 4 ประการ

1. กายภาวนา (Physical development) การพัฒนาร่างกายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางเกื้อกูลเป็นคุณไม่เกิดโทษ รู้จักบริโภคปัจจัย 4 ตรงตามคุณค่าที่แท้จริงไม่บริโภคตามค่านิยมที่ส่งผลเสียเป็นอันตรายต่อสุขภาพ รู้จักใช้อินทรีย์คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เพื่อศึกษาเรียนรู้ ไม่ใช่เสพบริโภคเพียงเพื่อความสนุกสนาน

2. ศีลภาวนา (Moral development) ฝึกอบรมด้านพฤติกรรมไม่เบียดเบียนหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมเกื้อกูลสร้างสรรค์ส่งเสริมสันติสุขด้วยสังคหวัตถุ 4 สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดีมีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

3. จิตภาวนา (Emotional development) การพัฒนาบุคคลให้มีจิตที่สมบูรณ์ประกอบด้วย คุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพจิตที่ดี มีศรัทธา อ่อนน้อม กตัญญูทวิที่มีหิริ โอตตปปะ จิตใจเข้มแข็งทำให้มีความมั่นคง มีความเจริญงอกงามด้วยคุณธรรม การฝึกอบรมจิตตองค้ประกอบดังนี้

3.1 คุณภาพจิต คือจิตใจที่ตังามเป็นจิตใจที่สูงประณีตมีความเมตตาความเป็นมิตรปรารถนาประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น อยาช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์รู้คุณค่าแห่งการกระทำของผู้อื่น

3.2 สมรรถภาพจิต คือความสามารถของจิต เช่นจิตใจไม่วกแวกกับสิ่งทีมากระทบ มีสติ มีสมาธิ แน่วแนมีความเด็ดเดี่ยวต่อความมุ่งหมายที่จะทำให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานทางปัญญาคือการพิจารณาให้ความเป็นจริงอย่างชัดเจน

3.3 สุขภาพจิต คือจิตที่มีสุขภาพดี เบิกบานปรอดโปรง สดชื่นร่าเริง มีปีติ เอิบอิมใจ เป็นสุข มีความผ่อนคลายไม่ขุ่นมัว ไม่หม่นหมองหดหู่ ผู้ที่ฝึกอบรมจิตได้แล้วเรียกว่าภาวิตจิต

4. ปัญญาภาวนา (Wisdom development) การฝึกอบรมด้านให้รู้จักคิดพิจารณาวิจิจัยแก้ไขปัญหาละดำเนินการต่างๆด้วยปัญญา มองทุกสิ่งไปตามเหตุและปัจจัยไม่มีอคติปราศจากการครอบงำของกิเลส รู้เท่าทันธรรมดาของโลกเข้าถึงอิสรภาพ ทำจิตใจให้เป็นอิสระหลุดพ้นจากกิเลสทำตนให้พ้นจากความทุกข์รวมทั้งสามารถทำตนให้อยู่เหนือปัญหาความขัดแย้งด้วยหลักอทิปปัจจยตา

สรุปว่า การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงทีมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้ารวมไปถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชน

หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาตน

แนวทางการพัฒนาตนเอง ให้มีชีวิตประสบความสำเร็จในแต่ละด้าน เช่น ด้านเงินทอง ด้านการงาน อาชีพ ด้านครอบครัวที่อบอุ่น มีคนรักคนเมตตา แต่การที่จะไปถึงจุดทีประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมมาจากการพัฒนาตนเอง ในหลักพุทธธรรมกล่าวถึงการพัฒนาตนเอง 3 ทางคือ

1. ทางกาย เป็นองค์ประกอบทีสำคัญในการพัฒนาโดยใช้การแต่งกายเป็นจุดเริ่มต้นช่วยลดจุดด้อยหรือเสริมจุดเด่นแสดงออกเข้มแข็งแต่ไม่แข็งกระด้างอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ การยืน การเดิน การนั่ง ต้องมั่นคงเรียบร้อย การแต่งกายต้องสะอาดเหมาะสมกับกาลเทศะเหมาะสมกับรูปร่างและผิวพรรณ การพัฒนาตนเองอยู่ในบริบทหรือเหตุการณ์ที่ต่างกัน หนทางสว่างและความสำเร็จก็ไม่ไกลเกินไขว้คว้าดังนี้ (Wisdom Academy, 2566)

1.1 เอาชนะความคิดด้านลบในตัวคุณ

1.2 เอาชนะความกลัวอย่างกล้าหาญ

1.3 มองโลกให้กว้างและตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน

1.4 อย่าให้คำวิจารณ์มาทำลายเป้าหมายชีวิตของคุณ

1.5 อย่าเสียเวลากับการเปรียบเทียบกับคนอื่น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- 1.6 ปรับตัวและเปิดใจรับความคิดต่าง
- 1.7 จงคบคนที่ทำให้ชีวิตของคุณดีขึ้น
- 1.8 จงเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนเสมอ

2. ทางวาจา การพูดดีต้องมีประโยชน์ผู้ฟังชอบและทุกคนปลอดภัยก่อนพูดทุกครั้งต้องคิดก่อนพูด คนที่พูดดีมีปัญหาวาจาเป็นลมปากที่หวานหูไม่รู้หายเป็นที่รักใคร่ชอบพอกันทุกๆ วาจาจึงเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางภาษาที่ควบคู่ไปกับการฟังระหว่างมนุษย์เป็นการเปล่งเสียงเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือความต้องการของผู้พูดไปยังผู้ฟังโดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียงและอากัปกิริยาเป็นที่เข้าใจกันได้ วาจาจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในทุกสิ่ง ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลควรพูดแต่สิ่งดีงาม ไม่ควรพูดคำที่ชั่วร้าย การพูดดีงามย่อมเป็นสิ่งที่ดี บุคคลย่อมเดือดร้อนเพราะพูดคำชั่วร้าย”(มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

3. ทางใจ เป็นขบวนการพัฒนาที่สำคัญยิ่งในชีวิตมนุษย์ที่ควบคู่มากับการพัฒนาการทางร่างกาย มนุษย์แต่ละคนควรมีโอกาสได้พัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจให้เต็มศักยภาพที่ได้รับมาตามธรรมชาติ มี เช่นความมั่นใจในตนเองจะทำอะไรก็สำเร็จความจริงใจเป็นคนปากกับใจตรงกัน ความกระตือรือร้นกระฉับกระเฉง ความมานะพยายามไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดกลั้น ความมีเหตุผล การมีสมรรถภาพในการจำและมีความคิดสร้างสรรค์

ต้นทุนชีวิต:การพัฒนาตน

มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษซึ่งแตกต่างจากสัตว์ทั้งหลายสิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษได้แก่การศึกษาฝึกฝนพัฒนาชีวิตดีงามด้วยตนเองและช่วยสังคมให้ดำรงอยู่ในสันติสุขเป็นหลักประกันของชีวิตที่จะพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างแท้จริงดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2546: 21-23)

1. มีกัลยาณมิตร คือการอยู่ร่วมหรือใกล้ชิดกัลยาณชน รู้จักคบคนและเข้าร่วมสังคมกับกัลยาณชนที่จะสามารถชักชวนทำให้เจริญงอกงามในการพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา โดยเฉพาะเรียนรู้การสื่อสารสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา รู้จักใช้ปัจจัยภายนอกทั้งที่เป็นบุคคลเครื่องและมีสื่อสารให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้นำมาใช้ในการพัฒนาชีวิตแก้ปัญหาและทำการสร้างสรรค์

2. สีสัมปทา (ทำศีลให้ปกติ) วินัยเป็นพื้นฐานของการพัฒนาชีวิตรู้จักจัดระเบียบความเป็นอยู่กิจกรรมการทำงานและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อโอกาสแก่การพัฒนาชีวิต มีพฤติกรรมที่ถูกต้องในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม การอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อย่างเกื้อกูลไม่เบียดเบียนกัน มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุด้วยการใช้ปัจจัยสี่ในทางที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตเกื้อหนุนการศึกษาการสร้างสรรคและระบบดุลยสัมพันธ์ของธรรมชาติ

3. ฉันทสัมปทา (ถึงด้วยฉันทะ) คือ การกระทำหรือเฝ้าทำด้วยความอยากทำเป็นรากฐานของความก้าวหน้ามีจิตใจใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ เป็นผู้มีความรู้ ความรู้ ใฝ่ความเป็นเลิศ สร้างสรรค์ใฝ่สัมฤทธิ์ อยากช่วยทำทุกสิ่งทุกคนที่ตนประสบเกี่ยวข้องให้เข้าถึงภาวะที่ดีงาม ไม่หลงติดอยู่แค่คิดจะได้จะเอาและหาความสุขจากการเสพ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บริโภคที่ทำให้จมอยู่ใต้วังวนแห่งความมัวเมาและการแย่งชิง แต่รู้จักใช้อิทธิยมีตาที่ดูที่ฟังในการเรียนรู้ เพื่อหาความสุขจากการศึกษาและมีความสุขจากการทำสิ่งดีงาม

4. อุตตสัมปทา (เตรียมตนให้พร้อม) ด้วยการฝึกฝนพัฒนาตนเองเห็นความสำคัญของการที่จะต้องฝึกตน ชีวิตของเรานี้จะดีงามได้จะต้องมีการฝึก มุ่งมั่นฝึกตนให้เต็มที่ที่สุด ระวังอยู่เสมอถึงความจริงแท้ของธรรมชาติของมนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้และเมื่อฝึกแล้วจะประเสริฐเลิศสูงสุด การตั้งใจฝึกตนจนมองเห็นความยากลำบากอุปสรรคและปัญหาเป็นจุดเวทีที่ทดสอบและพัฒนาสติปัญญาความสามารถ มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนยิ่งขึ้นไปพัฒนาเต็มทีพร้อมทุกด้านทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา

5. ภูมิวิสัมปทา (ทำความเข้าใจให้ถึงพร้อม) หลักทำความเข้าใจให้เป็นไปตามเหตุปัจจัย ตั้งอยู่ในหลักความคิดความเชื่อถือที่ดีงามมีเหตุผลที่จะนำไปสู่การพิจารณาไตร่ตรองสืบสวนค้นคว้าเป็นทางเจริญปัญญาและเชื่อการกระทำว่าเป็นอำนาจที่บันดาลชะตากรรมให้สำเร็จและดีงามสูงสุดเป็นไปได้ภายในขอบเขตของเหตุปัจจัยที่มีและที่หา

6. อัปปมาทสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท) มีจิตสำนึกในความไม่เที่ยง ตระหนักถึงความไม่คงที่ไม่ง่อนแง่นและไม่ง่อนตัวทั้งของชีวิตและสิ่งทั้งหลายรอบตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ทำให้มีใจนิ่งนอนใจอยู่ไม่ได้และมองเห็นคุณค่าความสำคัญของกาลเวลา กระตือรือร้นขวนขวายเร่งศึกษาและป้องกันแก้ไขเหตุปัจจัยของความเสื่อมและเสริมสร้างเหตุปัจจัยของความเจริญงอกงามให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

7. โยนิโสมนสิการสัมปทา (ทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม) รู้จักคิดวิเคราะห์ สืบสาวให้เข้าถึงความจริง โดยกำหนดมองสิ่งทั้งหลายให้ได้คุณค่าทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องด้วยตนเองรู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามที่มีเป็นไปในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยโดยใช้ปัญญาพิจารณา สืบสวนสืบค้นวิเคราะห์

หลักสุจริต: กับการพัฒนาตน

ในการพัฒนาตนเองให้ดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนานั้นเน้นการประพฤติตนโดยชอบที่เรียกว่า “สุจริต” 3 ด้าน

1. กายสุจริต เป็นการประพฤติดี แล่งดงามทางกายโดยงดเว้นจากการไม่เบียดเบียน และฆ่าสัตว์ (ปาณาติบาต) การไม่แย่งชิง คดโกง ยักยอก และลักพาสิ่งของที่เจ้าของมิได้อนุญาต (อทินนาทาน) และการประพฤติผิดในเรื่องกามคุณจนขาดความสำรวมระวัง (กามเมสุมิฉฉาจาร)

2. วจีสุจริต เป็นการประพฤติดี แล่งดงามทางกาย โดยการงดเว้นจากการพูดเท็จ และบิดเบือนเพื่อให้มา หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด (มุสาวาท) การพูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น (ปสุณวาจา) การพูดคำหยาบคายเพื่อให้คนอื่นเจ็บใจ (ผรุสวาจา) และการพูดจาเพ้อเจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น (สัมผัปปลาปะ)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

3. มโนสุจริต เป็นการประพฤติดี และงดงามทางจิตใจ โดยการไม่เพ่งเล็งที่จะแสวงหาช่องทางเพื่อให้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่น (อนภิชณา) การไม่ผูกพยาบาทจองเวรคนอื่น (อพยาบาท) และการมีความคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีปัญญาคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง (สัมมาทสิฐิ)

หลักเบญจศีล: กติกาในการพัฒนาดน

หลักการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสมาชิกในสังคมจะร่วมกันต้องวางตนอยู่ในกรอบกติกาที่สังคมชุมชนวางรากฐานเอาไว้เพื่อที่จะไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง ถัดไปคือครอบครัวและสังคมโดยรวมในที่สุด

ศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาต (การฆ่าสัตว์) การกระทำที่ถือว่าผิดศีลข้อนี้อย่างสมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบดังนี้

1. สัตว์นั้นมีชีวิต (คำว่าสัตว์นั้นรวมถึงคนด้วย กรณีที่ผู้ถูกฆ่าเป็นคน แต่ไม่รวมถึงพืช)
2. รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต (กรณีที่ไม่ว่าจะว่าสัตว์นั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ความผิดก็ลดลง)
3. มีจิตคิดจะฆ่า คือมีเจตนาที่จะฆ่าสัตว์นั้น
4. ทำความเพียรเพื่อให้สัตว์นั้นตายคือลงมือฆ่าตนเอง
5. สัตว์นั้นตายลงด้วยความเพียร(พยายามฆ่าสัตว์นั้นให้ตายทุกวิถีทาง)

ศีลข้อที่ 2 อทินนาทาน(การลักทรัพย์)การกระทำที่ถือว่าผิดศีลข้อนี้อย่างสมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบดังนี้

1. วัตถุนั้นมีเจ้าของ 2. รู้ว่าวัตถุนั้นมีเจ้าของ 3. มีจิตคิดจะลักขโมยวัตถุนั้น
4. ทำความเพียรเพื่อลัก คือลงมือขโมยนั้นเอง 5. ได้วัตถุนั้นมาด้วยความเพียรนั้น

ศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิฉฉาจาร การกระทำที่ถือว่าผิดศีลข้อนี้อย่างสมบูรณ์จะต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. บุคคลที่ไม่ควรเกี่ยวข้อง(ทางกาม)
2. มีจิตคิดจะเสพ (กาม) ในบุคคลนั้น คือมีเจตนาจะเสพนั่นเอง
3. มีความพยายามเสพ คือกระทำการเสพกามกับบุคคลนั้น
4. มีความยินดี พอใจในการเสพกามนั้น (ไม่ใช่ถูกบังคับ ชื่นใจ)

ข้อที่ 4 มุสาวาท การกระทำที่ถือว่าผิดศีลอย่างสมบูรณ์แบบประกอบจะต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. เรื่องราวนั้นไม่เป็นความจริง
2. มีจิตคิดจะมุสา คือมีเจตนาที่จะโกหกหลอกลวง
3. พยายามด้วยกายหรือด้วยวาจาหรือวิธีการใดๆ เพื่อจะให้ผู้อื่นเชื่อตามเรื่องราวที่ตนได้นำเสนอ
4. ผู้อื่นเชื่อตามเรื่องราวนั้น

ศีลข้อที่ 5 สุราเมรัยมัชฌิมาทฏฐฐาน คือการเสพสุราเมรัยและของมึนเมาทั้งหลายอันทำให้ขาดสติสามารถ แยกรายละเอียดได้ดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

1. สุรา คือ น้ำเมาที่กลั่นแล้ว ได้แก่เหล้าชนิดต่างๆ นั้นเอง
2. เมรัย คือ น้ำเมาที่ไม่ได้กลั่น, น้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่ เช่น ไวน์ชนิดต่างๆ
3. มัชชะ คือ สิ่งที่เสพแล้วทำให้มีนเมา หรือขาดสติทั้งหลาย เช่น บุหรี่ ยาเสพติดทุกชนิด รวมทั้งเหล้า เบียร์ และสุรา เมรัยทุกชนิดด้วย (พระอริการกิตติ ยุติธโร. 2559).

สัปปริสธรรม: หลักการพัฒนาดนให้เป็นคนดี

หลักธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติของคนดีมีความประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นหลักการเบื้องต้นของการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนดีมีความน่าเชื่อถือในสังคม มีดังนี้

1. การรู้จักเหตุ คือ รู้จักวิเคราะห์สาเหตุความเป็นไปของชีวิตหรือรู้หลักความจริงเพื่อแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง เช่น นักศึกษาสอบตกอาจมีสาเหตุมาจากความเกียจคร้านขาดเรียนบ่อยไม่ตั้งใจเรียน
2. การรู้จักผล คือ มีเหตุย่อมมีผลเพราะผลเกิดจากเหตุเสมอการรู้จักเปรียบเทียบเหตุและผลจะทำให้คนเรายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. การรู้จักตน คือ การรู้ว่าตนคือใครมีฐานะความสามารถความถนัดและมีคุณธรรมมากน้อยเพียงใด
4. รู้จักประมาณ คือ มีความพอดีพอเหมาะพอควรการรู้จักทำทุกสิ่งทุกอย่างหรือดำเนินชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม
5. การรู้จักกาล คือ การรู้จักกาลเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจต่างๆ รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ
6. การรู้จักชุมชน คือ การรู้จักชุมชนว่ามีลักษณะอย่างไร เช่น มีขนบธรรมเนียมประเพณีแบบใดมีการแต่งกายมีระเบียบแบบใดเพื่อจะได้วางตัวได้ถูกต้อง
7. การรู้จักบุคคล คือ การรู้จักลักษณะของบุคคลว่ามีเจตคติมีความรู้มีคุณธรรมมีความสามารถ ความถนัดอย่างไร เพื่อจะได้ปฏิบัติกับเขาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถเลือกใช้คนให้ตรงกับความถนัดของเขาเพื่อคุณประโยชน์ของกิจการ

พัฒนาดนสู่ความสำเร็จ

การทำงานให้เกิดผลสำเร็จได้นั้นไม่ใช่ใครก็สามารถทำได้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เข้ามากระตุ้นเป็นตัวช่วยให้คุณประสบความสำเร็จพร้อมกับเพิ่มความสุขในเวลาทำงาน นำพาชีวิตให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองให้ถึงที่หมายได้อย่างสะดวกปลอดภัยมีดังนี้

1. อยู่ในภูมิประเทศหรือสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม สมควรแก่การประกอบอาชีพ การศึกษา หรือการดำเนินชีวิต แม้กระทั่งการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในที่ต่างๆ ให้เจริญก้าวหน้าก็ดี ถือได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญต่อการพัฒนาดนเองและสังคม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

2. การคบหาแต่คนดีหรือมิตรสหายที่ดีเป็นสัตบุรุษเป็นบัณฑิตแม้กระทั่งการสนทนา การขอคำปรึกษา หรือสอบถามสิ่งที่ยังไม่รู้เพื่อนำไปปฏิบัติก็เป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง
3. การตั้งจิตคิดมุ่งหมายนำพาตนเองไปให้ถูกทางการตั้งตนเองไว้ในความดี มีความเพียรไม่เกียจคร้าน เป็นต้น
4. การมีพื้นฐานหรือพื้นเพเดิมที่ดี ได้สร้างสมคุณงามความดีเตรียมพร้อมไว้ตั้งแต่ต้น ความดีที่ได้ทำไว้ในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งจักเป็นความดีในอนาคตข้างหน้าช่วยส่งเสริมให้พัฒนาตนเองหรืออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541: 114)

หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาคน

การพัฒนาคนคือการอยู่ร่วมกันในกลุ่มหรือองค์กรต่างๆที่มีความแตกต่างหลายอย่างย่อมประสบปัญหาความขัดแย้ง กระทบกระทั้งเนื่องจากความแตกต่างทางความคิดความรู้ประสบการณ์เพื่อชีวิตของตนเองและหมู่คณะได้รับการพัฒนาก้าวไปข้างหน้าฝ่ายเดียวจบกระทั่งบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด ต้องประกอบด้วยหลัก ทฤษฎีดังนี้

เว้นอคติ: วิธีป้องกันความบาดหมาง

หลักการเบื้องต้นในการพัฒนาคนอย่างเสมอภาคต้องไม่เอนเอียงกับบุคคลที่เรารักหรือเราเกลียดและให้ความยุติธรรมกับทุกคนไม่ควรมัวอคติทุกรูปแบบดังนี้

1. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก อันเกิดจากอำนาจแห่งความรักใคร่ชอบพอเป็นพิเศษระหว่างบุคคล จึงทำให้ความยุติธรรมไม่เป็นธรรมและไม่ถูกต้องเหมาะสมเพราะบุคคลนั้นๆเป็นคนโปรดของตนเป็นญาติของตนเป็นเพื่อนของตนเป็นหุ้นส่วนของตนทำให้ความยุติธรรมไม่ยุติธรรมเพราะความรักใคร่
2. โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง ที่เกิดจากอำนาจความโกรธความอาฆาตพยาบาทจึงทำให้บุคคลทำสิ่งที่ไม่เป็นธรรมทำให้ความยุติธรรมไม่ยุติธรรมการตัดสินคดีด้วยอำนาจความโกรธเกลียดชัง
3. โมหาคติ ลำเอียงเพราะเขลา ความเอนเอียงที่ไม่เป็นกลางทำอะไรไปด้วยอารมณ์ของตัวเองเป็นใหญ่ ทำให้ความยุติธรรมไม่ยุติธรรมเพราะความไม่รู้เบาปัญญาหลงผิด เช่น พ่อแม่ที่หลงโทษลูกโดยที่ยังไม่ได้สอบถามความเป็นจริง ผู้ใหญ่ที่หลงโทษผู้น้อยโดยที่ยังไม่ได้สอบสวนความจริงให้รอบคอบ
4. ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว คือทำให้ความยุติธรรมไม่ยุติธรรมเพราะความกลัวภัย เช่นเพื่อนนักเรียนที่ตัวใหญ่ทำผิดแต่ไม่กล้าบอกครูเพราะกลัวเพื่อนจะมาทำร้ายหรือตำรวจเห็นผู้มีตำแหน่งสูงกว่าตนกระทำความผิดแต่ไม่กล้าจับเพราะกลัวถูกย้าย

อคติย่อมได้รับความเจริญดวงจันทรข้างขึ้นให้ความสว่างและความสว่างต้องประกอบด้วย สติปัญญา จึงจะเป็นคนดีของคนรอบข้างหรือทำให้เกิดการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง(สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2540)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

มิตรแท้และมิตรเทียม: เพื่อนดีเพื่อนเลว

เพื่อนดีมีจิตสำนึกรับผิดชอบสูง การยอมรับเอาพฤติกรรมดีมีความรับผิดชอบสูงของเพื่อนแท้ มิตรเทียมคือการรับเอาความประพฤติไม่ดีของเพื่อนชั่วเข้ามาไว้ในตัว เป็นเหตุให้หลงกระทำความชั่วตามได้ทุกชนิด โดยไม่มีความละอายบาปและปราศจากจิตสำนึกที่มีความรับผิดชอบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนี้

1. ลักษณะของมิตรเทียม

- 1.1 คนปกอลอก มีลักษณะ
- 1.2 คนดีแต่พูด มีลักษณะ
- 1.3 คนหัวประจบ มีลักษณะ
- 1.4 คนชักนำในทางฉิบหาย

2 ลักษณะของมิตรแท้

- 2.1 มิตรมีอุปการะ
- 2.2 มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข
- 2.3 มิตรแนะนำประโยชน์
- 2.4 มิตรมีความรักใคร่

พรหมวิหารธรรม: อยู่อย่างบุคคลผู้เป็นผู้ใหญ่

หลักธรรมที่จะช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาสามารถปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องให้มีความสุขและมีขวัญกำลังใจที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพได้มากที่สุดดังนี้

1. เมตตา หมายถึงรักที่มุ่งเพื่อปรารถนาดีปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขผู้บริหารควรมีความรักความปรารถนาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการให้คำแนะนำสั่งสอนหรืออบรมทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานและความประพฤติที่เหมาะสมและดัดรวมถึงการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เหมาะสม(ถูก)กับวัย งาน และความถนัด

2. กรุณา หมายถึงความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผู้บริหารควรมีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการให้ความช่วยเหลือแบ่งปันน้ำใจหรือสงเคราะห์ทั้งทางด้านวัตถุกำลังกายและกำลังใจรวมถึงการจัดสรรสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ ให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา

3. มุทิตา หมายถึงความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้าไม่มีใจอิจฉาริษยา ผู้บริหารควรสนับสนุนและแสดงออกถึงความยินดีเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชา (รวมถึงครอบครัว) มีความสุขมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว รวมถึงการเชิดชูด้วยรางวัลและแบ่งปันด้วยน้ำใจ

4. อุเบกขา หมายถึงการวางใจเป็นกลางผู้บริหารควรมีความปรารถนาดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการช่วยเหลือให้พ้นทุกข์มีความสุขในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมด้วยความยุติธรรมไม่ลำเอียงหรืออคติต่อผู้ใดผู้หนึ่งเพราะ รัก ไม่ชอบ (เกลียด) เชลา และกลัว

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

พรหมวิหารธรรม 4 ประการนี้จะเลือกถือให้มั่นคงแต่อย่างเดียวยังไม่ได้ เพราะเมื่อไม่เป็นไปตามความตั้งใจ จะกลับกลายเป็นทุกข์เป็นโทษแก่ตนไป ควรต้องถือทั้ง 4 ประการ จึงจะเหมาะสมคราวใดควรจะเมตตา ก็วางสีหน้าเมตตา คราวใดควรจะกรุณา ก็วางสีหน้ากรุณา คราวใดควรจะมุ (พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ (2566),

หลักพุทธธรรมกับการพัฒนางาน

การทำงานของมนุษย์ไม่ว่าจะองค์กรหรือหน่วยงานใดย่อมมีปัญหาในการบริหารจัดการไม่มากก็น้อย เริ่มจากปัญหาภายในตนของมนุษย์เป็นงานเองปัญหาในเชิงสัมพันธภาพความอิจฉาริษยาความไม่ยุติธรรม ความไม่เด็ดขาดและการสั่งการที่ไม่ชัดเจน นอกจากจะทำให้บรรยากาศในองค์กรไม่ปลอดโปร่งแล้วยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในองค์กร พระพุทธศาสนามีหลักธรรมสำหรับใช้ในการทำงานที่สามารถตอบโจทย์กระบวนการทำงานไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดก็ตาม ดังนี้

1. หลักการของสัมมาอาชีวะ

หลักการของสัมมาอาชีวะสอนให้งดเว้นการเลี้ยงชีพในทางที่ไม่สมควรเรียกว่ามิจฉาณิชา คือการเลี้ยงชีพในทางที่ผิดเพราะเป็นอาชีพที่ส่งเสริมการเบียดเบียนและการทำลายชีวิต หลักการของสัมมาอาชีวะจะต้องเว้นจากการประกอบอาชีพทั้ง 5 ประการคือ 1) การค้าขายคัสตราเครื่องประหาร เช่น หอกดาบ ปืน ระเบิด 2) การค้าขายสัตว์มีชีวิต 3) การค้าขายสิ่งมีนเมา 4) การค้าขายยาพิษ 5) การค้าสัตว์เพื่อนำไปฆ่า (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539)

2. อนุวัชกรรม: การทำงานที่ไม่มีโทษ

ในมงคลสูตรกล่าวถึงงานที่ไม่มีโทษถือว่าเป็นมงคลสูงสุดอย่างหนึ่งของชีวิตมีลักษณะของงานที่ไม่มีโทษนั้นต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. ไม่ผิดกฎหมาย คือทำให้ถูกต้องตามกฎหมายของบ้านเมือง
2. ไม่ผิดประเพณีคือแบบแผนที่ปฏิบัติกันมาแต่เดิมควรดำเนินตาม
3. ไม่ผิดศีล คือข้อห้ามที่บัญญัติไว้ในศีล 5
4. ไม่ผิดธรรม คือหลักธรรมทั้งหลายอาทิเช่น การพนัน การหลอกลวง

3. อนุกุลกรรม: การทำงานที่ไม่คั่งค้าง

การทำงานที่ไม่คั่งค้างพระพุทธศาสนาถือเป็นมงคลสูงสุดของชีวิต งานอากุลหรืองานคั่งค้างมีลักษณะทำแล้วยังไม่เสร็จก็ควางานใหม่มาทำก็ทำไม่สำเร็จอีก ทำงานลักษณะทั้งๆ ขว้างๆ ด้วยนิสัยจับจดของตัวเอง สาเหตุที่ทำให้งานคั่งค้าง คือ

- 1) ทำงานไม่ถูกกาล 2) ทำงานไม่ถูกวิธี 3) ไม่ยอมทำงาน หรือ ผลัดวันประกันพรุ่งอยู่ร่ำไป

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

4. อิทธิบาท: วิธีทางสู่ความสำเร็จในการทำงาน

หลักที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จและมีความสุขความสำเร็จในการทำงานต้องปฏิบัติตามหลักความสำเร็จดังนี้

1. ฉันทะ พอใจจะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรักที่ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดี มีใช้สักว่าทำพอให้เสร็จๆ เพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร

2. วิริยะ ขยันหมั่นประกอบด้วยความพยายาม ความพากเพียรเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดลอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

3. จิตตะ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

4. วิมังสา หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อหยาบเกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำโดยรู้จักทดลองวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง (พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตโต), (2546)

5. พละ: พลังสร้างสรรค์ในการทำงาน

ธรรมที่มีกำลังในการปกป้องคุ้มครองจิตใจไม่ให้อกุศลเข้ามาครอบงำได้ หรือเป็นเกราะป้องกันจิตใจไม่ให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดีงามทั้งหลายประกอบด้วย

1. พลังคือความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่ออย่างมีเหตุผลเมื่อความเชื่อเกิดขึ้นในใจแล้วย่อมมีพลังในการทำกุศลต่อต้านอกุศลมิให้เข้ามาครอบงำจิตใจได้จิตใจก็ไม่ตกอยู่ภายใต้ความชั่วร้ายทั้งหลายเช่นเชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว การฝึกสติเพื่อสร้างพลังในมิติขององค์กรประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) สติช่วยลดความเครียดและป้องกันอาการหมดไฟ 2) สติช่วยลดอัตราการลาออกที่ไม่พึงประสงค์ 3) สติช่วยเพิ่มผลผลิตและความผูกพันในองค์กร 4) สติช่วยดึงดูดคนเก่งให้อยากมาทำงานในองค์กร และ 5) สติช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ธีรบุญ โปโรจน์อังสุธร.(2566).

2. พลังคือความเพียรไม่ให้ความชั่วหรือบาปอกุศลเกิดขึ้นในใจ เพียรลด ละ เลิก ต่อความชั่วทั้งหลายเพียรทำความดีและเพียรรักษาความดีให้คงอยู่และเพิ่มพูนงอกงามยิ่งๆ ขึ้นไปจึงเป็นพลังในการต่อต้านอกุศลกรรมอันเป็นปฏิบัติต่อความเกียจคร้านที่เข้ามาครอบงำจิตใจได้เป็นอย่างดี

3. พลังคือความระลึกได้การมีสติก่อนคิดก่อนพูดก่อนทำ เป็นคุณธรรมที่ทำให้เกิดความรอบคอบไม่หลงลืมตัวโดยมีสติเป็นผู้กำกับก็จะไม่เกิดความผิดพลาดได้ง่าย ดังนั้นสติจึงเป็นพลังต่อต้านไม่ให้บุคคลเกิดความประมาท ไม่ก่อให้เกิดความผิดพลาดหรือเกิดอุบัติเหตุต่างๆ

4. พลังคือความตั้งใจมั่นอยู่ในอารมณ์เดียวสงบสงัดจากนิวรณ์ทั้งห้า ทำองค์ ปฐมฌานให้เกิดขึ้น หาเวลานั่งสมาธิเพื่อให้ใจสงบสัก 10-15 นาที ก่อนเริ่มกิจวัตรประจำวันจะสามารถช่วยให้ทั้งวันของคุณไม่ลนลาน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มีสติในการทำงานและใช้ชีวิตได้อย่างราบรื่นการนั่งสมาธิในระหว่างวัน จะช่วยให้คุณเรียกสติ ลดอารมณ์ ความเครียดจากงานได้ไม่น้อยเลย

5. ปัญญาพละ (wisdom power) ความรอบรู้ ความรู้แจ้งเห็นจริงอะไรควรทำไม่ควรทำ อะไรผิด อะไรถูก เมื่อมีความรอบรู้เกิดขึ้น ปัญญาจึงเป็นพลังต่อต้านความหลงความโง่เขลา มิให้เกิดขึ้นกับจิตใจได้ (รัตน ปัญญาภา, 2553)

สรุป ศรัทธาพละคือ กำลังการควบคุมความสงสัยความวิตก วิริยะพละคือ กำลังการควบคุมความ เกียจคร้าน สติพละคือ กำลังการควบคุมความประมาทความมกมาย สมาธิพละ กำลังการควบคุมการวอกแวก ฟุ้งซ่าน ปัญญาพละคือ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดี

เป้าหมายของการพัฒนาตามหลักพุทธธรรมในศตวรรษที่21

เป้าหมายการพัฒนาเป็นส่วนสำคัญของความก้าวหน้าและความสุข แต่บ่อยครั้งที่ความพยายามในการ พัฒนาอาจล้มเหลวไม่แน่ใจว่าจะมุ่งหน้าไปทางไหน มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาบนโลกล้วนแสวงหาสิ่งที่ตนเองปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ต่างก็มีเป้าหมายชีวิตเป็นของตนเองทั้งสิ้นพระพุทธศาสนามีเป้าหมายอยู่ 3 ประการ (พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต), 2536) ดังนี้

1. อัตตประโยชน์

พระพุทธศาสนามีหลักการสำหรับการดำเนินชีวิตในโลก คือสอนให้มนุษย์ดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุประโยชน์ คือความสมบูรณ์ของการดำเนินชีวิตด้านอัตตประโยชน์ 3 ด้านคือ

1. ทิฐฐธัมมิกัตถประโยชน์ หรือ“ประโยชน์ในปัจจุบัน”การประกอบกิจการหรืออาชีพที่สุจริต ถูกต้องตามหลักศีลธรรมเรียกว่าจุดหมายขั้นตาเห็น คือ

- มีสุขภาพดีร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ งามสง่า อายุยืนยาว
- มีเงินมีงานมีทรัพย์ที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพที่สุจริต
- มีสถานภาพดีทรงยศ เกียรติไมตรีเป็นที่ยอมรับในสังคม
- มีครอบครัวที่ผาสุกทำวงศ์ตระกูลให้เป็นที่น่าับถือ

2. สัมปรายิกัตถประโยชน์หรือประโยชน์เบื้องหน้า มองในด้านคุณค่าของชีวิตเป็นหลักประกัน ให้กับชีวิตในอนาคต คือ

- ความอบอุ่นสบายซึ่งสุขใจด้วยศรัทธามีหลักใจ
 - ความภูมิใจในชีวิตสะอาดที่ได้ประพฤติดแต่ความดีงามสุจริต
 - ความอึดใจในชีวิตมีคุณค่าที่ได้เสียสละบำเพ็ญประโยชน์
 - ความกล้า้วกล้ามั่นใจด้วยมีปัญญาที่จะแก้ปัญหาพาชีวิตให้ดำเนินต่อไป
 - ความโปร่งโล่งมั่นใจว่าได้ทำกรรมดีมีหลักประกันวิถีสุภาพใหม่

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

3. ประมัตถประโยชน์หรือประโยชน์สูงสุดเป็นสาระที่แท้จริงของชีวิตมีจิตใจที่ปราศจากการเบียดเบียนอย่างแท้จริงมีปัญหารู้เท่าทันความเป็นจริงเข้าถึงธรรมชาติของโลกและชีวิตอันทำให้จิตเป็นอิสระ คือ

- ไม่หวั่นไหวหรือถูกรบกวนด้วยความผันผวนปรวนแปรต่าง ๆ
- ไม่ผิดหวังโศกเศร้าบีบคั้นจิตเพราะความยึดติดถ้อยมั่นในสิ่งต่าง ๆ
- ปลอดโปร่ง สงบ ผ่องใส สดชื่น เบิกบานใจตลอดเวลา
- เป็นอยู่และทำงานด้วยปัญญาซึ่งมองที่เหตุปัจจัย

สรุปหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจเป็นการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่งมีลักษณะใหม่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่าสภาพเก่าโดยธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเอง พระพุทธศาสนากล่าวว่าการพัฒนา คือกระบวนการทำให้เจริญก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางที่ดีการพัฒนาตามทฤษฎีของพระพุทธศาสนาตรงกับคำว่า “ภาวนา” คือการทำให้เจริญงอกงาม

1. กายภาวนา (Physical development) เป็นการพัฒนาร่างกาย
2. ศีลภาวนา (Moral development) เป็นการพัฒนาศีลฝึกอบรมด้านพฤติกรรมและเป็นการพัฒนาด้านกายและวาจาให้มีพฤติกรรมทางสังคมไม่เบียดเบียนหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น
3. จิตภาวนา (Emotional development) เป็นการฝึกอบรมด้านจิตใจพัฒนาบุคคลให้มีจิตที่สมบูรณ์ประกอบด้วย คุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพจิตที่ดี
4. ปัญญาภาวนา คือการพัฒนาปัญญา (Wisdom development) การพัฒนาบุคคลให้รู้จักคิดพิจารณา วินิจฉัย แก้ไขปัญหาและดำเนินการต่างๆ ด้วยปัญญา เข้าใจเหตุผล มองทุกสิ่งไปตามเหตุและปัจจัย ไม่มีอคติ ปราศจากการครอบงำของกิเลส เป็นอยู่ โดยรู้เท่าทันธรรมดาของโลกและชีวิต

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

- ธีรบุญ โปโรจน์อังสุธร. (2566). *คุณค่าของสติและสมาธิในการทำงาน: THE VALUE OF MEDITATION AND MINDFULNESS*. สืบค้น 14 กันยายน 2566, จาก <https://www.runwisdom.com/2021/04/the-value-of-meditation-and-mindfulness/>
- พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตฺโต). (2536). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2546). *ธรรมบุญชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดี*. (พิมพ์ครั้งที่ 57). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2566). *พรหมวิหารธรรมนำความสำเร็จ*. สืบค้น 13 กันยายน 2566, จาก https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=9672
- พระอธิการกิตติ ยุติธโร. (2559). *การประยุกต์ศีล 5 เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตของชุมชนสาวะถี* (ปริญา นิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิยุวพัฒน์. (2556). *การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)*. สืบค้น 13 กันยายน 2566, จาก www.yuvabadhanafoundation.org/th/ข่าวสาร/บทความทั่วไป/ทักษะการเรียนรู้-Learning/
- รัตน์ ปัญญาภา. (2553) *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาพุทธธรรม. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2540). *นวโกวาท (ฉบับประชาชน)*. (พิมพ์ครั้งที่12). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2566). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 [21st century skills]*. สืบค้น 17 กรกฎาคม 2566, จาก https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855
- Wisdom Academy. (2566). *กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในชีวิต*. สืบค้น 14 กันยายน 2566, จาก https://thewisdom.co/content/improve-personal-development-skills/#google_vignette

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการ

ของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

Satisfaction of the State Welfare Card Holder Towards the Products and

Services of Pracharat Stores

In Nakhon Si Thammarat Province

เสกสรรค์ วีระสุข*, วันวิสาข์ เพชรบุรี**, สมภรณ์ นวลสุทธิ์***

, วราพร กาญจนคลอด****, สุจินดา พรหมคำ*****, วิกานดา คชาทอง*****

Seksan Werasuk*, Wanwisa Phetburi**, Samaporn Nualsut***

, Waraporn Kanjanaklod****, Sujinda PromKum*****, Wikandan kachatong*****

(Received : December 29, 2022 / Revised : August 25, 2023 / Accepted : August 25, 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 60 ปี มีสถานภาพสมรส มีอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ เป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อ เดือน จบการศึกษาสูงสุดคือชั้นประถมศึกษา มาใช้บริการเดือนละ 1 – 2 ครั้งเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาที่มาใช้ บริการมากที่สุดคือต้นเดือน ส่วนประเภทสินค้าที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชนิยมซื้อ หรือมาใช้บริการเป็นส่วนใหญ่คือสินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร และเครื่องใช้ในครัวเรือน และปัญหาที่ผู้ถือบัตร สวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชพบคือปัญหาประเภทของสินค้าน้อย / ไม่หลากหลาย 2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความคาดหวัง ด้านคุณภาพ ด้านคุณค่า และ

* , ** , *** , **** , *****อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Corresponding Author; Email: seksan_wer@nstru.ac.th

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ด้านสถานที่ตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ, ร้านธงฟ้าประชารัฐ, สินค้า, บริการ

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the factors of products and services affecting Thong Fah Pracharat stores in Nakhon Si Thammarat Province; and 2) to study the satisfaction of state welfare card holders with products and services of Thong Fah Pracharat shop in Nakhon Si Thammarat Province. This study was survey research. The samples used in this research were holders of the State Welfare Card In Nakhon Si Thammarat of 400 people who were randomly sampled. Questionnaires were applied as a research tool for data collection. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics. Results from the analysis showed that; firstly, as for general information of the samples, most of the samples were females of 41-60 years old with marital status. Most of them had agricultural professions and earned less than 10,000 baht per month. Their highest level of education was elementary school. Most of them came to use the service once or twice a month which were likely to be the beginning of the months. As for the types of products that state welfare card holders in Nakhon Si Thammarat Province preferred to buy or came to use the service mainly were consumer products, food and household appliances. And the problem found among the state welfare card holders in Nakhon Si Thammarat Province was that there were few types of products to choose from. Secondly, the analysis of factors of products and services towards Thong Fah Pracharat shop in Nakhon Si Thammarat Province revealed that the overall picture of the four areas of expectations, quality, value, and location was at a moderate level, and thirdly, The satisfaction of state welfare card holders with products and services of Thong Fah Pracharat shop in Nakhon Si Thammarat Province indicated that overall their satisfaction was at a high level.

Keywords: State Welfare Card Holder, Pracharat Blue Flag Shop, Products, Services

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บทนำ

ร้านธงฟ้า หรือ โครงการธงฟ้าประชารัฐ เป็นแนวทางที่กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ จัดขึ้นเพื่อลดภาระค่าครองชีพและเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนได้เลือกซื้อสินค้าในราคาที่เป็นธรรม พร้อมทั้งยังเป็นกลไกสำคัญของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ให้ผู้มีรายได้น้อยนำบัตรมาอุดหนุนซื้อสินค้าราคาประหยัด ซึ่งมีวงเงินในบัตรจำนวน 200 - 300 บาทต่อเดือน เพื่อซื้อสินค้าต่างๆ ทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษา และวัตถุดิบเพื่อการเกษตร จากร้านธงฟ้าประชารัฐ

รัฐบาลได้ดำเนินโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนที่มี อายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542 อยู่ในภาวะว่างงานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาทจะต้องไม่มีทรัพย์สินทางการเงินได้แก่เงินฝาก ธนาคาร, สลากออมสิน, สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาลและตราสารหนี้หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงิน ดังกล่าวจะต้องมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่งและต้องไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมายหรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าวจะต้องเป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดปรากฏตามข้อมูลของกรมบัญชีกลาง ณ วันที่ 8 กันยายน 2560

สวัสดิการแห่งรัฐ เป็นการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะทำให้การช่วยเหลือ จากภาครัฐถูกกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยภาครัฐมีข้อมูลในการติดตามประเมินผลการให้สวัสดิการในแต่ละประเภท และนำมาปรับปรุงการให้สวัสดิการให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำกับติดตามค่าใช้จ่าย สวัสดิการต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในการใช้จ่ายชำระ ค่าสินค้า และบริการในชีวิตประจำวันด้วยเงินสดเป็นหลัก ไปสู่ระบบการชำระเงินแบบ อิเล็กทรอนิกส์ (e - Payment) ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และที่สำคัญเป็นการผลักดันให้เกิดการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e - Payment Master Plan) ของรัฐบาลที่มุ่งเน้น การดำเนินธุรกรรมทางการเงินให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และลดปริมาณเอกสารทางการเงิน เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society)

ด้วยเหตุนี้ทีมวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช และความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาร้านธงฟ้าประชารัฐในนครศรีธรรมราชให้เกิดความได้เปรียบในด้านการแข่งขันและดึงดูดประชาชนในชุมชนให้สนใจมาใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐมากขึ้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้คือ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 31,914 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คำนวณโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ และมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน วิธีการสุ่มแบบสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ชุด โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple choices) จำนวน 10 ข้อ

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะเป็นแบบสอบถามประเภทมาตรวัดของ Likert Scale เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมีตัวเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น จำนวน 4 ด้าน 13 ข้อ

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้า และบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล

3.1 นำแบบสอบถามแจกจ่ายให้แก่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย อันได้แก่ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน โดยอธิบายถึงที่มาของการออกแบบสอบถามและขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปทำวิจัย

3.2 ระยะเวลาในการกรอกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 วัน และขอความร่วมมือในการ ส่งคืนให้แก่ทีมวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการใช้บริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการอธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาและนำเสนอในรูปแบบตารางการ วิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศหญิงร้อยละ 66 รองลงมา เป็นเพศชายร้อยละ 34 อายุ 41 – 60 ปี ร้อยละ 38 รองลงมาอายุ 21 – 40 ปี ร้อยละ 32 สถานภาพสมรสร้อยละ 57 รองลงมา มีสถานภาพโสด ร้อยละ 25 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 32 รองลงมา อาชีพค้าขาย ร้อยละ 20 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 82 รองลงมา เป็นผู้ไม่มีรายได้ ร้อยละ 18 ระดับการศึกษาสูงสุด อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 36 รองลงมา อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / ตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 28 นำเสนอตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	136	34.0
	หญิง	264	66.0
	รวม	400	100
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	28	7.0
	21 - 40 ปี	126	32.0
	41 - 60 ปี	154	38.0
	61 ปีขึ้นไป	92	23.0
	รวม	400	100.0
สถานภาพ	โสด	101	25.0
	สมรส	228	57.0
	หย่าร้าง	71	18.0
	รวม	400	100.0
อาชีพ	ว่างงาน	60	15.0
	เกษตรกร	128	32.0

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

	ค้าขาย	80	20.0
	รับจ้าง / อื่นๆ	96	24.0
	นักศึกษา	36	9.0
	รวม	400	100.0
รายได้ของท่านต่อเดือนในปัจจุบัน	ไม่มีรายได้	72	18.0
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	328	82.0
	รวม	400	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด	ไม่ได้เรียน	71	18.0
	ประถมศึกษา	146	36.0
	มัธยมศึกษาตอนต้น / ตอนปลาย	113	28.0
	อนุปริญญา / ปริญญาตรี	70	18.0
	รวม	400	100.0

2. ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้บริการ ด้านความถี่ในการมาใช้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้บริการเดือนละ 1 – 2 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา ใช้บริการเดือนละ 3 – 4 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 32 และ ใช้บริการเดือนละ 5 – 6 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 10 ด้านช่วงเวลาที่ใช้ไปใช้บริการมากที่สุด พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ช่วงต้นเดือน คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงมา ใช้บริการช่วงกลางเดือน คิดเป็นร้อยละ 24 และใช้บริการช่วงปลายเดือน คิดเป็นร้อยละ 5 ด้านประเภทของสินค้าที่ท่านซื้อหรือมาใช้บริการบ่อยที่สุด พบว่า ส่วนใหญ่มาซื้อหรือใช้บริการประเภทสินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร และเครื่องใช้ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 81 รองลงมา ประเภทสินค้าวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 8 และประเภทสินค้าเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7 ด้านปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในการใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องประเภทสินค้าน้อย / ไม่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา ปัญหาเรื่องมีผู้ให้บริการมากเกินไป คิดเป็นร้อยละ 25 ปัญหาเรื่องร้านค้าอยู่ไกลจากที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 17 และปัญหาเรื่องการรอคิวนาน คิดเป็นร้อยละ 17 โดยนำเสนอตามตารางที่ 2 ดังนี้

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการ

ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการ		ความถี่	ร้อยละ
ความถี่ในการมาใช้บริการ	เดือนละ 1 - 2 ครั้ง	192	50.0
	เดือนละ 3 - 4 ครั้ง	128	32.0
	เดือนละ 5 - 6 ครั้ง	40	10.0
	เดือนละ 7 ครั้งขึ้นไป	32	8.0
รวม		400	100.0
ช่วงเวลาที่ท่านไปใช้บริการมากที่สุด	ต้นเดือน	283	71.0
	กลางเดือน	96	24.0
	ปลายเดือน	21	5.0
รวม		400	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการ		ความถี่	ร้อยละ
ประเภทของสินค้าที่ท่านซื้อหรือมาใช้บริการบ่อยที่สุด	สินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร และเครื่องใช้ในครัวเรือน	330	81.0
	สินค้าเพื่อการศึกษา	25	7.0
	สินค้าวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรม	30	8.0
	ยารักษาโรค	11	3.0
	ผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน	4	1.0
	รวม	400	100.0
ปัญหาที่ท่านพบบ่อยที่สุดในการใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐในแต่ละครั้ง	ประเภทสินค้าน้อย / ไม่หลากหลาย	112	28.0
	ร้านค้าอยู่ไกลจากที่อยู่อาศัย	70	17.0
	การรอคิวนาน	70	17.0
	มีผู้ใช้บริการมากเกินไป	94	25.0
	เครื่องชำระบัตรมีปัญหาบ่อยครั้ง	38	9.0
	อื่นๆ	16	4.0
รวม		400	100.0

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

3. ข้อมูลปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษา ปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษาปัจจัยในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยภาพรวม 3.24 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านความสะอาด มีค่าเฉลี่ย 3.39 รองลงมา มีลำดับเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.17 และด้านการบริการรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 3.17 โดยนำเสนอตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชด้านความคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ด้านความคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ความสะอาด	3.39	0.90	ปานกลาง	1
ความสะดวก	3.17	0.87	ปานกลาง	2
การบริการรวดเร็ว	3.17	0.87	ปานกลาง	2
รวม	3.24	0.88	ปานกลาง	

ด้านคุณภาพและราคาของสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ โดยภาพรวม 3.53 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านสินค้ามีคุณภาพน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 3.64 รองลงมา คือ ด้านสินค้ามีราคาย่อมเยามีค่าเฉลี่ย 3.51 และด้านสินค้าในร้านตรงต่อความต้องการของท่าน มีค่าเฉลี่ย 3.45 โดยนำเสนอตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชด้านคุณภาพและราคาของสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ

ด้านคุณภาพและราคาของสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
สินค้ามีคุณภาพน่าเชื่อถือ	3.64	0.82	มาก	1
สินค้ามีราคาย่อมเยา	3.51	0.93	มาก	2
สินค้าในร้านตรงต่อความต้องการของท่าน	3.45	0.86	มาก	3
รวม	3.53	0.87	มาก	

ด้านคุณค่าของสินค้าเมื่อเทียบกับเงินที่จ่ายไป โดยภาพรวม 3.47 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านคุณภาพของสินค้าที่ท่านได้รับมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.69

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

รองลงมา คือ ด้านความสะดวกสบายในการบริการของร้านค้ามีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.26 โดยนำเสนอตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชด้านคุณค่าของสินค้าเมื่อเทียบกับเงินที่จ่ายไป

ด้านคุณค่าของสินค้าเมื่อเทียบกับเงินที่จ่ายไป	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
คุณภาพของสินค้าที่ท่านได้รับมีความเหมาะสม	3.69	0.78	มาก	1
ความสะดวกสบายในการบริการของร้านค้ามีความเหมาะสม	3.26	0.90	ปานกลาง	2
รวม	3.47	0.84	มาก	

ด้านสถานที่ตั้งและการให้บริการ โดยภาพรวม 3.36 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านสถานที่ตั้งของร้านค้ามีความสะดวกในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.61 รองลงมา คือด้านผู้ให้บริการบริการดีสุภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.57 และด้านร้านค้ามีความน่าเชื่อถือในการจัด จำหน่ายสินค้า มีค่าเฉลี่ย 3.56 โดยนำเสนอตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชด้านสถานที่ตั้งและการให้บริการ

ด้านสถานที่ตั้งและการให้บริการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
สถานที่ตั้งของร้านมีความสะดวกในการเดินทาง	3.61	0.90	มาก	1
ร้านค้ามีการส่งเสริมการขายโปรโมชันอยู่ตลอด	2.84	1.09	ปานกลาง	5
ร้านค้ามีความน่าเชื่อถือในการจัดจำหน่ายสินค้า	3.56	0.85	มาก	3
บรรยากาศของร้านค้าดึงดูดความสนใจของท่าน	3.26	0.85	ปานกลาง	4
ผู้ให้บริการบริการดีสุภาพ	3.57	0.89	มาก	2
รวม	3.36	0.91	ปานกลาง	

4. ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ความพึงพอใจ โดยภาพรวม 3.41 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านโดยภาพรวมท่านมีความพอใจกับคุณภาพของสินค้าที่ท่านได้รับ มีค่าเฉลี่ย 3.64 รองลงมา คือ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ด้านโดยรวมท่านมีความพอใจกับที่ตั้งของร้านค้าประชารัฐ มีค่าเฉลี่ย 3.61 และด้านโดยรวมท่านมีความพอใจต่อความสะดวกสบายในการบริการของร้านค้าประชารัฐ มีค่าเฉลี่ย 3.49

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชด้านความพึงพอใจ

ด้านความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
โดยรวมท่านมีความพอใจกับคุณภาพของสินค้าที่ท่านได้รับ	3.64	0.82	มาก	1
โดยรวมท่านมีความพอใจต่อความสะดวกสบายในการบริการของร้านค้าประชารัฐ	3.49	0.77	มาก	3
โดยรวมท่านมีความพอใจกับการจัดร้านของร้านค้าประชารัฐ				
โดยรวมท่านมีความพอใจกับที่ตั้งของร้านค้าประชารัฐ	3.24	0.82	ปานกลาง	4
โดยรวมท่านมีความพอใจในการส่งเสริมการขายของร้านค้าประชารัฐ	3.61	0.88	มาก	2
	3.08	1.10	ปานกลาง	5
รวม	3.41	0.87	มาก	

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ความคาดหวังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานที่ 3 คุณค่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานที่ 4 สถานที่ตั้งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อความพึงพอใจในร้านธงฟ้าประชารัฐ

ปัจจัยของสินค้าและบริการ	B	Beta	T	Sig.
(Constant)	0.691		5.166	0.000
ความคาดหวัง	0.322	0.394	9.652	0.000**
คุณภาพ	0.065	0.072	1.694	0.091

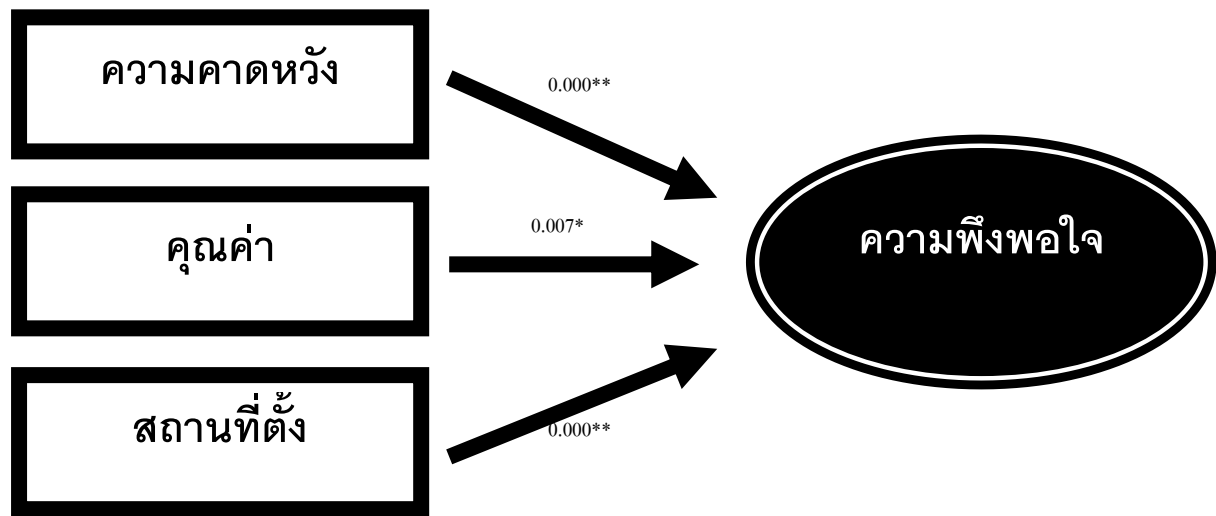
วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

คุณค่า	0.097	0.115	2.710	0.007*
สถานที่ตั้ง	0.327	0.322	6.883	0.000**
$R = 0.739 \quad R^2 = 0.546 \quad F = 118.864$				

หมายเหตุ: * คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ภาพที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านปัจจัยของสินค้าและบริการที่มีต่อความพึงพอใจในร้านธงฟ้าประชารัฐ

อภิปรายผล

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 60 ปี มีสถานภาพสมรส มีอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ เป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อ เดือน จบการศึกษาสูงสุดคือชั้นประถมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงจะเป็นฝ่ายซื้อสินค้าอุปโภคเข้าไปใช้ในครอบครัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพล จิตคติ (2561) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนหมู่ 2 ต่อการใช้บริการร้านธงฟ้า ประชาธิปไตยในตำบลอ่างทอง อำเภอมะนัง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 51 – 60 ปี
2. พฤติกรรมการใช้บริการของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าส่วนใหญ่ผู้มาใช้บริการเดือนละ 1 – 2 ครั้ง ช่วงเวลาที่มาใช้บริการมากที่สุดคือต้นเดือน ประเภทสินค้าที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครราชสีมานิยมซื้อ หรือมาใช้บริการเป็นส่วนใหญ่คือสินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร และ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เครื่องใช้ในครัวเรือน และปัญหาที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชพบคือปัญหาประเภทของสินค้าน้อย / ไม่หลากหลาย

ความคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของสินค้าและบริการ ที่ได้รับการใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวคือ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความพึงพอใจต่อความสะอาด ความสะดวก และการบริการรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการกลับมาใช้บริการซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร สุนาสวน (2559) ศึกษาระดับความพึงพอใจของลูกค้า และศึกษาปัจจัยที่ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการร้านเซเว่น อีเลฟเว่น และร้านแฟมิลีมาร์ทใน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้ามีความคาดหวัง คุณภาพ คุณค่าของสินค้าและบริการมี ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คุณภาพของสินค้าและบริการไม่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของสินค้าและบริการ ที่ได้รับการใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากถึงแม้ว่าสินค้าจะไม่ได้มีคุณภาพที่น่าเชื่อถือ สินค้าอาจจะมียี่ห้อที่สูงกว่าร้านค้าทั่วไป และสินค้าอาจจะไม่ได้ตรงต่อความต้องการ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐก็ยังคงซื้อ เพราะว่าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นเงินที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้เป็นประจำทุกเดือน ต่อให้สินค้าไม่ได้มีความจำเป็น แต่เพื่อใช้สิทธิให้ครบตามวงเงินที่ได้รับนั่นเอง

คุณค่าของสินค้าและบริการที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของสินค้าและบริการ ที่ได้รับการใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องมาจากคุณค่าของสินค้าที่ได้รับมีความเหมาะสม และความสะอาดสบายในการบริการของร้านค้ามีความเหมาะสม ส่งผลให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เข้ามาใช้บริการหรือซื้อสินค้า เกิดความประทับใจ ร้านค้าที่มีความสะอาดสบายในการใช้บริการย่อมที่จะได้เปรียบมากกว่า ยิ่งถ้าสินค้าในร้านมีราคาที่เหมาะสม จะทำให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรู้สึกดี รู้สึกคุ้มค่ากับสิ่งที่ได้รับมาจนเกิดเป็นความภักดินั่นเอง

สถานที่ตั้งของสินค้าและบริการที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของสินค้าและบริการ ที่ได้รับการใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากที่ตั้งของร้านค้ามีผลต่อการมาใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ร้านค้าที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนจะมีโอกาสขายได้มากกว่าร้านที่อยู่ไกล ถึงแม้ราคาอาจจะสูงกว่าก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ อรทัย วานิชดี (2545) ที่กล่าวว่า การเลือกทำเลสถานที่ตั้งประกอบธุรกิจ หมายถึง การจัดหาหรือสรรหาสถานที่ สำหรับประกอบธุรกิจให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยคำนึงถึงกำไร ค่าใช้จ่าย พนักงาน ความสัมพันธ์กับลูกค้าความสะดวก ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ดี ตลอดระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจนั้น ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่วนใหญ่ชอบซื้อสินค้าที่มีการจัดโปรโมชั่น ร้านค้ามีความน่าเชื่อถือ ร้านค้าที่มีบรรยากาศที่ดีดูดีให้เข้าไปใช้บริการ ผู้ให้บริการมีการให้บริการที่ดี จะส่งผลให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาใช้บริการซ้ำและบอกต่อไปยังคนอื่นๆ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการร้านธงฟ้าประชารัฐต้องเตรียมสินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร และเครื่องใช้ในครัวเรือนไว้ในช่วงต้นเดือนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มาใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐ ส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร และเครื่องใช้ในครัวเรือน ในช่วงต้นเดือน มากกว่าช่วงกลางเดือน และปลายเดือน
2. ผู้ประกอบการร้านธงฟ้าประชารัฐต้องใส่ใจในเรื่องความสะอาด เช่น สินค้าควรมีความสะอาดทุกชิ้น ไม่หมดอายุ พื้นที่ภายในและนอกร้านควรมีความสะอาดอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องความสะอาด
3. ผู้ประกอบการร้านธงฟ้าประชารัฐควรให้ความสำคัญเรื่องผู้ให้บริการที่มีบุคลิกภาพที่ดี เพราะบุคลิกภาพของผู้ให้บริการที่ดีจะส่งผลให้ผู้บริโภคกลับมาซื้อสินค้าซ้ำ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการบริการคือผู้ให้บริการบริการดีสุภาพ
4. ผู้ประกอบการร้านธงฟ้าประชารัฐควรให้ความสำคัญเรื่องประเภทของสินค้าให้มีความหลากหลาย เพื่อที่จะเป็นตัวเลือกให้ลูกค้าในการซื้อสินค้า เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบบ่อยที่สุดในการใช้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐคือ ประเภทสินค้าน้อย / ไม่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่ในบริเวณใกล้เคียง หรือเขตภูมิภาคอื่นๆ เนื่องจากมีความแตกต่างในแง่ของสภาพแวดล้อม เช่น อัตราค่าครองชีพ รูปแบบการดำเนินชีวิต
2. ควรศึกษาทัศนคติของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
3. ควรกำหนดข้อคำถามในแบบสอบถามให้มีความแคบ เจาะลึกมากยิ่งขึ้น เช่น ด้านปัญหาควรมีข้อคำถามให้ตรงกับปัญหาที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐพบเจอมากยิ่งขึ้น และให้ความละเอียดมากยิ่งขึ้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เอกสารอ้างอิง

- คมจุติ อัญญนากร. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารออนไลน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐวุฒิ วงศ์เยาวรักษ์. (2557). การศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพร สุนาสวน. (2559). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านเซเว่น อีเลฟเว่นและร้านแฟมิลี่มาร์ทในจังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- นิษฐ์นิภา ธนพิริยพงศ์. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า : กรณีศึกษาห้างสรรพสินค้า A สาขาศรีนครินทร์ในจังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เบญญาภา แจ่มเวชฉาย. (2559). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประพล จิตคดี. (2561). ความพึงพอใจของประชาชนหมู่ 2 ต่อการให้บริการร้านธงฟ้าประชารัฐ ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รมย์นลิน นิลสมัย. (2557). การทำธุรกรรมซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรท ธรรมวิทยาภูมิ. (2558). การศึกษาความพึงพอใจและความภักดีของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรัญญา พรหมมี. (2556). การศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการเรือด่วนเจ้าพระยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วงพลอย วัฒนะโชติ. (2556). การศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการร้านทำความสะอาด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรัญญ วานิชดี. (2545). ธุรกิจทั่วไป. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีนโยบายในการส่งเสริมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการระหว่างผู้สอน นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจซึ่งครอบคลุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ มกราคม – มิถุนายน และกรกฎาคม – ธันวาคม ซึ่งบทความวิชาการที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องมีเนื้อหาถูกต้องสมบูรณ์ตามมาตรฐานทางวิชาการ และบทความวิชาการผ่านการพิจารณาคุณค่าจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกเรื่อง

ประเภทบทความ

1. บทความวิชาการ (Academic Article) หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นที่ผู้เขียนตั้งใจหยิบยกประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแวดวงวิชาการ วิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ วิพากษ์ ทศนะแนวคิดเดิมหรือนำเสนอเผยแพร่แนวคิดใหม่ เพื่อมุ่งให้อ่านเปลี่ยนหรือปรับเปลี่ยนแนวคิด วิเคราะห์ความเชื่อมาสู่ความคิดของผู้เขียน ซึ่งบทความวิชาการเน้นการให้ความรู้เป็นสำคัญและต้องอาศัยข้อมูลทางวิชาการ เอกสารอ้างอิง และเหตุผลที่พิสูจน์ได้ โดยเขียนเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาไทยก็ได้และอาจมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้

2. บทความวิจัย (Research Article) หมายถึงบทความที่เขียนขึ้นจากงานศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Study) หรือที่เรียกว่างานวิจัย สารของบทความสะท้อนให้เห็นขั้นตอนการดำเนินการศึกษาซึ่งได้แก่การกล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ทฤษฎีกรอบแนวคิด ผลการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและต้องมีการอ้างอิงข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งการแสดงความสัมพันธ์กันหรือผลวิจัยและการบอกความหมาย ความสำคัญของผลที่ได้จากการศึกษาในทางทฤษฎี และปฏิบัติโดยเป็นการนำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ

3. บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึงงานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of The Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระคุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความโดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอกรายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่งปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจนด้วยโดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

การเตรียมต้นฉบับ

1. ผลงานวิชาการ/บทความที่ส่งมาต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. การพิมพ์ ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Office Word ระยะบรรทัดเดียวโดยจัดหน้ากระดาษขนาด A 4 (8.5 x 11 นิ้ว) ตั้งค่าน้ำกระดาษสำหรับการพิมพ์ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว (2.5 เซนติเมตร) ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้ายกเว้นหน้าแรก
3. รูปแบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK 16 สำหรับภาษาไทย และ TH SarabunPSK 16 สำหรับภาษาอังกฤษ
4. จำนวนหน้าของบทความอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้า (รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง)
5. บทความภาษาไทย มีองค์ประกอบต่างๆ ของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้จัดทำตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับนี้ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา
 - 5.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย) พิมพ์ไว้ชิดริมขวาของหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. อยู่ถัดลงมาจากชื่อเรื่อง ให้ใส่เครื่องหมายดอกจันทน์ (Asterisk) ด้านบน ท้ายนามสกุล
 - 5.3 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
 - 5.4 ในกรณีเป็นบทความภาษาอังกฤษ ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) พิมพ์ไว้ชิดริมขวาของหน้ากระดาษ ตัวอักษร TH SarabunPSK 16 อยู่ถัดลงมาจากชื่อเรื่อง ให้ใส่เครื่องหมายดอกจันทน์ (Asterisk) ด้านบน ท้ายนามสกุล
 - 5.5 บทคัดย่อ (ภาษาไทย) พิมพ์ไว้ด้านซ้ายของหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา เป็นข้อความสรุปงานวิจัยที่สมบูรณ์ในรูปแบบที่สั้นและกระชับภาษาไทยไม่ควรเกิน 300 คำ และต้องให้มีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3-5 คำ ด้านล่างถัดจากบทคัดย่อ
 - 5.6 Abstract (ภาษาอังกฤษ) พิมพ์ไว้ด้านซ้ายของหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา เป็นข้อความสรุปงานวิจัยที่สมบูรณ์ในรูปแบบที่สั้นและกระชับภาษาอังกฤษไม่ควรเกิน 300 คำ และต้องให้มีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3-5 คำ ด้านล่างถัดจากบทคัดย่อ
 - 5.7 หัวข้อความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิงพิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา สำหรับภาษาไทย และภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK 18 pt. ตัวหนา
6. การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถานควรหลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษปนภาษาไทยโดยไม่จำเป็น กรณีจำเป็นควรให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยในวงเล็บภาษาอังกฤษ โดยคำแรกให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ การปรากฏอยู่หลายที่ในบทความของศัพท์คำเดียวกันที่เป็นภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะครั้งแรก ครั้งต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

7. ตาราง รูปภาพ ภาพลายเส้น แผนภูมิ และกราฟ (Tables, Pictures, Figures, Diagrams and Graphs) ให้แทรกไว้ในเนื้อเรื่องอาจจัดทำเป็นขวาดำหรือสีใดก็ได้ โดยให้ผู้เขียนบทความคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เรียงลำดับให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ชื่อตารางให้อยู่ด้านบนของตาราง ส่วนชื่อภาพ แผนภูมิ และกราฟให้อยู่ด้านล่างพร้อมทั้งคำอธิบายสั้นๆ ที่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วน

8. เอกสารอ้างอิง

การส่งต้นฉบับ

1. ผู้เขียนส่งบทความฉบับพิมพ์1ชุดพร้อมข้อมูล (File) บทความมาที่ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000 หรือส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ <http://johuru.com/index.php/johuru/index> ถึงกองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2. ต้นฉบับให้ระบุชื่อผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำแหน่งทางวิชาการ สถานที่ทำงานของผู้เขียน พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ที่กองบรรณาธิการสามารถติดต่อได้สะดวก

การพิจารณาต้นฉบับ

กองบรรณาธิการจะตอบรับต้นฉบับภายใน 1 สัปดาห์ และจะแจ้งผลการพิจารณาภายใน 1 เดือน การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์จะคำนึงถึงความหลากหลายและเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบรรณาธิการ โดยบทความที่แก้ไขต้นฉบับเสร็จเรียบร้อยแล้วจะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ก่อน กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จะพิจารณาบทความต้นฉบับที่ได้รับการแก้ไขถูกต้องแล้ว และพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จำนวนอย่างน้อย 2 คน เพื่อพิจารณาบทความ โดยใช้ระบบปกปิดข้อมูลของทั้งสองฝ่าย (Double-Blinded)

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ เวชกามา

บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถ.อินใจมี อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ 53000

โทร. 0-5541-1096 ต่อ 1417 โทรสาร 0-5541-1096 ต่อ 1420

ส่งบทความได้ที่ <http://johuru.com/index.php/johuru/index>

E-mail: hssurujournal@gmail.com

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ตัวอย่าง บทความวิจัย (ลำดับหัวข้อ)

การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการทำวิจัยของอาจารย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบน

An Analysis of Causal Factors Influencing the Motivation toward Research

Work of the Lecturers in the Upper Northern Rajabhat Universities

ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม*

Thippawan Sriprom *

บทคัดย่อ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล, แรงจูงใจ

Abstract

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: Analysis of Causal Factors Influencing, Motivation

*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*Master of Education, Research and Education Evaluation, Chiangrai Rajabhat University.

E-mail: Thippawan.1@hotmail.com

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ความสำคัญของปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.
2.
3.

วิธีดำเนินการวิจัย

....(อธิบายถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล ขอบเขตการศึกษา) ฯลฯ.....

.....

.....

ผลการวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อภิปรายผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

.....

.....

.....

.....

.....

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ตัวอย่าง บทความวิชาการ ภาษาไทย (ทั่วไป)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม*

Thippawan Sriprom*

บทคัดย่อ

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ :

Abstract

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords:

บทนำ (เนื้อหา)

.....

.....

.....

.....

*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Master of Education, Research and Education Evaluation, Chiangrai Rajabhat University.

E-mail: Thippawan.1@hotmail.com

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ตัวอย่าง บทความวิชาการ ภาษาอังกฤษ (ทั่วไป)

Title ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

Thippawan Sriprom*

ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม*

Abstract

.....

.....

.....

.....

Keywords:

บทคัดย่อ (ภาษาไทย)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ:

บทนำ (เนื้อหา ภาษาอังกฤษ)

.....

.....

.....

.....

.....

*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*Master of Education, Research and Education Evaluation, Chiangrai Rajabhat University.

E-mail: Thippawan.1@hotmail.com

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

รูปแบบการเขียนอ้างอิง

สำหรับวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามระบบ APA (American Psychological Association)

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

1.1 อ้างอิงจากเอกสารต่างๆ

1.1.1 รูปแบบ (อ้างอิงไว้หน้าข้อความ)

ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์,/น./เลขหน้า)

ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์,/p./เลขหน้า)

ตัวอย่าง (ภาษาไทย)

พิบูล ทีปะปาน (2549) ได้ให้ความหมายของ.....	(ผู้แต่ง 1 คน)
พิบูล ทีปะปาน (2549, น. 22-23) ได้ให้ความหมายของ.....	(ผู้แต่ง 1 คน)
เซอร์คิน (Sirkin, 1991) ได้เสนอแนะว่า.....	(ผู้แต่ง 1 คน)
เซอร์คิน (Sirkin, 1991, น. 1-2) ได้เสนอแนะว่า.....	(ผู้แต่ง 1 คน)
สัจจะ จรัสรุ่งรวิวรร และจักรพงษ์ สุขประเสริฐ (2546, น. 5-7) กล่าวว่า.....	(ผู้แต่ง 2 คน)
ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2539, น. 5-7) ได้สรุปดังนี้.....	(ผู้แต่งมากกว่า 6 คน)

ตัวอย่าง (ภาษาอังกฤษ)

Sirkin (1991).....	(ผู้แต่ง 1 คน)
Sirkin (1991, p. 11-12).....	(ผู้แต่ง 1 คน)
Thomas and Eileen Elliott (2002).....	(ผู้แต่ง 2 คน)
Thomas and Eileen Elliott (2002, p. 11-12).....	(ผู้แต่ง 2 คน)
Dyckman, et al (1992).....	(ผู้แต่งมากกว่า 6 คน)
Dyckman, et al (1992, p. 11-12).....	(ผู้แต่งมากกว่า 6 คน)
กรณีต้องการอ้างอิง 2 ฉบับ ผู้แต่งคนเดียวกัน เรื่องต่างกัน แต่พิมพ์ปีเดียวกัน หรือพิมพ์คนละปี	
วิชาญ กอบกุล (2557 ก)	
วิชาญ กอบกุล (2557 ข)	

1.1.2 รูปแบบ (อ้างอิงไว้ท้ายข้อความ)

(ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์,/น./เลขหน้า)

(ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์,/p./เลขหน้า)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ตัวอย่าง (ภาษาไทย)

.....(พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2536).....	(ผู้แต่ง 1 คน)
.....(พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2536, น. 10-11).....	(ผู้แต่ง 1 คน)
.....(สัจจะ จรัสรุ่งรวีร์ และจักรพงษ์ สุขประเสริฐ, 2546, น. 5-7)	(ผู้แต่ง 2 คน)
.....(ศิริวรรณ เสรีรัตน์, วินัส อัครสิทธิถาวร และสุนีย์ เลิศแสงกิจ, 2539, น. 5-7)	(ผู้แต่ง 3-6 คน)
.....(ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, 2539)	(ผู้แต่งมากกว่า 6 คน)
.....(ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, 2539, น. 5-7)	(ผู้แต่งมากกว่า 6 คน)

ตัวอย่าง (ภาษาอังกฤษ)

.....(Nocholas, 1998).....	(ผู้แต่ง 1 คน)
.....(Nocholas, 1998, p. 10-12).....	(ผู้แต่ง 1 คน)
.....(Dyckman, & Elliott, 2002, p. 11-12).....	(ผู้แต่ง 2 คน)
.....(Stanton, William, Buskirk & Spiro, 1991).....	(ผู้แต่ง 3 คน)
.....(Stanton, William, Buskirk & Spiro, 1991, p. 11-12).....	(ผู้แต่ง 3 คน)
.....(Dyckman et al., 1992).....	(ผู้แต่งมากกว่า 6 คน)
.....(Dyckman et al., 1992, p. 11-12).....	(ผู้แต่งมากกว่า 6 คน)

1.1.3 รูปแบบ ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ([สกว.], 2540, น. 20)	(ครั้งแรกอ้างชื่อเต็ม)
..... (สกว.,2540, น. 30).....	(อ้างต่อไปใช้ชื่อย่อ)

1.1.4 ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ประเภท บทความ ให้ลงชื่อ บทความแทนชื่อผู้แต่ง กรณีชื่อบทความยาวให้ใส่เฉพาะคำแรกใน “.....” เช่น

สงครามเศรษฐกิจในสมัยการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์	(ชื่อบทความ)
.....(“สงคราม”, 2540).....	(อ้างอิงระบุ)

1.1.5 การอ้างอิงที่ไม่สามารถหาต้นฉบับจริงได้ ให้อ้างจากเล่มที่พบใช้คำว่า “อ้างถึงใน” หรือใช้ “as cited in”

.....เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (อ้างถึงใน จันทรา ทองคำเกษม, 2540).....	(อ้างถึงใน)
.....caffeine Richard Eberhart (as cited in Browh, 1968).....	
.....เกศินี หงสนันท์ (วิจารณ์ใน สวัสดิ์ สุคนธรังสี, 2517, 379-381).....	(อ้างถึง วิจารณ์)
.....degrees (reviewed in Bashore & Ridderinkhof, 2002)	
.....(สมจิตร สวธนไพบูลย์ และคนอื่นๆ, 2548, บทที่ 3).....	(อ้าง บทที่)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

.....(Wilmarth, 1980, chap. 1).....
(สมจิตร สวธนไพบุลย์ และคนอื่นๆ, 2548, ตารางที่ 5).....(อ้าง ตารางที่)
(Wilmarth, 1980, see Table 1).....
(สมจิตร สวธนไพบุลย์ และคนอื่นๆ, 2548, รูปภาพที่ 2).....(อ้าง รูปภาพที่)
(Wilmarth, 1980, see Figure 2).....

1.1.6 ผู้แต่งมีบรรดาศักดิ์ อ้างอิง และภิกษุ

.....(แม่นมมาส ขวลิขิต, คุณหญิง, 2544, น. 20).....
(Glasgow, Sir, 1947, p. 12).....
(พระมหาไสว เทวปัญโญ, 2548, น. 20).....

1.1.7 หนังสือแปล มีชื่อผู้แต่งและผู้แปล ให้ใส่ปีที่พิมพ์ต้นฉบับและปีที่พิมพ์ฉบับแปล

.....(ซองค์, 1872/2547, น. 20).....
(Laplace, 1814/1951).....

1.2 การอ้างอิงข้อความที่คัดลอก

1.2.1 อ้างถึงหลังข้อความคัดลอกข้อความสั้นๆ (ประมาณไม่เกิน 4 บรรทัด/ภาษาอังกฤษ 40 คำ)

ตัวอย่าง

“การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลดีต่อประเทศจีน แต่ในระยะยาวระบบเศรษฐกิจของจีน และทิศทางการเติบโตทางเศรษฐกิจจะเริ่มเกิดปัญหา” (นฤมิตร สอดสุข, 2548, น. 20)

.....She stated, “Students often had difficulty using APA style,” (Jones, 1998, p. 199)

1.2.2 อ้างถึงก่อน ข้อความคัดลอกข้อความสั้นๆ (ประมาณไม่เกิน 4 บรรทัด/ภาษาอังกฤษ 40 คำ)

ตัวอย่าง

นฤมิตร สอดสุข (2548) พบว่า “การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลดีต่อประเทศจีนแต่ในระยะยาว ระบบเศรษฐกิจของจีนและทิศทางการเติบโตทางเศรษฐกิจจะเริ่มเกิดปัญหา” (น. 20)

According to Jones (1998) “Students often had difficulty using APA style, especially when it was their first time citing sources. (p. 199)

1.2.3 การคัดลอกข้อความยาวกว่า 40 คำ หรือ 4 บรรทัด

ให้ขึ้นต้นบรรทัดใหม่ แล้วย่อหน้าเข้าไปจากบรรทัดบน หรือกั้นหน้า 5 ตัวอักษร และเว้นจากกันหลังเข้ามา 5 ตัวอักษร

ตัวอย่าง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

พินิจ สุขมาก (2548) กล่าวว่า

////// ยอดการค้าของจีนเมื่อรวมกับ NICs หรือสี่เสือแห่งเอเชียแล้ว จะมียอดเท่ากับของ////////
ประเทศสหรัฐ หากจีนขยายตัวต่อไป และหากการพัฒนาอุตสาหกรรมของจีนเป็น
ไปอย่างราบรื่นก่อให้เกิดชนชั้นกลางขึ้นในเมืองใหญ่ของจีนเป็นจำนวนมาก สิ่งนี้
จะกลายเป็นพลังส่งผลต่อรัฐบาลจีนโดยตรง (น. 124)

1.3 การอ้างอิงรูปภาพและตาราง

1.3.1 ตัวอย่าง การอ้างอิงรูปภาพ

ภาพที่ 1 การประชุมครอบครัว

ที่มา : วรินทร์ธร สุขใจ (2556)

(อ้างอิงจาก [บันทึกภาพ])

(หรือ)

ที่มา : วรินทร์ธร สุขใจ (2556)

(อ้างอิงจาก ออนไลน์)

1.3.2 ตัวอย่าง ตาราง

ตารางที่ 1

1.4 อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

รูปแบบ

(ผู้แต่ง,/ปีพิมพ์.)

(กรณีมีผู้แต่ง)

(ชื่อเรื่อง,/ปีพิมพ์)

(กรณีไม่มีผู้แต่ง)

ตัวอย่าง

(สมศักดิ์ รุ่งเรือง, 2550)

(Rubin, 1999)

1.5 การสัมภาษณ์ ติดต่อทางโทรศัพท์ จดหมาย บันทึก หรือการสื่อสารส่วนบุคคล (อ้างอิงในเนื้อหา)

วิจิตร สารสนเทศ (จดหมาย, 2549).....(จดหมาย, บันทึก, โทรศัพท์)

.....(วิจิตร สารสนเทศ, จดหมาย,2549).....

M. W. Edleman (personal communication, 2001).....

..... (M.W. Edleman, personal communication, 2001).....

สุวิทย์ รุ่งวิสัย (สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2550)..... (สัมภาษณ์)

K. W. Schaie (personal communication, 28 April 2006).....

..... (K. W. Schaie, personal communication, 28 April 2006).....

1.6 หนังสือ หนังสือโฆษณา (Brochure) รายงาน ให้ใส่ชื่อเต็ม

.....จากหนังสือ Reaction Time in Personality Theory (1980).... (หนังสือโฆษณา)

2. การเขียนบรรณานุกรม

2.1 อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์./โรงพิมพ์. (ภาษาไทย)

สกุล,/ชื่อ/ชื่อกลาง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์./โรงพิมพ์.(ภาษาอังกฤษ)

ตัวอย่าง

ยุพาวรรณ วรรณวาณิชย์. (2548). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย (ผู้แต่ง 1 คน)

เกษตรศาสตร์.

สัจจะ จรัสรุ่งเรือง และจักรพงษ์ สุขประเสริฐ. (2546). เริ่มต้นอย่างมืออาชีพด้วย Delphi 7 (ผู้แต่ง 2 คน)

ฉบับสมบูรณ์. นนทบุรี: อินโฟเพรส.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, วินัส อัครสิทธิถาวร และสุนีย์ เลิศแสงกิจ. (2539). การบริการการตลาด(ผู้แต่ง 3-6 คน)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ยุคใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

DeSacz, Eileen Elliott. (2002). *Marketing Concepts for Libraries and Information Services*. 2nd ed. London: Facet. (ผู้แต่ง 1 คน)

Dyckman, Thomas R. & De Sacz, Eileen Elliott. (2002). *Marketing Concepts for Libraries and Information Services*. 2nd ed. London: Facet. (ผู้แต่ง 2 คน)

Stanton, William J., Buskirk H. & Spiro, Rosam L. (1991). *Sale Management*. 8th ed. Homewood, IL: Irwin. (ผู้แต่ง 3-6 คน)

สำหรับผู้แต่งมากกว่า 6 คน ใส่ชื่อทั้ง 6 คน โดยใช้คำว่า และ ก่อนชื่อคนสุดท้ายในรายการภาษาไทย ใช้เครื่อง & ในรายการภาษาต่างประเทศ

2.2 หนังสือไม่ปรากฏ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (ม.ป.ป.). *วิสัยทัศน์ ประสิทธิภาพ ผลงานและอนาคต*. ม.ป.ท.:ม.

ป.พ.

ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ = (ม.ป.ป.)/(n.d.)

ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ = (ม.ป.ท.)/N.P.

ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ = (ม.ป.พ.)/n.p.

2.3 อ้างอิงจากบทความวารสาร / หนังสือพิมพ์

2.3.1 รูปแบบ (วารสาร)

ผู้เขียน./ (ปี)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./หน้า.

ตัวอย่าง

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2547). ศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารห้องสมุด*, 48(2), 23-39.

Sirkin, Ariene Farber. (1991). *Marketing Planning for Maximum Effectiveness*.

Special Libraries, 82(1), 1-6.

-กรณีไม่มีปีที่พิมพ์ เช่น

การประกันคุณภาพการศึกษา. (2545, มกราคม-มีนาคม). *วารสารรามคำแหง*, 443, 3-4.

2.3.2 รูปแบบ (นิตยสาร)

ส้มโอมีโอ. (มีนาคม 2545). อาหารบำรุงสมอง. *Update*, 20(210), 37-40.

2.3.3 รูปแบบ (หนังสือพิมพ์)

ผู้เขียน./ (ปีที่ตีพิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อหัวข้อ/ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้า.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ตัวอย่าง

อริชัยตันกันยา. (2549, 25 เมษายน). ข้ามพรมแดนไทย-พม่า-จีน สำรวจเส้นทางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ
หาสู่ทางการค้าท่องเที่ยว. *มติชน*, น.34

Lee, Melanie. (2006, April 26). Plastic perfection. *Bangkok Post*, p. 13.

2.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ออนไลน์, วารสาร, หนังสือพิมพ์

2.4.1 รูปแบบ (เว็บไซต์)

ผู้แต่ง./ (ปี)./ชื่อเรื่องหรือชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี, จาก : URL ของเว็บไซต์ที่ใช้สืบค้น

ตัวอย่าง

มีชัย ฤชุพันธุ์. (2549). *ภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง*. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2550, จาก
<http://www.meechai.thailand.com>.

Brown, H. (1994). *Citing Computer Reference*. Retrieved April 28, 2006, from <http://neal.ctstatue.edu/history/cite.html>

2.4.2 เว็บไซต์ ไม่ปรากฏผู้เขียนและปีที่จัดทำ

ปัญหาชายแดนภาคใต้. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2549, จาก <http://www.meechai.thailand.com>.

2.4.3 บทความ อิเล็กทรอนิกส์บน อินเทอร์เน็ตออนไลน์ (เดิมปรากฏในวารสารฉบับพิมพ์)

พิทยา คำเด่นงาม. (2548). เชื้อนพญามังรายที่เวียงเชียงใหม่. [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์].
วารสารเมืองโบราณ, 5, 20-25.

พิทยา คำเด่นงาม. (2548). เชื้อนพญามังรายที่เวียงเชียงใหม่. [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์].
มติชน. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2549, จาก <http://www.matichon.co.th/>

2.4.4 บทความอิเล็กทรอนิกส์บน อินเทอร์เน็ตออนไลน์ (ที่ไม่ได้จัดทำวารสารฉบับพิมพ์)

สันต์ ธรรมบำรุง. (2543, มกราคม-มิถุนายน). กลไกที่สำคัญของการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์. (2548, สิงหาคม). *วารสารสารสนเทศ*, สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2549, จาก
<http://arcbs.bsu>

2.4.5 หนังสือพิมพ์ออนไลน์ มีฉบับพิมพ์

ทินพันธ์ นาคะตะ. (2549, 4 กรกฎาคม). ในหลวง ศาล กับอำนาจอธิปไตย. [ฉบับ
อิเล็กทรอนิกส์]. *มติชน*. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2549, จาก
<http://www.matichon.co.th/>

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2.5 สื่อโสตทัศนวัสดุ บันทึกเทปภาพ และอื่นๆ ซีดี, วีซีดี, ดีวีดี, ภาพยนตร์, หรือ [CD], [VCD], [DVD], [MOVIE]

2.5.1 รูปแบบ

ผู้ผลิต./ (ปี)./ชื่อเรื่อง/[ประเภทวัสดุ]./สถานที่ผลิต:/หน่วยงานที่ผลิต.

ตัวอย่าง

ภูวนาม คุณพลิน. (2532). *เจ้าไม่มีศาล* [ซีดี]. กรุงเทพฯ: จี เอ็มเอ็ม แกรมมี่

สรยุทธ สุทัศนะจินดา. (ผู้จัดรายการ). (2549, 1 พฤษภาคม). *ผลการสอบโอเน็ต-เอเน็ต*. [รายการถึงลูกถึงคน]

กรุงเทพฯ: สถานีวิทยุโทรทัศน์ อสมท.

สมชาย งามยิ่ง. (2550, 1 เมษายน). *พิธีแห่เทียนพรรษา*. [บันทึกภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์.

2.6 วิทยานิพนธ์

2.6.1 รูปแบบ

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตหรือ

มหาบัณฑิต(สาขาวิชา..... ชื่อสถาบันการศึกษา). สถานที่: ชื่อสถาบัน/แหล่งที่อยู่

ตัวอย่าง

ภัทรารวรรณ เล็กเริงสินธุ์. (2549). การดำเนินงานเกี่ยวกับข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะ และคำชมเชย

ของผู้ใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์). อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2.7 งานวิจัย

ชื่อนามสกุลผู้วิจัย./ (ปี)./ชื่องานวิจัย(ประเภทของงานวิจัยเช่นรายงานวิจัย)./สถานที่พิมพ์:/

สำนักพิมพ์.

ฉันทนา บรรณศิริ และโชติ หวันแก้ว. (2535). *การศึกษาสถานภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน*

ผู้ด้อยโอกาส: เด็กทำงาน (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2.8 การประชุมวิชาการ

ชื่อนามสกุลผู้เขียนบทความ./ (ปี)./ชื่อบทความ./ใน/การประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง.../(หน้า)/สถานที่

พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ประภาภัทร วรรณศรี. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ.....

. ในการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย

ราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 10 (น. 573 - 581). อุดรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อุดรดิตถ์.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2.9 การสัมภาษณ์/E-mail

2.9.1 รูปแบบ

ผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี,/วันที่/เดือน)./[สัมภาษณ์โดย]./สถานที่.

ตัวอย่าง

สมพิศ สุขแสน. (2550, 1 ธันวาคม). [สัมภาษณ์โดย รัตนะ อินจ้อย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

Cartwright Jennifer. (2006, April 28). [interview with Pisit Chotsawad].

สุวิทย์ รุ่งวิชัย. (2551, 20 มิถุนายน). [จาก อีเมล E-mail: tayart@hotmail.com]

B.J. Kemp (2008, September 30). [from E-mail: tayart@hotmail.com]

2.10 ผลงานทางศิลปะ

กมล ทศนาญชลี (จิตรกร). (1991). หนังสือใหญ่ อเมริกันอินเดีย 1991. [ภาพวาด]. *การแสดงนิทรรศการ*

ศิลปินแห่งชาติ ครั้งที่ 37. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2549, จาก <http://www.art-centre.su.ac.th/>

2.11 การอ้างอิงของผู้แต่งคนเดียวกัน มากกว่า 1 รายการ

ตัวอย่าง

ยีน ภู่วรรณ. (2532 ก). *เทคนิคการใช้งานฮาร์ดดิสก์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น

ยีน ภู่วรรณ. (2532 ข). *การสื่อสารข้อมูลและไมโครคอมพิวเตอร์เน็ตเวิร์ค*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น

Robinson, Danie N. (1976 a). *An Intellectual History of Psychology*. New York: Macmillan.

Robinson, Danie N. (1976 b). *Psychology :Traditions and Perspective*. New York: D.Van Nostrand.

หมายเหตุ: เครื่องหมาย / หมายถึงระยะการเว้นวรรค

2.12 การอ้างอิง ชื่อเมืองที่มีชื่อเสียง ไม่ต้องลงชื่อรัฐ

เช่น London, Mosco, New York, Sydney

2.1.2 ผู้จัดพิมพ์

1. ไม่ต้องระบุชื่อสำนักพิมพ์ กรณีโรงพิมพ์ ให้ลงคำว่าโรงพิมพ์

สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ลงว่า ไทยวัฒนาพานิช

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ลงว่า ซีเอ็ดดูเคชั่น

โรงพิมพ์ โอ.เอสพรีนติ้ง เซ็นเตอร์ ลงว่า โรงพิมพ์ โอ.เอสพรีนติ้ง เซ็นเตอร์

2. ถ้าเป็นสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยให้ลงคำว่าสำนักพิมพ์

McGraw-Hill Company ลงว่า McGraw-Hill

Brooks/Cole Publishing Company ลงว่า Brooks/Cole

Oxford University Press ลงว่า Oxford University Press

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566